

PROGRAM DE GUVERNARE 2023-2024

VIZIUNE PENTRU NAȚIUNE

PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL

CUPRINS

OBIECTIVELE PROGRAMULUI DE GUVERNARE 2023 – 2024.....	2
1. MINISTERUL DEZVOLTĂRII, LUCRĂRILOR PUBLICE ȘI ADMINISTRAȚIEI.....	6
2. MINISTERUL FINANTELOR	17
3. MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII	30
4. MINISTERUL INVESTIȚIILOR ȘI PROIECTELOR EUROPENE	33
5. MINISTERUL ECONOMIEI, ANTREPRENORIATULUI ȘI TURISMULUI	36
6. MINISTERUL ENERGIEI	47
7. MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE.....	60
8. MINISTERUL SĂNĂTĂȚII	69
9. MINISTERUL MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR.....	74
10. MINISTERUL EDUCAȚIEI	82
11. MINISTERUL MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE	90
12. MINISTERUL FAMILIEI ȘI TINERETULUI.....	98
13. MINISTERUL CULTURII	101
14. MINISTERUL CERCETĂRII, INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII	104
15. MINISTERUL JUSTIȚIEI.....	112
16. MINISTERUL AFACERILOR INTERNE.....	121
17. MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE.....	129
18. MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE.....	135
SECRETARIATUL GENERAL AL GUVERNULUI.....	157
AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU SPORT	160
DEPARTAMENTUL PENTRU ROMÂNII DE PRETUTINDENI	164
MINORITĂȚI NAȚIONALE	168

OBIECTIVELE PROGRAMULUI DE GUVERNARE 2023 – 2024

Programul nostru țintește spre construcția unei societăți coezive, care să beneficieze de îmbunătățirea sistemului de educație și sănătate, de reducerea inegalităților dintre bărbați și femei, dintre mediul urban și rural, care să conducă la promovarea unei societăți deschise, în care cetățenii se pot simți apreciați și sprijiniți. Ne dorim stabilirea unor standarde durabile de calitate și de cost pentru toate serviciile sociale, vizând în mod special pe cele destinate grupurilor vulnerabile și dezvoltarea unui sistem național de indicatori de incluziune socială prin integrarea tuturor bazelor de date din sfera asistenței sociale în regim digitalizat, care să țină cont de mobilitatea socială; monitorizarea anuală efectivă a rezultatelor pe baza acestor indicatori.

Conectarea prin infrastructură a regiunilor istorice prin continuarea investițiilor în construcția de autostrăzi, căi ferate și mijloace de transport intermodal până în 2024, echilibrarea geografică a infrastructurii, refacerea căilor de rulare pe calea ferată, întărirea poziției economice și strategice a portului Constanța – sunt doar câteva dintre principalele deziderate. Asigurarea conectivității și a accesibilității la principalele coridoare de transport care să conducă la îmbunătățirea legăturilor între principalii poli economici de creștere va constitui principalul obiectiv al politicilor de transport.

Dezvoltarea echilibrată și coezivă a României, astfel încât nicio regiune să nu rămână în urmă din punct de vedere al dezvoltării infrastructurii de transport - reprezintă prioritatea Programului de Guvernare 2023-2024, fiind considerată un vector în ceea ce privește creșterea nivelului de trai, a veniturilor oamenilor și pentru stimularea investițiilor.

Coaliția noii guvernări a fost structurată în temeiul unor principii deosebit de necesare în combaterea și atenuarea efectelor crizei actuale, dar mai ales în susținerea dezvoltării și evoluției României: reziliență, sustenabilitate, transparentă, echitate și eficiență.

O Constituție devine puternică atunci când se bucură de stabilitate în timp. Legea fundamentală trebuie înțeleasă, respectată și apărată, iar atunci când un autentic moment constituțional va apărea, și exclusiv în scopul consolidării democrației în România, Guvernul va susține o reformă constituțională pentru a permite o reală apropiere între stat și cetățean, precum și creșterea gradului de protecție a drepturilor și libertăților în acord cu jurisprudența CEDO.

Coaliția susține promovarea principiului de guvernare participativă, prin implicarea mai activă a societății civile, patronale, sindicate, biserică și alți actori sociali. Susține, de asemenea, crearea și menținerea unui climat favorabil pentru mediul de afaceri. Dezvoltă un program echitabil privind accesul neîngrădit și neîntrerupt la serviciile medicale și creșterea personalului medical implicat în acest proces.

În același timp, principiul guvernării are în vedere diminuarea efectelor negative asupra mediului economic și social, efecte produse de măsurile cu impact pozitiv asupra sănătății publice. Este necesară lansarea unui pachet de măsuri privind perioada de aplicare, impactul și instrumentele financiare de compensare a efectelor negative.

Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodologiilor de predare-învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional, precum și organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate, asociate cu pregătirea superioară a personalului didactic bine calificat și elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, incluziv cu

mediul de afaceri sunt ținte importante rezultate din Programul „România educată”. La fel de importante vor fi țintele reducerii ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional, crearea unui învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu.

Vom promova o industrie cu impact minim asupra mediului pentru atenuarea schimbărilor climatice, adresând provocări precum reducerea emisiilor industriale de gaze cu efect de seră, eficiența energetică și a utilizării resurselor prin tehnologii mai curate, abordări industriale ecologice și programe de sensibilizare sporită privind mediul. În concordanță cu noua strategie de politică industrială revizuită a UE⁶¹, se impune susținerea consolidării lanțurilor de valoare și implementarea celor mai performante tehnologii, promovarea economiei circulare, a competitivității, încurajarea comerțului industrial și dezvoltarea sectorului privat, agroindustriilor și energiilor regenerabile.

De asemenea, vom promova reducerea polarizării sociale prin asigurarea creșterii constante, pe bază anuală, a veniturilor mici, alocațiilor pentru copii, tineri, vârstnici și persoane cu dizabilități, pensiilor, ajutoarelor sociale pentru alte grupuri vulnerabile sau defavorizate într-un quantum superior celui mediu pe economie. Vom asigura sprijinirea dezvoltării activităților economice productive în mediul rural, pe lângă cele agricole, prin încurajarea antreprenoriatului, asigurarea accesului la internet pentru munca de la distanță, accesul sporit la serviciile de microfinanțare.

Toate măsurile privind politicile sociale incluse în prezentul program de guvernare trebuie să se încadreze în deficitul și obiectivele asumate prin PNRR.

Obiective.

La nivel programatic, se vizează implementarea reformelor asumate prin Programul Național de Redresare și Reziliență, în special îmbunătățirea capacității instituționale, guvernanta corporativă, atingerea țintelor europene de decarbonizare a transportului, digitalizarea transporturilor și creșterea siguranței în domeniu. De asemenea, se va continua implementarea Planului Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport, pentru a asigura un cadru predictibil, coerent, integrat și multimodal pentru sectorul de transport.

Pe dimensiunea de ordine și siguranță publică, Guvernul are drept obiectiv principal întărirea capacității de acțiune în interesul cetățenilor și comunităților, astfel încât să devină un furnizor de încredere în instituțiile statului.

În plan intern, este important ca eforturile să se concentreze pe creșterea gradului de siguranță și protecție a cetățeanului, pe continuarea reformelor instituționale și rezolvarea unor probleme structurale care au vulnerabilizat sistemul și l-au expus unor riscuri semnificative. Totodată, transformarea digitală a serviciilor publice oferite cetățenilor de către structurile MAI reprezintă un element cheie de modernizare și transformare instituțională.

În plan internațional, aderarea României la Spațiul Schengen reprezintă un obiectiv strategic cu implicații puternice asupra întregii arhitecturi de securitate a UE. România va avea o contribuție fundamentală la modernizarea acquis-ului Schengen, astfel încât acesta să devină mai puternic și mai rezilient, în contextul provocărilor și amenințărilor de la frontierele externe ale Uniunii Europene.

O politică externă a României, rezultat al abordării consensuale în plan intern, trebuie să fie coerentă, predictibilă și bazată pe trei piloni fundamentali: substanțierea rolului României în

cadrul Uniunii Europene, întărirea profilului României în NATO și consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA.

Guvernul va continua demersurile pentru aderarea României la Spațiul Schengen și pentru aderarea la Zona Euro, cu luarea în considerare a evoluțiilor la nivel UE privind reforma spațiului Schengen și a consolidării Uniunii Economice și Monetare. De asemenea, Guvernul va continua să sprijine independența și eficiența sistemului judiciar românesc și participarea la noul mecanism general european de evaluare privind statul de drept, aplicabil tuturor statelor membre.

Ca prioritate de prim rang a politicii externe a României, țara noastră va continua să susțină activ eforturile de integrare europeană ale Republicii Moldova și programul de reforme pro-democratice, în baza Parteneriatului Strategic pentru Integrarea Europeană a Republicii Moldova, având ca fundament comunitatea de limbă, istorie și cultură cu Republica Moldova, precum și viziunea spațiului comun din perspectiva integrării europene.

Operaționalizarea Mecanismului de Redresare și Reziliență și crearea cadrului instituțional și financiar de implementare a proiectelor celor 6 piloni: tranziție verde; transformare digitală; creștere economică inteligentă, sustenabilă și incluzivă; coeziune socială și teritorială; sănătate și reziliență instituțională; copii, tineri, educație și competențe.

Green Deal - ca vehicul predilect pentru reformarea și relansarea proiectului european. Interesul României este de a corela resursele dedicate tranziției verzi cu cele alocate relansării post-criză.

Realizarea unei economii reziliente prin corectarea dezechilibrelor economice interne și externe și susținerea unui nou model de dezvoltare sustenabilă, bazat pe dezvoltarea capitalului uman, investiții, stimularea și dezvoltarea capitalului, creșterea competitivității companiilor românești și transformarea digitală a economiei și administrației, eficientizarea cheltuielilor statului și combaterea sărăciei.

Reindustrializarea României prin crearea unor ecosisteme industriale și a unei rețele de hub-uri industriale și promovarea de tehnologii digitale, tehnici moderne de producție, materiale noi și dezvoltarea economiei circulare.

Finalizarea procesului de retrocedare a proprietății private și simplificarea procedurilor de acordare a despăgubirilor pentru imobilele care nu mai pot fi restituite în natură.

Reziliența sistemului de sănătate prin acces sigur la servicii medicale de bună calitate, pentru fiecare cetățean, rețea națională de centre medicale comunitare, asigurarea personalului medical necesar în mediul rural și în zone defavorizate, acces mai bun, în mediul rural și în zonele defavorizate, la medicamente, inclusiv la cele compensate și gratuite, rețea de centre de asistență medicală ambulatorie de specialitate. Se va prioritiza accesul neîngrădit la medicamente esențiale, compensarea/ gratuitatea medicamentelor din programele naționale și a vaccinurilor, reevaluarea politicii medicamentului și încurajarea producției autohtone de produse farmaceutice.

O nouă politică energetică națională este necesară în contextul european recent. Asigurarea securității energetice reprezintă obiectivul esențial al noii politici energetice, în acord cu contextul european al unei viitoare piețe integrate. Se va asigura tranziția verde și digitalizarea sectorului energetic prin promovarea producției de energie electrică din surse regenerabile, a eficienței energetice și a tehnologiilor. Decarbonarea furnizării de energie, având în vedere ținta asumată la nivelul UE de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 40% față de

nivelul din 1990, poate fi realizată doar prin mărirea capacităților de producție nucleare. La nivel regional, independența energetică trebuie să fie noul obiectiv strategic. În acest context, independența energetică a României devine un prim obiectiv al guvernului.

România își propune să transpună și să aplice Pactul verde european (Green Deal), strategiile, planurile și legislația acțiunilor-cheie aferente prin elaborarea și implementarea unui Pact verde pentru România, care să particularizeze obiectivele europene la realitățile și posibilitățile naționale, așa încât noul cadru de dezvoltare durabilă, justă și intruzivă să asigure o tranziție ecologică eficientă economic, suportabilă social și axată pe competitivitate, inovație și decarbonizare.

Se va urmări dezvoltarea armonioasă dintre regiunile României, recuperarea decalajelor de dezvoltare între județe și creșterea calității serviciilor publice la care să aibă acces cetățenii, contribuind astfel la obiectivul de convergență cu economiile statelor mai avansate din Uniunea Europeană prin intermediul fondurilor europene, al Programului Național de Dezvoltare Locală și al celorlalte programe pe care le desfășoară. Obiectivele de bază vor fi: obiectivele de investiții programate pentru perioada următoare - extinderea rețelelor de apă și canal, modernizarea și reabilitarea drumurilor județene și locale, construirea și modernizarea unităților de învățământ, cadastrarea sistematică.

Va continua procesul de modernizare a capacității administrative a statului prin creșterea calității și accesului la serviciile publice, pregătirea și selecția resurselor umane din sectorul public competente, integre și dedicate cetățeanului, promovând etica, integritatea, prevenirea corupției și transparența. Se va realiza debirocratizarea, simplificarea administrativă, informatizarea serviciilor, standardizarea, modernizarea și reducerea suprapunerii capacității și regulilor de control ale autorităților statului. O țintă importantă este și reluarea și consolidarea procesului de descentralizare a competențelor către Administrația Publică Locală.

Modernizarea marilor sisteme publice, creșterea veniturilor, stimularea natalității și protejarea categoriilor vulnerabile social sunt cele patru direcții strategice prioritare. Elementele principale sunt modernizarea sistemului de pensii și de salarizare în sistemul public, modernizarea asistenței sociale prin investiții în infrastructură și servicii integrate, încurajarea natalității, creșterea ocupării și accelerarea proceselor de digitalizare pentru îmbunătățirea serviciilor publice.

Odată cu adoptarea legilor educației, baza de plecare pentru construcția în educație pentru perioada 2023 - 2024 este operaționalizarea și implementarea Proiectului „România Educată”, acest deziderat fiind inclus în Strategia Națională de Apărare a Țării, adoptată de Parlamentul României, și asumat de Guvernul României. În fața problemelor generate de pandemie, Guvernul României va pune un accent deosebit pe pregătirea sistemului de învățământ pe următoarele cinci paliere: conectivitate generalizată, echipamente electronice pentru toți beneficiarii sistemului de educație, adecvate nivelului de învățământ, conținut digital pentru toate disciplinele și toate nivelurile, formare a tuturor cadrelor didactice pentru pedagogie digitală, platforme de evaluare dedicate și securizate.

Dezideratele urmărite din perspectiva Proiectului „România Educată” vor fi: educație de calitate pentru toți, educație individualizată – diversitate, realizarea autonomiei și gândirii critice, considerarea modelul profesorului în formarea elevului ca fiind cel mai puternic instrument pedagogic, alocarea prioritara de resurse suficiente, în mod transparent, echitabil și eficient.

În cadrul NATO, se va urmări consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA. Rezultatul urmărit vizează creșterea credibilității strategice a României, având ca fundament predictibilitatea, continuitatea și angajamentul pe linia obiectivelor asumate la nivel aliat privind: asigurarea parametrilor stabiliți în contextul NATO pentru finanțarea apărării, dezvoltarea capacității de apărare națională și a nivelului de reacție, participarea la inițiative și proiecte aliate vizând dezvoltarea de capacități aliate comune; participarea la misiuni și operații NATO.

Pe baza orientărilor formulate de Strategia Națională de Apărare a Țării, Guvernul va realiza proiectele de securitate și apărare ca un tot unitar, prin consolidarea posturii de apărare și descurajare, prin dezvoltarea unor capacități de apărare robuste și reziliente, credibile, interoperabile, flexibile și eficiente, destinate deopotrivă descurajării unei agresiuni împotriva României și articulării unui răspuns interinstituțional adecvat la provocările actuale și viitoare ale mediului de securitate, inclusiv în spectrul hibrid. Astfel, sunt necesare cinci elemente esențiale: capacități de înaltă tehnologie, o resursă umană înalt educată și foarte bine instruită, restartarea industriei de apărare autohtonă, dezvoltarea unei culturi instituționale centrată pe cunoaștere și inovație și, nu în ultimul rând, reziliența națională, inclusiv bazată pe pregătirea populației, a economiei și a teritoriului pentru apărare.

Continuarea stimulării natalității prin susținerea familiilor este o prioritate pentru guvern. Statul trebuie să-și asume un rol important în sprijinirea tinerilor, pentru ca aceștia să poată face față provocărilor financiare și sociale pe care le presupune întemeierea unei familii și creșterea copiilor, prin măsuri concrete care să ofere ajutor real familiilor și să conducă la creșterea ratei natalității.

Creșterea ponderii în PIB la 7% a investițiilor (registru investițiilor publice - organism consultativ).

Facilitarea accesului tuturor la sănătate, reziliența sistemului de sănătate, standarde europene de calitate a serviciilor de sănătate, gestionarea resurselor din fonduri europene pentru investiții în infrastructura de sănătate, implementarea telemedicinii.

În ceea ce privește cultura, susținerea parteneriatului stat – biserică, valorificarea patrimoniului cultural al României, prin intermediul turismului, și a valorilor tradiționale autentice.

Creșterea performanței sportive, investiții în sport și baze sportive, gestionarea carierei sportive.

Modernizarea infrastructurii școlare, stimularea și încurajarea învățământului dual.

Încurajarea capitalului românesc, schimbarea paradigmei economice – trecerea la economia de producție, promovarea tehnologiei digitale, dezvoltarea de hub-uri industriale, realizarea unei economii reziliente, dezvoltarea capitalului uman, investiții, eficientizarea cheltuielilor statului, combaterea sărăciei, managementul destinațiilor turistice, punerea în valoare a patrimoniului cultural, diversificarea serviciilor și creșterea calității în turism.

1. MINISTERUL DEZVOLTĂRII, LUCRĂRILOR PUBLICE ȘI ADMINISTRAȚIEI

DEZVOLTARE

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, prin intermediul fondurilor europene, al Programului Național de Dezvoltare Locală și al celorlalte programe pe care le desfășoară, are, ca scop fundamental, dezvoltarea armonioasă dintre regiunile României,

recuperarea decalajelor de dezvoltare între județe și creșterea calității serviciilor publice la care să aibă acces cetățenii, contribuind astfel la obiectivul de convergență cu economiile statelor mai avansate din Uniunea Europeană. În actualul ciclu de finanțare, prin fondurile structurale europene pentru dezvoltare regională, vor fi susținute proiecte care generează valoare adăugată, prosperitate și o creștere a calității vieții în comunitățile în care vor fi implementate. Dezvoltarea infrastructurii publice din toate regiunile României va urmări reducerea disparității urban-rural și a diferențelor de dezvoltare între regiuni și în interiorul regiunilor și se va axa pe următoarele priorități:

- Modernizarea și extinderea rețelelor de apă și canal.
- Modernizarea drumurilor județene și locale și construirea unor noi drumuri, acolo unde este necesar.
- Modernizarea și construirea de unități de învățământ.
- Extinderea și modernizarea rețelelor de gaze naturale.
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de sănătate și protecție socială.
- Realizarea cadastrului sistematic.
- Construirea de infrastructură sportivă.
- Construirea de locuințe pentru tineri, specialiști în sănătate, învățământ și alte categorii socioprofesionale, prin ANL, precum și pentru persoanele aparținând grupurilor vulnerabile.
- Reabilitarea monumentelor istorice, a unităților de cult și consolidarea patrimoniului cultural.
- Reabilitarea energetică a clădirilor.
- Elaborarea pachetului legislativ privind descentralizarea, debirocratizarea și simplificarea procedurilor administrative în colaborare cu autoritățile locale.

Obiective de guvernare.

➤ Obiectiv 1: Extinderea rețelelor de apă și canal.

- În mediul rural - Continuarea lucrărilor de extindere a rețelei de canalizare și aducțiunilor de apă potabilă conform Programului Național de Investiții Anghel Saligny și a celor finanțate din fonduri naționale și europene.
- În mediul urban - Continuarea lucrărilor de extindere și modernizare a rețelei de canalizare și a infrastructurii de furnizare de apă potabilă, precum și construcția sau modernizarea stațiilor de tratare sau epurare a apei uzate.

➤ Obiectiv 2: Modernizarea și reabilitarea drumurilor județene și locale.

- Finalizarea obiectivelor de investiții care au fost aprobate prin Programul Național de Investiții Anghel Saligny sau finanțate din fonduri naționale și europene.
- Finanțarea drumurilor noi, ținând cont de următoarele condiții:
  - o drumul să deservească un minimum de 10 case sau să conecteze două localități;
  - o drumul să nu fie grevat de viitoare lucrări aferente aducțiunilor de apă și canalizare (rural și urban).
- Reabilitarea și modernizarea drumurilor județene ce fac legătura între minim două UAT-uri de minimum 1500 de locuitori (rural și urban).
- Modernizarea drumurilor cu statut de bulevard/străzi de interes local.
- Program pentru construirea de pasaje subterane sau supraterane în intersecțiile aglomerate.
- Program pentru extinderea infrastructurii pistelor de bicicletă.

➤ **Obiectiv 3: Modernizarea și construirea de unități de învățământ.**

- Înființarea Programului Național pentru construirea, la nivelul fiecărui consorțiu administrativ/zonă metropolitană/ADI, a unui spațiu care să deservească învățământul primar și gimnazial (clasele 1-8), care să întrunească toate condițiile de clădire nZEB și care să conțină săli de clasă, laboratoare, sală de sport și sală de mese (rural).
- Standardizarea la nivel de dotare a unei clase în tot ceea ce privește mobilierul și dotările clasei - proiector, tablă, calculatoare (rural).
- Continuarea programului de construire de creșe (urban).
- Reabilitarea, modernizarea și dotarea grădinițelor. Crearea unui standard legat de mobilier și dotări, aferent fiecărui tip de grădiniță (program scurt sau prelungit).
- Reabilitarea și dotarea conform standardului stabilit (mobilier și dotări tehnice), a școlilor din învățământul primar și gimnazial.
- Construirea și dotarea de corpuri noi de clădiri, care să găzduiască laboratoare de specialitate.
- Construirea de săli de sport standard, aferente școlilor cu profil sportiv și a celor cu numărul minim de elevi prevăzuți în normele specifice.
- Construirea de spații adecvate pentru servit masa, aferente fiecărei școli;
- Reabilitarea și dotarea conform standardelor stabilite (mobilier și dotări tehnice) a tuturor liceelor.
- Reabilitarea și construirea de campusuri pentru învățământ dual, inclusiv crearea sau reabilitarea căminelor aferente liceelor tehnologice, școlilor profesionale și a liceelor teoretice cu profil industrial.

➤ **Obiectiv 4: Înființarea, extinderea și modernizarea rețelelor de gaze naturale.**

- Continuarea alocărilor bugetare suplimentare pentru investiții, pentru asigurarea accesului unităților administrativ-teritoriale la rețele de distribuție.

➤ **Obiectiv 5: Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de sănătate și protecție socială.**

- Construirea în cadrul consorțiilor administrative/zone metropolitane/ADI, de centre medicale care să poată deservi un număr de minimum 5.000 de cetățeni și care vor avea cabinete care să acopere o gamă largă de specialități. Dimensiunile, forma și dotările vor fi standardizate prin norme specifice (rural).
- Înființarea la nivelul fiecărui oraș a unui centru de permanență, care să ofere servicii medicale primare, în vederea descongestionării spitalelor de urgență (urban).
- Înființarea la nivel de municipiu a minim trei centre de permanență, care să ofere servicii medicale primare, în vederea descongestionării spitalelor de urgență (urban).
- Sprijinirea funcționării spitalelor orășenești și redeschiderea acestora acolo unde au fost închise și sunt necesare.
- Construirea de spitale municipale la nivel de municipiu reședință de județ, acolo unde nu există, în funcție de necesitate (urban).
- Modernizarea și extinderea spitalelor județene aflate la nivelul fiecărui județ (urban).

➤ **Obiectiv 6: Construirea de infrastructură sportivă.**

- Construirea de săli de sport la nivelul fiecărui consorțiu administrativ/zonă metropolitană/ADI. Sălile de sport vor fi standardizate și vor fi proiectate ca săli ce acoperă o gamă largă de sporturi (rural).

- Construirea de baze sportive standardizate care să acopere minimum 4 discipline sportive la nivelul fiecărui oraș de minimum 25.000 de locuitori (urban).
- Construirea sau modernizarea de săli polivalente la nivelul fiecărui municipiu în parte după cum urmează:
  - o municipii de până în 40.000 locuitori, sală polivalentă de 2000 de locuri;
  - o municipii de până în 100.000 locuitori, sală polivalentă de 4000 de locuri;
  - o municipii de până la 250.000 de locuitori, sală polivalentă de 6000 de locuri;
  - o municipii de peste 250.000 de locuitori, sală polivalentă de 8000 de locuri.
- Construirea sau modernizarea de bazine de înot semi-olimpic, la nivelul fiecărui consorțiu administrativ/zonă metropolitană/ADI sau a fiecărui UAT care acoperă o populație de minimum 20.000 de locuitori (urban).
- Construirea sau modernizarea de bazine olimpice, la nivelul fiecărui municipiu reședință de județ (urban).
- Reabilitarea și dotarea, conform standardului stabilit (mobilier și dotări tehnice), a școlilor primare și gimnaziale (urban).
- Construirea de patinoare sau modernizarea celor existente la nivelul municipiilor reședință de județ, în funcție de nevoi (urban).
- Construirea la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare a unui stadion de minimum 20.000 de locuri (urban).
- Construirea la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare a unui centru olimpic de excelență, care să acopere, fiecare în parte, un număr de minimum 3 discipline olimpice, diferite pentru fiecare centru la nivel regional (urban).
- **Obiectiv 7: Construirea de locuințe pentru tineri, specialiști în sănătate, învățământ și alte categorii socio-profesionale, prin ANL.**
- Construirea de noi ansambluri rezidențiale pentru tinerii specialiști.
- **Obiectiv 8: Reabilitarea monumentelor istorice, a unităților de cult și consolidarea patrimoniului cultural.**
- Construirea de centre culturale la nivelul fiecărui consorțiu administrativ/zonă metropolitană/ADI (rural).
- Punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric (rural).
- Reabilitarea teatrelor (urban).
- Înființarea de săli de teatru/operă/operetă la nivelul fiecărui municipiu de peste 250.000 de locuitori.
- Finanțarea punerii în evidență a monumentelor de artă sau a edificiilor istorice ce țin de identitatea locală sau națională, sau a noilor descoperiri arheologice.
- **Obiectiv 9: Eficientizarea energetică a clădirilor.**
- Inițierea unui program în urma căruia acoperișurile instituțiilor publice să poată fi acoperite de panouri fotovoltaice, în vederea dobândirii independenței energetice pentru fiecare instituție în parte.
- Inițierea unui program pentru condominii (blocuri sau locuințe colective), în urma căruia acoperișurile acestor clădiri să poată fi acoperite cu panouri fotovoltaice, în vederea dobândirii independenței energetice pentru fiecare clădire în parte.
- Fiecare imobil nou construit cu destinație de locuință să prevadă componenta verde (panouri fotovoltaice, iluminat inteligent, locuri de parcare în subteran și spații verzi).
- **Obiectiv 10: Restructurarea și regenerarea urbană.**
- Fonduri pentru pietonalizarea a cât mai multor zone din orașe și municipii;

- Program pentru crearea de pasarele pietonale în zonele aglomerate.
- Program pentru refacerea sau construirea de parcuri în interiorul orașelor sau municipiilor.
- Program pentru construirea de locuri de joacă pentru copii.
- **Obiectiv 11: Infrastructura de colectare, reciclare și salubritate.**
- Dotarea comunelor cu un sistem de colectare pe fracții.
- Stații de compactare.
- Stații de compostare a gunoiului.
- **Obiectiv 12: Infrastructura de termoficare.**
- Construirea de incineratoare care utilizează tehnologie de cogenerare sau trigenerare.
- Modernizarea CET-urilor existente prin trecerea la alimentare cu hidrogen.
- Fonduri pentru transformarea punctelor termice în capacități de producție energie termică și electricitate.
- Fonduri pentru modernizarea sistemului de transport și distribuție agent termic.
- Fonduri pentru racordarea pe orizontală a beneficiarilor de încălzire centralizată.
- Program destinat înființării de rețele de termoficare care utilizează apă termală.
- **Obiectiv 13: Infrastructura de transport în comun.**
- Fonduri pentru realizarea sistemului de transport intrajudețean al elevilor (rural).
- Fonduri necesare pentru înnoirea parcului auto al UAT-urilor (urban).
- Tranziția către un transport ecologic bazat pe mijloace de transport electrice sau cu hidrogen (urban).
- **Obiectiv 14: Infrastructura de iluminat.**
- Asigurarea de fonduri pentru implementarea tehnologiilor de iluminat cu led în infrastructura publică;
- Realizarea sistemelor de telegestiune a întregului sistem de iluminat public.

ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ

După doi ani de criză sanitară și economică, s-a reușit mobilizarea aparatului administrativ, astfel încât funcțiile statului au fost active pe toată perioada stării de urgență și a stării de alertă.

Principalele provocări ale sistemului de administrație publică au fost următoarele:

- Cadrul legislativ determinat de legislația primară și secundară este inconsistent și de slabă calitate, cu prevederi neclare, excepții și derogări care distrug predictibilitatea regulilor.
- Resursele umane din administrația publică nu sunt întotdeauna recrutate, promovate și evaluate pe bază de merit.
- Administrația publică este preponderent reactivă la nevoile cetățenilor și ale mediului de afaceri.
- Identificarea și evaluarea prevederilor legale care necesită schimbare și completare pentru aplicarea eficientă a Codului Administrativ, inclusiv cele legate de folosirea limbii minorităților naționale.

Aproape fiecare minister are un serviciu sau o direcție de simplificare sau de debirocratizare. Cu toate acestea, procesele birocratice nu au înregistrat diminuări semnificative. Această abordare este în acord cu recomandările privind Mecanismul European de Relansare și Reziliență, Comisia Europeană propunând adoptarea la nivelul fiecărui stat a unor reforme specifice care acordă prioritate digitalizării și reducerii birocrăției. Astfel, fondurile alocate prin Mecanismul European vor da întâietate propunerilor care creează un efect de sinergie prin

înglobarea unor măsuri specifice de reducere a birocrăției, atât pentru mediul de afaceri, cât și pentru cetățeni.

Reformele în domeniul Administrației Publice trebuie să promoveze atât consacarea principiului integrității și corectitudinii, cât și schimbarea culturii administrative. Pe de altă parte, reforma administrației publice locale nu trebuie să se limiteze la descentralizare, ci trebuie să presupună stabilirea unei structuri administrativ eficiente, capabilă să conducă spre eficientizarea proiectelor de anvergură de la nivel local și spre asigurarea unei autonomii locale extinse.

Reforma administrației locale constă și în următoarele puncte-cheie:

- Elaborarea și aprobarea Codului finanțelor publice locale care să reunească într-un mod unitar și necontradictoriu reglementările privind: finanțele publice locale, criza financiară și insolvența unităților administrativ-teritoriale, fiscalitatea locală și procedurile fiscale locale.
- Revizuirea Codului administrativ astfel încât să fie remediate disfuncționalitățile constatate în cei 4 ani de aplicare și prevederile legale care generează anomalii în administrația publică centrală și administrația publică locală. Totodată, se introduc reglementări pentru crearea consorțiilor administrative care să stimuleze și să dezvolte cooperarea între autoritățile administrației publice locale.
- Elaborarea Codului de procedură administrativă care să stabilească regimul juridic aplicabil actelor și contractelor administrative, reguli și mecanisme pentru simplificarea procedurilor administrative, inclusiv prin soluții de e-guvernare, pentru facilitarea accesului cetățenilor la administrația publică și pentru creșterea transparenței și eficienței instituțiilor publice.

Este necesară asigurarea autonomiei financiare a autorităților publice locale, inclusiv prin punerea în aplicare a măsurilor de alocare către unități administrativ-teritoriale a procentelor stabilite de lege privind redevența pentru exploatarea de suprafață. Guvernul va continua implementarea măsurilor privind alocarea unui procent semnificativ din impozitul pe venit estimat la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale pentru finanțarea instituțiilor publice de spectacole din subordinea autorităților administrative publice locale.

Obiective generale.

- Mecanisme de guvernare și un proces decizional care să fie eficiente, focalizate pe priorități și obiective.
- Creșterea calității și accesului la serviciile publice.
- Resursele umane din sectorul public, competente, integre și dedicate cetățeanului.
- Etică, integritate, prevenirea corupției și transparență în întreaga administrație publică;
- Transparență și acces la informații pentru toți cetățenii.
- Debirocratizarea, simplificarea administrativă, informatizarea serviciilor.
- Încurajarea implicării directe a reprezentanților societății civile și mediului privat în adoptarea și prioritizarea măsurilor de debirocratizare inițiate de către Guvern și Parlament.
- Prioritizarea măsurilor de debirocratizare, care pot fi corelate direct cu măsurile de digitalizare.
- Simplificarea și modernizarea legislației specifice unor sectoare de activitate economică.

- Standardizarea, modernizarea și reducerea suprapunerii capacității și regulilor de control ale autorităților statului.
- Crearea unor mecanisme care să limiteze creșterea viitoare a birocrăției.
- Crearea unor modalități de evaluare a birocrăției existente și a efectelor directe și indirecte ale acesteia asupra societății românești.
- Formarea funcționarilor publici la nivelul administrației centrale, în vederea adaptării acestora la o viziune pro-contribuabil.
- Implicarea directă a Guvernului pentru a susține debirocratizarea, standardizarea și digitalizarea birocrăției la nivelul administrațiilor locale.
- Simplificarea reglementărilor pentru diverse sectoare ale mediului de afaceri și adoptarea a cât mai multor recomandări transmise de OECD în acest sens.
- Respectarea prevederilor din „Carta europeană a autonomiei locale”.

Obiective specifice.

I. Mecanisme de guvernare și proces decizional.

Reluarea și consolidarea procesului de descentralizare a competențelor către Administrația Publică locală

Procesul de descentralizare a fost demarat odată cu eforturile României de a accede în Uniunea Europeană, ca instrument de modernizare și reformă a administrației publice, conform principiului subsidiarității, în ideea de transfer al competențelor către nivelul cel mai apropiat de nevoile cetățenilor și ale mediului privat. Însă acest proces a fost realizat parțial și într-un mod partizan, dominat de interesele politice de moment. De aceea, în viitor, procesul de descentralizare va continua simultan cu creșterea capacității administrative la nivel local. El trebuie să se fundamenteze pe o analiză reală, bazată pe colectarea și interpretarea datelor și pe un proces amplu de consultare între autoritățile publice relevante. Nicio descentralizare de sarcini nu se va face fără transferul resursei financiare aferente. Resursa financiară va trebui să fie precisă, cuantificabilă și cu caracter permanent. Acesta va avea în vedere următoarele etape:

- Analiza competențelor administrației publice centrale care pot fi transferate către administrația locală, precum și capacitatea administrativă a celei din urmă de a gestiona noile competențe.
- Corelarea transferului de competențe cu cel al transferului de resurse bugetare.
- Predictibilitatea, transparența, stabilitatea și depolitizarea sistemului general de transferuri de la bugetul de stat, astfel încât să se asigure resurse suficiente pentru furnizarea serviciilor publice, sprijinirea dezvoltării economiei locale și creșterea autonomiei financiare locale, indiferent de culoarea politică a administrațiilor locale și a guvernului. Acest sistem va asigura că Impozitul pe Venit, prin diverse mecanisme de alocare, va finanța în integralitate administrația publică locală. Totodată, se va asigura stabilitatea acestui sistem, eliminându-se modificările anuale prin legi speciale. O atenție deosebită va fi acordată implementării programelor de finanțare a investițiilor locale de tip PNDL, astfel încât ele să fie transparente, eficiente și coordonate cu programele finanțate din fonduri UE.

Implementarea în condițiile legii a procesului de transfer al activelor abandonate sau închise în urma procesului de reorganizare-restructurare ale ministerelor, regiilor autonome, companiilor de stat și societăților cu capital integral de stat în domeniul public al unităților administrativ-teritoriale, cât și reglementarea juridică a patrimoniului sindical. În acest sens, este necesară

operaționalizarea direcției de legislație și de reglementare în domeniul activelor statului în cadrul MDLPA.

Creșterea eficienței furnizării serviciilor publice la nivelul administrației publice locale prin stimularea unor soluții de asigurare în comun a acestora, acolo unde este cazul, pe bază voluntară.

Îmbunătățirea activității structurilor deconcentrate ale ministerelor și ale altor autorități publice centrale

Instituțiile deconcentrate reprezintă aproape o treime din Administrația Publică. În prezent, coordonarea acestora se realizează practic partajat de către compartimentele funcționale de resort ale ministerelor în subordinea cărora sunt organizate și de către instituția prefectului, ca reprezentant al Guvernului în teritoriu. O analiză a activității acestora arată că sunt, de cele mai multe ori, ineficiente, subdezvoltate și pasive. Multe dintre aceste structuri deconcentrate au corespondent în administrația publică locală descentralizată din subordinea consiliilor locale, județene și ale primăriilor, de exemplu în sectoare precum tineret și sport, servicii sociale sau de sănătate. De asemenea, se poate observa cum unele spitale aflate în subordinea administrației publice locale funcționează mai eficient și beneficiază de resurse superioare și finanțare mai bună. Guvernul va clarifica pe baza unei evaluări serioase mecanismele de coordonare și management al acestora, care să pună activitățile desfășurate într-o paradigmă bazată pe performanță și eficacitate.

II. Debirocratizare și simplificare administrativă.

Criza epidemiologică prin care trecem a pus la încercare capacitatea administrației de a răspunde solicitărilor și nevoilor cetățenilor. Este mai clar ca oricând că este nevoie de un aparat administrativ modern, care să răspundă rapid și eficient nevoilor societății.

Va continua procesul de simplificare administrativă pentru reducerea poverii administrative – sunt mai bine de 10 ani de când guvernele derulează proiecte de măsurare a costurilor administrative generate de legislație pentru companii și cetățeni, fiind cheltuite zeci de milioane de Euro din fonduri europene, însă, fără un proces solid, cuantificabil prin indicatori de implementare.

- Digitalizarea, simplificarea și debirocratizarea serviciilor publice din administrație și automatizarea cât mai multor procese și interacțiuni, prin utilizarea celor mai noi tehnologii TIC de administrare a datelor. Introducerea de proceduri administrative corelate strict cu sistem de e-guvernare. Creșterea accesibilității serviciilor publice online. Introducerea „domiciliului” și „identității” electronice pentru fiecare cetățean.
- Crearea infrastructurii naționale de registre administrative în administrația publică: crearea și administrarea unor identificatori unici, implementarea de arhitecturi TIC standardizate, realizarea și extinderea interoperabilității dintre acestea, sistematizarea și simplificarea fluxurilor de date, de interogare și a procedurilor de raportare.
- Realizarea de sisteme informatice unitare la nivel local, care să permită interoperabilitatea sistemelor diverselor UAT-uri cu nivelul central; realizarea raportărilor Open Data conform specificațiilor unitare la nivel național.
- Cadastrarea proprietăților statului; implementarea generalizată, la nivelul UAT, al instituțiilor publice și al operatorilor de servicii de interes economic general a instrumentelor digitale de identificare, inventariere, evaluare și stocare de tip GIS.

- Interoperabilizarea bazelor de date local-central, reglementarea accesului reciproc la bazele de date local-central și central-local.

III. Resursele umane din sectorul public

- Administrație în interesul cetățeanului și orientare către rezultate. Evaluarea pentru fiecare instituție și fiecare funcționar va fi în raport cu rezultatele obținute.
- Implementarea unui cadru unitar de competențe la nivelul administrației/o carieră mai clară. Este nevoie de un sistem instituțional și legal stabil, coerent și eficace, care să asigure un management unitar al tuturor resurselor umane care lucrează în administrația publică. Este necesară clarificarea și eficientizarea rolului și mandatului ANFP, precum și a capacității sale tehnice, astfel încât să devină o instituție aliniată la standardele de calitate din domeniu în țările UE. Va fi operaționalizat un nou cadru de competențe pentru funcția publică, reglementat de Codul Administrativ, ceea ce va conduce la definirea mixului de cunoștințe, abilități și atitudini necesare pentru ocuparea funcțiilor publice și care va susține profesionalizarea administrației publice și creșterea calității resursei umane din sectorul public. Aceasta se va reflecta în recrutarea și selecția funcționarilor publici, formarea și dezvoltarea lor, precum și în evaluarea performanțelor individuale.
- Implementarea unui model profesionist și imparțial de recrutare în funcția publică, prin organizarea unui sistem de concursuri care să pună accentul pe competența și integritatea funcționarilor publici, precum și pe orientarea spre performanță. Acest obiectiv va fi pus în practică prin dezvoltarea și pilotarea unui proces transparent și incluziv de recrutare și selecție în administrația publică centrală prin concurs de recrutare. Sistemul dezvoltat va fi aplicat progresiv în anii următori tuturor categoriilor de funcționari publici din administrația publică centrală. Administrația publică de la nivel local va beneficia de asistența instituțiilor specializate de la nivel central pentru preluarea și implementarea unor instrumente de recrutare care să aibă în centru preocuparea pentru competență și integritate a funcționarilor publici. Îmbunătățirea radicală a modului de legiferare și limitarea drastică a practicii de legiferare prin excepție sau prin derogare. Acest lucru se referă, pe de-o parte, la fundamentarea actelor normative în ceea ce privește evaluarea preliminară a impactului și unificarea standardelor în acest domeniu. Pe de altă parte, această prioritate se referă la tehnica de redactare și corelare a actelor normative și instituirea și în acest domeniu a unui singur standard de calitate.
- Dezvoltarea competențelor digitale ale angajaților administrației publice și asigurarea resursei umane necesare procesului de transformare digitală:
  - o cuantificarea nevoii de specialiști IT în administrația publică și elaborarea unui plan național pentru formarea și fidelizare a acestora;
  - o crearea unui corp de specialiști la nivel central (ADR) pentru pilotarea transformării digitale, în special pentru nevoile de la nivel local;
  - o derularea unui program amplu pentru crearea abilităților digitale necesare la nivelul angajaților din sectorul public care vor opera noile instrumente digitale puse la dispoziție prin:
    - evaluare constantă a nivelului de abilități digitale în administrația publică;
    - programe naționale de formare a funcționarilor publici, cu un calendar adaptat evoluției sistemelor informatice din administrația publică, dar și corelarea acestora cu evoluția tehnologică propriu-zisă.

- Sistem unic de evidență a personalului bugetar pentru funcționarii publici, personalul contractual din administrație și angajații la stat. Sistemul e-bugetar. Se va accelera operaționalizarea prevederilor din Codul administrativ legate de evidența centralizată a personalului bugetar.
- Se va redefini cariera funcționarilor publici astfel încât să fie mai atractivă, cu un parcurs mai lung, care să permită cu adevărat evaluarea performanțelor pentru a orienta corpul funcționarilor publici spre atingerea rezultatelor și pentru responsabilizare față de cetățeni și mediul de afaceri. Va fi implementat un program solid de formare pentru funcțiile de management din administrația publică, cu accent pe dezvoltarea competențelor de Leadership și managementul echipelor/managementul performanței.
- Depolitizarea funcției publice și stabilirea clară a pozițiilor politice în structura administrativă. Este nevoie de profesioniști în sistemul public, așa cum este nevoie și de decidenți politici care să poarte răspunderea alegerii opțiunilor de politică publică. În ultimele decenii, aceasta legătură/conexiune dintre politic și administrativ a fost păstrată, de multe ori intenționat neclară. Se va stabili, fără echivoc, care sunt pozițiile de răspundere politică (reprezentanți politici) și pozițiile din sistemul administrativ unde administrația se bazează pe funcționari publici. Se vor organiza consultări publice extinse pentru a stabili ce sistem de funcție publică e cel mai potrivit pentru o Românie modernă pe termen lung (corp de funcționari publici și bazat pe carieră sau un sistem mai flexibil, ancorat în realitățile pieței muncii și bazat pe concursul deschis pentru fiecare poziție). Indiferent de decizia finală, este important ca soluția aleasă să fie urmărită și implementată complet, fără jumătăți de măsură sau mecanisme ocolitoare. Se va clarifica, de asemenea, statutul și rolul serviciilor deconcentrate ale ministerelor, precum și ale înalților funcționari publici în sistemul administrativ român, dar și al corpului de inspectori guvernamentali, în prezent inactiv și generator de costuri pentru bugetul de stat.

IV. Etică, integritate, prevenirea corupției și transparență

Măsurile pe care se va concentra Guvernul sunt:

- Continuarea transparentizării proceselor și procedurilor administrative prin promovarea de date și informații deschise, disponibile public. Publicarea online și accesul cetățenilor la toate cheltuielile publice, contractele de achiziții publice și la toate informațiile relevante privind instituțiile statului, de la Guvern până la primării.
- Transferul cât mai multor proceduri administrative în mediul digital/online, astfel încât să restrângem cât mai mult oportunitățile pentru fapte de corupție și comportament lipsit de etică profesională sau imoral.
- Selecția mai riguroasă a personalului din administrație prin proceduri transparente și instrumente precum concurs pentru funcționari publici.
- Promovarea unei culturi a eticii și integrității prin introducerea unui management al performanței, bazat pe un cadru de competențe în funcția publică și un proces continuu de formare profesională bazat pe orientarea spre performanță și analiza nevoilor de formare pe bază de date.
- Consolidarea și intensificarea politicilor de control și prevenție a faptelor de corupție și comportamentului lipsit de etică a personalului.
- Obiectivele legate de asigurarea transparenței decizionale, accesul la informații de interes public sau promovarea platformelor și surselor de date deschise vor fi realizate implicit prin măsurile de informatizare, debirocratizare, simplificare administrativă descrise în

secțiunile precedente. Totodată, deși există norme legale clare, care reglementează obligativitatea tuturor instituțiilor publice de a transparentiza și informa publicul în legătură cu activitatea pe care o desfășoară și rezultatele pe care le obțin, practica arată că un procent extrem de mic de instituții publice întocmesc, de exemplu, rapoarte privind aplicarea Legii 544/2001 privind informațiile de interes public. Un aspect pe care guvernul se va focaliza mai mult vizează executarea obligațiilor legale în acest sens de către toate autoritățile publice centrale și locale printr-o activitate mai intensă monitorizare și control, inclusiv sancționarea celor care nu respectă legea.

LUCRĂRI PUBLICE.

Reformele propuse pe domeniul lucrărilor publice sunt următoarele:

- Creșterea numărului specialiștilor în construcții - experți, verificatori și auditori energetici, în multe domenii fiind înregistrată o lipsă acută de specialiști de acest gen.
- Codul Amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor - sintetizează și simplifică prevederile actelor normative, care se referă la domeniile construcțiilor, atât la proiectare, cât și la avizare, autorizare și execuție. Va simplifica interacțiunea beneficiarilor cu autoritățile locale, va simplifica procedurile de elaborare și avizare proiecte, va crea un flux mai rapid pentru autorizarea lucrărilor, va eficientiza monitorizarea execuției lucrărilor.
- Auditul normativelor elaborate și publicate de MDLPA - se vor actualiza toate normativele depășite. Se vor înlocui cele perimate și se vor abroga cele care nu mai au obiectiv, referindu-se la materiale, tehnologii sau procese de proiectare care nu se mai folosesc.

I. Descentralizarea - prioritate a guvernului:

- Descentralizarea clădirilor abandonate și degradate aparținând administrației publice centrale și companiilor naționale de stat cu titlu gratuit către autoritățile locale.
- Descentralizarea resurselor financiare prin rămânerea redevențelor de exploatare la nivel local în proporție de 80% (40% la CJ și 40% la primarii).
- Descentralizarea fondurilor europene către UAT prin transformarea ADR-urilor în Autorități de Management pentru POR, program de 13 miliarde de Euro;
- Implementarea cadrului legal de funcționare a ITI-urilor și continuarea demersurilor pentru creșterea numărului acestora.

II. Programe cu finanțare multianuală.

În prezent, dintre toate programele de finanțare cu fonduri de la bugetul de stat finanțate prin Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, doar Programul Național de Investiții „Anghel Saligny” și Programul național de dezvoltare locală sunt programe cu finanțare multianuală, pentru care se alocă credite de angajament de pe o perioadă de 5 ani, cu posibilitate de prelungire cu încă 3 ani, și, respectiv, pe o perioadă de 4 ani, cu posibilitate de prelungire cu încă 2 ani, creditele bugetare fiind egale cu creditele de angajament pe toată perioada de valabilitate a contractelor de finanțare. Totodată, Programul național privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe este un program de finanțare multianual pentru care se alocă credite de angajament pe o perioadă de 3 ani, însă cu alocarea eșalonată a creditelor bugetare anuale.

Pentru a crește eficiența programelor de finanțare cu fonduri de la bugetul de stat și pentru a asigura predictibilitatea în realizarea și finalizarea obiectivelor de investiții, toate programele

finanțate din fonduri de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației s-au transformat în programe cu finanțare multianuală. Pentru finanțarea obiectivelor de investiții prin aceste programe se vor asigura credite de angajament de la bugetul de stat pentru întreaga durată de derulare a acestora, precum și credite bugetare anuale, în vederea transferării sumelor necesare realizării obiectivelor de investiții pentru beneficiari, conform contractelor de finanțare și graficelor de execuție.

2. MINISTERUL FINANTELOR

Guvernul susține un model de dezvoltare sustenabilă, axat pe investiții, stimularea și dezvoltarea capitalului uman, creșterea competitivității companiilor românești și transformarea digitală a economiei și administrației, eficientizarea administrației publice și combaterea deprinderii materiale a populației, revenirea economică și construcția unei viziuni bazate pe producția internă. Împreună cu politicile de venituri, politica fiscal-bugetară reprezintă principala pârghie prin care vom asigura un management macroeconomic echilibrat, atât prin creșterea ofertei (producției) interne, cât și prin sporirea cererii interne, distribuite în mod echilibrat pe grupuri sociale, în scopul stimulării absorbției producției interne de bunuri și servicii.

Printr-o politică fiscal-bugetară consistentă, vom consolida rolul strategic al statului la nivel macroeconomic. Asigurarea stabilității macroeconomice, a investițiilor publice cu efecte de multiplicare și menținerea unei datorii guvernamentale la un nivel sustenabil vor permite reintrarea României în grupul țărilor cu finanțe publice „sănătoase” până la sfârșitul anului 2024.

În următorii doi ani vor continua acțiunile în vederea reducerii decalajelor față de economiile statelor din Europa de Vest, prin stimularea economică, investiții strategice în infrastructură, educație, sănătate, inovare și digitalizare. În contextul de redresare a activității post Covid-19, vom consolida măsurile de stimulare a cererii, de sprijinire a reluării activităților economice afectate de pandemie și a angajărilor, precum și de protejare a veniturilor românilor. Va fi susținută oferta prin instrumente financiare și granturi pentru sectoarele cele mai grav afectate, precum și prin scheme de ajutor de stat pentru investiții noi și garanții de stat pentru credite.

Noua paradigmă economică a României va asigura sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu și lung. În acest sens va avea loc și o reformă a marilor sisteme ce oferă servicii publice și, corespunzător acestora, o reformă a cheltuielilor publice. Prin creșterea transparenței și predictibilității în domeniul fiscal-bugetar, va fi consolidată încrederea mediului de afaceri, precum și a consumatorilor. Creșterea economică sustenabilă și echilibrată va permite creșterea standardului de viață al cetățenilor.

Vor fi o prioritate digitalizarea și simplificarea interacțiunii dintre instituțiile subordonate Ministerului Finanțelor și contribuabili prin continuarea și extinderea proiectelor de debirocratizare la toate nivelurile.

Obiectivul de mandat al acestui guvern este operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare. Pe termen scurt, vom înființa Fondul Român de Investiții, urmând ca cele două instituții să fie ulterior integrate.

Actualul Program de Guvernare a fost gândit în contextul revenirii la activități și la o viață socială normală, pornindu-se de la premisa redresării generale a mediului economic. S-au avut

în vedere, în special, proiecțiile optimiste privind creșterea economică și măsuri dedicate stimulării investițiilor și consumului, concretizate prin scheme de ajutor de stat pentru investiții noi și garanții de stat pentru credite în sprijinul sectoarelor cele mai grav afectate, urmărindu-se relansarea economică și reintegrarea pe piața muncii a angajaților din sectoarele cele mai afectate în perioada pandemică.

Având în vedere evoluțiile economice, politice și sociale din anul 2022, se impune o regândire a Programului de Guvernare care să aibă în vedere contextul actual, influențat major de multiplele crize manifestate pe plan internațional și de conflictul militar din Ucraina.

Direcțiile de acțiune prioritare au în vedere:

- Adaptarea la noua conjunctură politico-militară determinată de conflictul ce are loc la granița României și de reacția pe care țara noastră trebuie să o aibă ca membru NATO, precum și la perturbările produse în lanțurile de aprovizionare și producție în noua situație geopolitică.
- Măsuri de răspuns la evoluția prețurilor din sectorul energetic, a căror creștere a determinat distorsiuni majore la nivelul consumatorilor din mediul economic și privat.
- Măsuri de răspuns la creșterea accentuată a inflației manifestată în anul 2022 (continuată în 2023) și la erodarea absorbției interne, respectiv a puterii de cumpărare a populației sub efectul inflației ridicate (pensiile și salariile reale indică rate negative de creștere).
- Condițiile monetare din ce în ce mai restrictive, atât pe plan intern, cât și pe plan internațional (care urmăresc să combată inflația înaltă, aflată mult peste țintele asumate).
- De asemenea, este necesară adaptarea și implementarea recomandărilor formulate pe parcursul anului 2022 de către Comisia Europeană și Fondul Monetar Internațional.
- Principalii piloni ai politicii fiscal-bugetare se referă la reforma finanțelor publice și a companiilor cu capital de stat, managementul datoriei publice, fiscalitatea, alături de politica ajutorului de stat, libera concurență.

I. Reforma finanțelor publice și a companiilor cu capital de stat.

Obiective generale.

Sistemul fiscal-bugetar va fi adaptat la evoluția economiei, astfel încât să faciliteze creșterea economică, prin:

- Creșterea sustenabilității finanțelor publice cu accent pe colectarea veniturilor, diminuarea evaziunii fiscale și eliminarea risipei bugetare, creșterea transparenței bugetare și eficientizarea cheltuielilor publice.
- Asanarea economiei reale și crearea condițiilor pentru consolidarea agenților economici performanți.
- Mărirea flexibilității și eficienței bugetului prin perfecționarea întregului proces bugetar.
- Întărirea responsabilității fiscal-bugetare prin rescrierea legilor privind finanțele publice și responsabilitatea fiscal-bugetară.
- Ținerea sub control și reducerea deficitului bugetar pe termen mediu, contribuind, în acest fel, la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului.
- Introducerea bugetării participative, bugetării multianuale pentru investițiile publice în infrastructură și a bugetării verzi pentru orientarea cheltuielilor publice ale României către

obiectivele de schimbări climatice și mediu în conformitate cu reglementările adoptate la nivel european.

Obiective specifice.

- Creșterea eficienței finanțelor publice și îmbunătățirea perspectivelor de atingere a obiectivelor bugetare pe termen mediu prin:
  - o Evaluarea cadrului legislativ și instituțional actual al transferurilor financiare dintre bugetul de stat și bugetele locale: sistemul de echilibrare, sume defalcate cu destinație specifică, subvenții din bugetele unor instituții din administrația publică centrală;
  - o Crearea infrastructurii de date statistice pentru analiza impactului transferurilor financiare asupra bugetelor locale și serviciilor publice locale;
  - o Reformarea sistemului transferurilor financiare dintre bugetul de stat și bugetele locale, inclusiv analize de impact și propuneri de modificări legislative.
- Modernizarea bugetului prin:
  - o Simplificarea arhitecturii bugetului, care va fi bazat pe indicatori de performanță prin introducerea unui sistem clar de evaluare a politicilor publice care să ofere în timp un raport calitate/preț care să conducă la optimizarea eficienței și eficacității politicilor propuse;
  - o Sprijinirea financiară a activităților generatoare de externalizări pozitive (cercetarea, dezvoltarea, eficiența energetică);
  - o Maximizarea coerenței între politicile de bază ale guvernului și sistemele de planificare bugetară. Se va pune accentul pe bugetarea performanței care să ofere un cadru bugetar adecvat pentru dezvoltarea planurilor strategice sectoriale;
  - o Un sistem de planificare și programare care să ofere o perspectivă strategică cuprinzătoare, națională, pe termen lung. Un set mai clar de obiective și priorități ale politicii sectoriale și un mod de stabilire a nevoilor bugetare corespunzătoare care să ducă la alocarea resurselor disponibile către domeniile cheie, care să facă distincție între cheltuielile discreționare și nediscreționare și între investițiile și cheltuielile curente pe termen mediu, susținut de indicatori de rezultat sau de indicatori fiabili.
- Întărirea guvernancei corporative la companiile de stat în vederea îmbunătățirii performanței acestora prin:
  - o Îmbunătățirea performanței companiilor de stat prin aplicarea prevederilor Legii nr. 111/2016 privind guvernarea corporativă;
  - o Dezvoltarea ghidului privind aplicarea legislației guvernancei corporative a întreprinderilor de stat, prin preluarea celor mai bune practici la nivel european, în vederea aderării României la Ghidul OECD privind guvernarea corporativă a întreprinderilor de stat.
- Revizuirea cadrului legislativ și instituțional actual al transferurilor financiare dintre bugetul de stat și bugetele locale în ceea ce privește sistemul de echilibrare, sume defalcate cu destinație specifică, subvenții din bugetele unor instituții din administrația publică centrală, în baza următoarelor principii:
  - o Să nu se creeze obligații în sarcina bugetelor locale fără sursă de finanțare predictibilă și acoperitoare pentru nevoi;
  - o La fundamentarea necesarului de finanțare, acolo unde sunt aprobate standarde de cost (unități de asistență socio-medicală, cămine pentru vârstnici, centre pentru persoane cu handicap etc.), sumele să fie în concordanță cu numărul de beneficiari;

- o Creșterea competitivității agenților economici prin îmbunătățirea cadrului în care aceștia operează, prin reforme structurale ample și susținute, care să stimuleze competitivitatea economiei românești și să accelereze convergența reală a României cu economiile dezvoltate din Uniunea Europeană.
- Generalizarea regulii de înregistrare a punctelor de lucru, indiferent de număr de angajați. În acest sens se va elimina pragul de 5 angajați/punct de lucru, impozitul pe venit fiind virat la bugetul local unde își desfășoară activitatea angajatul.

Programul de Guvernare anterior a fost construit în condițiile unor estimări de creștere economică susținută și pozitivă, dar ulterior neconfirmată (cel puțin la nivelul anului 2022), fiind nevoie acum de o regândire majoră a perspectivelor și a evoluției în plan economic. Este necesară o analiză prospectivă, care să țină cont de toate oportunitățile create de PNRR dar și provocările viitoare în conjunctură internațională.

Este imperios necesară menținerea obiectivelor deja asumate, punând accent pe identificarea măsurilor necesare adaptării la condițiile actuale și pe implementarea eficientă a acestora, astfel încât să producă efecte pozitive reale în economie.

În ceea ce privește deficitul bugetar și, în plus, față de conjunctura internațională nefavorabilă, România se confruntă de mai mulți ani cu amenințarea procedurii de deficit excesiv și s-a angajat să ajungă cu deficitul bugetar la circa 3% din PIB în 2024, o misiune foarte grea în condițiile presiunilor pe buget și ale deteriorării severe a mediului internațional.

Atingerea țintelor asumate este condiționată de realizarea unor noi analize fundamentate, atât pe partea de venituri cât și pe partea de cheltuieli bugetare.

Conform cadrului fiscal-bugetar proiectat pe termen mediu, consolidarea bugetară este previzionată a se realiza preponderent pe seama cheltuielilor bugetare dar și prin corelare cu politici credibile care să sprijine creșterea veniturilor fiscale, în caz contrar existând riscul înregistrării unor deficite mai ridicate decât cele preconizate pentru anii următori.

II. Datorie publică.

Obiective generale.

Guvernul României va fi nevoit să susțină eforturile financiare necesare modernizării infrastructurii în următorii ani. Vom asigura un mix echilibrat de finanțare, de natură să asigure un buffer optim în Trezorerie, precum și reintrarea datoriei guvernamentale sub pragul de sustenabilitate pe termen mediu.

Obiectivul strategic este acela ca, pe termen mediu, datoria publică guvernamentală să nu depășească pragul de 60% din PIB (indicator de convergență nominală pentru trecerea la euro).

Ministerul Finanțelor va avea în vedere o finanțare netă relativ echilibrată din surse interne și externe. Se vor asigura finanțarea deficitului bugetar și refinanțarea datoriei publice preponderent în monedă națională, pentru a continua procesul de dezvoltare a pieței interne, în paralel cu accesarea piețelor externe de capital, în vederea asigurării unor surse robuste de finanțare. Se va păstra caracterul specific al accesării de împrumuturi de pe piețele financiare internaționale, în alte valute decât moneda europeană, în condițiile obținerii unui raport cost/risc avantajos pentru statul român, diversificării bazei de investitori și utilizării instrumentelor financiare derivate (swap valutar).

În implementarea planului de finanțare, vom avea în vedere introducerea emisiunilor de obligațiuni verzi, în funcție de finalizarea Cadrului general pentru obligațiuni verzi la nivel suveran, prin eforturi coordonate la nivelul ministerelor de linie și identificarea cheltuielilor/proiectelor care vor face obiectul finanțării prin aceste obligațiuni.

Pe termen mediu, implementarea PNRR va presupune realizarea de reforme și investiții în domenii cheie ale economiei care vor spori considerabil potențialul de creștere economică, fiind astfel posibilă creșterea nivelului veniturilor bugetare colectate și, implicit, scăderea nevoii de finanțare externă.

Obiective specifice.

Vom susține dezvoltarea pieței titlurilor de stat pentru populație, inclusiv prin automatizarea procesului de subscriere și a plății dobânzilor și rambursării principalului, precum și prin analiza posibilității efectuării subscrierilor online.

Este necesară utilizarea PPP ca mecanism alternativ de finanțare.

Măsuri care să asigure un cadru prielnic implementării de proiecte în regim de PPP:

- Aprobarea la nivelul Guvernului a unei strategii la nivel național pentru implementarea de proiecte prioritare în regim PPP.
- Clarificarea cadrului instituțional, cu preluarea de către Ministerul Finanțelor a competenței de reglementare a domeniului PPP.
- Amendarea cadrului legal aplicabil pentru clarificarea/ remedierea unor aspecte care la acest moment sunt necorelate cu buna practică internațională și care nu asigură premisele unei bune pregătiri a proiectelor de PPP.
- Configurarea unui proces de control al calității asupra ciclului de viață al proiectului, care să fie operaționalizat la nivelul Ministerului Finanțelor și la ministerele de linie (domeniile transporturi, sănătate, agricultură, educație etc.) pentru a spori capacitatea de a pregăti, atribui și gestiona cu succes proiecte PPP, acest proces urmând să fie proiectat special pentru a funcționa în contextul pieței din România.
- Aderarea României la Principiile pentru guvernanta publică a parteneriatelor public-private ale Organizației pentru cooperare și dezvoltare economică (OECD) și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare a României.

III. Fiscalitate.

România are una dintre cele mai reduse ponderi ale veniturilor fiscale în PIB din Uniunea Europeană. Politica fiscal-bugetară viitoare trebuie să anticipeze și să gestioneze, mai ales în conjunctura actuală, riscuri sau situații neprevăzute și să respecte principiul echității. Acest deziderat este cu atât mai relevant în condițiile unui mediu internațional marcat de mari incertitudini și multiple evoluții potrivnice.

Obiective generale.

Este necesară o evaluare a regimului fiscal existent prin raportare la realitatea socioeconomică care nu a permis dezvoltarea unei clase de mijloc consolidate, dar și o economie vulnerabilă la șocuri, indiferent de natura acestora. O analiză asupra modului de impozitare a capitalului versus impozitarea muncii este necesară și ar trebui realizată în parteneriat cu mediul socioeconomic. Reducerea economiei informale, combaterea evaziunii fiscale, reintroducerea

stopajului la sursă, abordarea reducerii fiscalității pe muncă, mai ales în zona veniturilor mici, trebuie să facă obiectul unei analize în primul an de guvernare.

Măsurile stabilite în baza analizei se vor aplica predictibil cu un calendar care să nu producă efecte negative asupra mediului antreprenorial.

Este necesară o evaluare a regimului fiscal existent prin raportare la realitatea socioeconomică, ce nu a permis dezvoltarea și consolidarea unei clase de mijloc stabile, și dus la existența unei economii vulnerabile la șocuri, indiferent de natura acestora. O analiză asupra modului de impozitare a capitalului versus impozitarea muncii este necesară și ar trebui realizată în parteneriat cu mediul socioeconomic. Reducerea economiei informale, combaterea evaziunii fiscale, reintroducerea stopajului la sursă, abordarea reducerii fiscalității pe muncă, mai ales în zona veniturilor mici, trebuie să facă obiectul unei analize în primul an de guvernare. Măsurile stabilite în baza analizei se vor aplica predictibil cu un calendar care să nu producă efecte negative asupra mediului antreprenorial.

Evaluarea atentă, în perioada imediat următoare, a riscurilor ce pot afecta prognoza indicatorilor macroeconomici și bugetari, precum și a eventualelor măsuri avute în vedere în ipoteza în care aceste riscuri se materializează, mai ales luând în considerare evoluțiile de pe piețele financiare internaționale și posibilele implicații asupra rating-ului suveran al României. De asemenea, într-o perioadă de profundă instabilitate:

- Nu sunt recomandabile eventuale măsuri de relaxare fiscală.
- Este necesară cuantificarea explicită a impactului măsurilor fiscale.
- Se impune prezentarea transparentă a ipotezelor pe care se fundamentează proiecția fiscal-bugetară, pentru a putea fi analizate împreună cu instituțiile de specialitate și mediul economic.
- Este necesară creșterea veniturilor fiscale, prin intermediul unei politici fiscale adecvate, ceea ce va reprezenta un factor important în contextul respectării angajamentelor asumate în calendarul consolidării bugetare și al revenirii deficitului bugetar sub pragul de 3% în anul 2024. Importanța creșterii veniturilor fiscale este pusă în evidență și de recomandările FMI în urma consultării cu autoritățile române, incluse în raportul publicat în septembrie 2022.

Astfel, având în vedere flexibilitatea limitată de acțiune în privința cheltuielilor, pentru refacerea spațiului fiscal, se recomandă reșezarea stimulentei fiscale, lărgirea bazei de impozitare, întărirea administrației fiscale astfel încât sistemul fiscal să devină mai eficient și mai just.

Se impune un mix echilibrat de politici macroeconomice și implementarea de reforme structurale care să stimuleze potențialul de creștere pe termen lung, acestea fiind esențiale pentru menținerea stabilității macroeconomice și întărirea capacității economiei românești de a face față unor evoluții adverse.

Pentru o viziune unitară la nivel național, pe lângă asumarea prin Programul de Guvernare poate fi utilă realizarea unei strategii guvernamentale pe termen lung, care să asigure corelarea tuturor acțiunilor din domeniile vizate și convergența acestora către scopul final propus, dincolo de posibilele evoluții în plan politic.

Obiective specifice.

În etapa actuală, principalul efort va fi făcut pentru îmbunătățirea colectării veniturilor, prin:

- Simplificarea regulilor și debirocratizare, pentru a facilita conformarea voluntară și administrarea fiscală.
- Implementarea unui sistem fiscal mai corect, mai eficient, mai simplu și mai transparent, ce va sprijini activitățile economice.

Se vor avea în vedere:

- Adoptarea propunerii legislative privind capitalizarea societăților comerciale.
- Implementarea regimului de emitere și circulație a facturilor, utilizarea caselor de marcat și racordarea acestora la sistemul central informatic al ANAF.
- Transpunerea prevederilor Inițiativei la nivel global privind evitarea erodării bazei impozabile și a transferului profiturilor, ceea ce va reduce substanțial evaziunea fiscală.
- Dezvoltarea și consolidarea compartimentului din cadrul ANAF care verifică prețurile de transfer în scopul reducerii substanțiale a acestei practici de evaziune fiscală.
- Orientarea verificărilor, în mod prioritar, către firmele cu cel mai ridicat risc fiscal (cele implicate în evitarea sau evaziunea în plata taxelor).
- Creșterea colectării veniturilor din accize, TVA și taxe vamale prin monitorizarea importurilor mărfurilor cu risc fiscal ridicat și modernizarea punctelor de trecere a frontierei în scopul diminuării evaziunii cu mărfurile de contrabandă. Eficientizarea controlului antifraudă în domeniul comerțului electronic.
- Implementarea accelerată a bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat la toate nivelurile administrației publice centrale și locale care să permită transparența deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare, prioritizarea politicilor sectoriale și adecvarea resurselor mobilizate la nivelul calității serviciilor publice oferite, creșterea responsabilității și a eficienței utilizării fondurilor publice prin asigurarea unei competiții reale între proiectele propuse spre finanțare și susținerea performanței.
- Revizuirea distorsiunilor și lacunelor din legislația fiscală, asigurându-se corectitudinea și echitatea în sistem pe principiul neutralității taxării.
- Maximizarea randamentelor economice în companiile cu capital de stat prin asigurarea unui management profesionist independent de ministerele coordonatoare, separarea între funcțiile de reglementare și cele operaționale. Implementarea generalizată a contractelor de performanță în instituțiile publice și companiile de stat.
- Consolidarea statutului de piață emergentă a Bursei de Valori București și dezvoltarea acesteia prin: sprijinirea activă a listării de noi companii, stimularea pieței obligațiunilor inclusiv prin facilități fiscale, pentru creșterea transparenței, accesului la finanțare și performanțelor guvernantei corporative, simultan cu deschiderea unor noi oportunități de investiții și economisire pentru populație.
- Menținerea capitalizării adecvate a băncilor de stat pentru îmbunătățirea transparenței și guvernantei corporative a băncilor de stat.
- Revizuirea/clarificarea rolurilor fondurilor de garantare și contragarantare cu capital de stat, urmărind maximizarea eficienței și eficacității utilizării fondurilor publice, în paralel cu injectarea de capital în economie, îndeosebi a IMM-urilor.
- Susținerea revenirii creditării, în special către sectorul companiilor nefinanciare, prin continuarea programelor de garanții guvernamentale în sectoarele economice prioritare.

- Identificarea surselor și a mecanismelor de finanțare a unor noi măsuri de politici sociale (stoparea declinului demografic, sprijinirea familiilor, stimularea natalității etc.).

ANAF.

Pe termen mediu și lung, Guvernul are în vedere transformarea ANAF într-o instituție inovativă și capabilă să răspundă provocărilor mediului extern, care să ofere servicii noi și adaptate diferitelor categorii de contribuabili.

Obiective specifice.

Reforma ANAF și schimbarea paradigmei relației stat-contribuabili sunt obiectivele principale. Va fi accelerată digitalizarea ANAF și astfel va crește baza de colectare și va fi prevenită evaziunea fiscală.

În acest sens, vor fi implementate o serie de proiecte de digitalizare care se vor finanța din fonduri nerambursabile:

- Modernizarea soluției de arhivare electronică a Ministerului Finanțelor.
- Obținerea de servicii electronice extinse prin portalul ANAF.
- Proiect pentru asigurarea serviciilor fiscale eficiente pentru administrație și cetățeni.
- Proiectul Big Data, ce vizează dezvoltarea unei Platforme de Big Data destinate integrării și valorificării operaționale și analitice a volumelor de date de interes pentru Ministerul Finanțelor/ANAF, cu orizont de implementare de minimum 36 de luni.

De asemenea, vor fi implementate o serie de proiecte de digitalizare cu finanțare de la bugetul de stat:

- Asigurarea funcționării și disponibilității sistemului informatic.
- Creșterea performanței specialiștilor IT.
- Retehnologizarea și extinderea platformelor hardware și software pentru interfața cu cetățenii (pregătire documentație achiziție și estimări bugetare).
- Asigurarea funcționării, continuității și disponibilității sistemului integrat vamal, ce înseamnă operaționalizarea conceptului de vamă electronică până la sfârșitul anului 2023.

Proiectele au ca scop atingerea următoarelor obiective:

- Crearea unei relații de parteneriat cu contribuabilii pentru serviciile prestate, prin:
  - o Dezvoltarea și extinderea de servicii simple și accesibile pentru contribuabili;
  - o Simplificarea procedurilor de administrare fiscală pentru susținerea conformării voluntare la declararea obligațiilor fiscale prin:
    - Reducerea și simplificarea numărului de formulare și declarații;
    - Introducerea formularelor precompletate;
    - Depunerea electronică a tuturor formularelor și declarațiilor;
    - Evaluarea permanentă a calității serviciilor fiscale din perspectiva contribuabililor;
    - Acordarea de asistență din inițiativa organelor fiscale pe teme ce decurg din constatările organelor de control din cadrul ANAF.
  - o Sprijinirea conformării voluntare la plata obligațiilor fiscale prin:
    - Acordarea de facilități fiscale la plata obligațiilor fiscale pentru bunii plătitori;

- Mediatizarea celor mai buni plătitori de impozite și taxe prin elaborarea „listei albe” ce cuprinde contribuabili care și-au declarat și achitat la scadență obligațiile fiscale de plată.
  - o Transformarea executării silite în proces investigativ;
  - o Extinderea mecanismului de aprobare a rambursării TVA cu control ulterior, cu o durată maximă de 30 de zile la plată, ce vizează reducerea semnificativă a perioadei de soluționare a deconturilor cu sume negative de TVA cu opțiune la rambursare, scopul fiind de introducere rapidă a sumelor în circuitul economic;
  - o Asigurarea unui tratament fiscal diferențiat în funcție de comportamentul fiscal al contribuabililor și aplicarea graduală a unor măsuri specifice de către organele fiscale:
    - Notificarea contribuabililor cu privire la posibilele neregularități care ar putea conduce la stabilirea de diferențe de impozite și taxe;
    - Medierea;
    - Controlul inopinat;
    - Inspekția fiscală parțială;
    - Inspekția fiscală generală.
- Transformarea ANAF într-o instituție performantă și inteligentă cu soluții digitale integrate, care utilizează la maximum datele și informațiile disponibile, prin:
  - o Accelerarea procesului de digitalizare al ANAF, efectuarea de investiții în tehnologie și în dezvoltarea aplicațiilor utilizate;
  - o Utilizarea eficientă a datelor și informațiilor și dezvoltarea de noi aplicații care să proceseze informația în timp real, inclusiv utilizarea analizelor de date și dezvoltarea de platforme adaptate, de tip Big Data, pentru eficientizarea activităților de management de risc automatizat, verificări și acțiuni automate;
  - o Introducerea de soluții tehnologice având drept scop creșterea valorii adăugate a muncii angajaților, mai ales în zona de analiză, sinteză și raportare;
  - o Informatizarea activităților de back office;
  - o Accelerarea informatizării ANAF, pentru a crește gradul de colectare, va fi realizată prin:
    - Extinderea facilităților pentru plata impozitelor și a taxelor prin platforma Ghișeul.ro;
    - Asigurarea de la distanță a serviciului de asistență a contribuabililor și dezvoltarea Call- center-ului prin introducerea unui număr unic de telefon la nivel național;
    - Implementarea proiectului TRAFIC Control, pentru monitorizarea în timp real a transporturilor privind achizițiile și livrările intracomunitare de bunuri, precum și a celor aflate în tranzit;
    - Extinderea funcționalității și a accesului mult mai facil la Spațiul Privat Virtual, ce are ca obiectiv optimizarea și simplificarea serviciilor aferente obligațiilor fiscale și nefiscale și plății taxelor;
    - Modernizarea site-ului/portalului ANAF;
    - Implementarea proiectului SFERA ce vizează centralizarea bazelor de date locale și interconectarea acestei baze unice cu sistemele informatice ale instituțiilor statului care dețin și pot furniza informații utile în activitatea de colectare a impozitelor/taxelor și contribuțiilor la bugetul general consolidat;

- Implementarea procedurilor de vămuire simplificată prin introducerea conceptului de vamă electronică.
- o Dotarea punctelor vamale de la granița UE cu echipamente de control nondistructiv;
- o Dezvoltarea proiectelor pentru stimularea conformării voluntare pentru marii contribuabili și persoanele fizice;
- o Dezvoltarea proiectului privind infrastructura vamală ce vizează reabilitarea și modernizarea punctelor vamale de la granița externă a Uniunii Europene;
- o Extinderea implementării procedurilor vamale simplificate în vederea alinierii la media europeană de utilizare într-un procent de minim 65%;
- o Accelerarea gradului de absorbție a fondurilor europene.
- Prevenirea și combaterea fraudei fiscale, ANAF devenind o instituție ce vine în sprijinul conformării contribuabililor și al menținerii unui mediu economic echitabil, prin:
  - o Dezvoltarea de proiecte-pilot de conformare voluntară pe sectoarele și categoriile de risc fiscal;
  - o Combaterea eficientă a comportamentelor neconforme și a fraudei fiscale prin demararea acțiunilor complexe, țintite, la contribuabilii cu risc fiscal ridicat. Scopul acestor acțiuni îl reprezintă asigurarea unui mediu fiscal echitabil pentru toți contribuabilii și descurajarea concurenței neloiale;
  - o Utilizarea unui nou model de estimare a decalajului fiscal privind TVA, dezvoltat pe sectoarele economice de activitate, de tip TOP-DOWN, pentru a asigura realizarea de acțiuni concentrate de prevenire și combatere a evaziunii în aceste sectoare.
- Eficientizarea și transparentizarea instituției, transformarea ANAF într-o instituție solidă, modernă și de încredere, prin:
  - o Dematerializarea fluxurilor de activitate curentă și tranziția spre un mediu de lucru predominant digital care să includă corespondența electronică, generalizarea utilizării semnăturii electronice și accesul de la distanță al bazelor de date;
  - o Consolidarea colaborării și comunicării cu alte administrații fiscale, precum și cu organisme internaționale, pe ariile de interes și prioritățile comune existente la nivel internațional;
  - o Implementarea unei politici de resurse umane axată pe dezvoltarea competențelor angajaților prin participarea la cursuri de pregătire profesională;
  - o Administrarea tuturor persoanelor fizice nerezidente la nivelul administrației fiscale pentru contribuabili nerezidenți;
  - o Redefinirea pachetelor de contribuabili, ca urmare a reevaluării criteriilor de selecție;
  - o Simplificarea procesului decizional în interiorul agenției în scopul debirocratizării;
  - o Optimizarea procesului de alocare și utilizare a resurselor în concordanță cu prioritățile strategice ale agenției;
  - o Consolidarea mecanismului consultativ de colaborare cu mediul de afaceri și contribuabili pentru transparentizare și creșterea conformării fiscale;
  - o Înființarea unei baze de date în care să fie disponibile rapoartele de inspecție fiscală împreună cu soluțiile date în urma contestațiilor depuse, precum și cu soluțiile instanțelor de judecată.

IV. Aderarea la zona euro.

După aderarea la Uniunea Europeană, adoptarea monedei euro reprezintă proiectul strategic de țară al României pe termen mediu.

Este necesar ca documentele strategice fundamentate și agreate în anul 2019 de către toate instituțiile implicate (Planul național de adoptare a monedei euro și Raportul de fundamentare a acestui plan) să fie actualizate conform unei noi Foi de parcurs adecvate realităților economice și sociale post pandemice.

Obiective:

Obiectivul principal al României îl reprezintă creșterea convergenței reale cu economiile europene prin atingerea unui PIB pe locuitor la paritatea de cumpărare standard de 80% din media UE 27, la orizontul anului 2024.

Consolidarea fiscal-bugetară este esențială pentru aderarea la zona euro, în paralel cu asigurarea unei creșteri economice sustenabile. Procesul de consolidare bugetară are o importanță foarte mare în evaluarea ratingului suveran realizată de principalele agenții de profil. Menținerea ratingului suveran al României are la bază:

- Apartenența țării la UE și accesul la fondurile europene din CFM 2021-2027 și PNRR (apartenența la UE aduce avantaje incontestabile din perspectiva surselor de finanțare cu bani europeni și chiar a bonității financiare, dar nu poate fi o garanție deplină).
- Derularea Procedurii privind deficitul excesiv și efectul acesteia asupra disciplinei bugetare.
- Așteptările pozitive privind respectarea calendarului de consolidare fiscală și implementarea unor reforme credibile în domeniul sistemului de pensii și al administrației publice.

Evaluările internaționale în domeniu atrag atenția, totuși, cu privire la existența unor riscuri asupra performanțelor economice și fiscale, precum cele induse de conflictul de la graniță, de criza europeană a energiei, de condițiile tot mai dificile de finanțare externă, de nivelul tot mai înalt al deficitului comercial (care arată o problemă de competitivitate a economiei românești), la care se adaugă incertitudinea privind implementarea de politici care să abordeze deficitul structural pe termen mediu, în ciuda progreselor din perioadele precedente.

Consolidarea fiscal-bugetară trebuie realizată într-un mediu internațional foarte complicat și tensionat, marcat de inflația înaltă persistentă, de încetinirea economică generală, de spectrul recesiunii pentru unele economii europene și de creșterea rapidă a costului creditării care amplifică riscuri sistemice. Creșterea accelerată a inflației a ajutat execuțiile bugetare în Europa și a dus la limitarea ca pondere în PIB a datoriei publice în anul 2022, fiind posibil ca acest lucru să se întâmple și în 2023. Pentru ca inflația să ajungă în câțiva ani aproape de ținte este necesar mix de politici adecvat, respectiv:

- O politică monetară care să controleze tendințele inflaționiste.
- Politici bugetare prudente, mai ales pe zona de cheltuieli.
- Măsuri de politică industrială care să sprijine producția.

V. Elemente de referință privind politica de concurență, în contextul elaborării programului de guvernare .

Prioritatea Guvernului României este de a asigura o creștere economică sustenabilă, iar concurența liberă și corectă este un ingredient important în atingerea unui astfel de obiectiv.

Obiective generale .

Protejarea și stimularea concurenței sunt un obiectiv strategic la nivel național, dat fiind rolul acesteia în creșterea productivității (cu impact direct asupra bunăstării consumatorilor, dar și asupra competitivității țării noastre) și, în contextul noilor evoluții economice generate de pandemie, rolul în consolidarea rezilienței piețelor și în susținerea unui proces de revenire accelerat.

Calitatea mediului de afaceri este un factor fundamental pentru buna funcționare a economiei, pentru atragerea/stimularea investițiilor și, implicit, pentru generarea unui nivel ridicat al competitivității economiei naționale.

La peste un an de la declanșarea războiului din Ucraina, persistă incertitudini ample privind implicațiile economice ale acestuia, în contextul în care intensitatea, durata și, impactul economic al conflictului militar sunt dificil de cuantificat. În eventualitatea unei prelungiri a acestuia se anticipează continuarea scăderii puterii de cumpărare a consumatorilor. La acestea se adaugă incertitudini privind capacitatea agenților economici de a face față presiunilor inflaționiste deja manifestate, nefiind exclusă amplificarea dificultăților acestora de a-și continua activitatea într-un mediu caracterizat de persistența la niveluri ridicate, pe o perioadă mai lungă de timp, a presiunilor de majorare a costurilor de producție. În plus, amplificarea tensiunilor geopolitice ar putea conduce la o nouă fragilizare a economiei mondiale.

Contracurarea acestor efecte se poate realiza prin asigurarea unui mediu concurențial corect și prin implementarea eficientă a programului „Next Generation EU” (NGEU), îndeosebi a fondurilor de natura granturilor alocate prin Mecanismul de redresare și reziliență (MRR).

De asemenea, sunt necesare:

- Asigurarea cadrului legal și metodologic destinat îndeplinirii criteriilor de eligibilitate și obținerii unei rate ridicate de absorbție a fondurilor europene.
- Regândirea politicii de acordare a ajutorului de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie, prin introducerea unor scheme noi atractive de ajutor de stat doar la instalare, pentru a atrage noi investiții.
- Consolidarea schemelor de ajutor de stat și a stimulentele pentru domeniile prioritare, afectate negativ de migrația forței de muncă cu o calificare superioară, prin susținerea parcurilor tehnologice și industriale și stimularea înființării de parteneriate cercetare-învățământ și mediul de afaceri. Dezvoltarea de politici și mecanisme de finanțare pentru implementarea parteneriatelor public-privat cu partajarea adecvată a costurilor, riscului.
- Introducerea, alături de criteriile de eligibilitate, și a unor criterii/unei ordini de prioritate, care să orienteze mai bine acordarea ajutorului de stat, spre sectoare prioritare; suplimentar, la punerea în aplicare ar putea fi avută în vedere, pentru selectarea beneficiarilor ”în activitate”.

VI. Planul Național de Redresare și Reziliență.

Contextul de ansamblu foarte dificil face ca, pentru România, fondurile europene (CFM,PNRR), să capete o importanță extraordinară: împreună cu resursele proprii, banii europeni pot duce investițiile la peste 7% anual – ceea ce se vede în strategia fiscal-bugetară pentru anii 2023-2025. Este esențială cuprinderea în noul Program de Guvernare a unor măsuri și acțiuni bine definite (ținte, responsabilități, termene), care să asigure îndeplinirea țăintelor și jaloanelor asumate prin PNRR.

Reforma ANAF prin digitalizare.

- Intrarea în vigoare a cadrului legal pentru obligativitatea înrolării tuturor contribuabililor persoane juridice SPV (Spațiul Privat Virtual).
- Contribuabili persoane juridice înrolați suplimentar în SPV.
- Intrarea în vigoare a cadrului legal aplicabil care definește criteriile de risc pentru clasificarea contribuabililor. Cadrul legal va fi aprobat printr-un ordin al președintelui ANAF.
- Intrarea în vigoare a cadrului legal modificat incident domeniului de activitate al structurilor de control fiscal.
- Operaționalizarea/aprobarea planului de acțiune comun între Agenția Națională de Administrare Fiscală și Inspekția Muncii pentru a preveni și a limita fenomenul evaziunii privind munca la gri/negru.
- Creșterea ponderii veniturilor colectate de administrația fiscală cu cel puțin 2,5 puncte procentuale din PIB.
- Reducerea decalajului de TVA cu 5 puncte procentuale.
- Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice.
- Intrarea în vigoare a modificărilor la cadrul legal existent pentru îmbunătățirea funcționării Administrației Vamale.
- Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară.
- Intrarea în vigoare a cadrului de reglementare modificat pentru a asigura planificarea bugetară multianuală pentru proiectele de investiții publice semnificative și realizarea unei evaluări ex-post făcute de Consiliul fiscal.
- Intrarea în vigoare a Hotărârii de Guvern pentru aprobarea metodologiei de elaborare, monitorizare și raportare a programelor bugetare.
- Finalizarea analizei cheltuielilor în domeniul sănătății și domeniul educației.
- Adoptarea unei strategii multianuale și a unui calendar pentru realizarea unei analize de cheltuieli sistematice în toate sectoarele.
- Proiectul de buget pe anul 2024 include recomandările analizei cheltuielilor (din domeniul sănătății și al educației).
- Intrarea în vigoare a legii pentru însărcinarea Consiliului fiscal cu realizarea unei evaluări periodice a impactului analizei cheltuielilor și pregătirea unui raport de implementare.
- Revizuirea cadrului fiscal.
- Analiza sistemului de impozitare din România în vederea elaborării de recomandări pentru a asigura că sistemul de impozitare contribuie la promovarea și păstrarea unei creșteri economice sustenabile.
- Intrarea în vigoare a modificărilor aduse Codului fiscal prin care se reduce gradual aria de aplicabilitate a regimului special de taxare pentru microîntreprinderi.
- Intrarea în vigoare a reglementărilor privind stimulentele fiscale, cu scopul de a simplifica sistemul de impozitare pentru a fi mai eficient, transparent, echitabil până în 2024.
- Promovarea legislației pentru extinderea taxării verzi/ecologice.
- Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare.

În contextul actual sunt necesare o serie de măsuri economice și fiscale care să susțină și să completeze măsurile din PNRR. Un prim pas ar fi regândirea Codului Fiscal ținând cont de următoarele principii: simplitate (exprimare concisă), claritate (ușor de înțeles, prezentare sistematizată), precizie (fără a oferi posibilitatea de a fi reinterpretat, fără a lăsa loc de incertitudine în mintea contribuabilului).

3. MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII

Priorități de guvernare.

- Dezvoltarea infrastructurii de transport rutier de mare viteză cu 30% comparativ cu decembrie 2022.
- Operaționalizarea Autorității de Management pentru Programul Transport 2021-2027.
- Finalizarea lucrărilor pentru cel puțin 50% din totalul investițiilor în infrastructura feroviară – investiții tip Quick Wins – eliminarea restricțiilor și a limitărilor de viteză.

Obiective de guvernare.

- **Obiectiv 1: Implementarea proiectelor aflate în diferite faze de execuție.** Proiecte de autostrăzi și drumuri expres aflate în execuție (stadiu fizic aprilie 2023):
  - Pod Brăila (WEBUILD, IHI) – 90%.
  - Autostrada A0 Sud - Vidra – Bragadiru (ALSIM ALARKO) – 71.4%.
  - Autostrada Nușfalău – Suplacu de Barcău (NUROL) – 71%.
  - Drum expres Craiova Pitești Tronson 3 (SA&PE CONSTRUCT, SPEDITION UMB, TEHNOSTRADE) – 63%.
  - Autostrada A0 Sud – Glina – Vidra (ALSIM ALARKO) - 58.6%.
  - Drum expres – drum de legătură Oradea – A3 (STRABAG) – 42.8%.
  - Autostrada Chețani – Câmpia Turzii (STRABAG, GEIGER) – 38%.
  - Autostrada A0 – Sector Nord Lot 2 (SA&PE CONSTRUCT, SPEDITION UMB, TEHNOSTRADE) – 37%.
  - Autostrada A0 Sud – Bragadiru – Joița (AKTOR, EURO CONSTRUCT) – 26.2%.
  - Autostrada Zimbor – Poarta Sălajului (SA&PE CONSTRUCT, SPEDITION UMB, TEHNOSTRADE) – 24%.
  - Drum expres Craiova – Pitești Tronson 4 (SA&PE CONSTRUCT, SPEDITION UMB, TEHNOSTRADE) – 15.5%.
  - Autostrada Mizil – Pietroasele (CONI, TRACE GROUP) – 12.5%.
  - Autostrada Dumbrava – Mizil (IMPRESA PIZZAROTTI, RETTER) – 6.5%.
  - Autostrada Buzău – Vadu Pașii (SA&PE CONSTRUCT, SPEDITION UMB, TEHNOSTRADE) – 5%.
  - Autostrada Mândrești Munteni – Focșani Nord (SA&PE CONSTRUCT, SPEDITION UMB, TEHNOSTRADE) – 5%.
  - Autostrada A0 – Sector Nord Lot 4 (SA&PE CONSTRUCT, SPEDITION UMB, TEHNOSTRADE) – (contract în derulare).
  - Autostrada Pietroasele – Buzău (procedură achiziție).
- **Obiectiv 2: Demararea implementării proiectelor eligibile.**
  - Continuarea ritmului susținut de absorbție a fondurilor europene în domeniul transporturilor pentru proiectele rutiere (autostrăzi, drumuri expres, variante de ocolire), feroviare, navale, aeriene și intermodale. De asemenea, se va urmări atingerea parității rutier/feroviar pe contracte de lucrări aferente coridoarelor majore – în special finalizarea coridorului Constanța - granița de vest, cu ambele ramuri (sudică și nordică) precum și paralelele A7 și A8 aferente infrastructurii feroviare în Moldova.
  - Asigurarea continuității fondurilor între ciclurile de finanțare 2014-2020 și 2021-2027.

- Crearea de axe dedicate tuturor tipurilor de infrastructură de transport în vederea accelerării modului de absorbție a fondurilor europene pentru domeniul transporturilor.
- **Obiectiv 3: Continuarea lucrărilor privind infrastructura feroviară - Tronsoane QuickWins conform PNRR (stadiu aprilie 2023):**
  - București – Craiova (32/32 loturi atribuite – contract semnat; predare amplasament).
  - Arad – Oradea (2/2 loturi atribuite – contract semnat; ordin începere lucrări emis).
  - Sibiu – Copșa Mică (0/2 loturi atribuite – în licitație).
  - Oradea – Satu Mare – Halmeu (1/1 loturi atribuite – contract semnat; predare amplasament).
  - Apahida – Dej – Baia Mare – Satu Mare (27/27 loturi atribuite – contract semnat; predare amplasament).
  - Dej – Beclean – Ilva Mică (1/1 loturi atribuite – contract semnat; predare amplasament).
  - Adjud – Siculeni (1/1 loturi atribuite – contract semnat).
  - Filiași – Tg. Jiu – Petroșani – Simeria (5/5 loturi atribuite – contract semnat).
  - Pitești – Slatina – Craiova (9/9 loturi atribuite – contract semnat; ordin începere lucrări emis).
  - Coșlariu – Teiuș – Cluj Napoca (35/37 loturi atribuite – 35 contracte semnate; 2 loturi în licitație).
  - Mărășești - Tecuci – Bârlad – Vaslui – Iași (20/20 loturi atribuite – contract semnat).
- **Obiectiv 4: Accelerarea investițiilor publice.**
  - Creșterea eficienței implementării proiectelor de infrastructură:
    - o Management responsabil și proactiv. Proceduri de selecție în derulare la nivelul MTI pentru companiile din subordine. Măsura va fi realizată prin finalizarea selecțiilor în conformitate cu Legea nr. 111 din 27 mai 2016 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice pentru companiile care implementează marile proiecte de infrastructură (în mod deosebit CNAIR și CFR SA). Selecții administratori finalizate pentru companiile care gestionează cele mai mari proiecte de infrastructură de transport: CNAIR, CNIR, CFR SA, CFR Călători, Metrorex. Pentru celelalte companii, selecțiile sunt în curs de finalizare în diverse stadii;
    - o Monitorizarea eficientă a implementării proiectelor și eliminarea blocajelor. Măsura se realizează continuu la nivelul MTI. Îmbunătățirea rezultatelor se va realiza prin continuarea procesului de reorganizare instituțională și dezvoltarea parteneriatului cu INCAS pentru monitorizarea independentă a marilor proiecte de infrastructură de transport.
  - Implicarea autorităților locale în implementarea proiectelor de infrastructură națională:
    - o Consolidarea parteneriatelor dintre CNAIR/CFR și autoritățile locale. Operaționalizarea Autorității de Management pentru Programul Transport 2021-2027 și lansarea ghidurilor beneficiarilor. Măsura se va realiza prin continuarea implementării parteneriatelor cu autoritățile locale. În prezent se utilizează cadrul legal aferent OUG 88/2020 și 101/2020 pentru implementarea proiectelor utilizând fonduri europene nerambursabile prin POIM, însă acest demers va fi continuat și în programul PT 2021-2027 prin introducerea autorităților locale în categoria beneficiarilor eligibili (Axa 2). Până în prezent, au fost semnate deja peste 70 de astfel de parteneriate cu administrațiile publice locale în vederea dezvoltării infrastructurii rutiere, feroviare și de metrou, iar acest proces va fi continuat și în perioada următoare.

- o Suport tehnic oferit autorităților locale în vederea implementării proiectelor de infrastructură națională fără blocaje. Dialog și suport tehnic din partea MTI/CNAIR/CFR pentru autoritățile locale care implementează proiecte de infrastructură națională în parteneriat. Măsura se va realiza prin continuarea susținerii tehnice din partea MTI/CNAIR și CFR a autorităților locale în vederea implementării eficiente a proiectelor de infrastructură națională.
- **Obiectiv 5: Asigurarea resurselor financiare și umane corect dimensionate pentru implementarea cu succes a proiectelor de investiții.**
- Consolidarea strategiilor de finanțare a proiectelor de infrastructură:
  - o Utilizarea eficientă a fondurilor externe nerambursabile: POIM, CEF, PT, PNRR și Fondul de Modernizare. Măsura se va realiza prin implementarea proiectelor din cadrul strategiilor Guvernului României în domeniul transporturilor (Programul Investițional/PNRR - componenta transport) și utilizarea eficientă a fondurilor europene nerambursabile, coroborată cu creșterea investițiilor finanțate de la bugetul de stat. Măsura va fi completată și prin modificarea OUG 60/2022 în vederea includerii a infrastructurii de transport rutier, feroviar, naval și aerian în cadrul proiectelor eligibile în cadrul Fondului de Modernizare;
  - o Utilizarea de fonduri rambursabile, fonduri PPP și împrumuturi IFI. Prin această măsură se are în vedere implementarea proiectelor ce nu sunt acoperite de fondurile europene nerambursabile (POIM, CEF, PT și PNRR) pentru susținerea dezvoltării unitare a tuturor regiunilor României.
- Creșterea eficienței instituționale:
  - o Optimizarea și continuarea reformării aparatului central. Măsura se va realiza prin modificări ale aparatului administrativ central al MTI prin operaționalizarea AM PT 2021-2027 și modernizarea și eficientizarea procedurilor interne de lucru. Operaționalizare AM în lucru; prima etapă a reorganizării finalizată la nivelul MTI. Complementar, se vor crea noi organisme intermediare (OI) la nivelul AM PT 2021-2027, care pot duce la simplificarea și eficientizarea procesului de absorbție de fonduri europene în domeniul infrastructurii de transport (dezvoltarea capacității beneficiarilor autohtoni prin dotarea de utilaje și calificarea personalului în vederea susținerii necesarului de materiale pentru proiectele de infrastructură de transport, atât actuale cât și cele viitoare);
  - o Digitalizarea aparatului central. Măsura este strâns legată de cea a eficientizării procedurilor interne de lucru ale MTI. Se prevede operaționalizarea AM PT 2021-2027 într-o manieră digitalizată într-o primă etapă, urmând ca apoi digitalizarea să se realizeze și la nivelul celorlalte structuri ale MTI;
  - o Dezvoltarea resurselor umane. Măsura se va realiza prin implementarea unor parteneriate cu marile universități din România pentru promovarea tinerilor specialiști și atragerea specialiștilor români care lucrează în alte țări. Se are în vedere implicarea acestora atât la nivelul MTI cât și la nivelul companiilor din subordine în vederea constituirii unor divizii mixte de specialiști care să analizeze, corecteze și eficientizeze documentațiile tehnice și implementarea generală a proiectelor de infrastructură de transport.
- **Obiectiv 6: Asumarea unor decizii strategice care să declanșeze reforme structurale și să asigure o capacitate administrativă sporită.**
- Creșterea sustenabilității infrastructurii de transport:

- o Implementarea reformelor în domeniul transporturilor prin PNRR. Prin implementarea reformelor, atât cele aferente proiectelor cât și cele aferente creșterii capacității administrative se vor crea inevitabil premisele declanșării unor reforme structurale. Reformele din PNRR coroborate cu investițiile în infrastructura de transport primară și secundară, în conformitate cu Programul Investițional și PT 2021-2027, creează un cadru fără precedent în România pentru dezvoltarea infrastructurii de transport.
- Creșterea multimodalității infrastructurii de transport:
  - o Utilizarea duală a infrastructurii de transport. Dezvoltarea infrastructurii de transport care să prezinte un caracter dual civil - militar s-a dovedit esențială, mai ales în prezentul context geopolitic. Astfel, infrastructura de transport trebuie să asigure permanent un proces optim de transport, atât pentru pasageri și mărfuri, cât și pentru mobilitatea militară. Finanțarea acestor proiecte, parte a rețelei TEN-T, se va realiza prin CEF, în sinergie cu investițiile în infrastructura de transport finanțate prin PNRR sau PT 2021-2027;
  - o Dezvoltarea terminalelor multimodale. Dezvoltarea infrastructurii de transport multimodală se va realiza în strânsă legătură cu investițiile de pe rețeaua primară a României. Platformele multimodale logistice de tip rutier-feroviar, rutier-aerian, feroviar aerian, naval-rutier, naval-feroviar pot reprezenta un pilon de dezvoltare al industriei românești prin eficientizarea procesului de transport de mărfuri.
  - o Aeroportul Otopeni să devină aeroport coordonat (conform reglementărilor IATA).
- **Obiectiv 7: Prioritizarea investițiilor în domeniul transporturilor astfel încât să reflecte nevoile de conectivitate și de mobilitate, de reducere a aglomerărilor și de asigurare a fluenței circulației.**
- Creșterea conectivității regiunilor României la rețelele principale de transport europene:
  - o Creșterea siguranței rutiere și îmbunătățirea accesului la rețeaua rutieră europeană se va realiza prin implementarea reformelor cuprinse în PNRR și prin investiții de la bugetul de stat în acest sens. Această măsură, coroborată cu investițiile prioritizate în PT 2021-2027 și cuprinse în Programul Investițional pentru creșterea accesibilității rutiere la rețeaua europeană de transport, vor conduce la o dezvoltare durabilă și echilibrată în toate regiunile de dezvoltare ale României;
  - o Dezvoltarea terminalelor multimodale de pasageri. Creșterea conectivității la rețelele principale de transport europene se poate realiza prin dezvoltarea terminalelor multimodale de pasageri de tip aeroport - stații de cale ferată și prin implementarea trenurilor metropolitane pentru pasagerii din ariile urbane și periurbane mari.
- Strategie de utilizare a surselor alternative de energie pentru mobilitate și transport de mărfuri, cu accent pe echilibrul climatic (e-mobilitate, hidrogen, combustibili sintetici).

4. MINISTERUL INVESTIȚIILOR ȘI PROIECTELOR EUROPENE

Priorități de guvernare.

- Continuarea măsurilor sociale finanțate din fonduri nerambursabile pentru sprijinirea populației vulnerabile.
- Continuarea măsurilor de sprijinire a mediului de afaceri în vederea consolidării rezilienței economice.
- Gestionarea eficientă a alocărilor din fonduri structurale și alte fonduri nerambursabile.
- Descentralizare în gestionarea fondurilor europene.

- Simplificarea, debirocratizarea și digitalizarea în domeniul fondurilor europene.
- Creșterea capacității administrative la nivelul entităților implicate în gestionarea fondurilor europene
- Corelarea și integrarea strategică a programelor și investițiilor susținute din diferite fonduri publice (europene, naționale).
- Înființarea unui fond pentru asigurarea cofinanțării proiectelor europene, destinat autorităților publice locale

Obiective de guvernare.

- **Obiectiv 1: Maximizarea absorbției fondurilor din cadrul financiar multianual CFM 2014-2020 și gestionarea procesului de închidere a Programelor.**
  - Creșterea ritmului de verificare a cererilor de pre-finanțare/plată/rambursare pentru PO aferente CFM 2014-2020;
  - Gestionarea închiderii programelor operaționale finanțate în perioada de programare 2014-2020;
  - Coordonarea metodologică a autorităților de management și a beneficiarilor de fonduri nerambursabile pentru asigurarea unei tranziții facile de la CFM 2014-2020 la CFM 2021-2027;
  - Accelerarea implementării proiectelor în risc de a fi incluse pe lista proiectelor etapizate/nefuncționale/nefinalizate pentru a minimiza necesarul de finanțare rămas de suportat după 31.12.2023 și care va fi transferat în noile Programe 2021-2027 / care vor greva bugetele beneficiarilor / care vor greva bugetul de stat.
- **Obiectiv 2: Asigurarea absorbției fondurilor din Cadrul Financiar Multianual 2021-2027.**
  - Operaționalizarea sistemelor de management și control la nivelul Autorităților de Management pentru toate Programele 2021-2027 Asigurarea funcționării integrale a sistemului MySMIS 2021;
  - Întărirea capacității administrative și operaționale a tuturor Autorităților de Management, Stabilirea intervențiilor și a apelurilor de proiecte aferente tuturor Programelor 2021-2027 în corelare cu obiectivele financiare și indicatorii acestora;
  - O prioritate imediată este realizarea măsurilor care conduc la îndeplinirea condițiilor favorizante care condiționează rambursarea fondurilor aferente CFM 2021-2027;
  - Coordonare în vederea aplicării unitare a măsurilor orizontale (ex. ajutor de stat, achiziții publice, costuri simplificate etc.) la nivelul tuturor entităților implicate în gestionarea fondurilor nerambursabile
  - Continuarea demersurilor pentru implementarea Investițiilor Teritoriale Integrate. În Acordul de Parteneriat 2021-2027 au fost incluse 4 zone de investiții teritoriale integrate: ITI Delta Dunării, ITI Valea Jiului, ITI Microregiunea Țara Făgărașului și ITI Moșii - Țara de Piatră. În contextul definitivării mecanismelor de implementare pentru perioada 2021-2027, MIPE urmărește operaționalizarea mecanismului ITI prin propunerea unui cadru metodologic coerent și unitar pentru selecția și implementarea Strategiilor ITI, care să asigure inclusiv utilizarea cât mai eficientă a resurselor alocate prin Programul Asistență Tehnică 2021-2027 pentru operaționalizarea și sprijinirea funcționării structurilor de guvernare aferente ITI;
  - Derularea unui apel național pentru exprimarea interesului pentru pregătirea de noi Investiții Teritoriale Integrate.

- Obiectiv 3: Implementarea cu succes a reformelor și investițiilor pentru reziliența economică și socială a României în cadrul PNRR.
- Modificarea PNRR pentru adaptarea la contextul economic, inclusiv prin introducerea capitolului REPowerEU, în conformitate cu prevederile europene. Implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență prin depunerea Cererilor de Plată conform calendarului agreat cu CE;
- Simplificarea fluxurilor financiare pentru beneficiarii de fonduri din PNRR.
- **Obiectiv 4: Simplificarea accesării fondurilor europene prin crearea unui cadru normativ suplă, eficient și orientat spre sprijinirea beneficiarului.**
- Continuarea demersurilor pentru interoperabilitatea și inter conectivitatea platformelor și bazelor de date ale instituțiilor statului cu sistemul MySMIS 2021;
- Extinderea utilizării costurilor simplificate;
- Înlocuirea, în toate situațiile în care este posibil, a raportărilor birocratice cu verificări la locul implementării proiectului;
- Măsură de debirocratizare a evaluării, contractării și implementării proiectelor finanțate prin fonduri europene printr-o serie de modificări aduse sistemului MySMIS. Promovarea soluțiilor ITC în acest sens;
- Dezvoltarea unor scheme de ajutor de stat pentru a sprijini producția în România a materiilor prime necesare proiectelor de infrastructură. Crearea unor noi axe de finanțare și crearea unor noi Organisme Intermediare (OI) în acest sens.
- **Obiectiv 5: Profesionalizarea politicilor publice și a resursei umane în managementul fondurilor europene în România.**
- Formarea și dezvoltarea unei rețele naționale a specialiștilor în fonduri europene din România și din instituțiile europene în scopul valorificării expertizei și a diseminării bunelor practici;
- Sprijinirea dezvoltării competențelor de management al fondurilor europene precum și creșterea capacității instituționale în domeniul fondurilor europene, de la nivel național la nivelul autorităților locale;
- Creșterea capacității de analiză tehnico-financiară la nivelul autorităților de management;
- Îmbunătățirea serviciilor de helpdesk - suport și asistență pentru beneficiari;
- Înființarea unui institut de asistență tehnică și proiectare după model european.
- **Obiectiv 6: Asigurarea unei sinergii între acțiunile finanțate în România din PNRR, Politica de Coeziune, Politica Agricolă Comună, programele naționale, programele gestionate direct de Comisia Europeană, instrumente financiare.**
- Operaționalizarea, la nivelul Guvernului, a unui mecanism eficient de integrare strategică a programelor de finanțare și a investițiilor susținute din diferite fonduri publice, pornind inclusiv de la recomandările experților Băncii Mondiale către SGG;
- Interoperabilitatea sistemelor și bazelor de date ale finanțărilor din fonduri publice europene (MySMIS etc), de la bugetul de stat și din alte surse;
- Sprijinirea și susținerea prin informare, instruire, cofinanțare și asistență tehnică a participării beneficiarilor din România în programele gestionate direct de Comisia Europeană și/sau alți finanțatori. Coordonarea acestui proces, inclusiv crearea unui portofoliu de proiecte strategice pentru România.

5. MINISTERUL ECONOMIEI, ANTREPRENORIALITĂȚII ȘI TURISMULUI

ECONOMIE

Precum întreaga țară și întreaga societate, economia traversează o perioadă complicată. Traversăm un reviriment economic după anul 2020, atunci când motoarele economiei globale au mers la relanti. Asistăm și la o creștere a prețurilor, existând un apetit crescând pentru investiții, dar încrederea consumatorilor fluctuează. Cu alte cuvinte, există șanse și oportunități majore, dar și amenințări semnificative. Fiecare dintre acestea trebuie analizate punctual.

Nu ne mai permitem luxul să generalizăm lucrurile. Trebuie să acționăm ferm, hotărât, pentru că sănătatea unei țări se măsoară și după sănătatea economiei sale.

Implementarea urgentă a noului concept de patriotism economic, să producem și să consumăm românește.

Un guvern responsabil este un guvern care acționează echilibrat, intervenind acolo unde este cazul, fără să cadă pradă unor sloganuri ideologice. Trebuie să facem ceea ce este necesar, pentru că, la finalul zilei, nu ideologia plătește salariile angajaților.

România are o bază industrială încă relevantă. Acest lucru trebuie dezvoltat și încurajat. Industria creează plus valoare pe orizontală economiei și implică numere mari de angajați. Contrar percepției generate, industria României nu este un morman de fiare vechi și nici nu trebuie tratată astfel. Acolo unde activitatea se poate dezvolta, trebuie să sprijinim producția prin investiții și să sprijinim activitatea comercială facilitând accesul la noi piețe de desfacere. Acolo unde nu sunt mari șanse de reviriment, trebuie să găsim soluțiile pentru a salva activele și oamenii care lucrează în acele societăți.

Industria națională de apărare poate să producă și să lucreze pentru acoperirea necesarului MApN, în strânsă colaborare cu acesta, dar și pentru piețe externe. Este necesară doar o viziune și doar bună-credință și interes onest.

Industria de minerit nonenergetic are valoare, prin resursele minerale exploatabile. Pentru a transforma un munte de steril în venituri reale la buget și în prosperitate pentru români sunt necesare o viziune corectă, o abordare onestă și curajoasă.

Industria ușoară românească, cu capital privat, are nevoie de susținere pentru a ajunge în fața viitorilor parteneri străini.

Toate aceste lucruri se pot face, dacă ne dăm cu adevărat interesul.

Este o realitate evidentă că avem nevoie de o politică industrială și o politică de reindustrializare națională, completă și complexă. Vorbim aici și de clustere industriale, dar și de industrii creative, vorbim și de producție, dar și de inovație, acolo unde putem să avem un cuvânt de spus.

În companiile cu capital de stat trebuie să recuperăm, pe cât posibil, timpul pierdut. Trebuie să le alocăm banii de care au nevoie să opereze, să le ajutăm să intre pe noi piețe sau să recupereze piețe tradiționale, să le ajutăm să se re tehnologizeze.

Îndeplinirea condițiilor și obiectivelor impuse de guvernarea corporativă este un aspect pe care îl vom urmări, iar Planul național de redresare și reziliență (PNRR) reprezintă instrumentul prin care putem să realizăm acest deziderat.

Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorului este una dintre cele mai importante instituții aflate în coordonarea Ministerului Economiei.

Priorități de guvernare.

- Auditarea resurselor minerale exploatabile în vederea identificării unor oportunități de valorificare ale acestora.
- Promovarea proiectului de realizare a ciclului integrat de producție (minereu de cupru - produs finit) în România în industria cuprului prin identificarea unui investitor strategic pentru producerea în țară a produselor finite din cupru cu valoare adăugată mare. Acest lucru ar trebui făcut în concordanță cu dezvoltarea industriei auto pentru a micșora importurile de produse similare din alte țări.
- Asigurarea exploatării superioare a grafitului în România, în vederea producerii pe teritoriul țării a bateriilor.
- Investiții importante în industria națională de apărare în vederea recuperării decalajelor de tehnologizare care să permită operatorilor din acest sector să fie furnizori de încredere pentru MApN.
- Realizarea de parteneriate cu companii din țările NATO pentru integrarea și producția în fabricile industriei de apărare din România a diferitelor produse și servicii, atât pentru armata română, cât și pentru export, în așa fel încât să se întoarcă o parte din procentul de 2,5% din PIB alocat apărării și în industria națională.

Obiective de guvernare.

I. Reindustrializarea României.

Reindustrializarea României și atragerea proactivă de investiții strategice și crearea unor ecosisteme industriale și a unei rețele de hub-uri industriale și de inovare în următoarele domenii:

- Reducerea deficitului comercial provenit din importul de echipamente de eficiență energetică prin stimularea investițiilor în capacități de producție (panouri fotovoltaice, pompe de căldură, baterii etc.).
- Tehnologii și procese inovatoare cu emisii scăzute de carbon în industriile mari consumatoare de energie, inclusiv produse care le înlocuiesc pe cele cu emisii mari de carbon.
- Captarea și utilizarea carbonului (CCU), construirea și exploatarea captării și stocării carbonului (CCS).
- Energie regenerabilă.
- Construcție/dezvoltare instalații green field oțel verde.
- Industria producătoare de componente și subansamble pentru mașini electrice.
- Noi tehnologii digitale și de comunicații.
- Reducerea deficitului comercial provenit din importul de materiale de construcții.
- Sprijinul public va proveni din fonduri europene și va viza susținerea inițiativelor și investițiilor private, atât prin atragerea de firme strategice de mari dimensiuni, cât și prin consolidarea lanțurilor valorice preponderent formate din IMM și încurajarea dezvoltării de Start-up-uri inovative. Abordarea va fi integrată vizând:
  - o Capacități de cercetare-dezvoltare;

- o Infrastructura pentru producție de componente și asamblare de produs finit;
- o Dezvoltarea de aplicații software și de comunicații aferente;
- o Servicii de instalare și întreținere;
- o Activități de export;
- o Capacități de reciclare.

II. Dezvoltarea industriei și activităților economice locale.

Dezvoltarea industriei și activităților economice locale, în special prin valorificarea patrimoniului natural și cultural existent. Sprijinirea ecoturismului și managementului adecvat al destinațiilor de turism și industriilor culturale și creative, ca sectoare importante pentru dezvoltarea locală. Ecosistemele industriale vizate sunt următoarele:

Sectorul dedicat producției de tehnologii verzi (bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor).

- Dezvoltarea producției de bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor.
- Creșterea numărului de companii producătoare de tehnologii verzi „Made in Romania”.
- Absorbția unui volum de finanțări de 2 mld. euro (500 mil. euro/an) în perioada 2021-2024 dedicate R&D, producției și distribuției de tehnologii verzi.
- Exporturi de tehnologie verde în valoare de peste 1 mld. euro/an începând cu 2025.
- Crearea parteneriatelor strategice cu membrii UE care dețin abilități și cunoștințe în dezvoltarea tehnologiei ecologice, de exemplu: Austria, Germania.
- Susținerea platformelor digitale de brokeraj pentru a facilita prezentarea ofertei și cererii de tehnologii ecologice, alături de instituțiile de cercetare și dezvoltare (universități și institute de cercetare).
- Lansarea unor programe de finanțare dedicate Start-up-urilor din principalele sectoare producătoare de tehnologii verzi: mediu și ape curate, energie și transport curat, tehnologii pentru construcții de infrastructură și clădiri, tehnologii medicale, IT&C subordonat economiei circulare, alimentație organică.

Sectorul digital.

- Trecerea de la outsourcing la produse și servicii proprii și integrarea cu restul sectoarelor economice.
- Dublarea nivelului de competențe digitale de bază până în 2028 (de la sub 30% la 60%).
- Susținerea creării și dezvoltării de hub-uri digitale de inovare în conformitate cu Agenda UE 2016-2020 de digitalizare paneuropeană.
- Încurajarea parteneriatului firmelor din sectorul IT cu sectorul educațional pentru introducerea competențelor digitale în toate ciclurile de educație inițială (începând de la grădiniță), precum și ca parte a formării profesionale continue.
- Dezvoltarea infrastructurii ICT pentru a asigura pe tot teritoriul României accesul la internet de mare viteză din fonduri europene.

Industria auto.

- Consolidarea poziției României în producția de componente pe lanțul valoric al industriei auto.
- Adaptarea la tranziția către un transport curat și electromobilitate.

- Atragerea de noi investitori de anvergură în domeniu.
- Dezvoltarea de clustere auto în regiunile României cu prezență semnificativă a industriei auto și stimularea cooperării interclustere de tip rețea.
- Fonduri europene pentru sprijinirea colaborării între producătorii și furnizorii din clusterelor auto cu universități și alte instituții de cercetare pentru a dezvolta noi inovații care pot aduce o valoare adăugată semnificativă întregului sector.
- Participarea României în IPCEI ME/CT și consolidarea lanțului valoric al componentelor și sistemelor electronice, cu un accent deosebit pe întărirea ecosistemului de semiconductori.

Industria prelucrătoare cu valoare adăugată înaltă.

- Susținerea investițiilor și dezvoltării sectoarelor industriale cu valoare adăugată înaltă.
- Valorificarea superioară a gazelor naturale în contextul noilor exploatare onshore și offshore.
- Implementarea politicilor de stimulare fiscală a mediului de afaceri pentru ca România să își sporească competitivitatea și atractivitatea investițională în ceea ce privește valorificarea superioară a gazelor naturale.
- Dezvoltarea unor industrii precum: petrochimie, metalurgie, mase plastice, transporturi, agricultură, farmaceutice.
- Identificarea și promovarea activităților cu o valoare adăugată mare și avansarea în lanțul valoric, mai ales prin integrarea IMM-urilor locale din industrie.

Sectorul dedicat economiei circulare.

- Dezvoltarea sectorului dedicat economiei circulare și crearea de noi locuri de muncă în domeniu.
- Reducerea amprentei de carbon în activitățile industriale.
- Reducerea consumului de resurse naturale prin valorificarea deșeurilor și reutilizarea acestora ca materii prime secundare (reintroducerea în fluxurile tehnologice).
- Stimularea investițiilor în infrastructura dedicată economiei circulare, tehnologie și cercetare și dezvoltare.
- Rezolvarea deficiențelor structurale legate de deșeuri, colectare selectivă, reciclare și reutilizare (Ordonanța 92/2021 privind regimul deșeurilor).
- Implementarea Strategiei Naționale de Economie Circulară și a Planului de acțiuni aferent.
- Elaborarea de măsuri de sprijin în acord cu SNEC și PA pentru a facilita tranziția de la economia lineară la economia circulară (continuarea schemei de ajutor de minimis sau schema de ajutor de stat, sprijin pentru accesarea fondurilor de coeziune - POTJ).

Industria alimentară.

- Încurajarea prelucrării superioare a materiei prime vegetale prin susținerea dezvoltării și creării de capacități de procesare autohtone în industria alimentară și conexă.
- Dezvoltarea lanțurilor valorice în domeniul plantelor tehnice și al altor tipuri de materiale naturale rezultate din activități agricole (cum ar fi lâna) pentru dezvoltarea oportunităților în industrii-țintă (mobilă, textile, construcții, auto, aeronautică etc.).
- Încurajarea procesării produselor agroalimentare primare în vederea obținerii de produse cu valoare adăugată și promovarea produselor tradiționale și a lanțurilor scurte la nivel local prin:

- o Menținerea și îmbunătățirea mecanismelor de stimulare a investițiilor integrate în producție agricolă — procesare-distribuție.
- o Asigurarea unor mecanisme previzibile și clare de finanțare a activităților de producție agroalimentară.

Industria creative.

- Valorificarea creativității, a proprietății intelectuale și a patrimoniului cultural ca factor cheie de dezvoltare economică a României prin:
  - o Dezvoltarea de clustere de industrii creative (industria de publicitate, IT, software și jocuri pe calculator, arhitectură, design și modă, muzică, artă și cultură, film și televiziune, meșteșuguri, industria de carte și editură) în vederea creșterii valorii adăugate în economia românească;
  - o Stimularea industriilor creative ca factor-cheie pentru dezvoltarea locală a zonelor slab dezvoltate.

III. Creșterea competitivității sectoarelor industriale prin:

- Implementarea Strategiei Naționale de Competitivitate 2021-2027 cu o componentă privind managementul tranziției industriale.
- Elaborarea și implementarea Strategiei Industriale a României 2023-2027 aliniată cu noua Strategie Industrială a Uniunii Europene și documentele strategice conexe, în contextul atingerii obiectivului neutralității climatice până cel târziu în 2050 și al crizelor suprapuse de securitate, energetică și sanitară.
- Revizuirea și continuarea Programului Creșterea Competitivității Produselor Industriale, având în vedere experiența sesiunilor derulate în 2023, cu acțiuni de susținere precum: clustere, industrii creative. Programul vizează competiții de proiecte finanțate prin schema de ajutor de minimis aferentă.
- Program pentru dezvoltarea lanțurilor de producție locale. Implementarea unei scheme de ajutor de stat cu scopul de a echilibra balanța comercială a României. Domenii prioritare: activitatea de producție în industria de medicamente și de echipamente medicale; chimică; petrochimică; alimentară; de tractoare; mașini, unelte și utilaje agricole; îngrășăminte; construcția de nave; piese auto; IT; energie.
- Program de industrializare pe bază de licență. Fond de investiții care va contribui total sau parțial la cumpărarea de licențe de către fabricile autohtone, urmând să returneze anual un procent din încasări pentru utilizarea licențelor. Domeniile prioritare: sectoarele de producție cu intensitate tehnologică medie și înaltă și sectoarele „verzi” (green) - tranziția către o producție prietenoasă cu mediul.
- Program pentru incubatoare și parcuri industriale. Construirea/funcționalizarea a câte minimum un parc industrial/tehnologic pentru fiecare județ, cu implicarea autorităților locale pentru asigurarea utilităților și infrastructurii. Cel puțin unul pentru Start-up-uri în fiecare județ. Creșterea numărului de firme în centrele universitare în colaborare cu parteneri locali.

IV. Eficientizarea utilizării resurselor.

- Auditarea resurselor minerale exploatabile în vederea identificării unor oportunități de valorificare ale acestora.

- Promovarea proiectului de realizare a ciclului integrat de producție (minereu de cupru — produs finit) în România în industria cuprului prin identificarea unui investitor strategic pentru producerea în țară a produselor finite din cupru cu valoare adăugată mare. Acest lucru ar trebui făcut în concordanță cu dezvoltarea industriei auto pentru a micșora importurile de produse similare din alte țări.
- Asigurarea exploataării superioare a grafitului în România, în vederea producerii pe teritoriul țării a bateriilor.

V. Creșterea rezilienței industriei de apărare în noul context geopolitic.

- Adoptarea și implementarea Strategiei Naționale din Industria de Apărare.
- Investiții importante în industria națională de apărare în vederea recuperării decalajelor de tehnologizare care să permită operatorilor din acest sector să fie furnizori de încredere pentru MAPN.
- Realizarea de parteneriate cu companii din țările NATO pentru integrarea și producția în fabricile industriei de apărare din România a diferitelor produse și servicii, atât pentru armata română, cât și pentru export, în așa fel încât să se întoarcă o parte din procentul de 2,5% din PIB alocat apărării și în industria națională.

VI. Pregătirea pentru aderarea la OECD.

- Implementarea prevederilor legislației privind governanța corporativă la toate societățile din portofoliul ministerului.
- Elaborarea și implementarea unei Politici Publice în domeniul supravegherii pieței pentru a fundamenta cadrul optim privind calitatea produselor și serviciilor destinate populației.
- Elaborarea unei strategii naționale de descentralizare a deciziilor limitative impuse întreprinderilor publice în vederea dezvoltării companiilor de stat profitabile, pentru a oferi servicii de bună calitate, la un preț competitiv, concomitent cu modernizarea serviciilor oferite pe o piață concurențială. Trebuie să prioritizăm descentralizarea deciziei de stabilire a cheltuielilor pentru companiile cu capital de stat profitabile, prin mutarea deciziei la ministerul de resort, în vederea evitării birocrăției și pentru dezvoltarea acestora în mod sustenabil și accelerat în concordanță cu societățile private, aceasta având impact în dezvoltarea organizatorică, economică și juridică a companiilor.
- Eliminarea limitărilor impuse de legislație companiilor cu capital de stat profitabile privind întocmirea bugetului anual de venituri și cheltuieli în vederea evitării situațiilor în care acestea să își modifice strategia de dezvoltare în funcție de legea anuală a bugetului de stat. Acolo unde societățile sunt în domenii esențiale pentru economia țării, siguranța națională și interesul strategic pentru posturile unde specialiștii necesită un timp îndelungat de pregătire specializată și autorizare să se poată angaja personal, înainte de vacantarea posturilor, costurile cu aceștia să fie introduse în calculul productivității muncii după perioada de formare. Dacă în domeniul privat orice companie poate să elaboreze și să pună în aplicare orice fel de politici de personal, cât timp acestea sunt în conformitate cu legislația în vigoare, în domeniul administrației publice și al companiilor cu capital de stat această libertate este mai restrânsă. Există legi, reguli și regulamente care mai degrabă pun accentul pe uniformizare decât pe flexibilitate.
- Crearea cadrului optim prin consultarea industriilor strategice și elaborarea de politici publice pentru a diminua impactul crizelor succesive (Covid, conflictul la granițe,

întreruperi lanțuri valorice), identificarea măsurilor de sprijin pentru a crește reziliența și competitivitatea industriei românești.

- Pentru România, contextul european oferă o oportunitate excelentă pentru dezvoltare industrială și locală, existând posibilitatea reală de mobilizare a unor investiții semnificative în noile domenii-cheie ce se prefigurează. Ambițiosul program al Uniunii Europene de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră până în 2030, precum și previziunile de creștere a cererii de energie electrică în Europa vor determina o cerere în creștere de bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor.

ANTREPRENORIAT.

Mediul de Afaceri are nevoie de predictibilitate fiscală, diminuarea poverii birocratice și politici publice care să stimuleze segmentele de piață cu potențial major dar care, în prezent, au impact negativ asupra balanței comerciale.

Dezvoltarea și îmbunătățirea ecosistemului antreprenorial reprezintă pilonul de bază al politicilor publice în domeniul IMM-urilor, iar scopul acestora este îmbunătățirea competitivității companiilor care, la rândul lor, contribuie la creșterea rezilienței economiei la șocuri externe.

În ceea ce privește sprijinul orizontal pentru inovare, internaționalizare și dezvoltarea comunităților antreprenoriale, MAT urmărește susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii plecând de la cele patru mari nevoi sistemice ale mediului de afaceri din România — nevoia de a crește densitatea antreprenorială, de a crește reziliența firmelor, de a încuraja creșterea în talie a firmelor și de a încuraja crearea de valoare adăugată.

Obiective principale.

- Reformarea relației dintre administrație și mediul de afaceri pe baza următoarelor principii: debirocratizare și digitalizare; stabilitate și predictibilitate; costuri administrative cât mai reduse și servicii publice cât mai eficiente; infrastructură de conectare accesibilă; tratament egal și respectarea legii în relația cu operatorul economic; asigurarea cadrului legislativ și economic în vederea dezvoltării profesiilor liberale și a activității antreprenoriale pe cont propriu (PFA), inclusiv facilitarea accesului la finanțare.
- Creșterea competitivității companiilor prin scheme de ajutor de stat, granturi și garanții.
- Crearea unui ecosistem antreprenorial care să faciliteze dezvoltarea Start-up-urilor prin crearea unui cadru legislativ stimulat și a instrumentelor necesare de finanțare.
- Stimularea antreprenorială prin programe de creare de Start-up-uri și consolidarea acestora.

Obiective specifice.

- Crearea de comunități, clustere, hub-uri de inovare și dezvoltare în vederea creșterii productivității firmelor, permițându-le să concureze mai eficient atât la nivel național, cât și internațional.
- Îmbunătățirea expertizei manageriale, tehnice și de piață a IMM-urilor (atragera și menținerea talentelor, creativitate/inovare, cercetare-dezvoltare in house, re tehnologizare, standardizare, asigurarea calității, eficientizarea costurilor, marketing și stimularea vânzărilor).
- Încurajarea asocierii în afaceri (de exemplu: clustere, rețele de afaceri) și, respectiv, de promovare/impresariere a afacerilor (match-making), îndeosebi pe plan internațional.

- Promovarea culturii și educației antreprenoriale (ce înseamnă antreprenoriatul și asumarea riscului de a fi antreprenor).
- Direcții de acțiune principale:
- Deblocarea legii holdingurilor.
- Inițierea legii finanțării participative.
- Digitalizarea procesului de înființare a firmelor.
- Asigurarea continuității și finanțarea programelor de sprijinire a Start-up-urilor.
- Operaționalizarea de noi programe pentru IMM-uri, inclusiv Start-up-uri:
  - o Elaborarea programului Tech Nation de sprijinire și impulsioneare a digitalizării economiei;
  - o Continuarea programului Start-Up Nation. Dezvoltarea de programe pentru susținerea antreprenoriatului în România pentru românii din diaspora - concurs de proiecte pentru antreprenorii din Diaspora pentru dezvoltarea noilor tehnologii în România;
  - o Tranziția de la măsuri tradiționale de promovare (exemplu: târguri și expoziții) la crearea de capete de pod în țări destinație și la crearea de parteneriate (match-making) țintite pe priorități sectoriale strategice pentru dezvoltarea economiei românești în context internațional;
  - o Continuarea Programului Start-Up Nation Diaspora, pentru susținerea cetățenilor români din diaspora care doresc să revină în țară și să deschidă o afacere cu finanțare FSE+.

Direcții de acțiune specifice:

- Dezvoltarea unei cooperării între universități și alte instituții-suport pentru colaborare, sectorul de afaceri și agențiile guvernamentale relevante pentru a ajuta clusterelor existente să prospere și să devină din ce în ce mai sofisticate și competitive, oferind în același timp mediul favorabil pentru formarea și creșterea de noi cluster economice.
- Crearea Hub-urilor Digitale de Inovare (HDI) în baza parteneriatelor între comunitatea de afaceri din domeniul digital cu universitățile tehnice și institutele de cercetare.
- Dezvoltarea structurilor și infrastructurilor locale de afaceri — acceleratoare, hub-uri, spații de co-working, centre de formare, parcuri industriale, științifice etc.
- Dezvoltarea de rețele de socializare antreprenorială și comunități de afaceri de tip market-place.
- Crearea zonelor de funcționare urbane (ZFU) și a zonelor de activitate economică (ZAE) la periferia localităților, unde municipalitățile alocă teren, construiesc infrastructură de cea mai bună calitate și apoi creează un ecosistem de companii care își stabilesc activitatea în acele zone.
- Susținerea dezvoltării rețelei de Hub-uri Inovative Digitale (DIH), ca parte a Agendei Digitale la nivel european, susținerea educației antreprenoriale și financiare.
- Dezvoltarea antreprenoriatului rural și susținerea dezvoltării rețelelor de comunități antreprenoriale rurale și food hubs prin servicii-suport dedicate (consiliere, finanțare etc.).
- Identificarea acelor exemple pozitive (bright spots) în care companii românești au reușit să penetreze cu succes piețe externe și al căror exemplu poate fi replicat.
- Stabilirea sectoarelor economice declarate prioritare pentru economia românească pe termen mediu și lung.
- Realizarea unei strategii de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii din România, precum și de îmbunătățire a mediului de afaceri, în context digital.

- Dezvoltarea în România a unui pol de creștere pe anumite domenii, cum ar fi domeniul IT, și stabilirea unui brand național.
- Încurajarea utilizării noilor tehnologii în producția de vârf/înalt specializată (high-tech); (laser Valley).
- Formarea (cu sprijinul EBAN) a unor rețele de investitori de tip business angels la nivel regional sau național.
- Încurajarea și promovarea platformelor de investiții participative de tip crowd-funding sau crowd-lending.
- Crearea de fonduri de investiții de capital de risc de tip seed capital sau de tip venture.
- Acordarea de asistență financiară întreprinderilor care solicită finanțare pentru proiecte de mare anvergură (re tehnologizare/modernizare, cercetare-dezvoltare și inovare).

Programe:

- Programul național multianual de microindustrializare va fi implementat conform Pachetului de stimulare a producției interne și a lanțurilor de aprovizionare “Fabricat în România” din Programul de Guvernare. Măsura va asigura și deducerea a până la 80% din costurile necesare pentru invenții, inclusiv acoperirea cheltuielilor cu înregistrarea și protejarea invențiilor cu obligația implementării efective în România și va cuprinde cheltuieli eligibile obligatorii precum vouchere de digitalizare.
- Programul de dezvoltare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață, va fi implementat conform Pachetului de stimulare economică „Innovation” din Programul de Guvernare. Măsura va stimula comerțul on-line și digitalizarea, și va cuprinde cheltuieli eligibile obligatorii precum vouchere de digitalizare.
- Continuarea și în 2023 a Programului național multianual pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului și a Programului pentru organizarea târgului întreprinderilor mici și mijlocii.
- Programul de accelerare a dezvoltării sectorului productiv cu finanțare elvețiano-română va fi implementat conform măsurilor de sprijin orizontal pentru inovare, internaționalizare și dezvoltarea comunităților antreprenoriale.
- Programul național multianual de înființare și dezvoltare de incubatoare tehnologice și de afaceri, va fi implementat conform Pachetului de stimulare economică pentru IMM din Programul de Guvernare.
- Pachetul de stimulare a producției interne și a lanțurilor de aprovizionare „Fabricat în România”:
  - o Granturi de până la 200.000 de euro pentru companiile care realizează producție intermediară sau procesare în vederea susținerii costurilor, a diversificării ofertei, inovării și marketingului.
  - o Granturi pentru digitalizare și comerț online (pentru IMM).
  - o Granturi între 50.000 și 200.000 de euro pentru firmele cu cifra de afaceri mai mică de 1 mil. de euro, pentru software certificat de e-Commerce și de administrare a unei firme (de tip ERP).
  - o Schemă de ajutor de stat pentru re tehnologizarea companiilor locale - Schemă pentru sprijinirea transferului de tehnologie. Punctaj suplimentar: industrii exportatoare, nepoluante.
  - o Garanții de până la 1 mil. euro/companie pentru susținerea investițiilor în diversificarea ofertei și consolidarea cotelor de piață.

- Pachetul de stimulare economică „România Tech Nation”:
  - o Programul România Tech Nation - Schemă de ajutor de stat pentru susținerea înființării de Start-up-uri cu componentă digitală în fiecare județ, prin acordarea unui grant de 50.000 de euro/Start-up. Este necesară includerea obligatorie a componenteii de educație, training și mentorat, cu asigurarea unui loc în makerspace, incubator de afaceri sau accelerator local;
  - o Programul Women in tech - Schemă de ajutor de stat pentru sprijinirea femeilor antreprenor pentru deschiderea de afaceri în domeniul tehnologiei. Vor fi acordate granturi cu componentă în fiecare județ;
  - o Programul Starter kit - schemă de ajutor de stat pentru asigurarea suportului pentru transformarea/transferul companiilor în era digitală prin acordarea de vouchere de digitalizare în valoare de 5.000 euro/companie;
  - o Acțiuni-suport pentru programul România Tech Nation.
  - o Înființarea a cel puțin unui laborator de robotică și makerspace în fiecare județ, în care să se asigure programe de training pentru a începe, crește și dezvolta o companie în domeniul digital;
  - o Tech Tour Trucks - campanii de promovare a educației tech în comunități;
  - o Tech Capital of the Year - prin care să fie desemnat un oraș drept capitală a tehnologiei în urma unui concurs în care să participe întreprinzătorii sau administrațiile locale care folosesc/implementează/desfășoară activități în cele mai noi domenii ale tehnologiei și științei.
- Schemă de ajutor de stat „Innovation”:
  - o Deducerea a până la 80% din costurile necesare pentru invenții, inclusiv acoperirea cheltuielilor cu înregistrarea și protejarea invențiilor cu obligația implementării efective în România.

TURISM.

La fel ca toate celelalte sectoare ale economiei, industria turismului se confruntă cu o concurență din ce în ce mai mare la nivel mondial, iar România trebuie să prezinte o ofertă turistică durabilă și de calitate, mizând pe avantajele ei competitive. Turismul este un factor important pentru creșterea și dezvoltarea economiei, având un impact semnificativ asupra creării de locuri de muncă. Pentru a îmbunătăți performanțele și stabilitatea companiilor din turism este necesară dezvoltarea industriei și activităților economice locale, în special prin valorificarea patrimoniului natural și cultural existent.

Obiective de guvernare.

- Dezvoltarea destinațiilor turistice cu implicarea tuturor actorilor din turism prin încurajarea parteneriatelor dintre mediul privat și cel public la nivel de destinație, în vederea creșterii calității și performanței managementului destinațiilor turistice din România.
- Promovarea unitară a identității naționale la nivel de manifestări expoziționale internaționale.
- Creșterea notorietății destinației turistice România, ca destinație turistică de calitate pe piața internațională a turismului.
- Dezvoltarea tuturor formelor de turism din România, identificarea de noi oportunități de dezvoltare și stimularea creșterii circulației turistice interne și internaționale.

- Dezvoltarea ecoturismului, cu accent pe Parcurile Naționale și Delta Dunării, pentru ca România să devină prima destinație de ecoturism din Europa.
- Realizarea de investiții în turism.
- Simplificarea sistemului de autorizare în domeniul turismului.
- Asigurarea atât a protecției turiștilor, cât și a operatorilor economici din industria de turism.
- Digitalizarea serviciilor publice oferite de autoritatea publică centrală în domeniul turismului.
- Sprijinirea mediului antreprenorial în domeniul turismului.
- Direcții de acțiune:
- Implementarea reformei în domeniul turismului cu privire la Organizațiile de Management a Destinației.
- Derularea de acțiuni de marketing, atât în format tradițional, cât și în mediul online, care să contribuie la creșterea notorietății destinației turistice România la nivel național și internațional.
- Elaborarea de programe și politici publice în vederea sprijinirii destinațiilor turistice și a formelor de turism.
- Continuarea finanțării programului de investiții în turism în domeniul schiabil și balnear și dezvoltarea acestuia în sensul susținerii infrastructurii de conferințe și spații expoziționale (MICE).
- Amenajarea a două terminale de croaziera fluvială la Drobeta Turnu Severin și la Giurgiu. În primul caz se va urmări promovarea zonelor Băile Herculane-Valea Cernei și Cheile Dunării, în cel de-al doilea caz, București și împrejurimi.
- Adoptarea strategiei naționale de dezvoltare și promovare a turismului, a unor noi strategii sectoriale, precum și implementarea planurilor de acțiune aferente, inclusiv pentru creșterea gradului calitativ și a volumului de marketing pe segmentul MICE.
- Simplificarea cadrului legal privind sistemul de clasificare, atestare, licențiere și omologare în domeniul turismului.
- Operaționalizarea schemei de ajutor de minimis pentru operatorii economici în vederea modernizării și dezvoltării stațiunilor balneare și balneoclimatice.
- Derularea schemei de ajutor de stat pentru acordarea primei de incoming în domeniul turismului.
- Implementarea schemei de minimis pentru participarea la târgurile de turism.
- Dezvoltarea de programe și proiecte în vederea promovării rutelor turistice.
- Realizarea unui sistem informatic de evidență a activității de turism din România.
- Analiza, eficientizarea și actualizarea cadrului legal în domeniul turismului.
- Implementarea unor proiecte pentru digitalizarea serviciilor publice în domeniul turismului.
- Elaborarea de noi scheme de ajutor de stat în vederea sprijinirii mediului antreprenorial din domeniul turismului.
- Dezvoltarea de programe și proiecte în vederea promovării traseelor turistice prin crearea de noi oportunități pentru dezvoltarea economică a zonelor respective, cu accent pe conservarea și promovarea patrimoniului natural și cultural al țării.

6. MINISTERUL ENERGIEI

Obiectivul principal al noii politici energetice este asigurarea independenței și securității energetice în conformitate cu contextul european al unei viitoare piețe integrate. În plus, una dintre prioritățile Ministerului Energiei pentru următorii ani este promovarea tranziției verzi și a digitalizării sectorului energetic prin încurajarea producției de energie electrică din surse regenerabile, eficienței energetice și a tehnologiilor viitorului. Decarbonarea furnizării de energie este, de asemenea, o preocupare importantă, iar creșterea capacității de producție nucleară este considerată o modalitate de a atinge obiectivul UE de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.

O nouă politică energetică națională trebuie să ia în considerare nu numai aspecte legate de producția și eficiența energetică, ci și de stocarea energiei și de schimbarea paradigmatelor consumului de energie. În acest sens, programul urmărește identificarea și implementarea de noi măsuri complementare celor deja existente, pentru protejarea consumatorilor vulnerabili și sprijinirea mediului economic în contextul crizei energetice globale.

La nivel regional, independența energetică este considerată un obiectiv strategic important, iar în acest context, independența energetică a României devine un prim obiectiv al noului guvern.

Obiective de guvernare.

- Implementarea de măsuri în vederea asigurării securității energetice în contextul liniilor programatice ale UE ce vizează decarbonarea și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și consolidarea ei din perspectiva aprovizionării cu carburanți și gaze naturale prin constituirea unui sistem pentru menținerea stocurilor obligatorii în conformitate cu legislația europeană.
- Promovarea de investiții în domeniul energetic, în special în domeniul energiilor curate vizând finalizarea reactoarelor 3 și 4 Cernavodă, re tehnologizarea unității 1 și introducerea unor tehnologii nucleare avansate în contextul parteneriatului interguvernamental România-Statele Unite ale Americii.
- În contextul asumării României prin PNRR a eliminării treptate a producției de energie pe bază de cărbune până în anul 2032, precum și în baza parafării Acordului dintre Guvernul României și Guvernul Statelor Unite ale Americii privind cooperarea în legătură cu proiectele nucleare-energetice de la Cernavodă și în sectorul energiei nucleare civile din România, dezvoltarea unui Program Național Nuclear pe termen mediu și lung, care să includă dezvoltarea de noi capacități nucleare-energetice ce implică reactoare modulare mici cu tehnologie din SUA este una absolut imperativă.
- În contextul creșterii prețurilor la energie electrică și gaze naturale este necesară continuarea intervenției statului prin măsuri de reglementare pentru menținerea unui nivel de trai decent al populației care este afectată în mare măsură de costurile de subzistență, inclusiv de cele ale utilităților aferente locuinței, fără a afecta investițiile în domeniul energiei.
- Începerea efectivă a proiectelor de exploatare a gazelor naturale offshore din Marea Neagră.
- Adaptarea unor capacități de producție a energiei electrice la noile tendințe europene în materie, în sensul transformării acestora de pe combustibil fosil solid (cărbune) pe

combustibil fosil lichid (gaz natural), ca resursă de tranziție către o economie verde, în conformitate cu Pactul Ecologic European.

- Realizarea de investiții în extinderea rețelei de transport a energiei electrice pentru a crește capacitatea de interconectare cu statele vecine și a putea prelua capacitatea suplimentară de producție de energie electrică din surse noi sau regenerabile.
- Realizarea de investiții în extinderea rețelei de transport și distribuție a gazelor naturale, cu accent pe implementarea de rețele inteligente de transport și distribuție.
- Clarificarea cadrului legal și de reglementare care ar permite investițiile în capacități noi de energie regenerabilă, prin clarificarea posibilității de semnare a contractelor bilaterale (corporate PPAs), de exemplu, și stimularea de instrumente financiare verzi pentru a susține investiții în energia regenerabilă.
- Crearea unui cadru care să faciliteze absorbția de fonduri europene pentru realizarea investițiilor în sectorul producerii de energie eoliană onshore și offshore și energie solară. Încurajarea tranziției către o energie bazată pe biomasă, gaz și energie geotermală sustenabilă în zonele rurale și în urbanul mic pentru a diminua utilizarea masei lemnoase, care poate fi obținută din deșeuri organice din agricultură și zootehnie, precum și din folosirea deșeurilor menajere și industriale.
- Participarea activă în cadrul inițiativelor europene ce vizează investițiile în tehnologii de stocare, promovarea și utilizarea pe scară largă a bateriilor electrice în capacități de capturare a CO₂, în utilizarea și/sau stocarea CO₂, prin identificarea și valorificarea materiilor prime rare (de exemplu: litiu).
- Crearea unui mediu de reglementare competitiv, transparent și predictibil, bazat pe consultare publică de substanță, care să constituie fundamentul piețelor libere și competitive de energie. De asemenea, înscrierea României în cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și în cadrul Agenției Internaționale pentru Energie.
- Adaptarea legislației în vederea finalizării construcțiilor hidroenergetice cu funcțiuni complexe aflate în curs de execuție.
- Participarea la inițiativele europene de încurajare a dezvoltării tehnologiilor pe bază de hidrogen, pentru a atinge pragul de competitivitate economică și de utilizare la scară largă, cu o contribuție esențială la securitatea energetică și susținerea atragerii de investiții în soluțiile tehnologice moderne care au atins un grad de maturitate și care au fost suficient testate pentru a funcționa în condiții de eficiență economică.
- Susținerea dezvoltării unor proiecte cu aplicabilitate în domeniul mobilității prin promovarea unor proiecte de interes comunitar care să vizeze interconectarea pieței din România cu celelalte piețe din Uniunea Europeană în vederea creării unor coridoare verzi de mobilitate.
- Susținerea dezvoltării infrastructurii de transport curat pentru stații de reîncărcare electrică și combustibili alternativi, potrivit legislației europene - CNG, LNG, biocarburanți avansați și hidrogen (pe termen mediu și lung) - prin includerea în schemele existente de sprijin, prin măsuri administrative, simplificare birocratică, stimulente fiscale și încurajarea unor programe de cercetare-dezvoltare, inovare.
- Stimularea investițiilor din mediul privat în sectorul energetic, inclusiv prin intermediul fondurilor europene, având ca scop decarbonarea și eficiența energetică pe tot lanțul valoric (producție – transport – consum) și în toate sectoarele conexe (industrie, transport, clădiri), precum și accelerarea procesului de digitalizare a rețelelor de energie.

- Sistem modern de guvernare în sectorul energetic prin acționarea asupra depolitizării și independenței autorităților de reglementare și a companiilor de stat, asupra simplificării circuitului birocratic, în sensul transparentizării și al digitalizării, pentru a avea o guvernare corporativă și competență la toate nivelurile; crearea unui cadru legislativ și de reglementare transparent, stabil și coerent; listarea la bursă, acolo unde este fezabil, a companiilor din sectorul energetic pentru a crește gradul de transparență al actului managerial și pentru investiții bazate pe principii de eficiență economică și neutralitate tehnologică, păstrând controlul strategic al statului român.
- Acordarea unui loc central consumatorilor și prosumatorilor de energie, combaterii sărăciei energetice, creșterii eficienței energetice, introducerii sistemelor moderne și eficiente de încălzire a locuințelor, electromobilității și digitalizării; promovarea și facilitarea calității de prosumator, iar în cazul energiei electrice produse de către prosumatori, vom susține compensarea cantitativă a energiei livrată în sistemul național de distribuție; redefinirea noțiunii de „consumator vulnerabil” - extinderea definiției pentru a acoperi factori structurali și de acces, comportamentul comercial și designul de piață. Crearea și implementarea mecanismului de sprijin de tipul Contracte pentru Diferență.
- Extinderea duratei de exploatare a zăcămintelor mature de petrol și gaze naturale.
- Creșterea eficienței energetice prin accelerarea programelor naționale de renovare energetică aprofundată a clădirilor publice și a celor rezidențiale cu fonduri europene - anveloparea termică, introducerea contoarelor inteligente pentru utilități, înlocuirea instalațiilor interioare de apă caldă și caldură, asigurarea ventilării cu recuperarea căldurii, integrarea celor mai eficiente surse de căldură și a celor regenerabile, precum și digitalizarea; susținerea modificării legislației, astfel încât să accelerăm instalarea contoarelor inteligente; un cadru legal și de reglementare funcțional pentru încurajarea companiilor de tip ESCO (Energy Service Companies) și a contractelor de performanță energetică ESPC (Energy Savings Performance Contracts) pentru clădiri; susținerea măsurilor de eficiență energetică pentru companiile energointensive care asigură un număr important de locuri de muncă. Stimularea proiectelor de tip ”clădiri cu zero emisii”, folosirea celor mai bune tehnologii disponibile (produse și instalații) și a sistemelor inteligente de gestionare a clădirilor, utilizarea materialelor izolante îmbunătățite și încălzirea din surse regenerabile durabile.
- Implementarea reformelor și obiectivelor din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR) al României. Înființarea unui departament de derulare al fondurilor europene în cadrul Ministerului Energiei în vederea derulării proiectelor din domeniul energetic din cadrul PNRR, Fondul de Modernizare, precum și gestionarea fondurilor structural.
- Menținerea sprijinului oferit Republicii Moldova în ceea ce privește energia electrică și gazele naturale.

Prioritatea în plan legislativ este actualizarea legii energiei în concordanță cu noile prevederi comunitare în domeniul energiei electrice și gazelor naturale.

Prin implementarea cadrului legislativ european se va urmări atât elaborarea de măsuri menite să asigure creșterea siguranței în alimentare cu energie, cât și crearea premiselor necesare creșterii competitivității companiilor energetice pe piața regională de energie electrică. De asemenea, modificarea cadrului legal aplicabil achizițiilor publice are în vedere accelerarea

procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice necesare demarării investițiilor din domeniul energetic atât celor noi cât și a celor blocate/întrerupte.

I. Investiții din sistemul energetic național pentru perioada 2023-2024 și măsuri pentru creșterea competitivității companiilor energetice.

În contextul legislativ european privind combaterea schimbărilor climatice și tranziția energetică se are în vedere creșterea nivelului de ambiție pentru reducerea emisiilor, creșterea ponderii surselor regenerabile de energie, a măsurilor de eficiență și a nivelului de interconectivitate a rețelelor electrice.

Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC), care reprezintă angajamentul României la efortul comun de îndeplinire a obiectivelor europene din domeniul energiei și climei stabilite pentru anul 2030, aprobat de către Guvern la începutul lunii octombrie 2021, constituie o obligație a fiecărui stat membru, conform Regulamentului privind Governanța Uniunii Energetice, prin care acestea își elaborează strategii de politici energie-climă pe 10 ani, începând cu perioada 2021-2030.

Creșterea gradului de securitate energetică și asigurarea siguranței în alimentare sunt obiective prioritare care pot fi realizate prin implementarea unor mecanisme de finanțare în sectorul energetic și prin tranziția către o energie curată, transformarea sistemului electroenergetic național și adaptarea la noile cerințe de mediu și la nevoile pieței de energie și, nu în ultimul rând, cu urmărirea unui impact cât mai mic asupra consumatorului final.

De asemenea, vor fi adoptate măsuri pentru diversificarea mixului energetic și adaptarea sistemului electroenergetic la producerea viabilă și distribuită de energie din surse regenerabile, stimularea concurenței, creșterea gradului de interconectare și încurajarea investițiilor în infrastructura aferentă, în producerea mai flexibilă și asigurarea de stimulente pentru investiții în producerea, în stocarea energiei, în eficiență energetică pentru a răspunde nevoilor pieței, pentru a facilita concurența loială și pentru a garanta siguranța alimentării. Toate aceste obiective vor fi implementate, astfel încât să permită și să ducă la obținerea de beneficii concrete pentru cetățeni, la crearea de locuri de muncă, creștere economică și investiții în plan energetic. De asemenea, în domeniul societăților cu capital de stat va fi promovat un management performant, respectând principiile de governanță corporativă, în paralel cu simplificarea legislației în domeniu, în vederea debirocratizării activității acestora în raport cu instituțiile publice. Vor fi implementate planurile de restructurare ale operatorilor economici cu capital de stat, integral și/sau majoritar, care vor urmări: stabilirea capacităților strategice; menținerea în obiectul de activitate a produselor/serviciilor cu potențial de desfacere în plan intern și/sau export; modernizarea, re tehnologizarea și optimizarea liniilor de fabricație cu potențial de competitivitate; restructurarea economico-financiară, diminuarea pierderilor și eficientizarea producției; crearea unor centre de excelență de cercetare și producție specializate pe domeniul specific de activitate; continuarea desemnării unor operatori economici ca centre de mentenanță pe categorii de tehnică.

Necesarul de investiții aferente rețelelor electrice include proiectele de interconectare și de dezvoltare a rețelei până în 2030, precum și investițiile în rețele de distribuție. Aceste investiții includ echipamente și tehnologii ce fac tranziția către „rețelele inteligente” cu comunicare bidirecțională, cu gestiune eficace și cu flexibilitate mai mare în operare.

Distribuția de energie electrică este o activitate reglementată desfășurată de către 6 operatori de distribuție a energiei electrice. Și în acest sector sunt necesare investiții susținute pentru a atinge

un nivel de performanță ridicat, în linie cu așteptările consumatorilor, precum și cu gradul de suportabilitate al acestora, în acest sens se va continua derularea Fondului pentru Modernizare al României.

În conformitate cu legislația secundară în vigoare, valoarea programelor de investiții ale companiilor de distribuție, precum și tipurile de lucrări aferente sunt aprobate de către Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, fiind corelate cu gradul de suportabilitate al consumatorilor și starea tehnică a rețelelor.

Priorități de investiții strategice ale companiilor cu capital de stat:

Investiții pe termen scurt

- Finalizarea noii centrale de la Romgaz – Iernut.
- Creșterea capacităților de înmagazinare în depozitele ROMGAZ și transformarea acestora în depozite multiciclu în vederea asigurării funcționării centralelor pe hidrocarburi, inclusiv în condiții meteorologice severe (temperaturi negative).

Investiții strategice pentru perioada 2023-2024:

CNE Cernavodă

Energia nucleară este o sursă de energie cu emisii reduse de carbon și reprezintă o componentă de bază a mixului energetic din România. În vederea acoperirii deficitului de capacitate de producție de energie electrică previzionat pentru 2028-2035, ca urmare a atingerii duratei limită de operare a mai multor capacități existente, este prevăzută prelungirea duratei de viață a reactoarelor nucleare de la Unitatea 1 de la CNE Cernavodă și realizarea a 1-2 noi unități nucleare, finanțarea urmând a fi asigurată conform acordului interguvernamental semnat în luna octombrie 2020 între România și Statele Unite ale Americii.

- Retehnologizarea Unității 1 CNE Cernavodă - valoarea investiției: aproximativ 1,5 miliarde euro.
- Proiectul Unităților 3 și 4 de la CNE Cernavodă - valoarea investiției: 7,6 miliarde euro.
- Realizarea instalației de detritiere la CNE Cernavodă - valoarea investiției: 190 milioane euro.
- Depozit Intermediar de Combustibil Ars (DICA) - valoarea investiției: aproximativ 20 milioane euro.
- Menținerea ciclului nuclear integrat, prin asigurarea materiei prime pentru fabricarea combustibilului nuclear necesar funcționării unităților de la Centrala Nuclearoelectrică de la Cernavodă, în condiții de securitate națională, cu respectarea prevederilor Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene și a recomandărilor Agenției de Aprovizionare a EURATOM, prin transferul fabricii de la Feldioara la SN Nuclearoelectrica și deschiderea unei noi mine de uraniu de către SNN.
- Reactoarele modulare mici (SMR) sunt reactoare nucleare avansate care au o capacitate instalată de până la 300 Mwe/reactor, ceea ce înseamnă aproximativ o treime din capacitatea unui reactor de ordinul gigawatilor. Un reactor modular mic NuScale are o capacitate instalată de 77 Mwe și poate fi utilizat în centrale de 4, 6 sau 12 module în funcție de necesități.
- Proiectul SMR Doicești este un obiectiv strategic al României, Ministerul Energiei va sprijini Nuclearoelectrica în evaluarea acestei tehnologii și, împreună, cele două companii vor adopta măsurile pentru dezvoltarea reactoarelor modulare mici în România.

- Creșterea securității nucleare și reducerea deșeurilor radioactive în reactoare nucleare de Generație IV. ALFRED (Advanced Lead Fast Reactor European Demonstrator) reprezintă un proiect de cercetare pentru un reactor de demonstrație a tehnologiei reactorilor rapizi răciți cu plumb (LFR-Lead Fast Reactors). Tehnologia LFR este susținută de Uniunea Europeană prin inițiativele SNETP (Sustainable Nuclear Energy Technology Platform) și ESNII (European Sustainable Nuclear Industrial Initiative), pentru dezvoltarea sistemelor nucleare de Generație IV. Acestea sunt bazate pe reactori rapizi răciți cu plumb (LFR), cu sodiu (Sodium Fast Reactor) și cu gaz (Gas Fast Reactor).

Complexul Energetic Oltenia

Continuarea programului de restructurare al companiei aprobat de către CE, prin retragere din exploatare a unor capacități energetice pe bază de lignit și înlocuirea acestora cu capacități de generare pe gaz natural în tehnologii moderne cu emisii scăzute de CO₂, precum și a unor parcuri fotovoltaice de circa 700 MW, prin care se intenționează transformarea mixului energetic din energie produsă doar pe bază de cărbune, în energie produsă pe bază de cărbune, gaz natural și regenerabil.

Urmărirea corelării programelor de investiții concomitent cu retragerile din exploatare așa cum sunt planificate și demararea discuțiilor cu Comisia Europeană întrucât au apărut evenimente neprevăzute față de implementarea termenelor stabilite.

Complexul Energetic Hunedoara

Demararea investiției de 1700 MWh de la Mintia, reprezentând o investiție privată de producție a energiei electrice din gaze naturale cu posibil amestec de hidrogen, în valoare de peste 2 miliarde euro, ceea ce reprezintă o valoare record pentru o capacitate de producție de energie în România.

Finalizarea procedurilor de stingere a obligațiilor fiscale și bugetare conform OUG 60/2019 și înființarea Complexului Energetic Valea Jiului care va cuprinde 4 mine Lonea, Lupeni, Livezeni și Vulcan în procedura de închidere cu aprobarea Comisiei Europene, precum și Centrala de la Paroșeni, precum și demararea studiilor de fezabilitate pentru o nouă capacitate de producție energie electrică regenerabilă, precum și un proiect CCGT.

Romgaz

- Luarea deciziei de investiție pentru proiectul Neptun Deep și demararea acestuia, precum și accelerarea investiției privind exploatare perimetrului Caragele.
- Parteneriat de colaborare între SNGN ROMGAZ SA, UAT Drobeta-Turnu Severin și Mehedinți Gaz S.A. în vederea extinderii rețelei de distribuție a gazelor naturale, pentru asigurarea continuității în alimentarea cu gaze naturale a întreg municipiului Drobeta-Turnu Severin.
- Implicarea Romgaz, în proiectul de dezvoltare al unei centrale de producere a energiei electrice pe gaze naturale, energie verde și hidrogen de la Halânga - Centrala Electrică, prin integrarea producției de energie electrică din surse regenerabile (RES) cu producția de hidrogen, prin intermediul unei unități de producție a energiei electrice pe bază de gaze naturale (CCGT) cu o capacitate de 150 MW, a unui parc fotovoltaic de 100 MW, precum și a unei unități de producere a hidrogenului.
- Implicarea Romgaz în proiectele de producție a energiei verzi precum și în producția de metanol.

Hidroelectrică

Implementarea unui plan de investiții ambițios și complex prin dezvoltarea de proiecte noi care însumează aprox. 26,04 miliarde de lei, prin realizarea de capacități hidroenergetice noi, re tehnologizări și modernizări ale centralelor existente, proiectele noi de diversificare a activității, prin realizarea de capacități din alte surse regenerabile de energie, dar și prin implementarea unor activități de cercetare-inovare la nivelul companiei.

- Proiecte hidroenergetice noi cu o valoare estimată totală de 17,933 miliarde lei, o putere instalată totală de 713,62 MW și o producție medie anuală de 3.396,79 GWh/an, din care menționăm finalizarea investițiilor aflate în stadiu avansat de execuție, sistate în prezent: Amenajarea Hidroenergetică (AHE) a Râului Jiu pe sectorul Livezeni-Bumbești, AHE Răstolița, AHE Cerna Belareca, AHE a Râului Olt pe sectorul Cornetu-Avrig. Treapta Căineni, Racovița și treapta Lotrioara.
- Realizarea unor capacități noi de producție a energiei electrice pe râurile interioare, evaluate, în acest moment, la circa 93,7 MW instalați și o energie de proiect de 338,5 GWh/an.
- Proiecte de re tehnologizare și modernizare cu o valoare estimată totală de cca. 3 miliarde lei, acoperind capacități cu o putere instalată totală de 1.969,40 MW și o producție medie anuală de circa 4.651 GWh/an.
- Proiecte noi de diversificare a portofoliului de afaceri cu o valoare estimată totală de circa 5,104 miliarde lei, ce conduc la punerea în funcțiune de capacități noi de producție cu o putere instalată totală de peste 655 MW și o producție medie anuală de circa 1.763,92 GWh/an.
- Capacități de producere a energiei electrice din surse eoliene onshore și offshore cu o putere instalată totală cuprinsă între 300 MW și 500 MW pentru fiecare variantă, în funcție de rezultatul studiilor de fezabilitate.
- Capacități de producere a energiei electrice din surse solare cu o putere instalată totală de circa 50 MW-100 MW, în funcție de rezultatul studiilor de fezabilitate.
- Înființarea unui SPV împreună cu compania MASDAR, în vederea demarării de noi proiecte de producție a energiei electrice prin amplasarea de panouri flotante pe suprafața lacurilor din portofoliul Hidroelectrică.

Electrocentrale București

Ministerul Energiei prin Fondul de modernizare va susține realizarea următoarelor proiecte de investiții:

- Implementarea unei unități de cogenerare cu ciclu combinat în cadrul CTE Grozăvești, care presupune realizarea unei noi unități de producere de energie în cogenerare de înaltă eficiență în tehnologie cu ciclu combinat gaze-abur, cu funcționare pe gaze.
- Implementarea unei unități de cogenerare în ciclu combinat în cadrul CTE București Sud, care presupune realizarea unei noi instalații de cogenerare de înaltă eficiență (ciclu combinat gaz-abur) de circa 200 MWe și circa 200 MWt.
- Implementarea unei capacități noi de producere a energiei, în cogenerare de înaltă eficiență, cu funcționare pe gaze naturale, în cadrul CTE Progresul.
- Reabilitarea ciclului combinat din CTE București Vest în vederea prelungirii duratei de viață/Implementare unitate nouă în ciclu combinat de cca.186 MWe și cca.17 Gcal/h.

Transelectrica

Programul de investiții noi cuprinde:

- Integrarea producției din surse regenerabile și centrale noi - Dobrogea și Moldova. Pe lângă investițiile aflate în curs de execuție, investiții noi se află în stadii premergătoare demarării execuției lucrărilor prin integrarea centralelor electrice eoliene de pe coasta Mării Negre - în colaborare cu SPEEH Hidroelectrică SA - în acord cu European Green Deal. Proiectul se va realiza printr-o nouă centrală electrică eoliană CEE de 300 MW offshore, o nouă centrală hidroelectrică CHE Islaz – 30 MW, pe râul Olt, aproape de vărsarea în Dunăre, cu capacitate de pompaj de 24 MW, o nouă linie electrică aeriană LEA 400kV.
- Cablu subteran de curent continuu pentru evacuarea puterii din regiunea Dobrogea pe traseul conductei de gaz Tuzla- Podișor.
- Cablu subteran de curent continuu pe traseul gazoductului BRUA.
- Creșterea capacității de interconexiune a SEN:

Proiectele prevăzute în Planul de Dezvoltare a Rețelei Electrice de Transport contribuie la dezvoltarea piețelor de energie și a unor mecanisme regionale de securitate energetică, care vor funcționa după regulile comune ale Uniunii Europene. Cooperarea regională este o soluție eficientă la analiza adecvației sistemelor energetice, respectiv la eliminarea/diminuarea semnificativă a impactului în situația apariției unor crize în aprovizionarea cu energie.

Principalele proiecte prevăzute în Planul de Dezvoltare a Rețelei Electrice de Transport pentru creșterea capacității disponibile pentru comerțul transfrontalier sunt:

- Trecerea axului 220 kV Reșița-Timișoara-Săcălaz-Arad la 400kV- pentru creșterea capacității de interconectarea a rețelelor de transport din România, Ungaria și Serbia, îmbunătățind integrarea piețelor de energie electrică și a regenerabilelor. Costul proiectului este estimat la 77 milioane de euro.
- Nouă linie aeriană de interconexiune România-Ungaria 400 kV- Oradea-Jozsa, pentru creșterea capacităților de interconectare a rețelelor de transport din România și Ungaria, îmbunătățind integrarea piețelor de energie electrică și a regenerabilelor. Costul proiectului este estimat la 200 milioane de euro.
- Retehnologizare RET prin continuarea obiectivelor în derulare și promovarea de investiții noi.
- Linia Electrică Aeriană (LEA) 400 kV Porțile de Fier – Reșița; LEA 400 kV dublu circuit Reșița-Timișoara-Săcălaz-Arad; LEA 400 kV dublu circuit Cernavodă-Stâlpu, cu un circuit de intrare/ ieșire în Stația Gura Ialomiței; LEA 400 kV dublu circuit Smârdan-Gutinaș; LEA 400 kV Gădălin-Suceava; LEA 400 kV Suceava-Bălți (Republica Moldova); LEA 400 kV Medgidia Sud-Constanța Nord; LEA 400 kV Isaccea-Tulcea Vest; Linia Electrică Subterană (LES) București Sud-Grozăvești.
- LES 400 kV Domnești-Grozăvești; Stația 400/110 kV Grozăvești; Închiderea Inelului de 400 kV București-Ilfov, în zona de est; Recondutorarea LEA 400 kV București Sud – Gura Ialomiței; Recondutorarea Axului 400 kV București Sud-Pelicanu-Cernavodă; Recondutorarea Axului 220 kV Gutinaș-Dumbrava-Stejaru-Gheorgheni-Fântânele-Ungheni; Recondutorarea Axului 220 kV Urechești-Târgu Jiu Nord-Paroșeni-Baru Mare-Hășdat; Recondutorarea LEA 220 kV Porțile de Fier-Reșița circuitele 1 și 2; Trecerea la tensiunea de 400 kV a Axului 220 kV Brazi Vest – Teleajen – Stâlpu și recondutorarea acestuia; LEA 400 kV Stâlpu-Brașov; Linii noi de curent alternativ și de curent continuu de evacuare a producției eoliene onshore și offshore din zona Dobrogea, respectiv a

producției generate de Unitatea 3 și de Unitatea 4 ale Centralei Electrice Nucleare de la Cernavodă, pe traseul Tuzla-Podișor și Podișor-Corbu-Hurezani-Hațeg-Recaș-Horia-Nădlac.

- Investiții în siguranța alimentării consumatorilor.

Transgaz

Programul de modernizare și dezvoltare al SNTGN Transgaz SA pentru perioada 2023-2024 urmărește în principal următoarele direcții:

- Asigurarea alimentării cu gaze naturale a consumatorilor în condiții de siguranță, cu limitarea impactului asupra mediului:
  - o Modernizarea și re tehnologizarea Sistemului Național de Transport.
  - o Dezvoltarea Sistemului Național de Transport Gaze pe noi direcții de consum, în scopul asigurării transportului gazelor naturale destinate unor sisteme de distribuție a gazelor naturale nou înființate și alimentării a noi consumatori racordați direct la SNT.
  - o Corelarea cu Programul de Management al conducerii societății.
- Extinderea rețelelor Transgaz, în cazul localităților turistice, aflate la o distanță mai mică de 25 de km de conductele Transgaz, conform Legii energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012.
- În perioada 2021-2024 rețeaua românească de transport a gazelor naturale are în dezvoltare avansată următoarele proiecte, în valoare totală de 401.602.060 lei:
  - o Dezvoltarea pe teritoriul României a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale pe Coridorul Bulgaria-România-Ungaria-Austria (faza I), care presupune asigurarea unei capacități de transport a gazelor naturale spre Ungaria de 1,75 mld. mc/an, respectiv de 1,5 mld. mc/an spre Bulgaria;
  - o Dezvoltări ale SNT în zona de Nord-Est a României în scopul îmbunătățirii aprovizionării cu gaze naturale a zonei, precum și al asigurării capacităților de transport spre Republica Moldova, de 1,5 mld. mc/an, în punctul de interconectare dintre sistemele de transport a gazelor naturale ale României și Republicii Moldova;
  - o Noi dezvoltări ale SNT în scopul preluării gazelor de la țărmul Mării Negre (Vadu T1), care presupune crearea unui punct suplimentar de preluare a gazelor naturale din perimetrele de exploatare offshore ale Mării Negre;
  - o Modernizarea SMG Isaccea 1 și Negru Vodă 1, care presupune modernizarea stațiilor de măsurare a gazelor din punctele de interconectare pentru creșterea gradului de asigurare a securității energetice în regiune;
- De asemenea, tot în perioada 2021-2024, Transgaz are proiecte care includ:
  - o Dezvoltarea SNT pe Coridorul Bulgaria-România-Ungaria-Austria (faza II);
  - o Dezvoltarea Coridorului Sudic de Transport pentru preluarea gazelor naturale de la țărmul Mării Negre;
  - o Interconectarea România-Serbia;
  - o Amplificarea coridorului bidirecțional de transport al gazelor naturale Bulgaria-România- Ungaria-Austria (faza III);
  - o Interconectarea sistemului național de gaze cu sistemul de transport al gazelor din Ucraina, modernizarea infrastructurii de transport al gazelor în zona de Nord-Vest a României.

Investiții în alte companii strategice

- CONPET SA - modernizarea și securizarea sistemului național de transport al țițeiului și derivatelor, investiții pentru creșterea siguranței în exploatarea și diminuarea consumurilor specifice, dezvoltarea de noi activități conexe.
- OIL TERMINAL SA - dezvoltarea capacității de stocare în depozitul Sud, extinderea și creșterea capacității de încărcare/descărcare a țițeiului, produselor petroliere, chimice și petrochimice, precum și altor produse finite și materii prime lichide, modernizarea activelor existente – rezervoare, rețeaua de conducte, rezolvarea problemelor istorice de mediu prin realizarea lucrărilor de ecologizare.
- SOCIETATEA DE ADMINISTRARE A PARTICIPAȚIILOR ÎN ENERGIE SA - realizarea, în parteneriat cu Electrocentrale Grup SA, a unei noi capacități de producție în cogenerare pe amplasamentul fostei centrale termoelectrice Titan, dezvoltarea unei capacități de producție a energiei electrice (fotovoltaice și gaze naturale) la Fântânele, precum și dezvoltarea de noi proiecte privind punerea în funcțiune de noi capacități de energie verde.
- UZINA TERMOELECTRICA MIDIA SA - realizarea unei Centrale Termoenergetice în cogenerare, parc de panouri fotovoltaice.
- SOCIETATEA ELECTROCENTRALE GRUP SA - cofinanțarea proiectului de investiții privind realizarea unei centrale electrice fotovoltaice pe amplasamentul fostei centrale termoelectrice Fântânele – jud. Mureș, cofinanțarea investiției pentru o nouă capacitate de producție în cogenerare pe amplasamentul fostei centrale termoelectrice Titan.

Programe de finanțare

- Finanțarea extinderii rețelelor de gaze naturale.
- Programul național de racordare a populației și clienților non-casnici la sistemul inteligent de distribuție a gazelor naturale, cu valoare totală de peste 2.5 miliarde de euro se derulează în două etape, prima fiind aferentă perioadei de programare 2014-2020 cu o valoare de 235 de mil. euro (în derulare), iar cea de a doua etapă fiind prevăzută pentru perioada de programare 2021- 2027 va fi continuată cu programul Anghel Saligny - în cadrul programului se vor realiza obiective de investiții care constau în realizarea de sisteme de distribuție a gazelor naturale și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale.

II. Alte obiective specifice politicii economice și sectorului energetic.

Se va urmări ca în cadrul Inițiativei Celor 3 Mări (I3M) să aibă loc continuarea dialogului cu beneficiarii proiectelor și cu EximBank (reprezentantul statului român în cadrul fondului de I3M) în ceea ce privește stadiul și lista actualizată a proiectelor din domeniul energetic pentru a fi promovate și finanțate din Fondul Inițiativei celor 3 Mări. Finalizarea unui prim proiect SMR într-una dintre țările partenere din Inițiativa Trei Mări (I3M) este esențială pentru a demonstra eficiența strategiei de înlocuire a centralelor electrice pe cărbune cu SMR-uri. România are toate premisele pentru prima dezvoltare de SMR-uri în regiune pe un sistem de 50 Hz și poate deveni un hub pentru producerea de SMR-uri în regiune, precum și o bază pentru pregătirea și susținerea operării acestei noi tehnologii în alte țări din cadrul Inițiativei Trei Mări. SMR-urile vor fi construite pe amplasamentele existente ale centralelor pe bază de cărbune, fiind o sursă de generare de energie curată, fără emisii de carbon, menținând locurile de muncă și veniturile fiscale, contribuind în același timp la economia locală.

III. Alte obiective în domeniul energiei – 2023-2024.

- Două proiecte de asistență tehnică cu ajutorul instrumentului TSI, lansat de către DG REFORM pentru domeniul energiei, și anume asistență tehnică pentru monitorizarea și implementarea politicilor și măsurilor prevăzute în Planul Național Energie și Schimbări Climatice 2021-2030 și asistență tehnică pentru monitorizarea și raportarea investițiilor finanțate din Fondul de Modernizare și asistență tehnică pentru elaborarea metodologiilor de implementare a mecanismului de alocare tranzitorie cu titlu gratuit.
- Elaborarea fișei de asistență tehnică transmisă către Comisia Europeană pentru elaborarea planurilor teritoriale ale regiunii carbonifere Valea Jiului, care trece prin procesul de tranziție justă (în colaborare cu Ministerul Fondurilor Europene, autoritatea care gestionează Axa prioritară 3: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon.).
- Reactualizarea în 2023 a Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (PNIESC). Finalizarea și aprobarea Strategiei energetice a României 2023-2030, cu perspectiva anului 2050.
- Continuarea demersurilor privind aderarea României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și în cadrul Agenției Internaționale pentru Energie. Crearea unui mediu de reglementare competitiv, transparent și predictibil, bazat pe consultare publică de substanță, care să constituie fundamentul piețelor libere și competitive de energie.

IV. Scheme de ajutor de stat în domeniul energiei.

Se vor promova mai multe scheme de ajutor de stat specifice:

- Schema de ajutor de stat/de minimis prevăzută în scopul finanțării proiectelor inovatoare în domeniul eficienței energetice, prin valorificarea Fondului specializat pentru investiții în eficiența energetică.
- Schema de ajutor de stat pentru creșterea competitivității industriei prin exceptarea de la plata certificatelor verzi. Continuarea Schemei de ajutor de stat privind exceptarea unor categorii de consumatori finali de la aplicarea Legii nr.220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, instituită prin HG nr. 495/2014, cu modificările și completările ulterioare.
  - o Impact: aproximativ 100 de companii, beneficiare ale schemei de ajutor de stat, creșterea competitivității industriilor cu risc de relocare în afara UE, menținerea a aproximativ 300 mii locuri de muncă directe și indirecte;
  - o Alocare financiară: 100 milioane euro/an.
- Schema de ajutor de stat privind sprijinirea întreprinderilor din sectoarele și sub-sectoarele expuse unui risc important de relocare ca urmare a transferului costului emisiilor de gaze cu efect de seră în prețul energiei electrice. Certificatele de emisii de gaze cu efect de seră.

Continuarea implementării și armonizarea la contextul legislativ european a Schemei de ajutor de stat instituită prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 81/2019 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 115/2011 privind stabilirea cadrului instituțional și autorizarea Guvernului, prin Ministerul Finanțelor Publice, de a scoate la licitație certificatele de emisii de gaze cu efect de seră atribuite României la nivelul UE, precum și pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind sprijinirea întreprinderilor din sectoarele și sub-sectoarele expuse unui risc important de relocare ca urmare a transferului costului emisiilor de gaze cu efect de seră în prețul energiei electrice.

Impact: aproximativ 40 de companii, beneficiare ale schemei de ajutor de stat; creșterea competitivității industriilor impactate, mari consumatori de energie (din sectoare precum metalurgie, chimie, celuloză și hârtie, fire și fibre sintetice etc); aproximativ 200 mii locuri de muncă directe și indirecte, menținute.

Schemă de ajutor de stat privind susținerea IMM-urilor în vederea diminuării impactului costurilor majorate cu energia electrică și gazele naturale.

V. Fondul pentru Tranziție Justă.

Fondul pentru o tranziție justă este un instrument cu un buget global de 17,5 miliarde euro, din care 7,5 miliarde euro provin din cadrul financiar multianual (CFM/MFF) și 10 miliarde euro din Next Generation EU (NGEU). JTF este un element cheie al European Green Deal și primul pilon al Mecanismului pentru o tranziție justă (JTM).

Alocarea JTF pentru România este de 2,139 miliarde de Euro, din care 1,2 miliarde de euro NGEU. Alocarea de la NGEU trebuie utilizată până la sfârșitul anului 2026.

Sprijinul din partea JTF va fi concentrat în cele șase județe menționate, așa cum s-a convenit între Guvernul României și Comisie (Hunedoara, Gorj, Dolj, Galați, Prahova și Mureș).

VI. Fondul de Modernizare.

Din bugetul Fondului pentru Modernizare se vor finanța proiecte strategice în sectorul energetic din România. În contextul legislativ european privind combaterea schimbărilor climatice și tranziția energetică în scopul creșterii nivelului de ambiție pentru reducerea emisiilor, a creșterii ponderii surselor regenerabile de energie, a măsurilor de eficiență energetică și a nivelului de interconectivitate a rețelelor electrice, conform obiectivelor asumate în Planul Național Integrat Energie și Schimbări Climatice (PNIESC), care reprezintă angajamentul României la efortul comun de îndeplinire a obiectivelor europene din domeniul energiei și climei stabilite pentru anul 2030. Ministerul Energiei are calitatea de autoritate competentă pentru gestionarea și derularea Fondului pentru modernizare. Totodată, prin punerea în aplicare a acestor investiții țara noastră se încadrează în ținta Acordului de la Paris privind neutralitatea climei până în 2050, deoarece aceasta va conduce la reducerea emisiilor de carbon și a consumului de energie primară prin producția de surse regenerabile.

Activități eligibile/Cheltuieli eligibile:

- Investiții în producerea și utilizarea energiei electrice din surse regenerabile.
- Investiții pentru îmbunătățirea eficienței, inclusiv în transporturi, construcții, agricultură și deșeuri energetice.
- Investiții în stocarea energiei.
- Investiții în modernizarea rețelelor energetice, conductelor centralelor de termoficare, rețelelor pentru transportul de electricitate și gaz, creșterea interconectărilor dintre statele membre.
- Investiții în regiunile dependente de cărbune: recalificarea și îmbunătățirea competențelor lucrătorilor, educația, inițiativele legate de căutarea unui loc de muncă și start-up-uri

Principalele scheme de finanțare din Fondul de Modernizare în perioada următoare:

- Sprijinirea investițiilor în noi capacități de producere a energiei din surse regenerabil pentru autoconsum.

- o Beneficiari: Unitate Administrativ Teritorială, Subdiviziune administrativ-teritorială, Asociațiile de dezvoltare intercomunitară, Unitățile și subunitățile din sistemul național de apărare, ordine publică și siguranță națională, Instituții publice de interes național, Persoane juridice de utilitate publică, Culte recunoscute oficial în România, potrivit prevederilor Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă, cu elementele componente ale acestora, Instituțiile de învățământ superior de drept public, potrivit prevederilor Legii educației naționale nr. 1/2011, Institutele, centrele și stațiunile de cercetare dezvoltare de drept public, potrivit prevederilor O.G. nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, cu modificările și completările ulterioare;
- o Buget total: 500 mil. euro; Lansare: T2-T3 2023; 1 apel; Principiu de selecție: primul venit, primul servit;
- o Finanțare: 100% din cheltuieli, în limita a: 1.100.000 euro/MW instalat pentru fotovoltaice; 1.400.000 Euro/MW instalat pentru eoliene; 1.805.000 euro/MW instalat pentru hidro;
- Sprijinirea investițiilor în noi capacități de producere a energiei din surse regenerabile pentru autoconsum – Schemă multianuală.
  - o Beneficiari: Societăți comerciale și regii autonome; Buget total: 590 mil. euro, Lansare: T2-T3 2023; Principiu de selecție: ajutorul de stat cerut/MW instalat
  - o Buget anual estimat.
  - o 2023: 150 mil. euro; 2024: 150 mil. euro; 2025: 150 mil. euro; 2026: 140 mil. euro;
  - o Apeluri pe tehnologii: Eolian: 30 mil. euro; Fotovoltaic: (i) ≤ 1 MW: 170 mil. euro, (ii) > 1 MW: 190 mil. euro; Hidro: 25 mil. euro; Geotermal: 30 mil. euro; Biomasă, biogaz: (i) ≤ 1 MW: 30 mil. euro, (ii) > 1 MW: 50 mil. euro.
- Sprijinirea investițiilor în noi capacități de producere a energiei din surse regenerabile (producție pentru SEN).
  - o Beneficiari: microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii, întreprinderi mari, inclusiv întreprinderi nou-înființate/regii autonome, Lansare: T2-T3 2023; Principiu de selecție: ajutorul de stat cerut/MW instalat;
  - o Buget total: 525 mil. euro;
  - o Buget anual estimat: 2023: 150 mil. euro; 2024: 150 mil. euro; 2025: 150 mil. euro; 2026: 75 mil. euro;
  - o Tehnologii: Eolian: 100 mil. euro; Fotovoltaic: 200 mil. euro; Hidro: 100 mil. euro; Geotermal: 50 mil. euro; Biomasă, biogaz: 100 mil. euro.
- Modernizarea/reabilitarea rețelelor inteligente de termoficare.
  - o Beneficiari: unitățile administrativ teritoriale definite prin Legea nr. 286 din 6 iulie 2006 care modifică și completează Legea administrației publice locale nr. 215/2001 și operatorii de transport și distribuție a energiei termice definiți conform legislației naționale în vigoare;
  - o Buget total: 590 mil. euro; Lansare: T2-T3 202;
  - o Tipologii de proiect - Ajutor de stat: 200 mil. euro: 2023 - 125 mil. euro, 2024 - 75 mil. euro; Grant - 390 mil. euro.

VII. Planul Național de Redresare și Reziliență.

- Finalizarea negocierilor cu reprezentanții Comisiei Europene a capitolului Repower EU, în valoare de 1,44 miliarde euro și includerea în PNRR. Reforma pieței de energie electrică,

înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile.

- Retragerea treptată din producție și conservare a capacităților de producție a energiei electrice pe bază de lignit.
- Elaborarea noii Legi a Energiei în concordanță cu noua legislație europeană.
- Semnarea Contractelor pentru diferență pentru surse regenerabile.
- Punerea în funcțiune a unor capacități suplimentare de surse de energie regenerabilă.
- Îmbunătățirea guvernantei corporative a întreprinderilor de stat din sectorul energiei în concordanță cu cadrul legal în vigoare.
- Creșterea competitivității și decarbonarea sectorului de încălzire – răcire. Intrarea în vigoare a cadrului legislativ care introduce măsuri de decarbonizare a sectorului de încălzire și răcire.

VIII. Strategii și acte normative prioritare.

- Legea offshore -wind. Potențialul de energie eoliană offshore al României, astfel cum este acesta evaluat pe baza estimărilor Băncii Mondiale (BM), prezintă o capacitate teoretică de 76GW, 22GW sub formă de turbine fixe și 54GW sub formă de turbine plutitoare. Din punctul de vedere al raportului cost-beneficiu, primele turbine care ar trebui instalate sunt cele fixe. În prezent, pentru îndeplinirea angajamentului inclus în PNRR și acordul cu BM, dar mai ales pentru a utiliza în cel mai eficient mod resursele regenerabile offshore de care dispunem, Ministerul Energiei (ME) colaborează cu Direcția Generală Sprijin pentru Reformele Structurale a Uniunii (Directorate General for Structural Reform Support – DG REFORM) și Banca Mondială (BM) în cadrul unui studiu intitulat „Offshore Wind Roadmap for Romania”.
- Strategia pentru Hidrogen. Intrarea în vigoare a modificărilor cadrului legislativ, pentru implementarea Strategiei Naționale a Hidrogenului. Elaborarea Strategiei Naționale pentru Hidrogen în România, finanțată prin PNRR și selectarea consorțiului de consultanți pentru elaborarea strategiei.
- Plafonarea și compensarea prețurilor la energie electrică și gaze naturale. Este important ca aceste măsuri să continue să fie monitorizate și implementate în mod eficient, astfel încât să poată fi oferită asistență în mod special consumatorilor vulnerabili, dar și consumatorilor casnici și non-casnici și să se asigure o protecție adecvată împotriva creșterilor excesive de prețuri la energie electrică și gaze naturale.

7. MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

Priorități de guvernare.

- Absorbția fondurilor europene alocate agriculturii prin continuarea aplicării tuturor formelor de sprijin și introducerea de mecanisme și instrumente noi pentru agricultură și prin accesarea integrală a fondurilor europene.
- Creșterea suprafeței agricole irigate prin continuarea investițiilor prevăzute în “Programul național de reabilitare și/sau înființarea infrastructurii principale de irigații și infrastructurii de desecare și drenaj” în scopul reducerii efectelor negative ale schimbărilor climatice și prin Programul de realizare a Sistemului național antigrindină și de creștere a precipitațiilor etapa 2023, în scopul reducerii efectelor negative ale schimbărilor climatice.

- Implementarea Programului privind crearea unui sistem de management al riscurilor în agricultură.
- Creșterea consumului de produse autohtone prin Programul pentru Stimularea consumului de produse românești și dezvoltarea piețelor locale Elaborarea “Strategiei naționale pentru promovarea produselor agroalimentare românești.
- Asigurarea stocurilor de materie primă de grâu, orz, floarea soarelui, soia și rapiță, prin compensarea parțială a costurilor.
- Continuarea sprijinului financiar decuplat de producție.
- Continuarea programelor de susținere a producției primare (tomate în spații protejate, crescători de porci de reproducție din rasele Bazna și/sau Mangalița, încurajarea activității pentru zona montană, scheme de ajutor de stat pentru sectorul de creștere al bovinelor, Programul de creditare „De Trei Ori Subvenția”).
- Continuarea măsurilor în vederea echilibrării balanței comerciale cu produse agro-alimentare.

Obiective de guvernare.

- **Obiectiv 1: Lansarea programelor de finanțare a investițiilor în sistemul agroalimentar** din fonduri europene alocate pentru perioada 2023-2027, în valoare de 15,8 mld. euro, concomitent cu finalizarea proiectelor cu finanțare europeană, contractate în PNDR 2014-2020, inclusiv perioada de tranziție 2021-2022. Lansarea în cursul anului 2023 a intervențiilor cuprinse în PNS 2023-2027, precum:
  - Investiții în modernizarea, restructurarea și creșterea competitivității fermelor.
  - Creșterea competitivității sectorului zootehnic.
  - Sprijin pentru cooperare în vederea integrării pe lanțul agroalimentar/programe de sprijin pentru industria alimentară.
  - Consolidarea orientării către piață și creșterea competitivității fermelor agricole, pe termen scurt, mediu și lung.
  - Sprijinirea ocupării forței de muncă, inclusiv prin sprijinirea asigurării egalității de gen, incluzând participarea femeilor la agricultură:
  - Creșterea competitivității sectorului legume-fructe.
  - Investiții pentru modernizarea satului românesc, modernizarea infrastructurii rurale și susținerea programelor pentru activitățile non agricole:
  - Instalarea tinerilor fermieri:
  - Sprijin pentru cooperare în vederea integrării producției pe lanțul agroalimentar.
  - Investiții în crearea și dezvoltarea valorii adăugate prin procesarea și marketingul produselor agroalimentare.
  - Investiții în infrastructura de irigații.
  - Cooperare în vederea inovării, respectiv dezvoltarea de noi practici care să răspundă la nevoile specifice ale fermierilor.
  - Plăți compensatorii pentru angajamente în materie de mediu-climă și Eco-scheme.
  - Revigorarea cercetării în domeniul agriculturii.
  - Cooperare cu statele cu cercetare avansată în domeniu în vederea inovării, respectiv dezvoltarea de noi practici care să răspundă la nevoile specifice ale fermierilor.
  - Înlăturarea sarcinilor administrative excesive pentru toate măsurile finanțate de către Ministerul Agriculturii prin unitățile subordonate, în vederea unei mai ușoare accesări a

- fondurilor europene în perioada imediat următoare pentru a genera un impact economic pozitiv în piața agroalimentară din România.
- Sprijin pentru introducerea tehnologiilor din sfera agriculturii în medii controlate și realizarea legislației aferente.
  - **Obiectiv 2: Continuarea aplicării tuturor formelor de sprijin și introducerea de mecanisme și instrumente noi pentru agricultură, pentru menținerea, perfecționarea și introducerea de programe noi în vederea asigurării predictibilității.**
  - Încurajarea consumului de produse autohtone.
  - Sprijin privind sortarea, ambalarea, etichetarea pentru punerea pe piață a produselor agroalimentare de către producători agricoli și formele asociative cu rol economic (cooperative și grupuri de producători).
  - Sprijin pentru asigurarea necesarului de material genetic pentru sectorul vegetal, animal și piscicol aflat în dificultate.
  - Marketing și promovare: o politică de branding nouă printr-o identitate vizuală dedicată vinului românesc în vederea creșterii atractivității și vizibilității.
  - **Obiectiv 3: Consolidarea fermelor de familie.**
  - Sprijinirea investițiilor în modernizarea, restructurarea, creșterea competitivității și a performanțelor de mediu, în special pentru fermele de familie, în sectorul vegetal și zootehnic.
  - Sprijinirea investițiilor pentru implementarea soluțiilor digitale în agricultură.
  - Încurajarea comercializării produselor finite obținute în fermele de familie și prin formele asociative.
  - Asigurarea accesului la finanțare.
  - Sprijinirea organizării fermelor de familie în forme asociative cu rol economic.
  - Realizarea de programe specifice și consolidarea acestora prin modificări legislative.
  - **Obiectiv 4: Consolidarea reformelor în domeniul fondului funciar.**
  - Continuarea și definitivarea procesului de intabulare a terenurilor agricole, inclusiv prin măsuri de sprijin în vederea finalizării succesiunilor.
  - **Obiectiv 5: Consolidarea poziției fermierilor în lanțul agroalimentar.**
  - Susținerea investițiilor formelor asociative.
  - Sprijin pentru înființarea grupurilor de producători în sectorul agroalimentar.
  - Strategii pentru eficientizarea activității, dezvoltarea și consolidarea formelor asociative.
  - **Obiectiv 6: Continuarea Programului Agro-Invest.**
  - Programul Agro IMM Invest este dedicat întreprinderilor mici și mijlocii cu capitalizare de piață medie din domeniul agriculturii, pescuitului, acvaculturii și sectorului alimentar prin suplimentarea plafoanelor de finanțare.
  - Garantarea de credite pe termen mediu și lung în agricultură și industrie alimentară.
  - Creșterea competitivității și a sustenabilității fermelor prin susținerea investițiilor.
  - **Obiectiv 7: Consolidarea mediului asociativ.**
  - Susținerea aderării și participării organizațiilor de fermieri din România la structurile asociative din Uniunea Europeană.
  - Soluții digitale pentru managementul dialogului civil în sectorul agroalimentar.
  - Identificarea, împreună cu sectorul agroalimentar, a soluțiilor fiscale necesare pentru susținerea grupurilor, organizațiilor și cooperativelor înființate, astfel încât să se poată

asigura durabilitatea și dezvoltarea acestora, dar și accesul produselor românești pe piețele Uniunii Europene.

➤ **Obiectiv 8: Reducerea efectelor negative ale schimbărilor climatice. Stimularea producției agricole.**

- Îmbunătățirea gestionării apei și a apelor uzate, având în vedere că sectorul agricol se confruntă cu o penurie de apă pentru irigații din cauza schimbărilor climatice, a deșertificării și a practicilor agricole nesustenabile, combinate cu ineficiența cauzată de sistemul primar de irigații, care este în curs de reabilitare.
- Reabilitarea și extinderea sistemului de irigații:
  - o Asigurarea resurselor bugetare pentru continuarea Programului Național de Reabilitarea a Infrastructurii Principale de Irigații din România (PNI);
  - o Asigurarea gratuită a apei până la stațiile de punere sub presiune preluate de către organizațiile de îmbunătățiri funciare și/sau la echipamentele de udare mobile/motopompe;
  - o Finalizarea obiectivelor de investiții aflate în diferite stadii de execuție și proiectare;
  - o Finanțarea studiilor de fezabilitate și studiilor de impact pentru realizarea de noi amenajări de irigații;
  - o Integrarea documentațiilor privind autorizarea sistemelor locale de irigații la Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare;
  - o Măsuri destinate achiziționării de echipamente de irigații.
- Dezvoltarea sistemului național antigrindină și de creștere a precipitațiilor:
  - o Operaționalizarea centrelor nou înființate din Muntenia, Moldova și Transilvania și punerea în funcțiune a punctelor de lansare;
  - o Dezvoltarea programului Apă în Câmpia Română prin dotarea aeronave și înființarea grupurilor de generatoare terestre.
- Program de realizare a perdelelor de protecție în afara fondului forestier:
  - o Păstrarea eligibilității la plată pentru suprafețele ocupate de perdele de protecție;
  - o Folosirea acelor specii forestiere ce pot fi adaptabile la fiecare microzonă.

➤ **Obiectiv 9: Crearea unui sistem de management al riscurilor în agricultură.**

- Realizarea unui sistem integrat de acoperire a riscurilor din agricultură prin elaborarea legislației pentru înființarea și funcționarea „Instrumentului de sprijin al fermierilor afectați de pierderi ale producției agricole” finanțat prin PNS 2023-2027.
- Informarea și conștientizarea fermierilor cu privire la importanța și necesitatea asigurării culturilor agricole.
- Lansarea intervențiilor specifice din PNS 2023-2027, privind instrumentele de gestionare a riscurilor la nivelul fermei prin subvenționarea unei părți din prima de asigurare eligibilă plătită, precum și instrumentele de gestionare a riscurilor finanțate din intervențiile sectoriale din Pilonul I pentru sectorul legume-fructe și sectorul viti-vinicol, acestea având ca scop comun creșterea suprafețelor agricole protejate de instrumente de gestionare a riscurilor la nivel național.
- Stimularea implicării fermierilor în scheme de prevenire și gestionare a riscurilor prin intermediul sprijinului acordat pentru susținerea primelor de asigurare.

➤ **Obiectiv 10: ”Energie Verde în Ferme”** – Aplicarea, împreună cu Ministerul Energiei, din Fondul pentru modernizare a Schemei de ajutor de stat privind sprijinirea investițiilor în noi capacități de producere a energiei electrice produsă din surse regenerabile pentru autoconsumul întreprinderilor din cadrul sectorului agricol și industriei alimentare.

- Sprijinirea sectorului agricol și a producătorilor din industria alimentară prin măsuri de stimulare a investițiilor destinate producției și/sau stocării de energie electrică din surse regenerabile, respectiv solară și eoliană.
- Elaborarea unei scheme de ajutor de stat care să contribuie la implementarea Programului-cheie 1: SRE și stocarea energiei – Sprijin pentru realizarea de noi centrale electrice și sisteme de încălzire-răcire bazate pe surse regenerabile de energie și pentru realizarea de capacități de stocare a energiei electrice, conform prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 60/2022 privind stabilirea cadrului instituțional și financiar de implementare și gestionare a fondurilor alocate României prin Fondul pentru modernizare, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare, precum și a celor specifice din reglementările Uniunii Europene și naționale, ale strategiilor și documentelor de politici publice naționale și europene.
- Pregătirea documentelor necesare pentru lansarea sesiunii de primire a proiectelor de investiții în sprijinirea investițiilor în noi capacități de producere a energiei electrice produsă din surse regenerabile pentru autoconsumul întreprinderilor din cadrul sectorului agricol și industriei alimentare, având o valoare totală de 500 mil. euro, dintre care 300 mil. euro vor fi alocați pentru perioada 2023-2024.
- Finanțarea fermierilor și a producătorilor agricoli în vederea finalizării proiectelor de investiții în capacitățile de producere a energiei electrice produsă din surse regenerabile.
- **Obiectiv 11: Susținerea învățământului agricol prin implementarea proiectului de investiții I.7. ”Transformarea liceelor agricole în centre de profesionalizare” din Planul Național de Redresare și Reziliență.**
  - Investiții privind finanțarea infrastructurii aferente liceelor agricole.
  - Cooperare între instituțiile de învățământ cu profil agricol și agenții economici din agricultură și industrie alimentară;
  - Realizarea de ferme model.
  - Finalizarea cadrului legislativ necesar pentru implementarea prevederilor cuprinse în Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), Componenta C15 - Educație, Reforma 4, Investiția I7 „Transformarea liceelor agricole în centre de profesionalizare”.
  - Elaborarea ghidului de finanțare a liceelor agricole, elaborarea procedurilor de lucru;
  - Lansarea sesiunilor de primire a proiectelor de investiții pentru dezvoltarea/modernizarea infrastructurii liceelor agricole încheierea contractelor de finanțare cu cele 57 licee tehnologice cu profil agricol.
  - Finanțarea unor programe de formare profesională continuă pentru specialiștii care activează în sectorul agroalimentar.
- **Obiectiv 12: Echilibrarea balanței comerciale cu produse agroalimentare prin reducerea importurilor, stimularea exportului, a producției și a consumului de produse românești.**
  - Susținerea investițiilor în colectarea, depozitarea, stocarea, procesarea și comercializarea produselor agroalimentare.
  - Îmbunătățirea mecanismelor de aplicare a certificatelor de depozit și asigurarea consumului intern de produse agroalimentare și prin majorarea nivelului rezervei de stat.
  - Reorganizarea, operaționalizarea și asigurarea funcționalității Casei Române de Comerț Agroalimentar ”Unirea”.

- Elaborarea unui plan de promovare a alimentelor românești și de promovare a vânzărilor și exporturilor. Va fi garantat sprijinul administrativ, politic și diplomatic pentru deschiderea și menținerea unor noi piețe.
- Creșterea gradului de acoperire a consumului de alimente din producția internă.
- Redobândirea statutului de exportator agroalimentar.
- Modernizarea și restructurarea exploatațiilor mici/mijlocii, în special a fermelor de familie, prin investiții pentru îmbunătățirea productivității: investiții în echipamente, mașini, utilaje, spații post-recoltare și condiționare, mijloace de producție, procesare și valorificare, inclusiv sisteme de irigații moderne (FEADR).
- Dezvoltarea/modernizarea/retehnologizarea industriei alimentare și practicarea unor politici sustenabile de stimulare a procesării, în scopul diminuării comerțului cu materii prime și creșterea valorii adăugate.
- Nevoia de creștere a cooperării între actorii implicați în lanțul alimentar și încurajarea investițiilor colective.
- Creșterea numărului și volumului de produse cu valoare adăugată mare, a produselor certificate prin scheme de calitate, a produselor cu un impact redus asupra mediului înconjurător și promovarea produselor obținute prin metode extensive.
- **Obiectiv 13: Dezvoltarea piețelor locale și promovarea produselor locale românești.**
- Susținerea cooperării între producători și unitățile administrativ-teritoriale (consilii locale, școli, agenți economici) în vederea dezvoltării piețelor locale și valorificării directe a producției, astfel încât să se faciliteze crearea lanțurilor de desfacere.
- Stimularea obținerii unor produse pentru procesele tehnologice care contribuie la reducerea amprente de carbon.
- Îmbunătățirea legislației privind certificarea și promovarea produselor agroalimentare.
- Operaționalizarea Agenției de Calitate și Marketing a Produselor Agroalimentare.
- Strategii de stimulare a consumatorilor cu privire la produsele agroalimentare românești.
- Stimularea încheierii de parteneriate între autoritățile locale din comunele și orașele aflate în proximitatea exploatațiilor agricole, în vederea facilitării vânzării produselor în cadrul lanțurilor scurte de aprovizionare.
- Aprobarea și implementarea unui program educațional în școli și comunități de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale în parteneriat cu Agenția de Calitate și Marketing a Produselor Agroalimentare și cu ministerele responsabile, care va încuraja alimentația sănătoasă, bogată în nutrienți și va promova cultura și tradițiile culinare românești. Scopul acestui program este să informeze cetățenii și să-i încurajeze să facă alegeri alimentare mai sănătoase, bazate pe produse locale și consumul alimentelor de sezon.
- Înființarea Corpului Atașăților Agricoli în coordonarea MADR.
- **Obiectiv 14: Asigurarea unei producții alimentare durabile,** prin utilizarea sustenabilă a pesticidelor, antimicrobienelor și îngrășămintelor și prin dezvoltarea agriculturii ecologice.
- Creșterea productivității agricole și a veniturilor micilor producători de alimente, fermelor de familie, inclusiv prin acces sigur și egal, resurse productive și inputuri, prin transfer de cunoștințe, servicii financiare.
- Modernizarea și restructurarea exploatațiilor, prin investiții pentru îmbunătățirea productivității.

- Susținerea producției și diversificarea speciilor autohtone cu valoare genetică ridicată, dar deficitare pe piața internă, în domenii precum legumicultura, creșterea efectivelor la rasele valoroase de suine, taurine și bivoli, sectorul avicol, colectarea și comercializarea lânii, apicultură, pescuit și acvacultură, inclusiv prin stimularea cercetării-dezvoltării în domeniul agro-alimentar.
- Promovarea bunelor practici agricole pentru prevenirea și combaterea poluării solului.
- Dezvoltarea unor programe pentru promovarea consumului de alimente sănătoase.
- Dezvoltarea agriculturii ecologice.
- Lansarea intervențiilor din PNS 2023-2027 care privesc investițiile în ferme, în echipamente, mașini, utilaje, spații post-recoltare și condiționare, mijloace de producție, procesare și valorificare, aplicarea de noi tehnologii pentru îmbunătățirea calității produselor obținute, promovării creșterii productivității, economiei circulare în scopul reducerii costurilor de producție și creșterii competitivității și promovarea formelor asociative ca soluție a problemelor structurale și accesul la piață.
- Dotarea fermelor cu utilaje și echipamente performante, în vederea facilitării fluxurilor optime de producție, inclusiv sisteme de irigații moderne, în scopul creșterii productivității acestora.
- Modernizarea fermelor zootehnice, dotarea cu tehnologii inovative ce permit o dezvoltare rezilientă și competitivă.
- Acordarea de plăți compensatorii fermierilor înregistrați în sistemul de agricultură ecologică, atât în perioada de conversie, cât și în perioada certificată, pentru aplicarea practicilor de agricultură ecologică. Practicile promovate de agricultura ecologică, respectiv evitarea utilizării pesticidelor și gestionarea strictă a gunoii de grajd, contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.
- **Obiectiv 15: Reducerea pierderilor și a risipei de alimente.**
- Planificarea, organizarea și gestionarea cuantificării deșeurilor alimentare.
- Implicarea tuturor autorităților statale într-un Program de acțiune amplu, destinat evitării risipei alimentare.
- Elaborarea unui plan național de acțiune pentru reducerea risipei alimentare, cu implicarea tuturor instituțiilor statale.
- Reducerea impozitelor aplicabile producătorilor agricoli în cazul trecerii printr-un intermediar de prelucrare și/sau ambalare.
- Reduceri fiscale de până la 60% din valoarea donației de alimente către asociațiile autorizate. Producătorii agricoli pot beneficia de reducerea impozitului pentru donarea de produse brute direct unei asociații, dar și în anumite condiții pentru donarea de produse ambalate sau prelucrate de un intermediar.
- **Obiectiv 16: Securitatea alimentară.**
- Sprijinirea operatorilor din sectorul alimentar și informarea acestora cu privire la siguranța alimentară, prin introducerea unor sisteme voluntare suplimentare de calitate (de exemplu: ISO, BRC) în plus față de cerințele existente.
- Elaborarea unui plan de urgență pentru asigurarea aprovizionării cu alimente și a securității alimentare.
- Utilizarea eficientă a resurselor și producția de fructe și legume aproape de punctul de consum, promovând astfel lanțuri de aprovizionare mai scurte și securitatea aprovizionării.

- Elaborarea unui cadru legislativ care să permită fermierilor să închirieze și să utilizeze terenuri aflate în proprietate publică, abandonate și neutilizate, pentru producția de alimente.
- Sprijinirea sistemelor de „cultivarea protejată” a fructelor și a legumelor în sere moderne.
- Alocarea unor fonduri de investiții în cercetare și inovare pentru sisteme protejate de creștere în sere moderne care utilizează mai puține resurse și obțin randamente similare.
- Sprijinirea agriculturii ecologice poate avea o contribuție la atenuarea schimbărilor climatice, fiind reciproc avantajoasă pentru producătorii primari, pentru mediu, pentru economie și pentru societate în ansamblu, oferind alimente sustenabile, sigure, suficiente, la prețuri accesibile, sănătoase și hrănitoare, și poate fi realizată printr-o abordare echilibrată care să creeze sinergii între practicile sustenabile și oportunitățile economice;
- Menținerea și consolidarea biodiversității.
- **Obiectiv 17: Creșterea competitivității și a productivității muncii în agricultură și în industria alimentară.**
- Sprijinirea organizațiilor de producători să proceseze, comercializeze și să negocieze prețurile pentru produsele lor. Elaborarea unui program de dezvoltare cooperativă și sprijinirea dezvoltării piețelor locale și a lanțurilor scurte de aprovizionare.
- Sprijinirea tehnologiilor ecologice și investițiilor inovatoare și bazate pe digital, care sunt bazate pe productivitate.
- Facilitarea accesului la capital pentru tinerii fermieri și întreprinderile mici din industria alimentară.
- Crearea unui fond comun de risc și punerea în aplicare a capitalului circulant și a sistemelor de refinanțare, de garantare și de contragarantare a împrumuturilor bancare.
- Finanțarea sprijinului pentru asigurări va fi furnizată la un nivel care să motiveze dezvoltarea unor servicii durabile și eficiente, bazate pe inițiative private.
- Identificarea unor măsuri pentru a motiva tinerii – spre exemplu prin identificarea unor suprafețe de teren pe care să le poată gestiona.
- Sprijinirea cooperării și activităților comune între fermieri și procesatori de alimente, menite să crească volumele și valoarea adăugată în lanțul de aprovizionare.
- Posibilitatea stabilirii unor impozite mai mici pentru producătorii care demonstrează că volumul de produse care au fost destinate consumului intern este mai mare media ultimilor trei ani.
- Sprijinirea investițiilor în vederea înființării/retehnologizării/modernizării exploatațiilor agricole prin:
  - o Investiții privind asigurarea independenței energetice a unităților de producție din agricultură, industrie alimentară și acvacultură;
  - o Achiziții simple de utilaje agricole și irigații la nivelul fermei;
  - o Investiții în ferme în unități de producție, prevăzute în programul de investiții în exploatații zootehnice pe amplasamente conforme cu normele de biosecuritate;
  - o Înființarea de capacități de producție în vederea reducerii importului de material genetic prin operaționalizarea programului de susținere a suinelor pentru reproducție;
  - o Înființarea de noi unități și dezvoltarea celor existente pentru reproducție, incubație și de creștere în sectorul avicol;
  - o Investiții în ferme legumicole și producere de cartofi;
  - o Investiții în înființarea și reconversia plantațiilor pomicele;
  - o Condiționare, procesare și depozitare la nivelul fermelor;

- o Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și piscicole prin continuarea sprijinului acordat IMM-urilor pentru investiții în procesarea/marketingul produselor agricole;
  - o Instrumente de sprijin pentru bioeconomie și a economiei circulare;
  - o Stabilizarea forței de muncă specializate din domeniile agriculturii, industriei alimentare și pisciculturii;
  - o Continuarea măsurilor de plăți în favoarea bunăstării porcinelor și păsărilor, precum și extinderea acestora și pentru alte specii de interes zootehnic;
  - o Măsuri privind protejarea producătorilor față de creșterea prețurilor la energie electrică, gaze naturale și îngrășăminte chimice;
  - o Sprijin financiar pentru achiziția de material de reproducție la speciile ovine, caprine, taurine, bubaline, albine și viermi de mătase, în vederea creșterii calității genetice la aceste specii;
  - o Acțiuni în vederea reducerii efectelor negative generate de epizootia de Pestă Porcină Africană.
- **Obiectiv 18: Programe de încurajare a tinerilor fermieri și a activității din zona montană.**
- Instalarea tinerilor fermieri, cu sprijin financiar prin FEADR.
  - Continuarea Programului "Tânărul fermier" prin care Agenția Domeniilor Statului pune la dispoziție terenuri de până la maximum 50 hectare pentru tinerii fermieri.
  - Măsuri complementare de sprijin prin politici publice.
  - Continuarea programelor de investiții din zona montană care vizează înființarea centrelor de colectare lapte, de sacrificare a animalelor, de colectare, spălare și prelucrare primară a lânii, pentru înființare a stânelor montane și a centrelor de colectare și prelucrare primară a fructelor de pădure și a plantelor medicinale.
- **Obiectiv 19: Susținerea sectorului de cercetare, inovare și e-Agricultură.**
- Susținerea investițiilor la nivel de fermă în tehnologii inovatoare aferente agriculturii de precizie.
  - Susținerea infrastructurilor de cercetare aferente băncilor de gene (Buzău și Suceava).
  - Asigurarea sprijinului pentru crearea de parteneriate de cooperare în vederea inovării, dezvoltării de noi practici, care să răspundă la nevoile specifice ale fermierilor.
  - Continuarea Planului sectorial pentru cercetare-dezvoltare din domeniul agricol și de dezvoltare rurală.
  - Crearea unui cadru legislativ adecvat privind utilizarea dronelor agricole, inclusiv la lucrări de protecție a plantelor și omologarea pesticidelor.
  - Susținerea cercetării științifice pentru obținerea de soiuri și hibrizi adaptați la noile condiții de climă și a biotehnologiilor.
  - Inițierea de programe de cercetare și dezvoltare care să sprijine producătorii locali în identificarea celor mai bune practici de producție, în promovarea inovației și îmbunătățirii calității produselor, precum și în dezvoltarea de noi produse agroalimentare.
  - Sprijinirea transferului de tehnologii din alte domenii, cum ar fi tehnologiile digitale, pentru a îmbunătăți eficiența producției agroalimentare și a asigura o mai bună gestionare a lanțului alimentar.
  - Consolidarea societăților rurale prin înființarea unor programe de tip "Sate inteligente".
- **Obiectiv 20: Programe de sprijin pentru acvacultură și pescuit în vederea creșterii și valorificării producției, încurajarea consumului intern de pește din producția autohtonă.**

- Creșterea producției de pește din acvacultură.
- Încurajarea procesării primare în fermă, dar și a sectorului de procesare generală a peștelui care pot aduce plusvaloare sectorului pescăresc și servicii consumatorilor.
- Măsuri de protecție a activităților din fermele piscicole privind conservarea producției și reducerea pierderilor provocate de păsările ihtiofage.
- Programe de susținere a tinerilor pescari.
- Organizarea pescuitului la Marea Neagră.
- Susținerea, încurajarea și sprijinirea pescuitului tradițional.
- Sprijin pentru dezvoltarea altor mijloace care să asigure un trai decent familiilor de pescari.

8. MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

Priorități de guvernare.

- Reziliența sistemului de sănătate, acces sigur la servicii medicale și farmaceutice de bună calitate, pentru fiecare cetățean.
- Restructurarea sistemului de sănătate publică, prin reorganizarea INSP, dezvoltarea rețelei de laboratoare de sănătate publică la nivel central și regional, dezvoltarea capacității de intervenție în teren, dezvoltarea componentei strategice dedicate asigurării securității transfuzionale.
- Finanțarea sistemului de sănătate prin implementarea bugetării multianuale în sectorul sanitar, asigurarea unui grad ridicat de absorbție a fondurilor europene dedicate domeniului sănătății în perioada 2021-2027, introducerea de criterii de performanță.

I. Reziliența sistemului de sănătate; acces sigur la servicii medicale de bună calitate, pentru fiecare cetățean.

- Rețea națională de centre medicale comunitare.
  - o Construirea/modernizarea și dotarea a 200 centre comunitare medicale integrate (minimum 150 în zone defavorizate);
  - o Scop: asigurarea accesului permanent, rapid și neîngrădit al tuturor cetățenilor la asistență medicală primară. Reprezintă cheia reconstrucției întregului sistem de sănătate. Fiecare centru va angaja și va contracta servicii cu medici de familie, asistenți medicali, moașă, asistenți comunitari și sociali;
  - o Se vor dezvolta la nivelul acestor centre serviciile de telemedicină și de medicină dentară.
- Asigurarea personalului medical necesar în mediul rural și în zone defavorizate.
  - o Acordarea unei indemnizații de instalare, a unei locuințe de serviciu și a unui buget de practică medicilor de familie, în colaborare cu autoritățile locale;
  - o Prelungirea, la cerere, a perioadei de activitate a medicilor de familie pensionabili;
  - o Creșterea numărului de locuri alocate specialității de medicină de familie;
  - o Creșterea finanțării pentru angajarea de asistenți medicali comunitari în funcție de nevoile comunității.
- Acces mai bun, în mediul rural și în zonele defavorizate, la medicamente, inclusiv la cele compensate și gratuite.
  - o Încurajarea deschiderii de farmacii în mediul rural și în zonele defavorizate, în corelație cu rețeaua națională de centre medicale comunitare;
  - o Aprovizionarea periodică cu unități mobile în zonele izolate;

- o Identificarea și înlăturarea mecanismelor anticoncurențiale în aprovizionarea cu medicamente a farmaciilor.
- Rețea de centre de asistență medicală ambulatorie de specialitate.
  - o Modernizarea/extinderea și dotarea a aproximativ 70 de ambulatorii publice (minimum 30 în zone defavorizate);
  - o Scop: creșterea substanțială a accesibilității tuturor cetățenilor, mai ales din orașele mici și din localitățile rurale, la servicii de specialitate de calitate, acces la un pachet complet de investigații clinice și paraclinice, spitalizare de zi și servicii conexe serviciilor medicale;
  - o Înființarea în cadrul acestor centre a serviciilor de telemedicină, care vor realiza consultații la distanță și monitorizarea și îmbunătățirea tratamentului pacienților cu boli cronice (cardiovasculare, diabet, afecțiuni pulmonare). Acestor centre care se vor înființa în orașe li se adaugă cele existente deja în municipii, de obicei pe lângă spitale, ale căror structură și dotare vor fi reanalizate și adaptate unor standarde de calitate pentru întreaga gamă de servicii medicale ambulatorii de specialitate.
- Asistență medicală spitalicească.
  - o Asigurarea calității serviciilor medicale spitalicești, comparabile cu un standard european, sub controlul unei instituții profesionalizate și independente;
  - o Asistență medicală spitalicească acreditată și clasificată conform realității, introducerea de planuri de conformare cu obiective realizabile;
  - o Remunerarea medicilor și asistenților în funcție de activitatea realizată;
  - o Flexibilizarea modului de normare a activităților medicale în funcție de nevoi;
  - o Flexibilizarea utilizării paturilor de spital în funcție de adresabilitate, prin crearea de structuri organizatorice cu specialități medicale și chirurgicale înrudite;
  - o Încurajarea formării și funcționării de consorții de spitale;
  - o Educația managerială continuă pentru toate structurile de conducere din domeniul medical;
  - o Modificarea și adaptarea la costurile reale a plății serviciilor medicale spitalicești;
  - o Dezvoltarea serviciilor de asistență medicală pentru pacienții critici (infarct miocardic, AVC, politraumă, arși etc) în cât mai multe spitale județene;
  - o Dezvoltarea serviciilor de îngrijiri paliative intraspitalicești;
  - o Aplicarea drepturilor de folosire a limbii materne în domeniul serviciilor medicale, în spiritul cartei europene pentru limbile regionale și minoritare ratificată de România.
- Prevenția și programele de sănătate.
  - o Accelerarea derulării programelor naționale de screening și extinderea acestora cu finanțare de la UE, în domeniul bolilor netransmisibile cu cea mai mare incidență în rândul populației României: boli cardiovasculare, diabet zaharat, cancer pulmonar, colorectal, cancer de sân, de col uterin, de prostată, hepatopatii, etc.;
  - o Dezvoltarea de centre regionale de coordonare a măsurilor de screening și prevenție.
  - o Aprobarea Planului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene, implementarea prin instituțiile responsabile (MS, Ministerul Mediului, ANSVSA) și finanțarea în vederea implementării;
  - o Implementarea strategiei naționale de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și a tuberculozei, reducerea stigmatizării;
  - o Dezvoltarea, implementarea și finanțarea Planului național pentru prevenirea și combaterea cancerului (PNCC) prin abordarea integrată a luptei împotriva cancerului

- de la prevenție, screening, diagnostic precoce, acces rapid la tratament, terapii și îngrijire, viață după învingerea cancerului, în concordanță cu Planul european de combatere a cancerului;
- o Finanțarea și implementarea unor programe și campanii de comunicare de sănătate publică pentru creșterea educației în domeniul sănătății — educație pentru sănătate și încurajarea adoptării unui stil de viață sănătos;
- o Introducerea educației pentru sănătate în școli ca disciplină curriculară obligatorie, promovarea deprinderilor preventive și a unui stil de viață sănătos, sprijinite prin măsuri legislative adecvate;
- o Evaluarea și îmbunătățirea programelor de sănătate existente, prin asigurarea finanțării corespunzătoare rezultate din evaluarea indicatorilor cost-eficiență și integrarea măsurilor de îmbunătățire în Strategia Națională de Sănătate 2021-2024;
- o Măsuri de îmbunătățire a activităților privind sănătatea Mamei și Copilului, în vederea reducerii ratei mortalității materne și infantile în România;
- o Elaborarea de programe medico-sociale comune între Ministerul Sănătății, Ministerul Familiei, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și autoritățile locale.
- Centrele de îngrijire a persoanelor vârstnice și îngrijirile la domiciliu, inclusiv servicii de paliativ.
  - o Asigurarea de servicii pentru persoanele vârstnice care necesită atât asistență medicală, cât și socială și servicii de paliativ cu accent pe terapia durerii;
  - o Dezvoltarea și înființarea de noi centre comunitare integrate pentru persoanele vârstnice, încurajarea parteneriatului public-privat în domeniul dezvoltării și profesionalizării centrelor comunitare integrate destinate îngrijirii persoanele vârstnice, precum și celor suferinde de boli mintale;
  - o Adoptarea legislației care să încurajeze îngrijirile la domiciliu și dezvoltarea lor pentru a le face atractive prestatorilor de astfel de servicii;
  - o Pregătirea asistenților medicali pentru îngrijiri la domiciliu, în colaborare cu Ordinul Asistenților Medicali Generaliști, Asistenților Medicali și Moașelor din România (OAMGMAMR).
- Dezvoltarea medicinei școlare, inclusiv prin dezvoltarea unui curriculum de pregătire specific, care să asigure asistență medicală și sprijin pentru informarea și educația pentru sănătate în școli.
  - o Sprijinirea autorităților locale pentru angajarea medicilor și asistenților medicali dedicați medicinei școlare, prin finanțarea și organizarea de cursuri de instruire, în parteneriat cu societatea profesională de profil.
- Accesul neîngrădit la medicamente esențiale, compensarea/gratuitatea medicamentelor din programele naționale și a vaccinurilor; reevaluarea politicii medicamentului și încurajarea producției autohtone de produse farmaceutice.
  - o Redefinirea mecanismului de evaluare a tehnologiilor medicale în scopul asigurării accesului pacienților la noi terapii inovative, decontabile din fonduri publice;
  - o Continuarea și accelerarea procesului introducerii în regim de compensare a medicamentelor inovative;
  - o Creșterea ponderii consumului de medicamente generice și biosimilare și încurajarea industriei locale producătoare de medicamente să asigure medicamentele deficitare;
  - o Adaptarea mecanismelor de aplicare a contractelor cost-volum și cost-volum-rezultat la realitățile actuale în vederea creșterii accesului la tratamente inovative.

- Elaborarea și implementarea unei Strategii Naționale de e-Sănătate, cu termene de implementare clare și cu finanțare sustenabilă.
  - o Asigurarea implementării unui sistem informatic integrat vizând principalii furnizori de servicii medicale din sănătate;
  - o Realizarea Registrelor Naționale de Boli pentru planificarea programelor naționale și a investițiilor și pentru a permite sprijinul deciziilor în domeniul politicilor de sănătate, în baza dovezilor și a medicinei bazate pe rezultat;
  - o Operaționalizarea Dosarului Electronic de Sănătate (DES), cu calendar și responsabilități clare pentru operaționalizarea și utilizarea DES, instrument medical modern pentru a cărui funcționalitate se are în vedere perfecționarea cadrului legislativ de reglementare;
  - o Extinderea reglementărilor în domeniul telemedicinei și a serviciilor asociate, prin asigurarea unor norme de reglementare specifice, dar și a resurselor financiare necesare implementării acestui important palier din domeniul sanitar.
- Resursa umană.
  - o Reforma rezidențiatului prin coordonarea metodologică a pregătirii de către universitățile/facultățile de medicină și farmacie, corelarea locurilor și posturilor scoase la concurs cu proiectarea pe 5 ani a specialităților deficitare și a nevoilor de asistență medicală și de resurse umane la nivel local și regional;
  - o Actualizarea curriculumului și bibliografiei de pregătire în rezidențiat și examen în specialitate conform standardelor actuale;
  - o Generalizarea ghidurilor de bună practică, pentru a uniformiza practica medicală, elaborate de Colegiul Medicilor din România, Comisiile de specialitate și societățile profesionale;
  - o Ghidurile vor sta la baza structurării și finanțării acțiunilor prioritare ale Ministerului Sănătății și ale programelor naționale;
  - o Ori de câte ori este posibil, în funcție de specificul fiecărei specialități, vor fi adoptate ghidurile europene și internaționale;
  - o Ghidurile vor sta la baza elaborării algoritmului de diagnostic și tratament al diferitelor boli, precum și a protocoalelor de diagnostic și tratament în funcție de specificul fiecărei specialități și al fiecărei unități sanitare;
  - o Introducerea formării de asistenți medicali specialiști;
  - o Reforma CMR, ca organism profesional independent;
  - o Realizarea și implementarea Registrului Național al Profesiioniștilor din sănătate;
  - o Realizarea și implementarea Registrului rezidenților și a caietului de monitorizare a pregătirii rezidentului în format digital;
  - o Construcția prin Planul Național de Redresare și Reziliență a centre de dezvoltare a competențelor pentru personalul din sistemul public de sănătate în parteneriat cu Universitățile de Medicină și Farmacie și a unui centru de excelență în managementul serviciilor de sănătate în parteneriat cu Institutul Național de Management al Serviciilor de Sănătate.

II. Finanțarea sistemului de sănătate.

- Investiții de 2,4 mld. de euro din fonduri europene prin Planul Național de Redresare și Reziliență pentru sporirea accesului la servicii de sănătate pentru dezvoltarea componentei

- de asistență medicală ambulatorie și îmbunătățirea calității asistenței medicale, precum și modernizarea infrastructurii de sănătate.
- o Asigurarea dotării standardizate a centrelor medicale comunitare și a cabinetelor de medicină de familie în funcție de necesități și disponibilitatea resursei umane calificate;
  - o Dezvoltarea și extinderea unităților de terapie intensivă pentru nou-născuți;
  - o Achiziționarea unităților mobile de screening (caravane);
  - o Investiții în infrastructura spitalicească în vederea reducerii infecțiilor asociate activității medicale.
- Investiții în sănătate de 5,8 mld. de euro din fonduri europene prin Programul Operațional Sănătate pentru:
    - o Construirea spitalelor regionale (Cluj, Craiova, Iași) și alte infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial major;
    - o Investiții în dotări pentru îmbunătățirea serviciilor de sănătate din spitale;
    - o Creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară și comunitară (centre medicale comunitare), a serviciilor oferite în regim ambulatoriu (ambulatorii de specialitate), servicii de reabilitare, paliative și îngrijiri pe termen lung, adaptate fenomenului de îmbătrânire a populației și nevoilor de servicii de sănătate;
    - o Digitalizarea sistemului medical.
  - Finanțarea corespunzătoare a medicinei de familie, cu o creștere anuală a bugetului alocat din Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate.
    - o Încurajarea plăților pentru un pachet de servicii preventive oferite de rețeaua de medicină de familie, inclusiv pentru detecția precoce a bolilor cronice și monitorizarea activă a pacienților.
  - Dezvoltarea asigurărilor complementare voluntare de sănătate, prin creșterea ponderii fondurilor private, care să cofinanțeze servicii medicale:
    - o Crearea unui cadru legislativ pentru încurajarea și creșterea deductibilității fiscale pentru asigurările complementare de sănătate;
    - o Deschiderea către mai multe tipuri de asigurări de sănătate și asiguratori privați;
    - o Menținerea rolului statului de reglementator, finanțator și ofertant de servicii de asigurare prin CNAS/casele județene de asigurări de sănătate.
  - Stimularea investițiilor în cercetare și inovație în medicină prin:
    - o Deschiderea de apeluri pentru proiecte naționale de țară, în domeniul cercetării medicale;
    - o Crearea unui fond de inovație în sănătate;
    - o Stimularea procedurilor privind studiile cercetării clinice, ca alternativă de acces la terapii inovative; încurajarea înființării de centre de studii clinice pe lângă spitalele județene, în colaborare cu universitățile/facultățile de medicină;
    - o Simplificarea procedurilor de achiziție pentru obținerea materialelor și echipamentelor necesare activității de cercetare, prin modificarea corespunzătoare a cadrului legislativ;
    - o Încurajarea întoarcerii în țară a cercetătorilor români ce activează în instituții din străinătate prin granturi de excelență.
  - Adoptarea politicilor de formare și încadrare de noi mediatori sanitari.
    - o Sunt vizate localitățile cu populație vulnerabilă, inclusiv populație romă, în vederea facilitării comunicării dintre membrii comunității și personalul medico-sanitar, cât și

pentru promovarea unor campanii de promovare a sănătății (prevenție și depistarea în masă a bolilor la nivel comunitar, prevenirea fenomenului mame minore, educația membrilor comunității cu privire la menținerea stării de sănătate și reducerea riscului de îmbolnăvire).

9. MINISTERUL MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR

România, alături de celelalte state membre, își asumă angajamentul Uniunii Europene de creștere a ambiției și a eforturilor cu scopul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră, pentru combaterea efectelor schimbărilor climatice în vederea îndeplinirii obiectivelor Acordului de la Paris, precum și în contextul adoptării Pactului Ecologic European. Guvernul va utiliza șansa oferită de aceste angajamente pentru a transforma societatea și economia națională, contribuind la obiectivul unei dezvoltări sustenabile, ținând însă cont și de impactul social și regional al acestui proces.

Tranziția trebuie să fie percepută ca fiind justă, pentru a putea fi susținută pe termen lung la nivelul întregii societăți. Guvernul va urmări asigurarea echității tranziției și a caracterului durabil al soluțiilor propuse. Riscurile tranziției pot fi limitate printr-o împărțire justă a costurilor și a eforturilor între sectoarele economice și prin favorizarea inovației. Vor fi implementate schimbări structurale în măsură a susține pe termen lung locurile de muncă și economia.

Guvernul își propune o tranziție echitabilă în domeniul mediului și schimbărilor climatice, care să contribuie la atingerea obiectivelor de a avea un nivel minim de poluare, orașe mai curate, un grad cât mai mare de reciclare a deșeurilor, identificarea și utilizarea de noi surse de energie regenerabilă, protejarea patrimoniului natural și implementarea unei economii circulare performante, un management sustenabil al resurselor de apă, reducerea poluării aerului, apei și solurilor. Acesta trebuie să fie integrată în acțiunile colective ale UE de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) cu cel puțin 55% în 2030 și atingerea neutralității climatice în 2050. Totodată, România își propune să transpună și să aplice Pactul verde european (Green Deal), strategiile, planurile și legislația acțiunilor-cheie aferente prin elaborarea și implementarea unui Pact verde pentru România, care să particularizeze obiectivele europene la realitățile și posibilitățile naționale, așa încât noul cadru de dezvoltare durabilă, justă și inclusivă să asigure o tranziție ecologică eficientă economic, acceptată social și axată pe competitivitate, inovație și decarbonizare.

Pentru a transpune cât mai deplin în termeni interni Legea europeană a climei (2021) și după modelul celorlalte state membre, se va elabora și adopta o Lege privind protecția climei în România.

Această transformare a modului de a produce, de consum și de existență socială va avea la bază respectarea echilibrului între ecologie și justiție socială, așa încât nicio nouă măsură ecologică să nu contribuie la creșterea inegalităților sociale, printr-o evaluare pertinentă și măsuri de ajustare și compensare, după caz.

Printre obiectivele prioritare sunt vizate:

- Elaborarea, revizuirea și aplicarea noului Plan Național de Gestionare a Deșeurilor, în vederea trecerii la economia circulară.

- Dezvoltarea durabilă a pădurilor (prin reducerea tăierilor ilegale de arbori, conservarea pădurilor cu valoare ridicată de conservare, dar și gospodărirea durabilă a acestora).
- Combaterea poluării aerului, apelor și solurilor (ceea ce implică drept priorități definitivarea și aplicarea planurilor de gestionare și supraveghere a calității aerului în marile orașe, încetarea procedurilor de infringement și implementarea la nivel național a Planului European „poluare zero”).
- Implementarea urgentă a unui Program de măsuri pentru ecologizarea siturilor contaminate și introducerea acestora în circuitul economic normal pentru a reda aceste spații comunității.
- Transformarea Fondului pentru mediu în Fondul pentru mediu și climă, cu o importantă componentă de atragere și valorificare a fondurilor europene în materie.
- Crearea Consiliului Științific Consultativ pentru Climă, care să fundamenteze științific politicile naționale privind clima și mediul și să urmărească aplicarea lor corespunzătoare, și a Pactului pentru climă sub forma unui mecanism permanent de dialog și consultări între autoritățile publice, specialiști, industrie și societatea civilă pe problemele tranziției energetice și climatice.
- Protejarea patrimoniului natural și un management eficient al resurselor, va reprezenta o direcție prioritară de acțiune.

Principiile coordonatoare ale politicilor de mediu:

- Îmbunătățirea integrării politicilor de mediu și a coerenței politicilor sectoriale din punctul de vedere al aplicării principiilor dezvoltării durabile.
- Îmbunătățirea infrastructurii de mediu și reducerea decalajului existent față de alte state membre ale UE, cât și între regiunile de dezvoltare.
- Prevenirea riscurilor și diminuarea efectelor calamităților naturale pentru creșterea gradului de siguranță a cetățenilor.
- Îmbunătățirea managementului deșeurilor și substanțelor periculoase la nivel național.
- Susținerea și promovarea producției de energie din surse alternative, regenerabile și nepoluante.
- Conservarea biodiversității și utilizarea durabilă a componentelor sale, precum și evaluarea economică a serviciilor eco-sistemice.
- Reducerea poluării și îmbunătățirea calității aerului.
- Prevenirea și limitarea efectelor negative ale schimbărilor climatice, implementarea măsurilor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.
- Îmbunătățirea calității vieții prin asigurarea unui mediu sănătos în cadrul comunităților și susținerea unei alimentații sănătoase.
- Modernizarea și întărirea capacității administrative/ instituționale în domeniul mediului;
- Îmbunătățirea gradului de conștientizare, informare, consultare și participare a tuturor cetățenilor în luarea deciziilor privind mediul.
- Administrarea/managementul integrat, unitar și coerent al ariilor naturale protejate prin întărirea capacității instituționale a Agenției Naționale a Ariilor Naturale Protejate (ANANP).

Priorități de guvernare.

- Adoptarea strategiilor pe termen lung privitoare la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și atingerea neutralității climatice în 2050.

- Adoptarea strategiei de adaptare la schimbările climatice și creșterea rezilienței climatice sistemelor economice și sociale
- Management sustenabil și transparent al pădurilor, combaterea eficientă a tăierilor ilegale de arbori și creșterea suprafețelor acoperite de păduri.
- Management performant și eficient al ariilor naturale protejate și conservarea patrimoniului natural remarcabil al României.
- Îmbunătățirea calității aerului, reducerea poluării apelor și solurilor.
- Îmbunătățirea managementului deșeurilor și promovarea economiei circulare
- Creșterea gradului de racordare a comunităților la rețele de apă potabilă și apă uzată
- Combaterea fenomenului de deșertificare și degradare a terenurilor.
- Reconfigurarea sistemului de colectare a datelor de mediu, raportare la timp către instituții europene (Comisia Europeană) și internaționale (OCDE), transparentizarea informației de mediu.
- Aprobarea Strategiei pe termen lung de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.
- Prevenirea și combaterea tăierilor ilegale de pădure, prin dezvoltarea continuă a sistemului SUMAL 2.0 și utilizarea celor mai recente tehnologii de monitorizare a pădurilor.
- Aprobarea noului Cod Silvic.
- Aprobarea Legii Ariilor Naturale Protejate.
- Îmbunătățirea sistemului de management al deșeurilor.
- Aprobarea strategiei naționale pentru combaterea deșertificării și degradării terenurilor.
- Transparentizarea informațiilor de mediu.
- Extinderea rețelelor de apă și apă uzată.
- Îmbunătățirea calității aerului prin implementarea Planului Național de control al Poluării Atmosferice.
- Extinderea suprafețelor împădurite

I. Combaterea schimbărilor climatice.

- Aprobarea Strategiei de adaptare la schimbările climatice.
- Aprobarea Strategiei pe Termen Lung pentru Reducerea Emisiilor de Gaze cu Efecte de Seră.
- Ameliorarea legislației naționale în vederea asigurării unui cadru pentru integrarea obiectivelor climatice în toate politicile publice. Legea privind protecția climei va stabili un cadru dedicat pentru participarea publicului și a stakeholderilor. Prin adoptarea unei legi urmează să fie înființat un organism independent tehnico-științific consultativ cu rolul de a oferi sfaturi și recomandări Guvernului în adoptarea de măsuri și politici care vizează reducerea emisiilor de carbon ale României (Consiliul Științific Consultativ pentru Climă).
- Actualizarea Planului Național Integrat Energie – Climă (PNIESC). Acesta va contribui la atingerea țintei actualizate de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul Uniunii Europene pentru anul 2030.
- Îmbunătățirea mecanismului necesar pentru gestionarea sectorului „Exploatarea Terenurilor, Schimbarea Destinației Terenurilor și Silvicultură” (LULUCF), parte a Inventarului Național de Emisii de Gaze cu Efect de Seră (INEGES). Acest sistem de monitorizare va evita gestionarea defectuoasă a sectorului LULUCF și va avea un rol important în îndeplinirea obligațiilor de conformare, prin echilibrarea emisiilor de gaze cu efect de seră cu reținerile de carbon.

II. Păduri.

- Adoptarea noului Cod Silvic - Noul Cod Silvic va fi elaborat în cadrul proiectului „Reforma sistemului de management și a celui de guvernanță în domeniul forestier prin dezvoltarea unei Strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente”, prin Planul Național de Redresare și Reziliență, Componenta C2 – Păduri și protecția biodiversității.
- Continuarea Programului multianual Împădurim România și înființarea de păduri urbane.
- Programul își propune realizarea 56.700 ha de noi suprafețe împădurite în perioada 2021-2026.
- Continuarea programului de înființare a pepinierelor silvice pentru producerea de puieți forestieri.
- Combaterea integrată a tăierilor ilegale de arbori prin utilizarea tehnologiilor inovative (imaginilor satelitare, utilizării dronelor, a sistemelor de inteligență artificială, a camerelor video de monitorizare, și a sistemelor de măsurare digitală a volumului).
- Asigurarea continuității IFN (Inventarul Forestier Național).
- Actualizarea sistemului de compensații acordate proprietarilor de păduri pentru pierderile suferite în urma constrângerilor de mediu sau în cazul pădurilor aflate în arii naturale protejate.
- Implementarea unor măsuri de susținere a proprietarilor care dețin terenuri forestiere cu restricții în recoltarea de masă lemnoasă, suprafețe care se găsesc în arii naturale protejate, inclusiv Natura 2000 sau păduri care au suferit calamități naturale, prin asigurarea de compensări de la bugetul de stat.
- Eficientizarea activităților Romsilva.
- Continuarea procesului de identificare și protejare a pădurilor cu valoare ridicată de conservare (păduri virgine ș.a.).
- Dezvoltarea și implementarea programelor de educație forestieră.

III. Managementul apei și solului.

Realizarea securității apei în România se referă la combinarea a trei obiective: asigurarea utilizării durabile a resurselor de apă; furnizarea de servicii privind apa accesibile tuturor; reducerea riscurilor legate de apă în contextul schimbărilor climatice.

O abordare integrată care poate să răspundă acestor solicitări trebuie să prevadă:

- Creșterea rezilienței la dezastrele cauzate de riscurile naturale accentuate de schimbările climatice.
- Dezvoltarea capacității de intervenție și răspuns a structurilor responsabile cu managementul situațiilor de urgență generate de inundații ori secetă.
- Extinderea serviciului public de alimentare cu apă și canalizare în contextul implementării Directivei- cadru a Apei și a directivelor subsecvente.
- Îndeplinirea măsurilor din Planurile de Management ale Bazinelor hidrografice pentru atingerea stării bune a apelor privitor la presiunile hidromorfologice.
- Implementarea măsurilor din Planurile de management a riscului de inundații.
- Realizarea unui program de renaturare a terenurilor degradate și crearea culoarelor ecologice cu rol dublu: creșterea calității ecosistemelor și apărarea împotriva inundațiilor.
- Restaurarea și protecția zonelor inundabile în vederea refacerii sistemelor hidrografice.

- Transparentizarea calității apei — dezvoltarea unui portal și a rețelei naționale de monitorizare a calității apei; reglementarea unui sistem coerent de verificare a calității apelor bazat pe principiile enunțate de directivele europene.
- Realizarea unei strategii naționale coerente pentru ape uzate și creșterea gradului de dezvoltare a rețelelor de canalizare și de ape uzate.
- Realizarea unei strategii naționale de gospodărire a apelor în contextul adaptării tuturor măsurilor și acțiunilor intersectoriale la provocările generate de efectele schimbărilor climatice și la realizarea obiectivului securității apei.
- Protejarea albiilor râurilor și combaterea furtului de material mineral cu ajutorul soluțiilor digitale inteligente.
- Finalizarea programului privind combaterea eroziunii costiere.
- Prevenirea secetei — stocarea apei din perioadele cu exces de umiditate în vederea utilizării în perioadele secetoase, prin creșterea capacității de reținere a apei în sol, lărgirea zonelor inundabile ale râurilor și/sau realizarea de acumulări/poldere temporare, restaurarea galeriilor de luncă și a brațelor moarte/zonelor umede, precum și regândirea sistemelor de desecare din zonele de câmpie.
- Adoptarea Strategiei Naționale privind combaterea Deșertificării și Degradării Terenurilor.

IV. Proiecte dedicate reciclării și economiei circulare.

- Actualizarea Planului Național de Gestionare a Deșeurilor în corelare cu țintele și legislația UE în domeniu.
- Implementarea Sistemului Garanție-Returnare pentru ambalaje nereutilizabile.
- Implementarea Directivei privind produsele din plastic de unică folosință.
- Implementarea proiectelor finanțate prin PNRR în domeniul gestionării deșeurilor (Centre de Aport Voluntar Deșeuri Voluminoase, Eco-Insule Digitalizate, Fabrici de Reciclare, Platforme de gunoi de grajd etc.).

V. Calitatea aerului și protecția atmosferei.

- Dezvoltarea și optimizarea Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA) prin restructurarea/ reconfigurarea și prin instalarea unor puncte noi de măsurare utilizând diferite surse de finanțare (Fondul de Mediu, fonduri europene etc.).
- Dezvoltarea unui sistem de prognoză a calității aerului.
- Dezvoltarea unui sistem unic, interactiv, de inventariere a emisiilor de poluanți în aer, prin crearea unei baze de date în conformitate cu cerințele directivei INSPIRE.
- Asigurarea serviciilor necesare pentru funcționarea echipamentelor instalate în stațiile de monitorizare a calității aerului.
- Dezvoltarea aplicațiilor software specifice RNMCA necesare pentru raportarea către Comisia Europeană.
- Dezvoltarea sistemului de alertă/avertizare prin sms/e-mail în cadrul aplicației software specifice colectării și transmiterii datelor de calitate a aerului furnizate de RNMCA pentru avertizarea reprezentanților autorităților.

VI. Garda națională de mediu.

- Întărirea capacității de monitorizare și intervenție a comisarilor Gărzii Naționale de Mediu.

- Îmbunătățirea colaborării cu alte instituții și autorități ale statului (ANPM, IGSU, Politia Română, Jandarmeria etc.) cu atribuții de monitorizare a calității aerului și intervenție, precum și cu alte entități care ar putea sprijini demersurile de combatere a poluării – institute de cercetare, universități, organizații neguvernamentale, agenți economici etc.

VII. Situri contaminate și chimicale.

- Îmbunătățirea cadrului de reglementare în domeniul managementului chimicalelor pentru reducerea efectivă a poluării de la sursă.
- Creșterea nivelului de control și combaterea importurilor ilegale de gaze fluorurate cu efect de seră.
- Finalizarea procedurii de inventariere a siturilor potențial contaminate la nivel național.
- Realizarea unei baze de date în sistem GIS, cu finanțare europeană și a investigărilor preliminare în cazul siturilor potențial contaminate.
- Reducerea numărului de situri contaminate prin continuarea demersurilor în vederea realizării de către deținătorii acestora a lucrărilor de remediere și redare în circuitul economic a terenurilor respective.
- Atragerea de fonduri europene pentru finanțarea lucrărilor de decontaminare a siturilor contaminate aflate în proprietatea statului.

VIII. Biodiversitate și arii protejate.

- Asumarea țintelor UE prin strategia europeană - 30 % arii protejate și 10 % strict protejate până în 2030.
- Creșterea graduală a nivelului de non-intervenție în parcurile naționale și naturale, până la atingerea recomandării IUCN de 75%.
- Reforma ANANP pentru eficientizarea sistemului de management al ariilor protejate; implementarea proiectelor INSPIRE și SINCRON; Aprobarea legii ariilor protejate urbane și realizarea rețelei naționale de arii protejate urbane.
- Evaluarea populației de carnivore mari prin metode științifice moderne.
- Implementarea Strategiei UE privind biodiversitatea 2030, prin realizarea Strategiei Naționale și a Planului de Acțiune privind Biodiversitatea 2030.
- Legea Ariilor Naturale Protejate - Crearea și aplicarea unui cadru legislativ unitar care să sprijine asigurarea unui management eficient al ariilor naturale protejate.
- Finanțare sustenabilă a managementului Biodiversității din fonduri naționale și europene.

IX. Managementul faunei cinegetice.

- Digitalizarea sectorului, precum și realizarea bazei de date naționale cu privire la managementul faunei sălbatice.
- Implementarea unui sistem obiectiv de evaluare și compensare a pagubelor produse de animalele sălbatice în agricultură în vederea conservării speciilor vulnerabile, creșterii gradului de acceptanță socială și asigurării coexistenței omului cu aceste specii.
- Management al faunei sălbatice pe baze științifice.
- Implementarea măsurilor de prevenție și intervenție în vederea reducerii conflictelor om/urs.
- Continuarea programului de evaluare cantitativă și calitativă a populației de urs brun din România. Adaptarea și implementarea măsurilor din Planul național de acțiune.

- Finanțarea adecvată și la timp a despăgubirilor în cazul pagubelor provocate de speciile strict protejate.

X. Administrația Fondului pentru Mediu - AFM.

- Continuarea reformei instituției în vederea asigurării unei capacități instituționale adecvate.
- Dezvoltarea continuă de programe de finanțare care să contribuie la atingerea obiectivelor de mediu și climă.
- Finanțarea mobilității ecologice - piste de biciclete.
- Programul panouri fotovoltaice.
- Programul privind gestionarea deșeurilor - beneficiari persoane juridice de drept privat sau de drept public.
- Programul privind închiderea depozitelor de deșuri industriale periculoase și nepericuloase neconforme, cuprinse în cauza C301/2017.
- Programul RABLA Clasic - cel mai longeviv program guvernamental de mediu: programul va fi îmbunătățit, în acord cu noile cerințe europene din domeniul mobilității.
- Programul RABLA Plus - destinat achiziției de mașini electrice: este cel mai ambițios program guvernamental de acest gen din UE. Programul va crește etapizat în următorii ani, urmând să fie adaptat gradual la noile evoluții din acest sector.
- Programul RABLA Local - program complementar celor sus-menționate.
- Programul Eficiență Energetică în clădiri publice .
- Rabla pentru Electrocasnice - programul prin care românii își pot înlocui electrocasnicele vechi, mari consumatoare de energie, cu unele noi, prietenoase cu mediul, va fi extins cu noi categorii de produse.
- Iluminat Public Ecologic - programul destinat administrațiilor locale, prin care ne propunem înlocuirea sistemelor vechi de iluminat, cu unele moderne, cu consum redus și tehnologii performante, va fi extins în următorii patru ani, astfel încât să poată fi accesat de cât mai multe primării.
- Rețeaua de stații de încărcare pentru vehicule electrice. Tranziția către electro-mobilitate nu poate fi realizată fără o infrastructură de alimentare corespunzătoare. Prin extinderea acestui program, atât în localități, cât și de-a lungul drumurilor naționale și județene, ne propunem să dezvoltăm cea mai performantă rețea de stații de alimentare din regiune.

XI. Afaceri Europene și Relații Internaționale.

- Clasarea procedurilor de infringement din domeniul mediului, apelor și pădurilor declanșate de Comisia Europeană împotriva României.
- Creșterea vizibilității și profilului României în negocierile legislației de mediu și climă la nivelul instituțiilor europene (Comisia Europeană, Consiliul European, Parlamentul European).
- Continuarea demersurilor în vederea aderării la o serie de instrumente juridice - OCDE în domeniul mediului. Au fost identificate 69 de instrumente juridice OCDE (12 decizii, 7 declarații și 50 de recomandări), iar implementarea sau gestionarea acestora va reveni în sarcina Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, instituție care va gestiona cel mai mare număr de instrumente din cadrul Guvernului României.
- Asigurarea formulării și implementării măsurilor necesare pentru atingerea obiectivelor Convenției-cadru a Națiunilor Unite privind Schimbările Climatice, Acordului de la Paris,

Agendei 2030 a ONU pentru dezvoltare durabilă în privința obiectivelor de mediu, precum și a altor convenții de profil la nivel internațional.

- Realizarea acțiunilor necesare pentru continuarea și consolidarea relațiilor bilaterale și/sau multilaterale cu o serie de state pentru promovarea imaginii și a rolului României la nivel internațional.

XII. Agenția Națională pentru Protecția Mediului - ANPM.

- Reforma administrativă în vederea asigurării unei capacități administrative adecvate și unitare.
- Dezvoltarea sistemului integrat, național de colectare și raportare a datelor de mediu.

XIII. Delta Dunării

Reformarea ARBDD în acord cu rolul său de administrare, reglementare și control al unui teritoriu pe care se suprapun 3 categorii de arii naturale protejate de interes internațional — rezervație a biosferei, sit UNESCO al patrimoniului natural și cultural universal, zonă umedă de importanță internațională (sit Ramsar) și 3 situri Natura 2000 — două situri de importanță comunitară (ROSCI0065 Delta Dunării și ROSCI0066 Delta Dunării — zona maritimă) și o arie de protecție specială acvifaunistică (ROSPA0031 Delta Dunării și complexul Razim-Sinoie), astfel încât Delta Dunării să devină un model de dezvoltare durabilă:

- Reorganizarea Administrației Rezervației Biosferei Delta Dunării - ARBDD și asumarea unui rol proactiv de suport al comunităților locale pentru asigurarea echilibrului dintre activitățile de conservare și prosperitatea populației locale din Delta Dunării.
- Utilizarea noilor tehnologii și a digitalizării pentru creșterea performanțelor activităților de monitorizare și control ale ARBDD.
- Redefinirea rolului, componenței și atribuțiilor Consiliului Științific pentru a deveni o structură care să asigure coordonarea activităților de cercetare din ARBDD și suportul științific necesar luării deciziilor de management.
- Redefinirea rolului, componenței și modului de funcționare a Consiliului Consultativ, astfel încât să asigure reprezentativitatea și participarea tuturor factorilor interesați în procesul de consultare și luare a deciziilor de către ARBDD.
- Modelarea circulației apei și a sedimentelor în Delta Dunării ca suport în luarea deciziilor de management privind lucrările de reconstrucție ecologică și decolmatate.
- Reformarea managementului resurselor acvatice: refacerea amenajărilor piscicole ce pot fi rentabile; dezvoltarea unor stații de reproducere pentru producerea de puiet necesar repopulării, în special pentru știucă, sturioni, șalău, somn și crap; interzicerea transferului de terenuri destinate acvaculturii către terenuri agricole (pășuni, arabil); interzicerea comercializării uneltelor de tip monofilament; acordarea de compensații pentru pescarii comerciali care să le asigure echivalentul unui salariu minim pe economie/lună; reglementarea modului în care pescarii comerciali să valorifice peștele capturat (piață liberă locală); sprijin pentru dezvoltarea altor mijloace care să asigure un trai decent familiilor de pescari comerciali.
- Modificarea și completarea cadrului legislativ în conformitate cu prevederile prezentului program de guvernare.
- Reformarea managementului turismului: evaluarea capacității de suport pentru asigurarea unui turism durabil; reconfigurarea infrastructurii publice de acces și vizitare a Deltei

Dunării pentru reducerea presiunii turismului asupra habitatelor și speciilor; stabilirea unor reguli clare privind tipurile și modalitățile de practicare a turismului în toate zonele funcționale din RBDD; implementarea sistemului de control al vitezei și al deplasării ambarcațiunilor în Delta Dunării; suport și crearea de facilități pentru extinderea perioadei de vizitare la cel puțin 9 luni/an pentru a scădea presiunea pe perioada verii, tranziția către turismul lent și dezvoltarea de pachete turistice adecvate diverselor categorii de vizitatori; dezvoltarea punctelor gastronomice locale, creșterea gradului de utilizare a mijloacelor de transport ecologice cu grad redus de poluare, promovarea și realizarea traseelor turistice nemotorizate.

- Revigorarea activităților tradiționale (prelucrare stuf, meșteșuguri, gastronomie etc.) și dezvoltarea de noi activități (servicii de ghidaj turistic, reparații și recondiționare etc.) ce contribuie la implementarea principiilor dezvoltării durabile și economiei circulare.
- promovarea activităților meșteșugărești tradiționale și introducerea conceptului de paludicultură în beneficiul echilibrului ecosistemic și ca sursă de venit pentru populația locală.
- Realizarea unor programe pilot în vederea introducerii educației specifice în spiritul dezvoltării durabile în rândul tinerilor din Delta Dunării și zonele limitrofe.
- Realizarea Cadastrului Deltei Dunării și actualizarea Regulamentului de urbanism al Deltei, astfel încât să se armonizeze regimul de înălțime, aspectul exterior al clădirilor, utilizarea materialelor de construcție tradiționale cu ocuparea și utilizarea terenurilor conform cerințelor de protecție pentru una din cele mai mari zone umede din lume. Este necesară reactualizarea acestuia astfel încât să se pună de acord cu Planul de management al rezervației și cu legislația în vigoare.
- Transportul ecologic de pasageri prin înlocuirea flotei existente de nave care asigură transportul naval în Delta Dunării cu nave cu consum redus de carburanți și grad redus de poluare care folosesc și sisteme alternative de energie regenerabilă este o prioritate pentru noul instrument financiar ITI Delta Dunării.
- Continuarea demersurilor privind studii de impact transfrontalier și a programului comun de monitorizare a efectelor provocate de adâncirea canalului Bîstroe.

10. MINISTERUL EDUCAȚIEI

Priorități de guvernare.

I. Învățământul preuniversitar.

- Asigurarea accesului neîngrădit la educație și combaterea fenomenului de abandon școlar, prin Programul Național Integrat de Reducere a Abandonului Școlar și inclusiv prin Planul Național de Redresare și Reziliență.
- Creșterea nivelului de salarizare din învățământ și asigurarea finanțării pentru formarea continuă a cadrelor didactice.
- Creșterea stării de bine a elevilor și a cadrelor didactice în școală;
- Extinderea învățământului preuniversitar tehnologic în sistem dual până la generalizare – 2030.
- Creșterea numărului unităților de învățământ în care este asigurată asistența medicală și consilierea școlară, în colaborare cu Ministerul Sănătății și autoritățile publice locale;
- Sprijin pentru cetățenii români din afara granițelor țării și pentru cei reîntorși în România.

II. Învățământul universitar.

- Acces echitabil la învățământ universitar de calitate prin Programul Național de Reducere a Abandonului Universitar.
- Promovarea și respectarea valorilor fundamentale în învățământul superior: autonomie, libertate academică și integritate, participarea studenților și a cadrelor didactice la guvernarea instituțiilor de învățământ superior, responsabilitatea publică.
- Întărirea rolului instituțiilor de învățământ superior în societate, inclusiv prin contribuția la atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Sustenabilă (SDG) până în 2030.
- Învățământ superior de calitate, flexibil și inovativ, centrat pe student și adaptat la cerințele impuse de progresul tehnologic, inclusiv prin Planul Național de Redresare și Reziliență.
- Înființarea Programului Național de Sprijinire a Învățării Științelor Exacte, a Ingineriei și Matematicii (PN-ȘTIM), cu scopul dezvoltării infrastructurii de cercetare, precum și stimularea elevilor, studenților și a cadrelor didactice.

Obiective de guvernare.

I. Învățământ preuniversitar.

- **Obiectiv 1: Școala în sprijinul elevului și al familiei.**
  - Extinderea programului „Școală după școală”, ce oferă elevilor posibilitatea de a participa la activități educative de aprofundare, remediere și consolidare a competențelor/activități recreative și de timp liber, la decizia școlii, în funcție de specificul comunității, dar și de a servi o masă sănătoasă.
  - Generalizarea, în colaborare cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, a Programului Național „Masă Sănătoasă”, prin creșterea numărului de beneficiari până la 1.000.000;
  - Posibilitatea participării elevilor la activități extrașcolare, în concordanță cu aptitudinile și interesele lor.
  - Posibilitatea adoptării, de către unitățile de învățământ preuniversitar, cu susținerea autorităților locale, a Programului de scurtă durată „Școala mobilă”, în care beneficiarii participă la un program de învățare ce cuprinde activități tematice, transdisciplinare, cu predare aplicată, și care poate fi organizat inclusiv sub forma unei mobilități în spațiul european.
  - Consiliere și orientare în carieră oferite elevilor.
  - Creșterea accesului și a participării la educație de calitate pentru toți copiii, indiferent de mediul de rezidență, prin suplimentarea cu 3200 de microbuze școlare electrice pentru elevi, dezvoltarea de noi școli sau reabilitarea celor existente la standarde europene, precum și prin dezvoltarea consorțiilor de învățământ dual și consorțiilor rurale, investiții finanțate din Planul Național de Redresare și Reziliență.
  - Scăderea ratei de părăsire timpurie a școlii până la nivelul mediu înregistrat în Uniunea Europeană.
- **Obiectiv 2: Infrastructură școlară și siguranță.**
  - Elaborarea și implementarea Planului Național pentru Siguranță în Învățământul Preuniversitar, cu scopul prioritizării și al proiectării investițiilor în reziliența infrastructurii, precum și al susținerii activităților educativ-informative cu privire la gestionarea situațiilor de urgență.

- Consolidarea și modernizarea infrastructurii unităților de învățământ preuniversitar (grad de risc ridicat la incendiu, în domeniul sanitar etc.), inclusiv prin investițiile privind construcția, reabilitarea ori dotările din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență.
  - Elaborarea și implementarea Planului Național de Combatere a Violenței Școlare, în vederea prevenirii și reducerii violenței școlare, în toate formele ei.
  - Sprijinirea autorităților locale, în vederea implementării sistemelor de supraveghere audio-video și alocarea resursei umane pentru paza fizică a unităților de învățământ, în colaborare cu Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, respectiv cu autoritățile publice locale.
  - Crearea unui cadru legislativ, în colaborare cu Ministerul Sănătății, care să uniformizeze funcționarea cabinetelor de medicină școlară, precum și înființarea de cabinete de medicină școlară în unitățile de învățământ unde acestea nu există și dotarea celor existente.
- **Obiectiv 3: Șanse egale în educație.**
- O școală incluzivă prin:
    - o Crearea cadrului legislativ pentru dezvoltarea unei strategii de intervenție timpurie pentru integrarea și susținerea copiilor cu dizabilități și a celor capabili de performanță;
    - o Crearea cadrului legislativ pentru asigurarea consilierii școlare, a serviciilor de logopedie și sprijin în fiecare unitate de învățământ preuniversitar de masă;
    - o Crearea cadrului legislativ și a oportunităților de finanțare pentru înființarea de ateliere protejate pentru tinerii cu nevoi speciale.
    - o Crearea cadrului legislativ pentru școlarizarea antepreșcolărilor, a preșcolărilor și a elevilor cu boli cronice, boli maligne sau alte afecțiuni care necesită spitalizare/tratament/monitorizare ori care desfășoară activități în cadrul „Școlii din spital”;
    - o Crearea cadrului legislativ pentru școlarizarea și reintegrarea într-o unitate de învățământ a elevilor gravide și a elevilor părinți;
- **Obiectiv 4: Sprijin pentru toți elevii.**
- Simplificarea metodologiei de acordare a burselor sociale, astfel încât fiecare elev care provine dintr-o familie în care părinții sau tutorii legali au venituri reduse va putea aplica pentru acest tip de bursă, iar numărul elevilor care să beneficieze de burse sociale să crească.
  - Stimularea excelenței elevilor cu rezultate deosebite la olimpiade școlare și concursuri naționale, inclusiv prin activități organizate în cadrul centrelor județene de excelență/Centrul Municipiului București pentru Excelență.
  - Dezvoltarea unui sistem de identificare a ariilor de performanță ale elevilor (exemplu, identificarea talentelor în sport, artă, șah, abilități practice etc.) și de sprijinire a celor cu abilități și talente deosebite pentru a atinge excelența.
  - Acordare de burse românilor de pretutindeni, care doresc să studieze și sunt înmatriculați în cadrul unităților de învățământ de stat din România, respectiv elevilor și cursanților străini în baza acordurilor bilaterale.
  - Înființarea Programului Național „O carte pentru fiecare” în vederea creșterii interesului elevilor pentru lectură.
  - Înființarea Programului Național de Susținere a Învățării Limbii și Literaturii Române, destinat elevilor din cadrul unităților de învățământ cu predare în limba unei minorități naționale care învață Limba și literatura română după programa specială.

- **Obiectiv 5: Sprijin pentru elevii și cadrele didactice din afara granițelor țării.**
- Organizarea de cursuri de limbă, cultură și civilizație românească pentru tinerii români școlarizați în unitățile de învățământ din afara țării.
- Organizarea unor grupe de acomodare pentru elevii români reîntorși în țară după perioade îndelungate petrecute în afara granițelor României.
- Organizarea unei sesiuni dedicate de Evaluare Națională, respectiv Examen Național de Bacalaureat pentru absolvenții români de învățământ gimnazial sau liceal din afara granițelor țării.
- Selectare de cadre didactice și încheiere de contracte de muncă cu aceștia pentru a activa în unități de învățământ din străinătate pentru predarea limbii române și respectiv a unor discipline nonlingvistice în limba română.
- **Obiectiv 6: Sprijin pentru cadrele didactice și management preuniversitar performant.**

Creșterea gradului de pregătire practică a cadrelor didactice și diversificarea contextelor de formare, prin:

- Formarea cadrelor didactice în vederea integrării elevilor cu CES în învățământul de masă.
- Susținerea pentru cadrele didactice care ocupă un post didactic în zone defavorizate.
- Înființarea Programului național de stimulare a excelenței didactice, prin care se premiază excelența didactică, respectiv profesorii cu rezultate excelente în practica didactică, profesorii care aplică practici inovative și cei care lucrează cu elevi în risc educațional și care demonstrează progres în învățarea acestora.
- Formarea cadrelor didactice va avea în vedere Planul național de formare continuă în cariera didactică, specificul comunității școlare deservite și necesitățile de dezvoltare ale cadrelor didactice.
- Profesionalizarea managementului unităților și instituțiilor de învățământ, astfel încât să se asigure stabilitatea, coerența și competența în procesul de conducere a acestora.
- Digitalizarea proceselor de management și administrative la nivelul unităților de învățământ preuniversitar.
- Dezvoltarea unor instrumente de guvernare care să stimuleze participarea activă a partenerilor educaționali (precum reprezentanții elevilor, ai părinților, ai sindicatelor și ai mediului privat).
- **Obiectiv 7: Toți pentru școală, școală pentru toți.**
- Crearea unui program național de parteneriat didactic între instituțiile de învățământ din mediul universitar cu cele din mediul preuniversitar. În cadrul programului, studenții și masteranzii vor fi încurajați să deruleze activități de predare-învățare-evaluare online și față-în-față cu elevii din învățământul preuniversitar, fie individual, fie în echipă cu un cadru didactic.
- Dezvoltarea rețelei de unități de învățământ cu statut de unități de aplicație, cu scopul de a asigura organizarea stagiilor de practică pedagogică pentru elevii de la liceele cu profil pedagogic sau pentru studenții înscriși la programe universitare de formare pentru cariera didactică, inclusiv masterat didactic.
- **Obiectiv 8: Un învățământ tehnologic conectat la piața muncii.**
- Dezvoltarea infrastructurii unităților de învățământ din filiera tehnologică prin modernizarea acesteia, amenajarea de ateliere - școală; sprijinirea dezvoltării învățământului tehnologic în sistem dual.

- Elaborarea și tipărirea de manuale școlare/manuale online pentru disciplinele de specialitate din învățământul tehnologic dual, corelate cu nevoile din piața muncii și bunele practici europene.
- Majorarea bursei profesionale și acordarea acesteia pe perioada activităților didactice;
- Formarea cadrelor didactice din învățământul tehnologic în spiritul noilor tehnologii utilizate pe piața muncii.
- Implicarea reprezentanților agenților economici în procesul de predare-învățare-evaluare, de fundamentare a deciziilor privind planul de școlarizare, oferta educațională, oferta curriculară, admiterea elevilor în liceu și recrutarea și formarea personalului didactic.
- Organizarea unui examen de bacalaureat diferențiat în funcție de specializarea/calificarea urmată de către elev.
- Stimularea înființării consorțiilor școlare în vederea optimizării gestionării resurselor materiale și a organizării de activități comune ale elevilor și ale cadrelor didactice, inclusiv în vederea creșterii calității învățământului în mediul rural.
- Dezvoltarea centrelor/campusurilor pentru învățământ dual, corelată cu cerințele operatorilor economici din zona respectivă.

➤ **Obiectiv 9: Digitalizarea resurselor educaționale.**

Finalizarea proiectului Edulib, aflat în implementare și destinat digitalizării resurselor educaționale precum și realizării unui sistem integrat de învățare care include și un hub de resurse „Învățăm în România”. Acestea vor cuprinde programe școlare, exemple de lecții pentru toate temele din programe școlare, ghiduri metodologice, exemple de probe de evaluare, toate acestea intrând sub incidența legislației privind drepturile de autor.

- Crearea unor platforme și fluxuri operaționale digitalizate pentru a facilita interoperabilitatea sistemelor de date în condițiile legii și, acolo unde este posibil, cu utilizarea celor mai ridicate standarde inclusiv din punct de vedere tehnologic.
- Crearea unei platforme care să permită accesul la rezultatele școlare, accesul online la catalogul de note și la rezultatele învățării.
- Proiectarea unui sistem coerent de management al documentelor în sistemul de educație.
- Proiectarea unui sistem electronic de asigurare a evaluării pentru examenele naționale.
- Implicare, alături de autoritățile publice locale, consiliile județene, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, pentru conectarea la internet a tuturor unităților și instituțiilor de învățământ, cu precădere a celor din localități situate în mediul rural, mediul urban cu până la 10.000 de locuitori, precum și celor din zone izolate și/sau defavorizate.

➤ **Obiectiv 10: Modernizarea planurilor cadru și a programelor școlare.**

- Analiza pieței muncii va conduce spre diversificarea sau reinventarea specializărilor din liceele tehnologice, cu distribuție geografică raportată la dinamica industriei/mediului de afaceri.
- Asigurarea dimensiunii aplicative a programelor școlare.
- Actualizarea planurilor cadru de învățământ, respectiv programele școlare pentru discipline și module școlare, astfel încât să cuprindă teme precum: educație pentru sănătate, noțiuni pentru acordarea primului ajutor, educație financiară, educație juridică, egalitate de șanse, istorie și civilizație locală, etică și gândire critică.

II. Învățământ universitar.

➤ **Obiectiv 1: Acces echitabil la învățământ universitar de calitate.**

- Crearea cadrului care să permită accesul echitabil la studii universitare de calitate, pentru orice tânăr, indiferent de mediul socio-economic din care provine, fără nicio formă de discriminare, inclusiv prin programul „Primul student din familie”.
- Sprijinirea tranziției de la învățământul secundar superior la învățământul universitar, precum și politici și practici de reinmatriculare a studenților, de tip „A doua șansă”, la nivelul fiecărei instituții de învățământ superior.
- Creșterea participării în învățământul terțiar pentru tinerii care fac parte din categorii vulnerabile sau subreprezentate, precum și a studenților netradiționali.
- Încurajarea instituțiilor de învățământ superior pentru a elabora propriile strategii în ceea ce privește dimensiunea socială.
- Întărirea serviciilor de consiliere pentru studenți, care să vizeze inclusiv aspecte legate de provocările psihologice care pot să apară pe parcursul studiilor universitare, inclusiv prin asigurarea unei finanțări adecvate prin Programul Național de Reducere a Abandonului Universitar.
- Creșterea investițiilor în serviciile pentru studenți, cum ar fi cămine, cantine, baze sportive, precum și a subvenției anuale acordate.
- Îmbunătățirea condițiilor de studiu pentru persoanele cu dizabilități, prin adaptarea infrastructurii, a materialelor de studiu, a metodelor pedagogice și furnizarea de servicii dedicate.
- **Obiectiv 2: Promovarea și respectarea valorilor fundamentale în învățământul superior:** autonomie, libertate academică și integritate, participarea studenților și a cadrelor didactice la guvernarea instituțiilor de învățământ superior, responsabilitatea publică.
- Încurajarea instituțiilor de învățământ superior spre a înființa instituții de tip ombudsperson, care să soluționeze conflicte în domeniul încălcării valorilor fundamentale, altele decât cele care intră în atribuțiile comisiei de etică.
- Participarea studenților în proporție de 25% în structurile de conducere din universități (consiliul facultății, senatul universitar, consiliul școlii doctorale).
- Participarea studenților în cadrul consiliilor consultative ale Ministerului Educației.
- Sprijinirea structurilor asociative studențești.
- Lărgirea accesului la programele specializate de detectare a plagiatului.
- Transparentizarea activităților didactice, de cercetare, dar și cele specifice managementului și administrației, prin publicarea informațiilor relevante pe site-ul instituției.
- Planurile de învățământ pentru programele de studii de scurtă durată, licență și masterat, și pentru programele de pregătire individuală din ciclul III de studii universitare de doctorat, conțin discipline de etică și integritate academică, inclusiv etică a cercetării.
- **Obiectiv 3: Întărirea rolului instituțiilor de învățământ superior în societate,** inclusiv prin contribuția la atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Sustenabilă (SDG) până în 2030.
- Elaborarea unei Strategii de implicare a instituțiilor de învățământ superior pentru atingerea obiectivelor stabilite prin SDG.
- Implicarea experților din domeniul universitar la diferite niveluri de luare a deciziei în administrația publică, în vederea fundamentării științifice și tehnice a deciziilor.
- Intensificarea dialogului și cooperării între instituțiile de învățământ superior și autoritățile publice, stabilite la nivel local și național, societatea civilă, angajatori, asociații profesionale, alți actori interesați, pentru identificarea modului în care pot contribui la identificarea de soluții pentru provocările cu care se confruntă societatea și economia.

- Stimularea instituțiilor de învățământ superior pentru a dezvolta programe de studii și activități de cercetare relevante pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă SDG, precum și a altor activități conexe.
- **Obiectiv 4: Învățământ superior de calitate, flexibil și inovativ, centrat pe student și adaptat la cerințele impuse de progresul tehnologic.**
- Crearea cadrului legal pentru realizarea de programe de studii în format modular și acordarea de micro-certificări, cu adaptarea corespunzătoare a sistemului de evaluare externă a calității.
- Stimularea instituțiilor de învățământ superior pentru a implementa metode inovative și de înaltă calitate de învățare și predare, centrate pe student, care utilizează inclusiv instrumentele puse la dispoziție de digitalizare, abordări inter și multidisciplinare, învățarea și predarea bazate pe cercetare, utilizarea informațiilor analitice despre învățare, a resurselor de învățare deschise etc.
- Valorizarea cadrelor didactice care au rezultate deosebite în activitatea de învățare și predare prin acordarea de recunoaștere și retribuire adecvată.
- Furnizarea unor programe de formare pedagogică adecvate pentru cadrele didactice din învățământul superior și introducerea obligativității parcurgerii acestora în vederea progresului în carieră.
- Stimularea instituțiilor de învățământ superior pentru includerea în curriculumul universitar a competențelor viitorului: competențe digitale, gândirea critică și inovativă, rezolvarea de probleme, inteligență emoțională, lucrul în echipă, comunicare, reziliență, spirit antreprenorial și leadership.
- Revizuirea programelor de studii, printr-un demers bazat pe rezultatele învățării, și corelarea acestora cu competențele cerute de piața muncii.
- Actualizarea metodologiilor de evaluare externă a calității în învățământul superior și implementarea unor proceduri simplificate în baza unui sistem de standarde și indicatori stabilit de comun acord cu instituția de învățământ superior, în cazul în care acestea au parcurs două cicluri de evaluare periodică la nivel instituțional, consecutive, încheiate cu rapoarte de menținere a acreditării.
- Introducerea procesului de auditare a evaluării interne a rezultatelor, în vederea evaluării externe a mecanismelor interne de asigurare a calității învățământului superior.
- **Obiectiv 5: Sprijinirea cooperării în învățământul superior și monitorizarea parcursului profesional al absolvenților în vederea creșterii angajabilității acestora.**
- Sprijinirea și încurajarea dezvoltării unor parteneriate între instituțiile de învățământ superior, precum și a parteneriatelor cu institute de cercetare publice sau private, cu operatori economici publici sau privați, inclusiv pentru dezvoltare de programe de studii interdisciplinare.
- Elaborarea și dezvoltarea cadrului legal privind constituirea de către instituții de învățământ superior a consorțiilor, inclusiv cu organizații de cercetare, dezvoltare și inovare și cu instituțiile/unitățile de spectacole, în baza unui contract de parteneriat.
- Sprijinirea cooperării între instituțiile de învățământ superior și operatorii economici, asociații profesionale și/sau instituții publice pentru dezvoltarea unor programe de studii universitare care răspund cerințelor pieței muncii.
- Reglementarea cadrului legal privind încheierea parteneriatului cu operatorii economici pentru organizarea și desfășurarea formei de învățământ superior dual, inclusiv prin stabilirea facilităților la plata impozitelor, taxelor și contribuțiilor datorate bugetului de stat,

bugetului asigurărilor sociale de stat, bugetelor fondurilor speciale sau bugetelor locale, potrivit prevederilor legale.

- Înființarea Registrului Unic Național Integrat al Diplomelor și Actelor de Studii (RUNIDAS), ca sistem informatic integrat pentru gestiunea actelor de studii eliberate de unitățile de învățământ preuniversitar, de instituțiile de învățământ superior și Academia Română, precum și a registrelor matricole de la nivelul sistemului de învățământ superior.
- Elaborarea unui sistem de indicatori statistici de referință pentru învățământul superior pentru monitorizarea eficienței manageriale, a echității și a relevanței învățământului superior pentru piața muncii.
- Crearea unui sistem național de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii, prin interoperabilitatea sistemelor informatice din sectoare diferite de activitate.

➤ **Obiectiv 6: Cercetarea universitară.**

- Susținerea cercetării universitare prin alocarea meritocratică, pe bază de competiție, a fondului de cercetare științifică, în acord cu planurile strategice multianuale de dezvoltare instituțională, cu scopul de a dezvolta resursele umane specializate în cercetare, infrastructurile de cercetare, precum și mecanisme de monitorizare și evaluare a calității și relevanței activităților de cercetare-dezvoltare-inovare.
- Asigurarea unei finanțări suplimentare de la bugetul de stat pentru temele de cercetare doctorală care răspund solicitărilor mediului economico-social.
- Susținerea studenților, studenților-doctoranzi, a cadrelor didactice și a cercetătorilor cu performanțe prin granturi de studii și de cercetare la instituții de învățământ superior din țară sau din străinătate, pe bază de competiție.

➤ **Obiectiv 7: Internaționalizarea învățământului superior românesc.**

- Elaborarea cadrului strategic privind internaționalizarea învățământului superior în vederea creșterii calității educației și a cercetării - Programul Național pentru Internaționalizare Universitară „Study in România”.
- Stimularea financiară și oferirea de sprijin instituțiilor de învățământ în cadrul procesului de internaționalizare a învățământului, inclusiv prin Fondul de dezvoltare instituțională sau prin Fondul pentru finanțarea situațiilor speciale.
- Susținerea instituțiilor de învățământ superior românești în participarea în cadrul proiectelor dedicate dezvoltării și consolidării de rețele universitare europene, inclusiv pentru preluarea exemplarelor de bună practică din cadrul acestui tip de rețele.
- Susținerea organizării unor programe de studii comune și programe de studii integrate, inclusiv a unor programe care conduc la obținerea de micro-certificări.
- Implementarea unor politici de stimulare a tinerilor absolvenți de a rămâne în România după finalizarea studiilor.
- Promovarea ofertei educaționale a instituțiilor de învățământ superior românești și actualizarea informațiilor din portalul studyinromania.gov.ro.

➤ **Obiectiv 8: Programul Național de Sprijinire a Învățării Științelor Exacte, a Ingineriei și Matematicii (PN-ȘTIM).**

- Sprijinirea instituțiilor de învățământ în vederea dezvoltării infrastructurii specifice, precum și a unor programe de studii universitare multidisciplinare, resurse de învățare și programe de mobilitate.
- Instituțiile de învățământ superior, prin programul educațional PN-ȘTIM, pot oferi sprijin elevilor din ciclul primar și secundar pentru admitere la facultate, precum și studenților pentru studii postuniversitare și cariere în domeniile științei, tehnologiei, ingineriei și

matematicii. Elevii, studenții și cadrele didactice vor fi stimulate financiar pentru creșterea competențelor în domeniile ȘTIM.

11. MINISTERUL MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

Priorități de guvernare.

- Reforma sistemului de pensii, angajament prioritar în PNRR prin realizarea unui nou cadru legislativ care să corecteze inechitățile din sistemul de pensii și să asigure sustenabilitatea și predictibilitatea sistemului.
- Reforma sistemului de salarizare în sistemul public, angajament prioritar în PNRR, ce vizează eliminarea discrepanțelor salariale existente în prezent în sistemul bugetar, restabilirea ierarhiilor funcțiilor în cadrul domeniilor de activitate, precum și între domenii de activitate, instituirea unui sistem de stimulare a performanței precum și instituirea unui mecanism obiectiv de stabilire predictibilă a salariului minim brut pe țară garantat în plată în funcție de dinamica creșterii economice.
- Implementarea reformei privind venitul minim de incluziune (VMI), angajament în PNRR.
- Dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități prin restructurarea centrelor cu capacitate mare și asigurarea incluziunii beneficiarilor în comunitate, serviciile de tip centre de zi și Respiro având un impact pozitiv asupra calității vieții familiilor persoanelor cu dizabilități și un rol semnificativ în prevenirea dezinstituționalizării.
- Digitalizarea serviciilor publice.

Obiective de guvernare.

- **Obiectiv 1: Politici corecte și eficiente vizând pensiile.**
- O legislație îmbunătățită, care să fie aplicată integral și să aducă echitate, sustenabilitate și reducerea discrepanțelor între quantumurile pensiilor celor care au desfășurat activități similare și au avut contribuții similare la sistemul de pensii.
- Recalcularea pensiilor în vederea eliminării inechităților.
- Măsuri de protecție socială în domeniul pensiilor.
- Prin PNRR, Componenta C8, cu termen limită trimestrul IV 2024, se vor implementa proiecte prin care se va realiza creșterea capacității administrative a CNPP și a instituțiilor subordonate prin digitalizarea întregului sistem cu rezultate directe în simplificarea interacțiunii cu beneficiarii, creșterea ritmului de procesare a solicitărilor, digitalizarea bazelor de date, evaluarea tuturor dosarelor de pensii în perspectiva recalculării și transpunerea tuturor dosarelor de pensii din format letric în format electronic, stocarea informațiilor/arhivelor în baze de date digitale și nu în ultimul rând formarea profesională a personalului în domeniul competențelor digitale.
- Alte tipuri de măsuri: cele 6 categorii de pensii de serviciu vor fi recalculate plecând de la principiul contributivității în raport cu beneficiarii drepturilor de pensie, cu respectarea jurisprudenței Curții Constituționale.
- **Obiectiv 2: Modernizarea sistemului de salarizare.**
- Modernizarea salarizării în sectorul public urmărește eliminarea inechităților și discrepanțelor salariale din sistemul bugetar și instituirea unui sistem de stimulare a performanței.
- Stabilirea calendarului de modernizare și implementare a Legii nr. 153/2017, ținând cont de condiționalitățile asumate prin PNRR și negocierile cu CE.

- Realizarea unei evaluări globale a impactului legislației privind salarizarea din sectorul bugetar prin:
  - o Analiza tuturor categoriilor de sporuri, ținând cont de condiționalitățile asumate prin PNRR și negocierile cu CE;
  - o Evaluarea criteriilor care stau la baza salarizării în sistem, ca o condiție esențială a îmbunătățirii cadrului legislativ (Legea nr. 153/2017) - criterii precum complexitatea muncii trebuie evaluate, în mod obiectiv, fiind necesare corelări între muncă și nivelul de salarizare din sistemul public;
  - o Valorificarea rezultatelor evaluării în scopul îmbunătățirii serviciilor publice.
- Acordarea unui spor de performanță lunar personalului care a realizat sau a participat direct la obținerea unor rezultate deosebite în activitatea instituției/autorității publice sau a sistemului din care face parte, a participat la activități cu caracter deosebit, a efectuat lucrări cu caracter excepțional ori a avut un volum de activitate ce depășește în mod semnificativ volumul optim de activitate, în raport cu complexitatea sarcinilor, în baza criteriilor stabilite de ordonatorul de credite, cu încadrarea în procentul maxim prevăzut de lege;
- Creșterea salariului minim brut garantat în plată.
- Transpunerea în legislația națională a legislației europene care prevede ca salariul minim brut garantat în plată să reprezinte 50% din salariul mediu brut.
- Va fi implementat un mecanism obiectiv de stabilire predictibilă a salariului minim brut pe țară garantat în plată în funcție de dinamica creșterii economice, negociat cu partenerii sociali (sindicatul și patronatele) în vederea stabilirii unui mecanism predictibil de creștere a salariului minim pe economie.
- **Obiectiv 3: Modernizarea asistenței sociale prin investiții în infrastructură și servicii integrate.**
- Modernizarea sistemului de asistență socială prin:
  - o Colaborarea cu Ministerul Educației și cu Ministerul Sănătății, în vederea furnizării de servicii și beneficii integrate (asigurarea accesului la servicii de sănătate pentru toate categoriile);
  - o Punerea în funcțiune a unei rețele de centre de servicii de zi care vor oferi asistență socială și servicii de reabilitare, iar fiecare va avea cel puțin o echipă mobilă de furnizori de servicii pentru persoanele în vârstă care nu se pot deplasa la centru;
  - o Protejarea dreptului la demnitate socială - construirea de locuințe protejate (POIDS);
  - o Sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces redus la servicii sociale - servicii comunitare integrate în 2000 de comunități rurale: îngrijitori pentru persoane vârstnice, asistenți sociali, asistenți medicali, mediatori școlari, dezvoltarea și dotarea centrelor comunitare integrate (POIDS);
  - o Sprijinirea formării profesionale continue a asistenților sociali din comunitățile rurale (POIDS);
  - o Trecerea de la un serviciu de asistență socială care se bazează pe alocări financiare insuficiente în raport cu nevoile și problemele concrete ale categoriilor vulnerabile către servicii sociale integrate;
  - o Investiții de infrastructură și servicii integrate;
  - o Construcția/reabilitarea/modernizarea/extinderea/dotarea cu echipamente acentrelor comunitare integrate.
- Măsuri de sprijin a persoanelor vârstnice prin:

- o Elaborarea proiectului de lege privind asistența socială a persoanelor vârstnice (proiectul va asigura eficiența finanțării serviciilor de îngrijire pe termen lung, îmbunătățirea sistemului actual de asistență socială a persoanelor vârstnice, în special a sistemului de servicii de îngrijire pe termen lung, dezvoltarea unui program de îngrijire pe termen lung și implementarea politicilor publice pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice;
- o Dezvoltarea comunităților de seniori pentru integrare socială și îmbătrânire activă (POIDS);
- o Dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu pentru vârstnici cu venituri foarte mici (POIDS);
- o Programul "Demnitate socială pentru seniorii defavorizați" – pensionarii beneficiari de indemnizație socială și cei cu invaliditate - circa 1,5 mil. beneficiari – mese calde/pachete alimentare; îmbunătățirea accesului la sănătate în mediul rural și servicii de îngrijire la domiciliu cu echipe integrate (asistent social, asistent medical comunitar, îngrijitor la domiciliu);
- o Înființarea a 75 centre de sprijin de zi pentru persoanele vârstnice defavorizate.
- Integrarea intervențiilor la nivelul comunității vor fi corelate cu implementarea venitului minim de incluziune (VMI) și a altor măsuri sociale.
- Implementarea reformei privind venitul minim de incluziune (VMI) conform celor asumate în cadrul PNRR.
- Asigurarea măsurilor administrative pentru aplicarea Legii nr.196/2016 privind venitul minim de incluziune, cu modificările și completările ulterioare.
- Operaționalizarea Sistemului informatic dedicat acestui beneficiu și finalizarea măsurilor administrative în anul 2023.
- Finalizarea la 31 decembrie 2023 a proiectului "Politici sociale performante – strategie națională pentru implementarea performantă a politicilor familiale" - cod SIPOCA 706/cod MySMIS 129604.
- Punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.196/2016 privind venitul minim de incluziune, începând cu 1 ianuarie 2024.
- Implementarea măsurilor de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil din sistemul energetic prin: protejarea consumatorului vulnerabil prin creșterea nivelurilor de venituri până la care se acordă dreptul și protejarea consumatorului vulnerabil prin stabilirea cuantumului ajutorului prin compensare procentuală față de o valoare de referință și introducerea suplimentului pentru energie.
- Măsuri de sprijin pentru persoanele adulte cu dizabilități:
  - o Promovarea măsurilor de accesibilizare a mediului fizic și informațional pentru persoanele cu dizabilități și asigurarea verificării acestora prin ANPIS, care verifică aplicarea prevederilor legale privind adaptarea mediului fizic, informațional și comunicațional la nevoile persoanelor cu dizabilități și ANPDPD, care a elaborat Strategia Națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă" 2022-2027;
  - o Dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități prin restructurarea centrelor cu capacitate mare și asigurarea incluziunii beneficiarilor în comunitate (serviciile de tip centre de zi și Respiro au fost identificate ca fiind o necesitate fundamentală, având un impact pozitiv asupra calității vieții familiilor persoanelor cu dizabilități și un rol semnificativ în prevenirea dezinstituționalizării);

- o Simplificarea sistemului de evaluare și încadrare în grad de handicap;
- o Accesul la servicii europene pentru persoanele cu handicap;
- o Cardul european pentru dizabilitate este documentul care dă dreptul persoanelor cu dizabilități la acces gratuit la evenimente culturale, sportive și de petrecere a timpului liber, în unul dintre statele membre ale Uniunii Europene participante la proiectul "Asigurarea mobilității pentru persoane cu dizabilități în România și Europa". Beneficiul se acordă în mod diferit pentru fiecare din cele 8 state membre ale Uniunii Europene participante la proiect;
- o Susținerea în continuare a inițiativei europene "Cardul European de Dizabilitate". ANPDPD continuă procesul de colectare și centralizare a cererilor de la beneficiari (prin intermediul DGASPC-urilor) și cel de tipărire a cardurilor. România este promotor al acestui card. Cardul european pentru dizabilitate poate fi utilizat în următoarele țări ale Uniunii Europene: Slovenia, Cipru, Belgia, Italia, Estonia, Finlanda, Malta și România;
- o Transmiterea, în baza acordului persoanei cu handicap, a certificatului de încadrare către alte instituții publice (exemplu: direcția de taxe și impozite pentru scutirea impozitului pe imobil);
- o Sisteme de sprijin și suport pentru o viață independentă vor fi acordate persoanelor cu dizabilități care nu sunt instituționalizate, în colaborare cu CNAS (se va face reevaluarea atât a cuantumului decontabil, cât și a listei tehnologiilor asistive disponibile ca sprijin pentru o viață activă și incluziune în muncă, urmărind principiul în care o investiție în tehnologia asistivă potrivită și modernă este o investiție care se recuperează în timp prin participarea persoanei respective în viața comunității și diminuarea costurilor directe și indirecte ale lipsei de independență).
- Alte tipuri de măsuri:
  - o • Crearea unui cadru pentru a face posibile transferurile de cazuri sociale între județe și de finanțare a acestora;
  - o Dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoane cu adicții;
  - o Servicii sociale și suport acordate altor grupuri vulnerabile: migranți, victime ale violenței domestice, victime ale traficului de persoane; persoane dependente de droguri și alcool; persoane eliberate din penitenciare; persoane fără adăpost (POIDS, BS);
- **Obiectiv 4: Politici active de ocupare și stimulare a muncii.**
- Pregătirea și calificarea forței de muncă:
  - o Actualizarea constantă a Codului ocupațiilor din România și introducerea de noi meserii practicate pe piața muncii, în concordanță cu transformările ce au loc la nivelul acesteia;
  - o Îmbunătățire instrumente, procese, mecanism monitorizare piața muncii/anticipare competențe: urmărire absolvenți/forța de muncă/adaptare programe formare - măsuri active (POEO);
  - o În zonele cu o pondere semnificativă a unei minorități naționale se vor organiza cursurile de calificare și recalificare pentru persoanele aparținând acestor minorități și în limba lor maternă, facilitând în acest fel însușirea mai ușoară de competențe specifice necesare pentru integrarea pe piața forței de muncă;
  - o Furnizarea de măsuri de identificare, înregistrare, pregătire și incluziune pe piața forței de muncă a tinerilor NEETS (POEO);

- o Pachete de măsuri active personalizate pentru categorii dezavantajate pe piața muncii (formare, ucenicii, stagii, mobilitate, subvenții) (POEO);
- o Măsuri de sprijin pentru facilitarea accesului angajatorilor la resurse europene sau naționale pentru pregătirea angajaților astfel încât să crească eficiența programelor de formare.
- o Măsuri de sprijin pentru formarea angajaților și păstrarea locurilor de muncă în activitățile/sectoarele economice afectate de probleme sistemice (POEO).
- Creșterea ocupării persoanelor dependente de ajutorul social și reducerea șomajului:
  - o Integrare și sprijin pentru șomeri – actualizarea, în conformitate cu nevoile pieței muncii, a legii privind asigurările pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă;
  - o Informarea lucrătorilor care acceptă munca nedeclarată cu privire la consecințe, astfel încât aceștia să conștientizeze beneficiile declarării integrale a veniturilor pe care le vor avea atât în timpul vieții active, cât și la momentul dobândirii calității de pensionar;
  - o Corecta informare a cetățenilor români care merg să lucreze în străinătate, cu privire la condițiile de muncă;
  - o Eficientizarea politicii de ocupare și de stimulare a muncii prin: creșterea capacității ANOFM de identificare a oportunităților de angajare și sprijinirea, prin resurse proprii sau externalizate, a șomerilor în găsirea unui loc de muncă, inclusiv prioritizarea dobândirii de cunoștințe în folosirea tehnologiei IT pentru categoriile de persoane care și-au pierdut locul de muncă în perioada pandemiei și creșterea capacității ANOFM de a realiza prognoze/evaluări ex-ante privind evoluția pieței muncii, astfel încât să se anticipeze prioritățile în domeniu și să se fundamenteze corespunzător luarea deciziilor;
  - o Creșterea ratei de ocupare în rândul populației vulnerabile, prin flexibilizarea condițiilor de participare la cursuri de formare profesională. Încadrarea la nivelul AJOFM a unui consilier de orientare în cariera, în scopul identificării persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, care provin din comunitățile vulnerabile, inclusiv din comunitățile cu pondere semnificativă de romi;
  - o Continuarea integrării pe piața muncii a persoanelor care beneficiază de protecție temporară; rămânem solidari cu Ucraina iar serviciul public de ocupare va continua să dezvolte măsurile de integrare pe piața muncii.
- **Obiectiv 5: Digitalizarea serviciilor publice.**
- Creșterea capacității administrative și digitalizarea/evaluarea dosarelor de pensii CNPP:
  - o Eficientizarea prin digitalizare a activității caselor de pensii (digitalizarea bazelor de date, precum și a modului de corespondență cu beneficiarii serviciilor oferite de casele teritoriale de pensii publice);
  - o Evaluarea tuturor dosarelor de pensii în perspectiva recalculării și transpunerea tuturor dosarelor de pensii din format letric în format electronic;
  - o Creșterea capacității caselor de pensii în folosirea tehnologiei pentru rezolvarea solicitărilor pensionarilor (creșterea nivelului de informare a pensionarilor și accesul acestora la dosarele de pensii în format digital, ca parte a programului de furnizare a serviciilor destinate pensionarilor indiferent de locul de reședință);
  - o Întărirea capacității de comunicare/răspuns la solicitările de informații ale beneficiarilor prin folosirea informației în sistem digital;

- o Digitalizarea relațiilor de muncă, în sensul utilizării semnăturii electronice în toate documentele necesare desfășurării acestor relații și simplificarea mecanismelor de desfășurare a telemuncii (inclusiv în ce privește sănătatea și securitatea în muncă);
- o Stocarea informațiilor/arhivelor în baze de date digitale;
- o Cursuri de formare în domeniul competențelor digitale pentru angajați.
- Creșterea capacității administrative și digitalizarea serviciilor oferite de ANOFM-modernizarea infrastructurii:
  - o Digitalizarea serviciilor oferite de ANOFM (cum ar fi depunerea online a documentelor pentru înregistrarea beneficiarilor și acordarea de prestații, posibilitatea de a se înregistra și de a participa la cursuri de formare online și evaluarea competențelor profesionale, sesiuni de consiliere online) și modernizarea infrastructurii;
  - o Digitalizarea relațiilor de muncă, în sensul utilizării semnăturii electronice în toate documentele necesare desfășurării acestor relații și simplificarea mecanismelor de desfășurare a telemuncii (inclusiv în ce privește sănătatea și securitatea în muncă);
  - o Stocarea informațiilor/arhivelor în baze de date digitale;
  - o Cursuri de formare în domeniul competențelor digitale pentru angajați.
- Creșterea capacității administrative și digitalizarea beneficiilor de asistență socială-ANPIS:
  - o Se va urmări reducerea sarcinii administrative atât la nivelul autorităților publice locale, cât la nivelul ANPIS, prin dezvoltarea platformei digitale care sprijină această reformă, prin digitalizarea tuturor serviciilor de acordare a beneficiilor de asistență socială;
  - o Digitalizarea beneficiilor de asistență socială gestionate de ANPIS (inclusiv operaționalizarea platformei digitale pentru punerea în aplicare a venitului minim de incluziune). Dezvoltarea unor instrumente de comunicare în timp real cu cetățenii și de gestionare electronică a dosarelor referitoare la beneficiile și prestațiile sociale;
  - o Digitalizarea relațiilor de muncă, în sensul utilizării semnăturii electronice în toate documentele necesare desfășurării acestor relații și simplificarea mecanismelor de desfășurare a telemuncii (inclusiv în ce privește sănătatea și securitatea în muncă) ;
  - o Stocarea informațiilor/arhivelor în baze de date digitale;
  - o Cursuri de formare în domeniul competențelor digitale pentru angajați.
- Creșterea capacității administrative și digitalizarea serviciilor oferite de ITM:
  - o Digitalizarea ITM, care vizează activitatea de control din domeniul relațiilor de muncă și al securității și sănătății în muncă (sistem informatic, semnături electronice, simplificarea procedurii de notificare);
  - o Digitalizarea serviciilor oferite de ITM, precum și interconectarea bazelor de date, astfel încât activitățile pe care aceasta le are în vedere să se desfășoare cu eficiență maximă;
  - o Digitalizarea relațiilor de muncă, în sensul utilizării semnăturii electronice în toate documentele necesare desfășurării acestor relații și simplificarea mecanismelor de desfășurare a telemuncii (inclusiv în ce privește sănătatea și securitatea în muncă);
  - o Stocarea informațiilor/arhivelor în baze de date digitale;
  - o Cursuri de formare în domeniul competențelor digitale pentru angajați.
- Creșterea capacității administrative și digitalizarea serviciilor oferite de ANPDPD:
  - o Digitalizarea sistemului de evaluare și încadrare în grad de handicap;
  - o Stocarea informațiilor/arhivelor în baze de date digitale;

- o Cursuri de formare în domeniul competențelor digitale pentru angajați.
- Digitalizarea marilor servicii publice și creșterea performanței instituțiilor din subordinea/sub autoritatea/coordonarea Ministerului Muncii și Solidarității Sociale:
  - o Dezvoltarea unor sisteme informatice, cât și dotarea cu echipamente IT și formarea personalului la nivelul tuturor instituțiilor subordonate/sub autoritatea sau în coordonarea ministerului și a structurilor deconcentrate de la nivelul acestora: Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă și agențiile județene, Agenția Națională de Plăți și Inspecție Socială și agențiile județene, respectiv Inspecția Muncii și inspectoratele teritoriale de muncă.
- **Obiectiv 6: Reducerea deficitului de forță de muncă** prin realizarea unui program dedicat absolvenților care să contribuie la reducerea migrației externe.
  - Program pilot „România are nevoie de tine” pentru reducerea migrației externe a tinerilor educați și/sau calificați.
- **Obiectiv 7: Creșterea ratei de participare a femeilor pe piața muncii**, în special a celor din mediul rural cu nivel scăzut de calificare.
  - Program pilot „Femei din mediul rural pentru piața muncii”, în scopul creșterii numărului femeilor din mediul rural cu nivel scăzut de calificare, ocupate pe piața muncii.
- **Obiectiv 8: Creșterea ratei de participare la formare profesională în vederea ocupării unui loc de muncă decent.**
  - Program guvernamental „Investește în formarea ta” FORM-INVEST în vederea creșterii ratei de participare a persoanelor la programe de formare profesională pentru calificări noi, având în vedere utilizarea extensivă a noilor tehnologii și apariția de noi ocupații, calificări care implică costuri imediate pentru formare, echipamente și instrumente de lucru ce nu pot fi suportate de către participanți.
- **Obiectiv 9: Dezvoltarea de servicii sociale adresate persoanelor vârstnice.**
  - Dezvoltarea de servicii sociale prin cele 4 Programe de interes național pentru dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoanele vârstnice, aprobate prin HG nr.435/2022, respectiv "Servicii comunitare la domiciliu pentru persoanele vârstnice dependente", "Servicii de acordare a hranei pentru persoanele vârstnice", "Centre de zi de asistență și recuperare pentru persoanele vârstnice" și "Servicii sociale de asistență comunitară pentru persoanele vârstnice".
  - Înființarea și funcționarea de unități de îngrijire la domiciliu pentru persoanele vârstnice dependente.
- **Obiectiv 10: Dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoanele fără adăpost.**
  - Prin derularea acestui program de interes național se propune înființarea unor servicii sociale adresate persoanelor fără adăpost.
  - Înființarea serviciilor sociale adresate persoanelor fără adăpost, vor asista un număr mediu de 5.528 persoane/lună, după cum urmează:
    - o 4 centre rezidențiale pentru persoanele fără adăpost (8790 CR-PFA-I) care vor deservi un număr mediu de 346 persoane/lună;
    - o 7 adăposturi de noapte (8790 CR-PFA-II) care vor deservi un număr mediu de 314 persoane/lună;
    - o 8 centre de zi pentru informare și consiliere (8899 CZ-PFA-I) care vor deservi un număr mediu de 1.464 persoane/lună;
    - o 18 centre de zi pentru integrare/reintegrare socială (8899 CZ-PFA-II) care vor deservi un număr mediu de 576 persoane/lună;

- o 6 echipe mobile (8899 SIS-I) care vor deserve un număr mediu de 1.188 persoane/lună;
- o 8 ambulanțe sociale (8899 SIS-II) care vor deserve un număr mediu de 1.640 persoane/lună.
- **Obiectiv 11: Digitalizare: Sistemul național de management privind dizabilitatea (SNMD).**
- Implementarea Sistemului național de management privind dizabilitatea (SNMD), prin:
  - o Realizarea unei platforme naționale centralizate pentru colectarea, stocarea și distribuirea informațiilor referitoare la cazurile persoanelor cu handicap (adulți și copii cu certificate de încadrare în grad și tip de handicap sau care sunt la prima evaluare privind obținerea certificatului) către autoritățile publice centrale și locale, beneficiari individuali și parteneri instituționali;
  - o Dotarea și echiparea DGASPC -urilor cu 47 de seturi de echipamente care permit evaluarea în vederea încadrării în grad de handicap a persoanelor cu dizabilități și 50 de echipamente de conectivitate securizată.
- **Obiectiv 12: Consolidarea rețelei de servicii sociale în comunitate pentru persoanele cu dizabilități.**
- Înființarea serviciilor sociale de tip centre de zi și centre Respiro/de criză.
- Reabilitarea și dotarea la standarde moderne a 50 de centre de zi și servicii de recuperare neuro-motorie ambulatorii.
- Dezvoltarea infrastructurii sociale prin construirea, dotarea și finanțarea a 55 de centre de zi și servicii de recuperare neuro-motorie ambulatorii.
- Înființarea a 47 de echipe mobile și 47 de servicii de asistență și suport;
- Dezvoltarea de locuințe individuale cu suport permanent (locuințe incluzive) pentru persoanele cu dizabilități care au nevoie de asistență medicală și socială permanentă.
- Dezvoltarea unui centru multidisciplinar de servicii sociale pentru persoane cu dizabilități și veterani de război.
- Sprijinirea implementării măsurilor destinate refugiaților cu dizabilități în scopul integrării oportunităților oferite de sistemul de protecție socială.
- **Obiectiv 13: Ecosistem de muncă incluziv.**
- Creșterea numărului de persoane cu dizabilități încadrate în muncă:
  - o Acordarea stimulentei de inserție pentru formare și angajare asistată;
  - o Acordare de stimulente pentru angajatori în vederea accesibilizării locului de muncă;
  - o Promovarea și susținerea antreprenoriatului și dezvoltarea unui program de Start-up pentru persoanele cu dizabilități;
  - o Susținerea și operaționalizarea Pachetului european de angajare destinat persoanelor cu dizabilități (Disability Employment Package).
- **Obiectiv 14: Sistem modern de evaluare a persoanelor cu handicap.**
- Simplificare administrativă și digitalizare a sistemului de protecție pentru persoanele cu dizabilități:
  - o Consolidarea rolului Comisiilor de evaluare și încadrare în grad de handicap de la nivel județean și a componentei acestora;
  - o Revizuirea sistemului de evaluare și a valabilității certificatului pentru persoanele cu handicap ireversibil;
  - o Implementarea unui nou model de anchetă socială în acord cu standardele internaționale;

- o Elaborarea unor criterii medico-psihosociale în acord cu principiile Clasificării Internaționale a Funcționării, Dizabilității și Sănătății, aprobată de Organizația Mondială a Sănătății.
- **Obiectiv 15: „Calitatea serviciilor sociale”.**
- Asigurarea calității serviciilor sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități:
  - o Revizuirea standardelor de calitate pentru serviciile sociale destinate beneficiarilor cu dizabilități;
  - o Dezvoltarea unor metodologii și instrumente de pregătire pentru viață independentă pentru persoane cu dizabilități;
  - o Implementarea ghidului privind accelerarea dezinstituționalizării și tranziției către viața independentă;
  - o Formarea continuă a specialiștilor care lucrează cu și pentru persoanele cu dizabilități;
  - o Formarea asistenților personali profesioniști;
  - o Realizarea unei baze naționale a asistenților personali profesioniști.

12. MINISTERUL FAMILIEI ȘI TINERETULUI

Construcția unei societăți coezive, care să beneficieze de îmbunătățirea sistemului de educație și sănătate, de reducerea inegalităților dintre bărbați și femei, dintre mediul urban și rural, care să conducă la promovarea unei societăți deschise, în care cetățenii se pot simți apreciați și sprijiniți trebuie să aibă la bază prioritatea susținerii familiei și a politicilor pentru tineret.

Priorități de guvernare.

- Natalitate – România trece printr-o criză demografică fără precedent. În ultimii doi ani, au fost înregistrate cele mai puține nașteri din ultimul secol. Sprijinim cupluri și familiile tinere prin măsuri concrete. 1 din 5 cupluri din România se luptă cu infertilitatea și au nevoie de sprijin financiar pentru plata procedurilor pentru obținerea unei sarcini. De asemenea, familiile tinere au nevoie de susținere financiară și după ce aduc pe lume un copil.
- Egalitatea de șanse între femei și bărbați – Promovarea drepturilor femeilor și introducerea cotelor de gen. Promovarea participării femeilor la piața muncii, inclusiv accesul la servicii de îngrijire a copiilor și a persoanelor dependente - Strategia națională pentru egalitatea de șanse, pentru crearea de măsuri concrete de reducere a nivelului inegalităților și a situațiilor de vulnerabilitate prin care trec femeile din țara noastră.
- Implementarea pachetului de politici publice pentru protecția drepturilor copilului – Realizarea investițiilor finanțate prin PNRR – rețeaua celor 150 de centre de zi pentru copii, continuarea sprijinirii tinerilor aflați în grija statului prin acordarea alocației lunare de plasament, indemnizația de sprijin și indemnizația pentru tineri, Garanția pentru copii prin corelarea planului de acțiune cu Strategia Națională pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Copilului “Copii protejați. România sigură” și Acordul de țară pentru perioada de programare 2021-2027, Operaționalizarea sistemului informatic național pentru digitalizarea sistemului de protecție socială.
- Politici pentru tineret Priorități 2023-2024. Aplicarea Legii Tinerilor, finalizarea și aplicarea Strategiei Naționale în domeniul Tineretului, ce construiește viziunea pe termen mediu și lung în ceea ce privește dezvoltarea politicilor pentru tineret.

Obiective de guvernare.

I. Natalitate

- **Obiectiv 1: Programul național social pentru creșterea natalității.**
- Sprijin oferit cuplurilor și familiilor infertile care nu-și permit costurile procedurilor FIV. Suma decontată pentru o procedură este de 15.000 de lei, iar în baza recomandării medicale, un cuplu/femeie singură poate beneficia de maximum trei astfel de ajutoare într-un an.
- **Obiectiv 2: TVA redus pentru produsele destinate copiilor.**
- Propunere pentru reducerea TVA până la 5% la produsele esențiale pentru creșterea copiilor (lapte praf, mâncare pentru bebeluși, scutece, produse de igienă).
- **Obiectiv 3: Programul social de interes național de asigurare a cheltuielilor pentru educație timpurie „Educație pentru toți”.**
- Pentru familiile cu venituri de maximum 2 salarii medii nete pe economie, aproximativ 8.000 de lei, și care au cereri respinse din cauza lipsei de locuri în creșe/grădinițe de stat propunem acordarea unor tichete valorice/vouchere, pentru achitarea serviciilor oferite de after-school, creșe sau grădinițe particulare.
- **Obiectiv 4: Programul social de interes național de prevenire a afecțiunilor care pot apărea în timpul sarcinii „Materna”.**
- Propunere pentru acordarea unui sprijin financiar pentru viitoarele mame prin care să se acorde un ajutor financiar pentru achitarea consultațiilor și analizelor din timpul sarcinii, care nu sunt decontate prin sistemul public de asigurări de sănătate.
- **Obiectiv 5: Măsuri pentru protejarea femeilor care finalizează concediul postnatal împotriva concedierii abuzive.**
- Propunere legislativă pentru asigurarea stabilității locului de muncă mamelor care se întorc în câmpul muncii din concediul de creștere a copilului.
- **Obiectiv 6: Sprijin financiar pentru copiii cu părinți plecați la muncă în străinătate.**
- Un sprijin financiar minim pentru copiii care au rămas în grija rudelor în timp ce părinții sunt la muncă în străinătate. Ajutorul va fi oferit persoanelor care-și asumă, printr-o hotărâre a instanței de judecată, creșterea acestor copii și poate fi acordat pentru rechizite, haine, analize medicale etc. pentru acești copii.
- **Obiectiv 7: Program flexibil de muncă pentru părinții copiilor cu vârsta cuprinsă între 0-3 ani.**
- Sprijinirea părinților cu copii cu vârsta până la 3 ani printr-un program de muncă flexibil și posibilitatea de a lucra la distanță, de acasă 1 zi/săptămână și 2 zile pe săptămână în cazul familiilor monoparentale. De asemenea, adaptarea programului de lucru, conform legii, în cazul vacanțelor școlare în cazul părinților copiilor cu vârsta 3-12 ani.
- **Obiectiv 8: Facilități acordate angajatorilor pentru a crea spații dedicate supravegherii și educării copiilor de vârstă preșcolară ai angajaților.**
- **Obiectiv 9: Eficientizarea legislației referitoare la profesia de bonă.**
- **Obiectiv 10: Programul social de interes național de prevenție „Un copil, un zâmbet”.**
- Acordarea unui sprijin financiar pentru achitarea consultațiilor, tratamentelor stomatologice, achitarea dispozitivelor medicale pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 10-17 ani, identificați cu probleme dentare și care au indicație de la medicul specialist stomatolog/ortodont.
- **Obiectiv 11: Concursul național de proiecte pentru familie.**
- Similar Concursului de proiecte studentești sau de tineret, va fi organizat un apel de proiecte dedicate familiilor, pe care să le deruleze organizațiile și fundațiile. Proiectele

câștigătoare vor fi stabilite în baza unei metodologii, iar granturile stabilite în funcție de bugetul dedicat programului.

➤ **Obiectiv 12: Cardul Național pentru Familiile Numeroase.**

- Recunoașterea statutului de familie numeroasă, familia care are în întreținere trei sau mai mulți copii minori și crearea Cardului național pentru familii numeroase;
- Obiectivul cardului este de a oferi familiilor numeroase oportunități de a accesa reduceri și oferte speciale pentru achiziția de alimente, carburanți, transport, servicii bancare, educaționale, recreaționale etc. Alte măsuri pot viza acordarea unor reduceri de impozite pentru familiile numeroase sau la plata unor servicii publice.

➤ **Obiectiv 13: Sprijin pentru familii monoparentale.**

- Programul are în vedere aprobarea și implementarea măsurilor de sprijin personalizat pentru părintele unic, prin finanțarea cursurilor de recalificare sau de perfecționare profesională, precum și acordarea de vouchere pentru activități de destinate copiilor (activități din domeniul sportului, creației, artei etc.), încurajarea angajatorilor pentru utilizarea formelor flexibile de muncă.

II. Egalitatea de șanse între femei și bărbați,

➤ **Obiectiv 14: Ghidul prevenirii hărțuirii la locul de muncă.**

- Implementarea ghidului standardizat privind prevenirea hărțuirii pe criteriul de sex și hărțuirea morală la locul de muncă. Scopul proiectului este de a stabili un cadru metodologic comun pentru instituțiile și autoritățile publice centrale și locale, civile și militare, precum și pentru companiile private de a aplica un instrument esențial în lupta împotriva discriminării și inegalității, hărțuirii morale la locul de muncă.

➤ **Obiectiv 15: Strategia Națională privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și pentru prevenirea și combaterea violenței domestice.**

- Implementarea acestui document strategic inițiat de Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, aprobat în decembrie 2022.

➤ **Obiectiv 16: Beneficii fiscale de Ziua Bărbatului similar celor acordate pentru ziua femeii – 8 martie.**

- Modificarea Codului Fiscal pentru a introduce posibilitatea acordării de cadouri bărbaților, din partea angajatorilor, cu ocazia Zilei Bărbatului – 19 Noiembrie;
- Prezentul proiect propune obiective și măsuri care vor contribui la creșterea nivelului general al egalității de șanse și de tratament al femeilor și bărbaților din România.

III. Implementarea pachetului de politici publice pentru protecția drepturilor copilului.

➤ **Obiectiv 17 : “Locul copilului este în familie” – Centre de zi finanțate prin PNRR.**

- Realizarea unei rețele naționale de 150 de centre de zi pentru copiii din familiile vulnerabile.

IV. Tineret.

➤ **Obiectiv 18: Programele de creditare cu garanția statului „STUDENT INVEST” și „FAMILY START”.**

- Susținerea tinerilor și a familiilor prin programele de creditare cu garanția statului și dobândă subvenționată din bugetul MFTES – Family Start și Student Invest.

- Acordarea de credite garantate de stat în proporție de 80% și cu dobândă subvenționată 100% pentru studenți/masteranzi/doctoranzi și dobândă subvenționată 75% pentru familii.
- Pentru 2023, în urma solicitărilor băncilor partenere, programele vor fi modificate în sensul că majorăm vârsta beneficiarilor, permitem medicilor rezidenți și familiilor monoparentale să poată aplica la programe, majorăm suma maximă a creditelor (75.000 de lei pentru Student Invest și 150.000 de lei pentru Family Start) și introducem noi cheltuieli eligibile.
- **Obiectiv 19: Cardul european pentru tineret.**
- Sprijinirea tinerilor din România prin dezvoltarea cardului european pentru tineret, prezent în acest moment în peste 38 de state și utilizat de peste 6 mil. de tineri.
- Orice tânăr din România, cu vârsta între 14 și 35 de ani, va putea avea un Card European de Tineret care să-i ofere beneficii și reduceri așa cum au peste 6 mil. de tineri europeni.
- Cardul European oferă reduceri consistente la magazine, hoteluri, transport, restaurante sau muzee.
- **Obiectiv 20: Elaborarea Strategiei Naționale pentru Tineret pentru perioada 2023—2027, aceasta urmând a fi corelată cu Strategia Europeană de Tineret.**
- **Obiectiv 21: Concursul Național de Proiecte.**
- Modificarea metodologiei, de comun acord cu organizațiile de tineret și studențești, pentru acordarea unor finanțări sustenabile pentru proiectele punctuale dedicate tinerilor și studenților.
- **Obiectiv 22: Organizarea programului de tabere ARC, a taberelor studențești și a taberelor sociale.**
- **Obiectiv 23: Clarificarea situației juridice și cadastrale a patrimoniului din domeniul tineretului, la nivel central și local, în vederea realizării descentralizării.**

13. MINISTERUL CULTURII

Impactul activității sectoarelor cultural-creative din România, în anii în care economia este sănătoasă și nu combaterea efectelor pandemiei este preocuparea prioritară, reprezintă aproximativ 3,6% din PIB și vizează nu doar populația țării, ci atât diaspora, cât și turiștii atrași de moștenirea culturală, aflată într-un permanent proces de fructificare și revalorificare. În schimb, efectele distructive ale eterogenității nivelului de cultură și educație și, totodată, ale absenței unor politici culturale, sunt lipsite de orice echivoc și se fac simțite în orice moment și domeniu al vieții cotidiene.

Cultura este un factor integrator al tradițiilor, al patrimoniului, al diversității, al creațiilor artistice și al noilor platforme de comunicare și trebuie tratată corespunzător pentru a se crea/consolida instituții pe măsura beneficiilor pe care doar acest liant al societății le poate oferi. Pentru protejarea și transmiterea ei către generațiile viitoare, patrimoniul cultural trebuie privit prin prisma specificului și specificităților fiecărui tip de patrimoniu: material, imaterial, mobil, imobil, subacvatic, ș.a.m.d. Trebuie abordat simultan și complementar prin prisma celor două mari specificități ale sale: patrimoniul material (de la arheologie la monumente istorice, de la arhitectură, artele frumoase la muzee, de la infrastructură culturală la monumentele de for public - fără ca enumerarea să fie limitativă) și patrimoniul imaterial (e.g.: tradiții, obiceiuri, literatură, media, cinematografie și artele spectacolului, evenimente culturale de masă, meșteșuguri, sport, gastronomie ș.a.m.d.).

Priorități de guvernare.

- Continuarea protejării și punerii în valoare a patrimoniului cultural material.
- Continuarea protejării și punerii în valoare a patrimoniului cultural imaterial.
- Creșterea progresivă, anuală, a bugetului Ministerului Culturii astfel încât până în anul 2028 să se atingă pragul de 1% din PIB.
- Dezvoltarea unui sistem digital pentru procesele de finanțare a culturii (buget alocat: 3,75 mil. euro), investiție care va facilita accesul la finanțare pentru operatorii culturali naționali prin cereri de finanțare simplificate și digitalizate, evaluarea proiectelor, contractare, monitorizarea și evaluarea, debursarea finanțării, evaluarea ex-post.
- Digitalizarea proceselor referitoare la protejarea patrimoniului cultural - continuarea măsurilor de digitalizare a sistemului de protejare a patrimoniului cultural precum și a măsurilor de actualizare constantă în online a Listei Monumentelor Istorice și a altor baze de date ale Institutului Național al Patrimoniului. Alocarea de resurse umane și financiare corespunzătoare.
- Protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural material prin Programul național de restaurare a monumentelor istorice (PNR).
- Continuarea demersurilor de înscriere în patrimoniul UNESCO a obiectivului „Ansamblul Monumental Calea Eroilor” realizat de Constantin Brâncuși la Târgu Jiu.
- Continuarea cooperării inter-statale pentru realizarea demersurilor de înscriere a dosarului multinațional „Transhumanța, strămutarea sezonieră a turmelor” în Lista Reprezentativă a patrimoniului cultural imaterial al umanității, asociate (depus în 30.03.2022).
- Creșterea atractivității zonelor urbane și rurale prin includerea în Programul național de restaurare a imobilelor monument istoric deținute de persoane fizice, în condițiile îndeplinirii criteriilor specifice de către proprietari și cofinanțării proporționale din partea acestora.
- Dezvoltarea unui sistem integrat de monitorizare și protejare a patrimoniului cultural subacvatic, inclusiv prin implementarea de programe de cercetare arheologică și conservare.
- Elaborarea și implementarea planului național de protecție a patrimoniului cultural național în situații excepționale.
- Transferul la Ministerul Culturii și re-operaționalizarea schemei de rebate pentru producția de filme în România în valoare de cca. 50 mil. euro și implementarea schemei de rebate pentru perioada 2023-2027.
- Susținerea în plan legislativ și guvernamental a proiectului de lege privind înființarea Muzeului Național de Istorie și Cultură a Romilor prin identificarea și transmiterea unui imobil Agenției Naționale pentru Romi pentru realizarea acestui obiectiv.
- Dezvoltarea, stimularea și asigurarea finanțării în mod corespunzător a pieței de carte din România (asigurarea punerii în aplicare în mod corespunzător a Legii bibliotecilor nr. 334 din 31 mai 2002, republicată, prin implementarea prevederilor privind creșterea anuală a colecțiilor din bibliotecile publice - trebuie să fie de minimum 50 de documente specifice la 1.000 de locuitori).
- Alte priorități legislative - Legea voucherelor culturale, Codul Patrimoniului.

Obiective de guvernare.

- **Obiectiv 1: Investiții – 270 mil. euro pentru patrimoniu. Obiective istorice de importanță națională, reabilitate prin finanțare BDCE.**

- Implementarea proiectelor de antreprenoriat și a celor de reabilitare/restaurare a unor clădiri de patrimoniu. Finanțarea acordată va susține realizarea proiectării și execuția lucrărilor pentru opt obiective de investiții.
- O serie de obiective istorice de importanță națională vor fi reabilitate prin finanțarea BDCE obținută în 2022 (270 mil. euro: 216 mil. euro - împrumut BDCE și 54 mil. euro - bugetul de stat).
- **Obiectiv 2: PNRR - Statutul lucrătorului cultural profesionist** – Maximizarea potențialului creativ al lucrătorilor culturali și menținerea lor activă pe piața muncii.
- Implementarea Reformei 3 - Reformarea sistemului de finanțare a sectorului cultural și finanțată prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), Componenta 11 - Turism și cultură.
- **Obiectiv 3: Lansare apel de proiecte pentru accelerarea digitalizării producției și distribuției de filme** - 5 mil. de euro prin PNRR.
- Sprijinirea accelerării tranziției digitale a producătorilor și distribuitorilor de filme din România prin creșterea capacităților de producție digitală, distribuție, marketing și promovare, inclusiv tehnologii de arhivare digitală.
- **Obiectiv 4: Codul Patrimoniului** – Prioritate absolută pentru crearea unui cadru legislativ unitar.
- Simplificarea, transparentizarea și uniformizarea legislația în domeniu.
- **Obiectiv 5: Strategia Sectorială în Domeniul Culturii 2023 - 2030** - stimularea creșterii nivelului de consum cultural.
- Stimularea creșterii nivelului de consum cultural, din care să rezulte obiective strategice, pe care să le aibă în vedere demnitarii în activitatea desfășurată.
- **Obiectiv 6: Digitalizarea culturii** – 54 mil. euro prin Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare.
- Digitalizarea patrimoniului și furnizarea de informații digitale sprijină publicul să poată accesa, descoperi, explora și aprecia bunurile culturale.
- Platformă electronică va interconecta toate formele de patrimoniu și va constitui instrumentul principal pentru procesele decizionale aferente acestui sector.
- 20.000 monumente vor fi inventariate digital.
- Creșterea consumului de carte și mobilizarea de noi audiențe prin utilizarea instrumentelor digitale.
- 96.000 resurse culturale vor fi digitizate și introduse în platforma CULTURALIA (Biblioteca Digitală a României).
- **Obiectiv 7: Finanțarea evenimentelor de interes național și internațional:**
- „Timișoara 2023 — Capitală Europeană a Culturii.
- Festivalul George Enescu.
- Finanțare altor proiecte mari: a 30-a ediție a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu, Festivalul de Film Transilvania și Festivalul Național de Teatru București, Festivalul Art Safari.
- Programul național pentru achiziția de carte și abonamente la reviste din categoria culturii scrise.
- Programul de achiziții opere de artă derulat de instituțiile muzeale.
- **Obiectiv 8: „Granițele Imperiului Roman din România” și finanțarea continuării programului multianual de cercetare „LIMES”, în limitele unui buget estimat la 20 mil. lei.**

- **Obiectiv 9: 2023 – Anul Dimitrie Cantemir și Ciprian Porumbescu.**
- **Obiectiv 10: AFCN – Creșterea accesului la cultură în zonele defavorizate din punct de vedere cultural** (buget: 7,79 mil. euro), investiție PNRR prin care se dezvoltă:
  - Program de finanțare, derulat timp de 2 ani, într-un sistem de fonduri echivalente și în parteneriat cu autoritățile locale, pentru programe culturale, anuale sau multianuale, implementat la nivel local, în localități cu o populație mai mică de 50.000 de locuitori.
  - Program-pilot pentru finanțarea proiectelor de educație prin cultură, beneficiarii finanțării fiind unități de învățământ din localități cu o populație mai mică de 50.000 de locuitori.
- **Obiectivul 11: Salvagardarea siturilor înscrise în lista mondială UNESCO a patrimoniului în pericol:**
  - Continuarea finanțării restaurării obiectivelor monumente istorice ale sitului, prin Programul național de restaurare/timbrul monumentelor istorice.
- **Obiectivul 12: "Alături de industrie", implementarea schemei de ajutor de minimis dedicată sectorului cultural independent din România.**
- **Obiectivul 13: Elaborarea și implementarea planului național de protecție a patrimoniului cultural național în situații excepționale**
- **Obiectivul 14: Continuarea demersurilor de înscriere în patrimoniul UNESCO a obiectivului „Ansamblul Monumental Calea Eroilor” realizat de Constantin Brâncuși la Târgu Jiu, precum și continuarea cooperării inter-statale pentru realizarea demersurilor de înscriere a dosarului multinațional „Transhumanța, strămutarea sezonieră a turmelor” în Lista Reprezentativă a patrimoniului cultural imaterial al umanității, asociate (depus în 30.03.2022).**

14. MINISTERUL CERCETĂRII, INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII

Într-o eră caracterizată de progrese tehnologice fără precedent și provocări globale complexe, cercetarea, inovarea și digitalizarea reprezintă catalizatori esențiali pentru dezvoltarea durabilă și competitivitatea unei țări. Aceste domenii sunt esențiale pentru a stimula creșterea economică a României, pentru a consolida poziția sa pe plan regional și pentru a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor.

În contextul Planului Național de Redresare și Reziliență, reformele și investițiile angajate de Guvernul României reprezintă o oportunitate generațională de valorificare a potențialului în domeniile cercetării, inovării și transformării digitale. Coroborat cu măsurile din PNRR, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării își asumă un rol central pentru consolidarea politicilor din sistemului național de cercetare, crearea unui mediu propice de inovare și transfer tehnologic, accelerarea transformării digitale și intensificarea colaborării la nivel național și internațional.

Evoluția acestor domenii reprezintă o investiție strategică în viitorul națiunii, având un factor multiplicator și contribuind în mod semnificativ la creșterea economică, crearea de noi locuri de muncă de înaltă calificare, îmbunătățirea calității vieții și la combaterea problemelor globale precum schimbările climatice și inegalitățile sociale.

Obiectivul fundamental în ceea ce privește domeniul cercetării, inovării și digitalizării rămâne conectarea cu nevoile societății. Pentru zona cercetării și inovării trebuie continuat procesul de evaluare a politicilor, urmat de reșezarea sistemului național de cercetare. Pentru componenta digitalizării este nevoie ca avantajul conectivității să fie fructificat prin accelerarea

transformării digitale atât în ceea ce privește dimensiunea administrativă, cât și în cea economică.

I. Cercetare.

Sistemul național de cercetare trece printr-un amplu proces de redimensionare și beneficiază în anul 2023 de cea mai mare creștere bugetară din istoria sa. Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă (SNCISI) 2022-2027 și Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2022-2027 au rolul de a asigura un cadru coerent și eficient pentru promovarea și susținerea acestui domeniu, încurajând colaborarea între instituțiile de cercetare, mediul academic și sectorul privat, și asigurând accesul la finanțare și resurse adecvate.

Obiective.

- Legea cercetării românești. În România, cercetarea funcționează în baza a OG 57/2002, o legislație învechită, cu neconcordanțe, neadaptată pentru România Viitorului. Pe baza recomandărilor experților Băncii Mondiale și ai Comisiei Europene, și cu implicarea tuturor actorilor din sistemul românesc de cercetare, respectiv Academia Română, mediul universitar și institutele naționale de cercetare dezvoltare, noua lege a cercetării va prioritiza finanțarea cercetării pe baza principiului meritocrației, transferul rezultatelor cercetării în economie; reforma carierei cercetătorilor pentru atragerea și păstrarea tinerelor talente și pentru asigurarea promovării rapide în carieră a cercetătorilor performanți; conectarea diasporei științifice românești la mediul de cercetare din țară; reforma guvernantei corporative pentru institutele naționale de cercetare-dezvoltare; evaluarea organizațiilor de cercetare după criterii obiective și acordarea de stimulente financiare celor mai performante organizații; reducerea fragmentării sistemului de cercetare prin încurajarea colaborărilor și integrărilor voluntare între organizații de cercetare.
- Atingerea țintei de 2% din PIB pentru finanțarea cercetării (1% finanțare privată și 1% finanțare publică). Pentru anul 2023, bugetul alocat cercetării a avut cea mai mare creștere din istoria țării, fiind cu aproximativ 70% mai mare față de anul precedent, cu asigurarea unei distribuții bugetare eficiente, destinate susținerii cu prioritate a cercetării aplicative și inovării, pentru dinamizarea transferului tehnologic, dar și a cercetării fundamentale și de frontieră, cu accent pe domeniile de specializare inteligentă/cu potențial de creștere.
- Diaspora românească pentru excelență în cercetare. Implementarea investiției 8 din PNRR va însemna cel mai ambițios program de aducere acasă a minților strălucite din întreaga lume: 120 de granturi de cercetare de câte 1,4 milioane EUR, pe parcursul a trei ani de zile. Totodată, vizăm lansarea celui mai prestigios program de burse de cercetare doctorală, programul „George Emil Palade”, prin care 5-10 români vor beneficia de finanțarea programelor academice la primele 10 universități ale lumii, sub condiția revenirii acasă după terminarea studiilor și implementării cercetării doctorale în România.
- Sprijin pentru tineri și cercetători. Continuarea programelor de sprijin pentru elevii care participă la competiții internaționale (programul „Henri Coandă”), a programului de granturi pentru cercetare-dezvoltare și inovare (programul „Regele Carol I”), sprijin pentru posesorii cu certificate de excelență primite la competiția pentru burse individuale Marie Skłodowska-Curie (Componenta C9) și acordarea a 11 premii de excelență consistente (300.000 lei fiecare) celor mai performanți cercetători români în cadrul edițiilor anuale ale Galei Cercetării Românești. De asemenea, se vor lansa anual competiții de proiecte de cercetare prevăzute în Planul Național de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2022-2027, atât

pe zona de cercetare fundamentală cât și pe zonele de cercetare aplicativă, inovare și transfer tehnologic.

- platforme naționale de cercetare în domenii cheie. Prin fonduri europene (POCIDIF) și fonduri de la bugetul de stat, se vor dezvolta 6 platforme strategice de cercetare, în concordanță cu zonele de specializare inteligentă definite de România: (i) HUB-ul Român de Hidrogen și Noi Tehnologii; (ii) Platforma Națională de Nanotehnologii și Semiconductori; (iii) proiectele majore de infrastructură europeană DANUBIUS-RI (Centrul Internațional de Studii Avansate a Sistemelor Râuri-Mări) și ELI-NP (laserul de mare putere de la Măgurele); (iv) ALFRED - demonstrator cu tehnologie a reactoarelor nucleare rapide răcite cu plumb; (v) HUB-ul Român de Inteligență Artificială; (vi) RoSATS – platforma națională în domeniul aerospațial.
- Reforma Agenției Spațiale Române (ROSA). România a achitat, în 2022 și 2023, toate datoriile restante la Agenția Spațială Europeană (ESA), fiind la zi cu toate plățile datorate, pentru prima dată din 2017. Pentru a putea contribui eficient la programele ESA, este necesară reforma ROSA pentru a îmbunătăți calitatea programelor de cercetare, guvernantei corporative, mecanismelor de funcționare.
- Creșterea susținerii financiare a universităților, Institutelor Naționale de Cercetare Dezvoltare (INCD-uri), institutelor din subordinea Academiei Române, institutelor și centrelor de cercetare din subordinea Academiei de Științe Agricole și Silvicultură, precum și a entităților de cercetare din domeniul apărării pentru a realiza cercetare de excelență prin intermediul polilor/platformelor de cercetare la nivel regional.
- Intensificarea atragerii și formării de resurse umane înalt calificate și de investiții în infrastructura de cercetare din INCD-uri și universități în scopul recuperării decalajelor pe care România le înregistrează față de media UE și față de țările din regiune.
- Redimensionare și reformarea organizatorică a INCD-urilor - cu accent pe modernizarea funcționării acestora, consolidarea guvernantei corporative, creșterea transparenței și întărirea rolului lor în politica științei.
- Creșterea eficienței susținerii activității de cercetare în cadrul universităților prin eficientizarea colaborării în acest sens între MCID și ME (UEFISCDI).
- Stimularea cooperării public-private ca motor al inovării, dezvoltarea unui ecosistem de inovare la nivel național.
- Aducerea veniturilor cercetătorilor care activează în sistemul românesc de cercetare la un nivel cel puțin egal cu media Uniunii Europene, cu prioritate pentru tinerii cercetători, pentru încurajarea recrutării și menținerii lor în sistem.

II. Inovare.

Consolidarea ecosistemului de inovare reprezintă o prioritate strategică în cadrul noii paradigme de dezvoltare a României. Acest obiectiv, esențial pentru progresul economic și social, implică stimularea investițiilor și activităților economice de cercetare și dezvoltare în sectoare cheie, precum tehnologie, energie, sănătate și mediu. Inovarea contribuie la crearea de soluții sustenabile și competitive, capabile să abordeze provocările actuale și viitoare. Prin investiții în infrastructura de cercetare, educație și formare profesională, România poate dezvolta un mediu propice pentru atragerea talentelor și investițiilor, susținând colaborarea între instituțiile de cercetare, mediul academic și sectorul privat.

Obiective.

- Legislație pentru Start-up-uri inovatoare. Start-up-urile în România au, în acest moment, același statut juridic (SRL), precum orice alt IMM, deși nevoile și provocările sunt cu totul diferite. Prin crearea unui nou tip de entitate comercială, SRL-i (inovator), vom asigura condițiile necesare pentru creșterea și păstrarea Start-up-urilor în România: (i) instrumente ESOP (opțiuni de dobândire de acțiuni pentru angajați); (ii) suport pentru investitori de tip business angels (individuali sau sindicalizați), cât și investiții de tip crowdfunding; (iii) procedură simplificată de înregistrare și închidere a firmei; (iv) suport pentru internaționalizare; (v) categorii de acțiuni cu drepturi specifice (exemplu: categorii de acțiuni fără drept de vot, sau ale căror drepturi de vot nu sunt proporționale cu cota de capital) etc.
- Fondul Român de Inovare. Start-up-urile românești beneficiază de finanțări private limitate în fazele de pre-growth și early growth. Printr-un mecanism de tip fund matching, prin Fondul Român de Inovare, statul va putea interveni pentru finanțarea Start-up-urilor cu potențial înalt de inovare, reducând riscul investitorilor privați de tip angel și venture capital.
- Rețeaua strategică ROST - Oficiul Român de Știință și Tehnologie. Prin Ministerul cercetării, inovării și digitalizării, se vor înființa oficii ROST în patru puncte strategice, în etape: SUA (San Francisco-Silicon Valley), Coreea de Sud, Japonia și Israel. După modelul de bune practici ale altor țări, rețeaua ROST va conecta antreprenorii români la capitalul de pe alte piețe, precum și diaspora românească la oportunitățile din țară. Astfel, va fi asigurată o punte între startup-urile românești și marile ecosisteme globale de inovare.

III. Conectivitate.

Îmbunătățirea conectivității reprezintă o componentă esențială pentru viziunea de dezvoltare a României, având un impact semnificativ asupra competitivității și coeziunii sociale. Acest obiectiv vizează dezvoltarea infrastructurii de comunicații, precum și promovarea accesului egal la tehnologie și servicii digitale pentru toți cetățenii. Conectivitatea sporită facilitează colaborarea, inovarea și schimbul de idei și resurse, contribuind la creșterea economică a țării. Prin investiții în infrastructura digitală și de transport, precum și în proiecte transfrontaliere și de cooperare regională, România poate consolida și extinde legăturile cu partenerii săi și poate asigura o integrare mai profundă în rețelele globale.

Obiective.

- Tranziția către atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 și stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate. 94 milioane euro alocate pentru implementarea unei scheme de sprijinire a utilizării serviciilor de comunicații în zonele albe, ceea ce va permite extinderea rețelelor de mare viteză către peste 900 de localități.
- Alinierea la eforturile continue ale Uniunii Europene pentru atingerea obiectivelor de conectivitate stabilite prin Decizia UE 2481/2022 pentru aprobarea Programului de Politici pentru Deceniul Digital 2030, în particular cele privitoare la acoperirea completă a țării cu rețea de fibră optică Gigabit și cu rețele 5G.
- Finalizarea proiectului RO-NET și a proiectului NGN, finanțate din fonduri structurale, pentru acoperirea zonelor albe. Parcurgerea etapelor operaționale și administrative pentru cele peste 700 de localități acoperite.

- Modernizarea Serviciilor Poștale – Compania Națională Poșta Română. Compania Poșta Română continuă strategia de transformare agilă cu scopul de a se alinia la standardele celor mai performante companii poștale din lume: poșta elvețiană, germană, austriacă, estoniană, S.U.A. Transformarea agilă constă în adaptarea întregului aparat propriu prin optimizarea constantă a personalului existent și în implementarea de noi procese interne și bune practici, având ca obiectiv standardul operațional Z+1 pe întreg teritoriul național. Poșta Română își consolidează traiectoria de furnizor de infrastructură în domeniul logistic prin implementarea de hub-uri multimodale (aeroportuar-naval-feroviar- rutier), asigurarea continuității serviciului poștal și adoptarea unei reforme profunde. Poșta Română va identifica cea mai bună soluție de valorificare a imobilelor din patrimoniu în vederea reducerii cheltuielilor și creșterii veniturilor. Poșta Română se conectează la fluxurile logistice internaționale și implementează transformarea DART (digitalizare, automatizare, robotizare, tehnologizare) prin următoarele măsuri:
  - o Implementarea de soluții software moderne, ERP, software poștal, transferuri.
  - o Implementarea unei rețele de cutii poștale digitale.
  - o Implementarea de capacități de sortare automatizată și robotizată.
  - o Implementarea de servicii digitalizate, inclusiv Z, last mile, transferuri.

Compania Națională Poșta Română optimizează interacțiunea cu autoritățile publice ca partener al cetățenilor, contribuie la procesul de digitalizare a serviciilor oferite de stat ca partener al instituțiilor și asigură fluxuri logistice și de informații eficiente ca partener al mediului economic privat.

IV. Transformarea digitală.

Accelerarea transformării digitale reprezintă obiectivul de referință pentru definirea noului model de dezvoltare a României. Acest obiectiv, în continuă evoluție, implică adaptarea rapidă și eficientă la noile tehnologii, precum inteligența artificială, internetul lucrurilor și tehnologiile blockchain. Transformarea digitală vizează optimizarea proceselor în administrație, industrie și servicii, creând oportunități pentru îmbunătățirea calității vieții și creșterea productivității economice. Prin investiții în infrastructura digitală, educație și competențe digitale, România poate dezvolta un ecosistem inovator care să ofere cetățenilor și mediului de afaceri acces la servicii moderne, eficiente și sigure.

Din acest spectru larg al transformării digitale, insistăm asupra sectorului public, ale cărui servicii electronice continuă să fie clasificate sub media europeană. Cele mai importante cauze identificate pentru acest decalaj sunt:

- Abordarea autorităților și instituțiilor publice asupra importanței digitalizării. Sectorul public continuă să vadă ca principal beneficiu în transformarea digitală un mod de a reduce costurile de funcționare, în loc să abordeze acest proces ca pe principala modalitate a creșterii calității serviciilor publice (de exemplu: lipsa unui cadru sistematic și predictibil de asigurare a fondurilor necesare mentenanței sistemelor informatice).
- Sectorul public nu conține suficienți decidenți de nivel înalt care au ca obiect principal de activitate transformarea digitală a instituțiilor lor – Chief Information Officer/Arhitect Șef e-Guvernare. De asemenea, sectorul public are insuficiente resurse umane specializate în domeniul arhitecturilor de sisteme informaționale, în particular în ceea ce privește interoperabilitatea semantică și nu are un corp de experți de e-Guvernare, specialiști care sunt esențiali în dezvoltarea de servicii publice electronice mai calitative, orientate spre

cetățeni și mai ușor accesibile, deși a fost introdusă în COR funcția ocupațională de expert în e-Guvernare în administrația publică. Mai mult, sectorul public nu are nici instrumentele remunerative capabile să atragă această resursă umană, atât la nivelul decidenților, cât și la nivel de execuție.

- Lipsește o arhitectură IT care să susțină interoperabilitatea tehnică și care, în mod eficient și scalabil, să aducă laolaltă date și, după caz, documente din sistemele informatice ale autorităților și instituțiilor publice pentru operaționalizarea serviciilor publice electronice.
- Sectorul public, în ansamblul său, nu este încă suficient de deschis spre a valorifica potențialul sectorului IT românesc în scopul transformării digitale, prin proiecte pilot, chiar dacă o serie de progrese au fost făcute la ministerului de linie sau la Autoritatea pentru Digitalizarea României.
- Autoritățile și instituțiile publice nu valorifică la maximum instrumentele care există acum în legislația din domeniul achizițiilor publice (de exemplu: parteneriatul pentru inovare, contractele cadru cu mai mulți prestatori interschimbabili etc.) pentru a crea contexte mult mai agile pentru pilotarea și dezvoltarea alături de utilizatori a platformelor prin intermediul cărora sunt furnizate serviciile publice electronice, ceea ce duce la perioade lungi între lansări de noi funcționalități, la uzură morală a tehnologiilor și la o adoptare foarte redusă de către populație.
- Deficitul de competențe digitale la nivelul cetățenilor și al companiilor, care duc la un grad redus de utilizare a canalelor electronice pentru accesarea serviciilor publice.

Obiective.

- Reforme – politici, strategii, legislație:
  - o Definitivarea cadrului normativ pentru realizarea interoperabilității semantice și a celei tehnologice între sistemele informaționale ale autorităților publice - Legea interoperabilității a fost adoptată; urmează legislația subsecventă - normele de interoperabilitate;
  - o O nouă lege a semnăturii electronice;
  - o Strategia națională în domeniul inteligenței artificiale (IA). România este ultima țară europeană care nu are o strategie națională în acest domeniu strategic. MCID va coordona acest efort, prin intermediul Comitetului Român pentru Inteligență Artificială (AIR), care reunește cele mai strălucite minți românești din țară și din diasporă. Strategia va fi complementară pentru investiția în hub-ul român de inteligență artificială;
  - o Strategia națională pentru susținerea dezvoltării centrelor de inovare digitală DIH-uri;
  - o Intensificarea promovării serviciilor disponibile prin intermediul Ghișeul.ro/HUB-ul de servicii al MAI, prin programul „Caravana Digitalizării”;
  - o Promovarea reutilizării între instituții a componentelor hardware și software și replicarea de soluții dovedite elemente de bună practică într-o instituție și în alte instituții, în colaborare cu mediul privat;
  - o Intensificarea dialogului cu industria de software și servicii informatice pentru armonizarea cadrului legislativ, inclusiv pentru transpunerea unor directive precum recent adoptata Data Act și potențiala AI Act de la nivelul Parlamentului European în legislația națională;

- o Dezvoltarea unui „Spațiu digital comun” între România și Republica Moldova. Operaționalizarea hotărârii pentru transferul de soluții și dezvoltarea de soluții digitale comune.
- Investiții – programe și proiecte:
  - o Cloudul guvernamental. Implementarea investiției de cloud guvernamental, cu patru centre de date și minim 30 de instituții de nivel central migrate în cloud, este cel mai important proiect de transformare digitală a României. Va însemna: servicii publice digitale și eliminarea drumurilor între ghișee; economii de costuri; păstrarea datelor cetățenilor într-un loc sigur; transparența accesului statului la datele cetățenilor (jurnalizare și notificare) etc.;
  - o Transparentizarea procesului decizional prin elaborarea unei platforme prin care să poată fi urmărită trasabilitatea și parcursul actelor normative pe circuitul legislativ (de la Guvern/SGG până la momentul publicării actului normativ în Monitorul Oficial, trecând prin camerele Parlamentului și având opțiunea de a vizualiza toate avizele asociate actului normativ);
  - o Implementarea unor sisteme de tip CRM și feedback online pentru toate instituțiile care furnizează servicii publice direct cetățenilor sau firmelor. Pe baza feedback-ului colectat astfel se va avea în vedere punerea la dispoziția premierului a unui instrument pentru evaluarea instituțiilor respective;
  - o Continuarea programelor și proiectelor aflate în implementare pentru digitalizarea serviciilor publice pe care instituțiile publice le oferă cetățenilor;
  - o Dezvoltarea de noi servicii de guvernare electronică construite în jurul nevoilor reale ale cetățeanului român, luând în calcul simplificarea modalităților de acces; vor fi avute în vedere cu prioritate sursele de finanțare aferente perioadei 2021-2027, de exemplu POCIDIF, axa 2;
  - o Transformarea Punctului de Contact Unic (PCUe) în interfața prin care cetățeanul comunică cu orice instituție în vederea prestării oricărui serviciu public. PCUe va fi integrat cu sistemul național electronic de plăți, ghiseul.ro, într-o platformă unică. Prin includerea tuturor serviciilor electronice disponibile și accesibilizarea lui prin schema de e-identitate națională, conform cadrului normativ european, serviciile publice electronice vor fi disponibile și accesibile și transfrontalier, pe baza nodului eIDAS;
  - o Demararea implementării Platformei Naționale pentru Interoperabilitate - Implementarea principiului once only și a arhitecturii de interoperabilitate bazate pe un management de API-uri puse la dispoziție de toate instituțiile publice care dețin registre de date naționale. Infrastructura tehnică va permite accesul la registre în mod rapid, sigur și flexibil, asigurând integritatea, disponibilitatea și confidențialitatea datelor;
  - o Inițierea unor proiecte pilot pentru adoptarea tehnologiilor avansate din spectrul automatizării, robotizării și inteligenței artificiale pentru eficientizarea utilizării resursei umane;
  - o Identitate digitală. Prin Autoritatea pentru Digitalizarea României (ADR), vom pune la dispoziția fiecărui român o identitate digitală, în mod gratuit, printr-o aplicație dezvoltată la cel mai înalt nivel de siguranță în UE. Astfel, cetățenii se vor putea autentifica printr-un singur set de credențiale în raport cu statul (utilizator și parolă), fără a mai fi nevoie să se prezinte în persoană la ghișeu. Astfel, se va extinde accesul diasporei la platforme precum ghiseul.ro;

- o Crearea unui portofel digital/pașaport digital, disponibil fiecărui român, care să conțină toate datele pe care statul le deține despre respectivul cetățean, interoperabil cu sistemele deja existente și cele prognozate (portofoliul educațional digital, cazierul judiciar, permis auto digital etc.):
- o Platforma națională pentru competențe digitale. Printr-un parteneriat public-privat, ministerul cercetării, inovării și digitalizării va lansa platforma pentru competențe digitale la nivel național. Prin aceasta, companiile din domeniul IT&C vor fi implicate într-un efort național pentru alfabetizarea digitală a peste 80% dintre români până în 2030 – în medie, un milion de români anual. Parte din acest efort va fi susținut prin PNRR, prin investiția dedicată modernizării a peste 1.000 de biblioteci din întreaga țară, unde peste 100.000 de români vor beneficia de cursuri de formare de competențe digitale;
- o Elaborarea unor programe pentru dezvoltarea competențelor digitale ale angajaților din sectorul public, ale angajaților din sectorul privat și ale cetățenilor României și asigurarea implementării acestora, în colaborare cu sectorul privat și societatea civilă – inclusiv derularea de programe de formare pentru funcționarii publici, pentru dobândirea de competențe digitale la nivel local, prin DIH-uri. Obiectivul final este acela de a avea un nivel minim de competențe digitale pentru orice angajat în sistemul public din România;
- o Dezvoltarea, în parteneriat cu mediul universitar și reprezentanții mediului de business, a unor MOOCs (massive open online courses) dedicate funcționarilor publici pentru a facilita achiziția de competențe digitale de bază și avansate într-un timp scurt și cu costuri reduse;
- o Evaluarea recurentă (anuală) a competențelor digitale pentru elevii din ciclul primar, gimnazial și liceal și implementarea de intervenții educaționale personalizate pentru a facilita dobândirea de competențe digitale, inclusiv alfabetizare media și securitate cibernetică, cu prioritate în zonele insuficient deservite. Suplimentar, noi tehnologii vor fi integrate la nivelul sistemelor de învățământ pentru ca acestea să fie adaptate noilor realități și să corespundă exigențelor pieței muncii;
- o Atragerea, reținerea și formarea profesioniștilor în IT&C de la nivelul administrației publice în vederea dobândirii de competențe digitale la un nivel avansat, prin programe de reskilling și upskilling, coroborat cu platforme interactive de transformare digitală în managementul funcției publice, și identificarea soluțiilor pentru retribuirea lor la nivelul pieței;
- o Sprijin pentru IMM-uri în vederea perfecționării și recalificării angajaților din firme, prin intermediul unei scheme lansate prin PNRR, sub formă de granturi pentru dezvoltarea competențelor avansate în tehnologii emergente a angajaților din peste 2.000 de întreprinderi mici și mijlocii;
- o Asigurarea securității cibernetice a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valențe critice, creșterea rezilienței și a securității cibernetice a serviciilor de infrastructură ale furnizorilor de servicii de internet pentru autoritățile publice din România, și crearea de noi competențe de securitate cibernetică pentru societate și economie;
- o Modernizarea clădirii Virgil Madgearu din Calea Dorobanților 15-17, ce aparține Facultății de Cibernetică, Statistică și Informatică Economică din cadrul Academiei de Studii Economice din București, pentru dezvoltarea unui centru de excelență în digitalizare și securitate cibernetică.

15. MINISTERUL JUSTIȚIEI

Justiția în slujba cetățeanului. Principii și valori democratice.

România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme. Statul este organizat potrivit principiului separației și echilibrului puterilor — legislativă, executivă și judecătorească — în cadrul democrației constituționale. Justiția reprezintă acea putere a statului chemată să realizeze un serviciu public eficient, accesibil, imparțial și independent, toți justițiabilii având dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

Un sistem de justiție modern, eficient, accesibil și de calitate, adaptat nevoilor cetățenilor și mediului privat, reprezintă o importantă premisă pentru dezvoltarea și stabilitatea economică și socială a țării. Constituția României afirmă și garantează principiul pluralismului politic. Pentru a garanta pluralismul politic și o societate democratică, Legea fundamentală a reglementat un catalog de drepturi și libertăți, promovând și garantând cele trei mari valori fundamentale: viața, libertatea și proprietatea. Orice persoană care urmează să ocupe o funcție ce implică exercițiul autorității puterii de stat trebuie să îndeplinească cerințele de integritate, legalitate și corectitudine, menite să consolideze încrederea cetățenilor în autoritățile publice centrale și locale și să preîntâmpine derapajele de la principiile democrației și statului de drept.

Sușinem ca inițiativa cetățenească de revizuire a Constituției înregistrată la Parlament în mai 2019 și aflată în prezent la vot final la Senat să își găsească cea mai bună formă de transpunere la nivel normativ.

Sușinem crearea unei culturi a integrității în administrația publică printr-un cadru legislativ clar, precis, predictibil, simplificat, codificat și cu mecanisme de prevenție, pentru asigurarea sustenabilității Agenției Naționale de Integritate și garantarea integrității în funcția publică.

Simplificarea și sistematizarea legislației, precum și reducerea „inflației” legislative rămân obiective principale ale Guvernului, pentru asigurarea unui cadru normativ unitar și a unei legislații clare și previzibile, adaptate realităților sociale și nevoii de dezvoltare economică a țării.

Justiție și stat de drept.

I. Viziune și principii.

Guvernul României va continua promovarea politicilor de consolidare a independenței justiției și a eficientizării funcționării sistemului judiciar.

Guvernul României, alături de toate autoritățile constituționale, păstrează obiectivul de a continua înregistrarea de progrese în cadrul Mecanismului ”Stat de Drept” desfășurat de Comisia Europeană cu toate statele membre ale Uniunii Europene și consolidarea poziției României în cadrul Spațiului de libertate, securitate și justiție în Europa și a consolida integrarea României în spațiul democratic european, prin menținerea suportului pentru independența justiției, combaterea corupției și a crimei organizate și creșterea eficienței sistemului judiciar în beneficiul cetățenilor, protecția drepturilor și libertăților cetățenești și asigurarea caracterului ireversibil al reformelor în domeniul justiției.

România este și va rămâne un stat membru al Uniunii Europene, atașat valorilor fundamentale și principiilor care stau la baza construcției europene, iar reformele în domeniul Justiție și stat de drept reprezintă o garanție că parcursul european al României este singura variantă pentru consolidarea independenței sistemului judiciar și asigurarea preeminenței dreptului în raporturile sociale și instituționale. La nivel european, Guvernul va fi un promotor activ al mecanismului european privind Statul de Drept, adoptat de Comisia Europeană.

Așadar, în domeniul Justiție și stat de drept, Guvernul propune continuarea și îmbunătățirea reformelor, cu luarea în considerare a rapoartelor organismelor europene — Comisia de la Veneția, GRECO, Raportul anual al Comisiei Europene privind Statul de Drept.

Totodată, vom promova eficiența Justiției ca serviciu public, garantând o justiție accesibilă, imparțială și independentă pentru toți justițiabilii. Pe de o parte, eficiența Justiției ca serviciu public presupune existența și garantarea unei independențe a Justiției în cele două componente ale sale: componenta instituțională, referitoare la sistemul judiciar în întregime, cât și componenta individuală, referitoare la statutul juridic al magistraților (judecători și procurori) cu toate elementele sale componente, consacrate în jurisprudența CCR, precum și de standardele europene în materie.

Pe de altă parte, eficiența Justiției ca serviciu public presupune proceduri judiciare și administrative care să conducă la o mai bună alocare și gestionare a dosarelor și la reducerea termenelor de soluționare a litigiilor, la accelerarea procedurilor pentru punerea în executare a hotărârilor judecătorești și să garanteze accesul efectiv la justiție al justițiabililor, inclusiv prin facilitarea ajutorului judiciar public.

O justiție accesibilă, rapidă, eficientă, cu un rol real de prevenire a conduitelor neconforme cu legea din societate presupune reexaminarea competențelor instanțelor pentru echilibrarea volumului de dosare per judecător, informatizarea actului de justiție și promovarea mijloacelor alternative de soluționare a litigiilor pentru a degreva instanțele.

Guvernul României se angajează să asigure armonizarea legislației privind organizarea și funcționarea Justiției în acord cu principiile din instrumentele internaționale ratificate de România, precum și cu luarea în considerare a tuturor recomandărilor formulate în cadrul mecanismelor europene (GRECO, Comisia de la Veneția, Mecanismul Stat de Drept) și a deciziilor CCR.

În acest sens, Guvernul se angajează să finalizeze proiectele de lege necesare pentru atingerea acestor obiective, precum și să le susțină pe cele cu care deja a sesizat Parlamentul în acest scop, cum sunt cele privind statutul personalului de specialitate din instanțe și parchete, cât și pe cel privind statutul agentului de probațiune.

Justiția ocupă un loc central în programul de guvernare, prin prisma necesității de a garanta funcționarea eficientă a sistemului judiciar și independența justiției și a susține în continuare lupta anticorupție, înțeleasă inclusiv ca un mijloc de combatere a sărăciei și a dezechilibrelor social economice.

II. Obiective pentru o justiție eficientă.

Obiectivele Programului de guvernare în domeniul justiției sunt stabilite având ca punct de plecare competențele legale ale Ministerului Justiției, nevoile cetățenilor, ale sistemului judiciar și ale Justiției în ansamblul său, resursele financiare aflate la dispoziția ministerului, evoluțiile instituționale din interiorul sistemului judiciar. Soluțiile în domeniul Justiție și stat de drept au

în vedere obiectivul național și instituțional al unei justiții independente și eficiente, cu respectarea recomandărilor organismelor europene (GRECO, Mecanismul „Stat de Drept” și Comisia de la Veneția), respectiv a liniilor coordonatoare din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR).

Un sistem judiciar european, echilibrat, eficient și responsabil.

Premisa fundamentală pentru a putea atinge acest obiectiv este dialogul instituțional constructiv între, pe de o parte, toate structurile componente ale sistemului judiciar și, pe de altă parte, factorul politic decizional, care este Parlamentul României. Pentru a putea construi acest dialog necesar între beneficiari și decidenți, ministrul justiției trebuie să își îndeplinească efectiv rolul de mediator între sistemul judiciar și puterile politice ale statului (puterea executivă și puterea legislativă).

Vom susține transpunerea directivelor adoptate la nivelul Uniunii Europene aflate în portofoliu, cu scopul de a asigura armonizarea legislației naționale cu cea europeană, ținând cont de marile principii ale dreptului european (supremația, prioritatea și aplicabilitatea directă a dreptului european în ordinea juridică națională).

Eficientizarea accesului justițiabililor la serviciul public de justiție.

- Justiția — un serviciu public accesibil cetățenilor.

O justiție independentă este garanția funcționării democrației, a respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, fiind un obstacol împotriva derapajelor autoritare. Actul de justiție reprezintă un serviciu public, iar beneficiarii săi finali sunt cetățenii. Pentru ca actul de justiție să fie unul de calitate, profesioniștii direct implicați trebuie să beneficieze de toate condițiile necesare, de la infrastructura instanțelor și parchetelor la resursa umană care să corespundă nevoilor și exigențelor profesionale pentru îndeplinirea actului de justiție și până la aspecte care țin de claritatea și de predictibilitatea legislației.

Pornind de la Legea fundamentală care consacră următoarele principii: „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”, „Nimeni nu este mai presus de lege”, iar „Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți”, rezultă că accesul cetățenilor la justiție are ca premisă existența unei legislații clare, precise, predictibile, pe înțelesul cetățenilor, accesibilă inclusiv on-line și cu titlu gratuit. Din această perspectivă, urmărim ca actuala legislație a României să fie supusă unui amplu proces de revizuire sub aspectul calității sale, pentru a deveni predictibilă pentru cetățeni, mediul privat, instituții, inclusiv pentru decidenții politici.

Legile adoptate trebuie să corespundă unor nevoi sociale reale, să fie clare și cu o anumită suplețe în conținut, astfel încât cetățenii să înțeleagă conduita de urmat și consecințele nerespectării legii.

Totodată, în scopul degrevării instanțelor, susținem promovarea mijloacelor de soluționare alternativă a litigiilor civile, precum medierea, arbitrajul, folosirea tuturor procedurilor simplificate și a garanțiilor procesuale prevăzute de noul Cod de procedură civilă, precum și evaluarea nivelului taxelor judiciare de timbru atunci când acestea restrâng considerabil accesul beneficiarilor la justiție.

Urmărim diversificarea modalităților de plată a taxelor judiciare de timbru pentru a fi accesibile tuturor justițiabililor (la ghișeu sau prin internet) prin promovarea digitalizării.

- Justiția — un serviciu public eficient și predictibil pentru mediul de afaceri.

Ministerul Justiției susține consolidarea dialogului instituțional și cooperarea cu mediul de afaceri, în scopul îmbunătățirii permanente a legislației aplicabile mediului economic de afaceri și specializării magistraților în domeniul legislației economice și destinată profesioniștilor.

Un cadru legislativ clar și predictibil conferă stabilitate raporturilor juridice, susține dezvoltarea economică și încurajează investițiile pe termen mediu și lung.

În acest scop, urmărim o revizuire a legislației aplicabile mediului de afaceri și litigiilor cu profesioniști, armonizarea legislației primare, secundare și a practicii judiciare cu reglementările europene în materia TVA și a altor taxe, cu jurisprudența CJUE și codificarea legislației privind insolvența și falimentul.

Ministerul Justiției are în vedere identificarea unor soluții legislative și administrative prin dialog cu CSM și cu mediul de afaceri pentru: (i) stabilirea unor termene rezonabile de judecată în cadrul procedurilor de insolvență și în dosarele comerciale în general; (ii) specializarea magistraților în achiziții publice, în cauzele privind insolvența și falimentul, precum și în litigiile de muncă; (iii) promovarea unor mijloace de soluționare alternativă a litigiilor comerciale, precum medierea și arbitrajul; (iv) un cadru legal pentru soluționarea la distanță a litigiilor în materie economică, utilizarea instrumentelor digitale pentru a crește eficacitatea, transparența și securitatea juridică; (v) actualizarea listei experților judiciari pe domenii economice, inclusiv în proceduri de achiziții publice.

O resursă umană pregătită pentru un act de justiție eficient.

- Asigurarea resursei umane pe termen scurt, mediu și lung.

O provocare constantă a sistemului judiciar, mai accentuată în ultima perioadă, o reprezintă deficitul de resurse umane.

Ministerul Justiției, prin Consiliul de Management Strategic în domeniul Justiției și direcția de probațiune, precum și prin Administrația Națională a Penitenciarelor, va lansa un dialog structurat și consolidat pentru a sprijini CSM și celelalte autorități sus precizate, în vederea identificării de instrumente pentru lărgirea bazei de recrutare în sistem, cu respectarea standardelor de calitate profesională cerute de complexitatea și importanța acestor profesii și a sistemelor pe care ele le constituie.

De asemenea, Guvernul, prin Ministerul Justiției, va sprijini CSM direct și prin Consiliul de Management Strategic în domeniul Justiției cu soluții de creștere a capacității instituționale a Institutului Național al Magistraturii.

În paralel și în strânsă legătură cu aceste demersuri, Ministerul Justiției, prin Consiliul de Management Strategic în domeniul Justiției și CSM, va lansa un dialog structurat pentru realizarea unui studiu complex pentru a evalua arhitectura sistemului judiciar din perspectiva resurselor umane, a optimei acoperiri teritoriale, realități sociologice, jurisdicționale și criminologice, din perspectiva eficientizării serviciului public judiciar în ansamblu pentru a servi mai bine interesele cetățenilor și ale persoanelor juridice.

În acord cu obiectivele de referință asumate în cadrul PNRR și pentru a susține lupta anticorupție și lupta împotriva criminalității organizate, Guvernul va aloca resursele necesare asigurării schemelor de personal la DNA și DIICOT aprobate.

O justiție eficientă în domeniul penal presupune colaborarea foarte bună dintre procuror și polițist, fără niciun fel de imixțiuni externe. În activitatea sa de organ de cercetare penală, polițistul judiciar trebuie să aibă o singură linie de subordonare, și anume subordonarea profesională față de procuror. Susținem în continuare consolidarea activității de urmărire penală a DNA și DIICOT, prin politici și scheme echilibrate, prin transfer constant de personal de specialitate și suport logistic, menite să sprijine activitatea de cercetare penală a parchetelor, fără a afecta celelalte categorii de activități desfășurate de polițiști.

- Eliminarea inechităților în domeniul salarizării și acordării pensiilor de serviciu.

Promovăm o serie de măsuri care au ca finalitate eliminarea inechităților în domeniul salarizării și acordării pensiilor de serviciu în rândul magistraților, prin identificarea unor pârgii legislative în dialog cu CSM și cu Ministerul Muncii și Solidarității Sociale pentru a păstra un just echilibru între jurisprudența Curții Constituționale în materie, documentele internaționale la care România este parte și care garantează statutul de independență a judecătorilor și procurorilor, principiile care fundamentează politicile privind acordarea pensiilor în cadrul unei societăți democratice și principiul independenței judecătorilor și procurorilor, în componentă individuală.

Guvernul, prin Ministerul Justiției, va participa la dezbaterile parlamentare și va oferi asistență tehnică pentru reglementarea pensiilor de serviciu ale magistraților în acord cu deciziile CCR și cu angajamentele asumate de România prin jalonul aferent din PNRR.

- Asigurarea unui cadru legislativ pentru personalul de specialitate.

Susținem continuarea planului de dezvoltare anuală a schemei de personal pentru grefieri având în vedere că evoluția activităților specifice reclamă suplimentarea posturilor de grefier. Este necesară asigurarea etapizată a unui raport grefier/ judecător care să permită realizarea un act de justiție într-un termen rezonabil și de calitate, inclusiv prin raportare la standardele Uniunii Europene.

Pentru sistemul de probațiune, vom acționa în vederea suplimentării anuale a schemei de personal, numărul posturilor alocate fiind stabilit în funcție de evoluția cazuisticii, a numărului de persoane sancționate penal cu măsuri alternative la pedeapsa închisorii. Vom susține adoptarea proiectului de lege privind statutul personalului de specialitate judiciară și al altor categorii de personal din cadrul instanțelor judecătorești, al parchetelor de pe lângă acestea și al Institutului Național de Expertize Criminalistice, precum și a proiectului de lege privind statutul personalului din sistemul de probațiune.

III. O politică penală coerentă și unitară.

Intensificarea luptei anticorupție și a luptei împotriva criminalității organizate.

O legislație penală și procesual penală clară, precisă și predictibilă.

După șapte ani de la punerea în aplicare a noilor coduri (Codul penal și Codul de procedură penală) și după zeci de decizii de neconstituționalitate pronunțate de Curtea Constituțională cu privire la conținutul normativ al acestora, susținem o legislație penală și procesual penală modernizată și coerentă, având la bază o viziune de politică penală sistemică, iar nu una parțială și/sau limitată.

Vom continua eforturile depuse până acum și vom promova în dezbaterile parlamentare proiectele de lege pentru modificarea Codului penal și a Codului de procedură penală, cu scopul de a pune respectivele coduri în acord cu deciziile CCR și PNRR.

Ministerul Justiției va participa la dezbaterile parlamentare și va oferi asistența tehnică necesară pentru ajustarea codurilor în acord cu obiecțiile CCR.

Consolidarea luptei anticorupție și a luptei împotriva criminalității organizate.

Prin modificarea Legilor Justiției s-a urmărit și asigurat un impact benefic asupra independenței, eficienței și responsabilității sistemului judiciar. Pentru a consolida lupta anticorupție, precum și lupta împotriva criminalității organizate și a combate în mod eficient evaziunea fiscală vom asigura resursele materiale și umane necesare DNA și DIICOT.

Asumăm ca prioritate a Guvernului combaterea infracțiunilor de mediu, precum și lupta împotriva criminalității de mediu și urmărim adoptarea unor soluții legislative care să contribuie la investigarea cu celeritate a tuturor infracțiunilor de mediu prin procurori specializați.

Sușținem combaterea fenomenului traficului de persoane prin asigurarea resurselor materiale și umane necesare DIICOT, precum și specializarea continuă a procurorilor.

Ne vom concentra eforturile pe sprijinirea consolidării capacității naționale de reacție la forme extrem de nocive, de manifestare a criminalității organizate transfrontaliere precum: traficul de persoane, traficul de minori și traficul de droguri. Dimensiunea de prevenție este, de asemenea, esențială.

Sușținem ca derularea procedurilor judiciare în cazurile de trafic de persoane și infracțiuni sexuale să țină cont de starea fizică și psihică a victimelor, să nu agraveze trauma și să fie stabilite prin intermediul CSM, bune practici la nivel național pentru protejarea efectivă a victimelor acestor infracțiuni pe toată durata procedurilor judiciare.

Sușținem procesul etapizat pentru dotarea parchetelor și instanțelor din fiecare județ, cu săli de audiere, amenajate în mod special, pentru victimele minore, atât în procesele penale, cât și în cele civile, pentru a nu expune victimele minore unor traume suplimentare în prezența agresorilor.

Reintegrarea socială a persoanelor private de libertate.

Luând în considerare rolul probațiunii în sistemul execuțional penal românesc, propunem dezvoltarea instrumentelor de lucru, a procedurilor, programelor de reintegrare specifice în lucrul cu persoanele sancționate cu măsuri alternative la pedeapsa închisorii.

În acest sens, vom propune diversificarea schemei programelor folosite la nivelul serviciilor de probațiune cu programe noi, adaptate tipurilor de infracțiuni săvârșite de persoanele aflate în evidență. Ministerul Justiției se va concentra pe implementarea Strategiei naționale de reintegrare socială a persoanelor private de libertate 2020-2024 prin intermediul Comitetului interministerial de coordonare, înființat în acest scop.

IV. O viziune strategică pentru funcționarea eficientă a sistemului judiciar.

Vom continua eforturile de adoptare, respectiv de implementare a documentelor strategice la care fac referire inclusiv recomandările partenerilor noștri europeni: „Strategia Națională Împotriva Criminalității Organizate 2021-2024”: vizează prevenirea și contracararea eficientă

a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților circumscrise criminalității organizate grave; „Strategia Națională Anticorupție 2021-2025”: vizează implementarea standardelor interne și internaționale în domeniul anticorupție, precum și promovarea integrității și reducerea vulnerabilităților la corupție; „Strategia de Dezvoltare a Sistemului Judiciar 2022-2025”: vizează asigurarea unui management strategic integrat la nivelul sistemului judiciar și gestionarea eficientă a resurselor și problemelor complexe din justiție.

V. Rolul avocaților și al celorlalte profesii juridice liberale la îndeplinirea actului de justiție.

Toate profesiile juridice au un rol esențial într-un stat de drept, iar îndeplinirea actului de justiție nu ar fi posibilă în lipsa uneia dintre acestea. Avocații, consilierii juridici, practicienii în insolvență, executorii judecătorești, notarii publici, mediatorii, experții tehnici judicari, traducătorii și interpreții autorizați, pe de o parte, și judecătorii și procurorii, personalul auxiliar de specialitate, pe de altă parte, deși au atribuții diferite, au un scop comun: asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale pentru cetățean.

Constituția României a conferit profesiei de avocat un rol fundamental în apărarea drepturilor și libertăților fundamentale, iar Legile Justiției și strategiile de dezvoltare a sistemului judiciar au consacrat avocatul ca partener indispensabil și participant direct la îndeplinirea justiției.

Activitatea de asistență, consiliere și reprezentare juridică realizată de avocați este o garanție procesuală importantă pentru justițiabili, conferindu-le încrederea că vor beneficia de un act de justiție imparțial și independent. Ministerul Justiției reafirmă susținerea prin dialog instituțional și prin măsuri legislative adoptate în acord cu jurisprudența CJUE și CEDO, pentru promovarea și respectarea principiilor enunțate în Carta principiilor fundamentale ale avocaților europeni, precum libertatea de a asigura apărarea și consilierea clientului, respectarea secretului profesional și a confidențialității cauzelor încredințate, prevenirea conflictelor de interese, competența profesională și pentru înlăturarea oricăror forme de restricții în exercitarea profesiei de avocat neconforme cu standardele europene.

În contextul derulării amplului proces instituțional de digitalizare a întregii activități a instanțelor de judecată, Ministerul Justiției va susține facilitarea conexiunilor profesiilor juridice pentru a le întări capacitatea de a furniza servicii juridice conexe justiției și de a desăvârși un concept funcțional unitar pentru digitalizarea justiției din România.

Cunoașterea și buna înțelegere a legilor de către justițiabili are ca premisă accesul neîngrădit al acestora la actele normative, iar profesioniștii dreptului să contribuie la explicarea normelor legale pe înțelesul beneficiarilor drepturilor și libertăților.

Încheierea de parteneriate între autoritățile statului și profesiile juridice organizate în mod independent va avea un rol important în procesul de cunoaștere legilor.

Pentru a degreva instanțele de judecată, Ministerul Justiției susține, în dialog cu CSM și cu uniunile profesiilor juridice, promovarea și folosirea de către justițiabili a procedurilor alternative și simplificate de soluționare a litigiilor, respectiv extinderea accesului persoanelor fizice fără venituri la ajutorul public judiciar în proceduri contencioase și necontencioase.

Ministerul Justiției susține derulare proiectului Educația juridică în școli în colaborare cu uniunile profesiilor juridice, ca premisă fundamentală pentru formarea unei culturi pentru justiție, stat de drept și drepturile fundamentale ale omului în rândul noilor generații.

VI. Îmbunătățirea infrastructurii sistemului judiciar și a sistemului penitenciar și digitalizarea actului de justiție.

Investiții în infrastructura fizică.

Continuăm demersurile pentru realizarea proiectului „Cartierul pentru Justiție”, care va grupa instituțiile de justiție din Capitală într-un singur areal imobiliar, dezideratul Ministerului Justiției fiind finalizarea negocierii acordului de împrumut dintre Guvern și Banca Mondială, necesar finanțării lucrărilor de construire, inclusiv ratificarea acestuia prin lege.

Guvernul, prin Compania Națională de Investiții, va continua proiectele de extindere a sediului ÎCCJ și a renovării sediului existent, alocând în același timp resursele necesare pentru asigurarea, prin închiriere, a unui sediu temporar pe termen scurt și mediu, până la finalizarea noii construcții și a renovării sediului actual al ÎCCJ.

Vom asigura investiții în infrastructura instanțelor de judecată și a parchetelor conform calendarului de investiții adoptat prin fonduri de la bugetul de stat, fonduri din PNRR și din alte surse externe.

Sușținem dezvoltarea infrastructurii Direcției Naționale de Probațiune prin amenajarea unui nou sediu central într-o clădire care provine din recuperarea prejudiciilor rezultate din infracțiuni. Vom continua investițiile pentru crearea, extinderea și modernizarea spațiilor de deținere în conformitate cu standardele CEDO. Vom asigura resursele financiare necesare realizării obiectivelor de investiții pentru realizarea de noi locuri de deținere, extinderea și modernizarea celor existente.

Digitalizarea actului de justiție.

Pentru eficientizarea actului de justiție este necesară implementarea digitalizării, a măsurilor cuprinse în Planul național de digitalizare a sistemului judiciar care cuprinde digitalizarea structurii Ministerului Justiției și a instanțelor de judecată în conformitate cu Strategia de Dezvoltare a Sistemului Judiciar.

În acest sens, vom acționa pentru realizarea, înființarea și modernizarea centrelor de date, cât și pentru implementarea de roboți informatici pentru efectuarea activităților recurente/repetitive, asigurarea stațiilor și a fondului de carte în format digital (inclusiv audiobook), automatizarea proceselor din justiție prin mecanisme de inteligență artificială, în cazurile și situațiile care permit acest lucru.

În mod special, vom susține digitalizarea actului de justiție prin îmbunătățirea sistemului ECRIS IV și punerea bazelor pentru dezvoltarea sistemului ECRIS V, precum și prin dezvoltarea și generalizarea dosarului electronic într-un sistem unic, la nivel național.

Sușținem folosirea mijloacelor electronice de comunicare a actelor de procedură, precum și elaborarea cadrului normativ pentru instituirea domiciliului electronic. Finanțarea prin PNRR a unor proiecte de digitalizare a actului de justiție reprezintă o oportunitate reală pentru modernizarea radicală a actului de justiție și a relației dintre sistemul judiciar și justițiabili.

Vom susține extinderea proiectelor de digitalizare și în cazul serviciilor oferite de profesii juridice pentru a facilita interconectivitatea acestora cu platformele dezvoltate la nivelul sistemului judiciar, inclusiv accesul la bazele de date ale unor registre publice de evidență, necesare în activitatea proprie.

Implementarea cu celeritate a proiectelor ce vor fi finanțate din fondurile PNRR pentru transformarea digitală a sistemului judiciar sunt o prioritate pentru Ministerul Justiției.

Continuarea procesului de informatizare a sistemului de justiție va permite justițiabililor un acces mai facil la dosarele în care sunt parte, prin intermediul dosarului electronic în care vor putea fi încărcate și accesate în mod securizat toate documentele aferente litigiului. Părțile vor avea opțiunea de a realiza și depune on-line acte procesuale.

VII. Recuperarea prejudiciilor rezultate din infracțiuni prin întărirea rolului Agenției Naționale a Bunurilor Indisponibilizate (ANABI).

Vom susține creșterea capacității naționale de răspuns împotriva criminalității, inclusiv prin identificarea efectivă a bunurilor având legătură cu infracțiunile, eficientizarea activității de administrare a bunurilor indisponibilizate și confiscate, respectiv reutilizarea socială a respectivelor bunuri.

Vom lua măsuri pentru modificarea competențelor ANABI în scopul realizării obiectivelor din PNRR, implementarea Strategiei naționale privind recuperarea creanțelor provenite din infracțiuni 2021-2025 și funcționarea Fondului Național pentru Prevenirea Criminalității. Ne asumăm măsuri concrete pentru ca victimele traficului de persoane să beneficieze de despăgubirile stabilite de instanțele judecătorești, inclusiv din sumele obținute de ANABI în urma administrării și vânzării bunurilor confiscate.

VIII. Obiective în plan internațional.

Planul extern reclamă în egală măsură o reacție adaptată și profesionistă. Prin coordonare la nivel național cu Ministerul Afacerilor Externe și instituțiile relevante din domeniul justiției, Ministerul Justiției își propune să implementeze tot instrumentarul bilateral dezvoltat în relația cu Republica Moldova pentru a sprijini dezvoltarea statului de drept la Chișinău, consolidarea sistemului de justiție și a luptei împotriva corupției, având ca deziderat final integrarea europeană a acestei țări.

Guvernul României va facilita schimbul de experiență și dezvoltarea cooperării judiciare în domeniul dreptului internațional umanitar și luptei împotriva corupției și criminalității organizate generate de războiul de agresiune al Rusiei în Ucraina.

Perioada următoare va fi marcată și de continuarea procesului de aderare a României la Convenția anti-mită a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), demers sectorial de natură a susține argumentele de aderare a României la organizație și care va pune la dispoziția organelor de urmărire penală un nou instrument multilateral care să sprijine cooperarea judiciară internațională. Vom continua dezvoltarea profilului de țară în cadrul comitetelor OCDE care interesează justiția penală, acționând cu prioritate pentru implementarea standardelor Convenției anti-mită.

De asemenea, Ministerul Justiției va avea ca permanentă prioritate o activitate intensivă la nivelul Consiliului JAI, atât la nivel de experți, cât și la nivel ministerial, precum și dezvoltarea relațiilor bilaterale ministeriale cu celelalte state membre ale Uniunii Europene și alte state democratice.

16. MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Ministerul Afacerilor Interne (MAI) reprezintă componenta Guvernului ale cărei funcții principale constă în asigurarea securității individului, comunității și societății în general, respectiv în furnizarea unor servicii publice de calitate și în acord cu nevoile exprimate de către aceștia.

Ministerul Afacerilor Interne va deveni unul dintre vectorii principali ai consolidării încrederii în statul român, în deciziile pe care reprezentanții acestuia le iau sau le implementează pentru siguranța și protecția cetățeanului și a comunității, pentru asigurarea calității serviciilor publice furnizate.

MAI contribuie esențial la buna funcționare a statului român și, în acest sens, prin instituțiile abilitate aflate în subordinea sa, îndeplinește atribuții specifice, pe baza politicilor, strategiilor și responsabilităților care privesc domeniile sale de competență. Pe lângă cele două domenii-cheie, mai vizibile în activitățile cotidiene - situațiile de urgență și ordinea publică, funcțiile principale ale MAI se reflectă și în alte domenii, la fel de importante pentru stabilitatea și bunul mers al societății, precum: controlul la frontiere și al migrației, paza și protecția instituțională, lupta anticorupție, antidrog sau împotriva traficului de persoane, protecția arhivelor naționale, asigurarea serviciilor publice esențiale în legătură cu dreptul la identitate, călătorie etc.

Contextul intern recent este puternic influențat de conflictul militar existent în proximitatea granițelor României, astfel că și instituțiile MAI sunt angrenate zilnic în activități specifice care reclamă un nivel sporit de adaptare și reacții eficiente pentru a face față noilor provocări. MAI a acționat în mod coordonat pentru reducerea impactului riscurilor și amenințărilor la adresa siguranței cetățenilor, prin perfecționarea și adaptarea continuă a mecanismelor instituționale de prevenție și răspuns, ceea ce a permis identificarea, cunoașterea, analiza și contracararea acestora, precum și prin realizarea unui management eficient al crizelor.

Viziunea pe termen mediu.

Cetățenii și comunitățile vor beneficia de un sistem capabil să ofere siguranță, să impună ordine și respect față de lege și să asigure un mediu prielnic pentru dezvoltarea de servicii publice de calitate.

Structurile MAI vor fi principalii actori în realizarea obiectivelor instituționale, dar și parte a viziunii propuse. Responsabilitatea, individuală și colectivă, modul de lucru proactiv și îmbrățișarea valorilor și principiilor euroatlantice vor governa activitatea instituțiilor MAI. Performanța acestora va fi susținută de angajați profesioniști, competenți, integri și dedicați realizării serviciului public.

Indiferent de natura crizelor care s-au manifestat sau continuă să fie prezente în societate (contextul epidemiologic, contextul creat de conflictul militar de la granițe etc.), MAI a identificat pârgurile necesare pentru a transforma aceste situații în oportunități pentru a-și îmbunătăți interacțiunea cu cetățenii, pentru a răspunde cu responsabilitate, transparent, așteptărilor acestora.

MAI va continua demersurile de eliminare a principalei vulnerabilități a instituțiilor sale – deficitul de personal, fără însă a se limita la încadrarea posturilor vacante; astfel, vor fi luate în considerare mai multe paliere: optimizarea structurilor dedicate unui anumit domeniu și redistribuirea resurselor între noile structuri astfel formate, creșterea nivelului de specializare

pe diferite segmente de activitate și, în general, îmbunătățirea pregătirii profesionale și extinderea utilizării noilor tehnologii în activitățile curente. În acest context, este important ca reforma pregătirii profesionale să înceapă încă din faza formării inițiale.

Inițiativele care au ca finalitate creșterea calității serviciilor publice vor continua să fie pe agenda MAI; implementarea unor proiecte precum „HUB-ul de servicii la nivelul MAI”, ”Sistemul informatic integrat pentru emiterea actelor de stare civilă” ș.a., respectiv valorificarea potențialului de resurse oferit acestea – care se materializează deja în prestarea unor servicii electronice: eliberarea certificatului de cazier judiciar, programarea în vederea eliberării unui pașaport simplu, ș.a.m.d. – reprezintă etape importante ale procesului de transformare digitală a activității MAI. Acest obiectiv este realizabil și va impune gestionarea eficientă a documentelor elaborate de-a lungul timpului, a fluxurilor organizaționale, a infrastructurii IT&C și a bazelor de date.

Contextul generat de conflictul militar de la granițele României a pus în fața instituțiilor subordonate MAI noi situații care reclamă a fi gestionate, care arată importanța delimitării clare a rolurilor și responsabilităților instituționale, importanța cooperării pentru un răspuns pluridisciplinar, importanța îndeplinirii misiunilor de securizare a frontierelor și de gestionare eficientă a migrației la frontierele externe ale UE. Poliția Română, Jandarmeria Română, Poliția de Frontieră Română, Inspectoratul General pentru Imigrări, Departamentul pentru Situații de Urgență și Inspectoratul General pentru Situații de Urgență sunt actori cheie în gestionarea tuturor acestor situații, iar creșterea capacității de prevenție și reacție imediată, a rezilienței și pregătirii vor rămâne în continuare o prioritate a MAI pentru perioada următoare.

MAI va continua să-și îndeplinească misiunile pentru realizarea obiectivului național – aderarea la Spațiul Schengen – și, în general, pentru asigurarea securității Uniunii, prin contribuții constante și active, bazate pe un echilibru între derularea fluentă a traficului transfrontalier și securizarea frontierelor. Măsurile de ordin tehnic, logistic și legislativ, inclusiv pentru realizarea sistemelor europene de informații pentru frontieră și securitate (EES, ETIAS, SIS) și asigurarea interoperabilității acestora, pe care le implementează constant, sunt o manifestare a angajamentului MAI față de acest obiectiv.

Obiective generale.

Pornind de la problemele enunțate, în perioada 2023-2024 ne propunem atingerea următoarelor obiective generale:

- Optimizarea răspunsului instituțional al MAI în cadrul unui sistem coerent și eficient de servicii publice, prin eficientizarea structural-funcțională a componentelor sale organizatorice, în acord cu nevoile cetățenilor și societății.
- Creșterea gradului de protecție și de siguranță a cetățeanului și a comunităților, având la bază dezvoltarea componentei de cunoaștere concretizată printr-o prezență activă pe teren, precum și prin menținerea și îmbunătățirea unor legături și interacțiuni solide și permanente cu membrii comunităților respective.
- Dezvoltarea capacității de prevenire, anticipare și reacție a MAI, pentru descurajarea și combaterea faptelor infracționale și gestionarea situațiilor speciale și de criză.
- Continuarea implementării concepției privind recrutarea, formarea și evoluția profesională a personalului MAI.
- Accelerarea proceselor de simplificare administrativă și transformarea digitală a serviciilor publice și a procedurilor interne de lucru.

Obiective specifice.

I. Eficientizarea mecanismelor instituționale și interinstituționale necesare elaborării și implementării strategiilor naționale în domeniul afacerilor interne.

MAI, împreună cu alți parteneri instituționali și cu sprijinul societății civile, va continua implementarea strategiilor în vigoare, referitoare la: prevenirea și combaterea criminalității organizate, recuperarea creanțelor provenite din infracțiuni, limitarea impactului și diminuarea consecințelor negative ale drogurilor, respectiv combaterea migrației ilegale. De asemenea, MAI va contribui la implementarea strategiilor privind siguranța rutieră, lupta anticorupție și combaterea coordonată a tuturor formelor de ilicit împotriva mediului înconjurător.

În continuare, MAI va avea în vedere adoptarea unui set de strategii sectoriale și alte documente programatice în domenii cheie de competență, care să confere mecanisme și responsabilități precise la nivel organizațional. Astfel, principalele strategii și documente programatice vor viza domenii precum ordinea și siguranța publică, lupta împotriva traficului de persoane și managementul integrat al frontierei de stat.

Totodată, MAI își va exercita rolul pe care i-l recunoaște Strategia privind Dezvoltarea Sistemului Judiciar 2022-2025; prin raportare la volumul de cauze, distribuția teritorială, resursele alocate și capacitatea rapidă de intervenție, MAI asigură componenta principală în materie de constatare a infracțiunilor și efectuare a urmăririi penale, sub supravegherea procurorului sau din dispoziția acestuia.

Implementarea măsurilor prevăzute în documentele strategice și programatice va contribui la asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor și a patrimoniului acestora, respectiv la consolidarea mecanismelor de prevenire și combatere a criminalității, prin întărirea cooperării interinstituționale.

II. Eficientizarea activităților de prevenire și combatere a fenomenului infracțional.

Creșterea gradului de siguranță a cetățeanului este principala prioritate a MAI. În același context, căutarea persoanelor dispărute, siguranța școlară, prevenirea delincvenței juvenile, combaterea violenței domestice, prevenirea agresiunilor de natură sexuală, prevenirea și combaterea consumului de droguri și substanțe psihoactive și, în general, prevenirea și combaterea oricăror infracțiuni contra persoanei, cu accent pe cele îndreptate împotriva persoanelor vulnerabile ori cu grad ridicat de impact emoțional și psihologic, respectiv combaterea infracțiunilor de mediu, a celor săvârșite în mediul online, reprezintă subiecte de interes direct pentru întreaga societate.

Un accent deosebit va fi pus pe creșterea prezenței fizice a forțelor de ordine publică în mijlocul comunităților pentru prevenirea faptelor antisociale și pentru descurajarea acestui fenomen care afectează cetățeanul, astfel încât să fie sporit sentimentul de siguranță și încredere.

MAI va alocă resursele necesare pentru a trata toate aceste subiecte și va urmări corelarea lor cu cele naționale și internaționale referitoare la prevenirea și combaterea criminalității grave, a celei organizate și transfrontaliere, precum și a celei cu impact negativ asupra bugetului național și european.

În lupta împotriva fenomenului infracțional, MAI a implementat deja un sistem informatic de monitorizare electronică a agresorilor în domeniul violenței domestice, într-o etapă pilot, și va urmări extinderea utilizării acestuia la scară națională și pentru toate situațiile prevăzute de lege, până la finele anului 2025; de asemenea, MAI va continua să implementeze și perfecționeze instrumente de analiză a informațiilor pentru combaterea pornografiei infantile, precum și a infracțiunilor săvârșite în mediul online sau cu mijloace electronice.

Pentru eficientizarea acțiunilor de combatere a infracționalității în domeniul silvic, patrimoniului cinegetic și piscicol și a altor infracțiuni de mediu, MAI va operaționaliza structuri unice specializate la nivelul Poliției Române și va intensifica acțiunile comune de control cu alte instituții cu responsabilități în domeniu.

La nivelul Inspectoratului General de Aviație vor fi dezvoltate capacitățile de suport aerian (SAOP), care să asigure intervenția rapidă la evenimente din domeniul ordinii publice, inclusiv prin utilizarea aeronavelor fără pilot la bord.

Pe lângă activitățile pentru respectarea strictă a legilor și sporirea intoleranței față de infracționalitate și de tot ceea ce înseamnă fapte antisociale, MAI va iniția acțiuni care să încurajeze populația să facă front comun în acest demers ori să determine o mai mare solidaritate cetățenească împotriva fenomenelor negative.

III. Consolidarea Sistemului Național Integrat pentru Situații de Urgență.

MAI își va consolida capacitatea de prevenție și reacție imediată, va asigura creșterea rezilienței și pregătirii pentru a face față dezastrelor și altor situații de risc, într-un mod adaptat la nevoile actuale.

Departamentul pentru Situații de Urgență se va consolida și își va dezvolta rolul de principală autoritate responsabilă în gestionarea situațiilor de urgență și de protecție civilă. Împreună cu instituțiile din coordonare, DSU va asigura dezvoltarea progresivă și continuă a capacităților de răspuns în situații de urgență și de protecție civilă (inclusiv prin suplimentarea cu noi capacități - echipe de căutare și salvare în zonele urbane în condiții de dificultate medie, module de salvare a victimelor inundațiilor cu ajutorul bărcilor etc.), continuarea demersurilor privind extinderea rețelei de subunități de intervenție și asigurarea acoperirii eficiente a răspunsului la nivelul teritoriului național, crearea unor capacități strategice de transport și a unor facilități de depozitare a stocurilor strategice, perfecționarea cadrului normativ și continuarea procesului de armonizare a legislației cu reglementările europene, participarea activă la procesul de creare a Capacității Europene de Răspuns la Urgență (EERC), precum și adaptarea mecanismelor de management al resurselor umane (sub toate aspectele care vizează încadrarea, dezvoltarea, pregătirea, formarea și perfecționarea personalului din sistemul național de urgență).

De asemenea, vor fi realizate activități specifice implementării și finalizării proiectelor derulate, atât prin fonduri bugetare, cât și europene, ce au ca scop dotarea cu echipamente și mijloace tehnice, bunuri materiale și echipamente de protecție, adaptate tuturor categoriilor de misiuni, precum și atragerea de fonduri nerambursabile pentru finanțarea de proiecte în domeniul situațiilor de urgență și protecției civile.

IV. Gestionarea provocărilor migraționiste și securității frontierelor.

MAI se află într-un proces de adaptare la noile provocări de securitate, context în care va continua dezvoltarea capacității de a gestiona în mod eficient securitatea frontierelor.

MAI a dezvoltat și va continua să perfecționeze un sistem de răspuns, articulat la noile provocări de securitate, prin intensificarea exercițiilor tematice (și derularea unor scenarii de imigrare specifice dinamicii fenomenului migraționist), dar mai ales prin rezolvarea în concret a diferitelor situații apărute în actualul context regional și internațional.

Prin Planul de acțiuni pentru perioada 2023-2024, MAI va asigura implementarea Strategiei naționale privind imigrația pentru perioada 2021-2024, care urmărește gestionarea eficientă a migrației ilegale sub toate aspectele și formele sale. Principala noastră preocupare este implementarea acestei strategii, prin diminuarea ponderii factorului ilegal în cadrul fenomenului migraționist, prevenirea imigrării acelor categorii de persoane care reprezintă factori de risc, precum și prin combaterea șederii ilegale și a traficului de persoane. Un aspect de interes care implică o colaborare mai strânsă și eficientă cu alte instituții ale statului se referă la reducerea numărului de resortisanți ai statelor terțe aflați fără forme legale pe teritoriul României.

Pentru atingerea acestui obiectiv, MAI va iniția demersuri legislative și va continua măsurile concrete pentru implementarea noii arhitecturi a sistemelor europene de informații pentru frontieră și securitate și asigurarea interoperabilității dintre acestea.

De asemenea, MAI va lua măsurile necesare pentru întărirea controalelor la frontieră, cu scopul de a preveni și combate contrabanda, respectiv introducerea ilegală în țară a unor substanțe periculoase și deșeuri.

V. Creșterea siguranței rutiere prin consolidarea mecanismelor de prevenire și combatere a încălcării legislației rutiere.

Atingerea acestui obiectiv presupune, din perspectiva competențelor MAI, intensificarea activităților de educație rutieră și urmărirea respectării legislației rutiere, recent amendată, și aplicarea prevederilor care sancționează comportamentul agresiv și iresponsabil.

De asemenea, MAI a contribuit esențial la legislația care va face posibilă utilizarea mijloacelor electronice în comunicările dintre autoritățile competente și conducătorii de autovehicule, cu privire la încălcarea normelor rutiere, și va lua măsurile necesare pentru ca, împreună cu partenerii instituționali, să asigure implementarea și operaționalizarea Sistemului integrat de monitorizare a traficului rutier pe drumurile publice din România (e-SIGUR).

Pe aceeași linie se înscriu și proiectele „HeliPol” și „Horus”, în curs de implementare, în cadrul cărora vor fi operaționalizate unități de suport și coordonare aeriană. Astfel, vor fi demarate achiziții de echipamente de zbor, autospeciale, sisteme electronice mobile de depistare a substanțelor stupefiante în salivă, etilometre, infrastructură de comunicații și terminale satelitare, care au ca scop asigurarea siguranței rutiere la nivel național, cu accent pe reducerea numărului de victime ale accidentelor rutiere, deplasarea cu celeritate la locul producerii accidentelor rutiere colective cu consecințe foarte grave, monitorizarea fluxurilor de trafic, perceperea unei imagini clare de ansamblu asupra problemelor din trafic și dispunerea efectivelor de poliție cu maximă eficiență.

Măsurile preconizate a fi realizate de MAI vor contribui decisiv la decongestionarea arterelor rutiere și la respectarea regulilor de circulație și vor aduce beneficii pentru toți participanții la

trafic, pentru comunități și unitățile administrativ-teritoriale (din calitatea lor de administratori ai drumurilor publice).

VI. Adaptarea mecanismelor de recrutare, selecție, încadrare, dezvoltare, pregătire, formare și perfecționare a personalului MAI la realitățile sociale actuale.

Realizarea acestui obiectiv a început cu procesul de reformă a Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” și cu implementarea programelor de masterat profesional (pentru a răspunde nevoilor actuale de pregătire profesională a ofițerilor). MAI va identifica noi oportunități de dezvoltare a unităților de învățământ postliceale pentru formarea agenților/subofițerilor și va consolida sistemul de pregătire profesională continuă.

Pentru a răspunde mai eficace și eficient nevoilor actuale și de perspectivă ale societății, MAI va pune accent pe revizuirea curriculumului destinat formării inițiale, prin creșterea bugetelor de timp alocate pregătirii practice (tactică, tragere, autoapărare, conducere defensivă), pe operaționalizarea sistemului de învățământ postliceal hibrid în cadrul școlilor de poliție, cu impact asupra cifrelor de școlarizare, pe îmbunătățirea procesului de pregătire a personalului MAI care desfășoară activități de negociere și dialog, pe utilizarea metodelor moderne de instruire, pe revizuirea mecanismelor de evaluare a competențelor și abilităților profesionale etc. În cadrul acțiunilor MAI, de proiectare, dezvoltare și implementare a serviciilor electronice, „Recrutarea în vederea ocupării unor funcții vacante în MAI” și „Înscrierea la instituțiile de învățământ MAI” reprezintă obiective asumate și în curs de implementare (până la finele anului curent, 2023) prin proiectul „HUB-ul de servicii la nivelul MAI”.

Totodată, pentru a obține o mai mare predictibilitate în privința recrutării, formării și evoluției profesionale a personalului, la nivelul MAI au fost inițiate demersuri promovarea unui ghid al carierei, cu impact pozitiv asupra dinamicii resurselor umane, care va fi implementat în perioada imediat următoare.

MAI va continua demersurile de reducere etapizată a deficitului de personal, în principal prin intermediul instituțiilor proprii de formare profesională, dar și pe cele de îmbunătățire a mecanismelor de selecție și pregătire a personalului care asigură intervenția la evenimente, prin introducerea și a altor domenii de evaluare (de exemplu: educație civică, raționament logic); un prim pas care vizează calitatea pregătirii profesionale a fost realizat, prin amendarea reglementărilor relevante astfel încât să crească exigența în proba de verificare a performanțelor fizice.

De asemenea, MAI a reluat procedurile de încadrare prin concurs a funcțiilor de conducere vacante, organizând în acest sens proceduri transparente și unitare, și va continua să limiteze utilizarea împuternicirilor în funcție. Stabilitatea pe post a personalului, împreună cu impunerea unor mecanisme adecvate de management vor facilita îmbunătățirea performanțelor instituționale, în beneficiul cetățeanului.

O abordare strategică referitoare la politica de personal o reprezintă revizuirea arhitecturii funcționale a unor structuri în vederea eliminării suprapunerilor de competențe și pentru eficientizarea actului managerial.

În cadrul procesului de formare profesională va fi consolidată utilizarea metodelor moderne de instruire (platforme de tip „e-learning”, cursuri online) și vor fi revizuite mecanismele de evaluare a competențelor și abilităților profesionale.

VII. Optimizarea funcțională a structurilor MAI.

MAI va continua acest proces, prin reconsiderarea rolului sau comasarea unor structuri conexe, eliminarea situațiilor în care aceeași materie este gestionată de mai multe structuri, echilibrarea repartizării resurselor. Aceste demersuri au în vedere: îmbunătățirea sistemului de asigurare a ordinii publice, cu accent pe activitatea de prevenire; întărirea capacității de funcționare și reacție a structurilor operative; eficientizarea structurilor de suport, inclusiv prin crearea unui mecanism unitar, la nivelul județului, care să asigure resurse materiale pentru toate structurile operative ale MAI; impunerea utilizării procedurilor de lucru electronice, a sistemelor de management electronic al documentelor și a semnăturii electronice.

MAI are în vedere operaționalizarea portalului GIS și asigurarea structurilor sale cu informații geospațiale; o altă direcție de acțiune va consta în dezvoltarea analizei informațiilor, pe palierele strategic, operațional și tactic, în domeniile prioritare de acțiune specifice ordinii și siguranței publice, respectiv evaluarea integrată a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților sistemice, în vederea fundamentării deciziilor.

De asemenea, MAI are în vedere operaționalizarea noilor structuri responsabile cu monitorizarea electronică, îmbunătățirea mecanismului instituțional dedicat intervenției la evenimentele din domeniul ordinii și siguranței publice semnalate de cetățeni prin SNUAU 112, reorganizarea activității secțiilor de poliție rurală, în concordanță cu exigențele de natură operativă, intervenție la evenimente și competențele materiale și teritoriale existente, constituirea de structuri specializate în dispariții de persoane, eficientizarea modului de pregătire și folosire a animalelor de serviciu la nivelul MAI, prin identificarea și aplicarea unor soluții organizatorice și structurale adaptate noilor realități instituționale și operative.

Reforma misiunilor de pază este, de asemenea, o direcție de acțiune a MAI prin care se urmărește creșterea ponderii utilizării sistemelor tehnice de securitate, operaționalizarea dispeceratelor de monitorizare zonale, modernizarea sistemelor tehnice de securitate și conectarea acestora la dispecerate, creșterea mobilității structurilor de pază și asigurarea dotării corespunzătoare.

VIII. Transformarea digitală a unor servicii publice și a activității structurilor MAI.

MAI se află în plin proces de transformare digitală a activității proprii, având drept obiectiv creșterea accesibilității și calității serviciilor publice oferite cetățenilor. Unele dintre aceste servicii, precum eliberarea certificatului de cazier judiciar, programarea în vederea obținerii unui pașaport, obținerea avizului MAI (pentru documentații de urbanism, amenajarea teritoriului și autorizarea construcțiilor), sunt deja realizate și pot fi consumate online, prin HUB-ul de servicii la nivelul MAI; altele, precum obținerea istoricului sancțiunilor rutiere, răspuns la scrisoarea de informare RO-CBE, recrutarea în vederea ocupării unor funcții vacante, înscrierea la instituțiile de învățământ ale MAI, eliberarea și verificarea apostilei pentru actele oficiale administrative, ș.a.m.d., urmează ca până la finele anului curent (2023) să completeze gama de servicii electronice oferite prin HUB.

Totodată, MAI va aduce o contribuție esențială la transformarea modului în care va funcționa administrația publică din România, prin definitivarea implementării și operaționalizarea unor proiecte de interes deosebit, cu un factor de multiplicare uriaș, precum emiterea actelor de stare civilă și a cărții electronice de identitate, digitalizarea înmatriculării vehiculelor și emiterii permiselor de conducere. În perioada imediat următoare, va fi generalizată emiterea cărții electronice de identitate (CEI) la nivel național, pe baza informațiilor colectate în cadrul

Proiectului-pilot demarat în anul 2021, și va fi re tehnologizată infrastructura IT aferentă, administrată la nivelul MAI. Independent de implementarea Cărții electronice de identitate, MAI va crea premisele necesare pentru utilizarea identităților electronice ca mijloace prin care cetățenii pot consuma diferite servicii electronice.

MAI își va consolida capacitatea de monitorizare și anticipare a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților care pot conduce la tulburarea gravă a ordinii publice, respectiv de contracarare a formelor grave de criminalitate, prin dezvoltarea resurselor umane specializate în activitatea de informații și achiziția de instrumente tehnice avansate de culegere și procesare a informațiilor.

MAI își va întări capabilitățile de securitate cibernetică, prin creșterea rezilienței sistemelor informatice și de comunicații proprii și eficientizarea capacității de detecție și investigare rapidă a atacurilor cibernetice. Pe același palier, MAI își va perfecționa măsurile de protecție a informațiilor clasificate gestionate, inclusiv prin creșterea culturii de securitate a personalului.

IX. Eficientizarea managementului resurselor logistice și financiare.

MAI va continua procesul de reformă în domeniul resurselor logistice și financiare, având următoarele priorități: îmbunătățirea gradului de dotare a personalului cu mijloace de protecție și intervenție, sisteme de înregistrare audio-video și tehnică specială de investigații; îmbunătățirea condițiilor de lucru și a spațiilor destinate primirii cetățenilor; echiparea polițiștilor cu noua uniformă de serviciu, creșterea calității serviciilor medicale și de recuperare medicală a personalului MAI, în vederea asigurării sănătății și menținerea capacității de efort a efectivelor; creșterea mobilității structurilor de intervenție (prin dotarea cu mijloace de mobilitate terestră, navală și aeriană); implementarea unor soluții informatice de tip ERP (Enterprise Resource Planning). Având în vedere noile tendințe la nivel european, MAI va elabora o proiecție privind înzestrarea structurilor sale cu vehicule alimentate cu combustibili alternativi.

În anii precedenți au fost demarate acțiuni pentru creșterea calității uniforme și echipamentului din dotarea Poliției Române și Poliției de Frontieră Română; acest proces va continua și va fi extins la nivelul tuturor structurilor MAI, între primii beneficiari ai noilor uniforme regăsimuse și absolvenții instituțiilor de învățământ ale MAI.

În plan teritorial va fi dezvoltată o infrastructură comună de pregătire, ce va fi destinată procesului de instruire și antrenare a polițiștilor, polițiștilor de frontieră, jandarmilor, pompierilor și personalului de protecție civilă.

X. Consolidarea capacității MAI de a utiliza fondurile externe nerambursabile pentru a crește calitatea serviciilor oferite cetățenilor.

MAI își va concentra eforturile pentru finalizarea proiectelor finanțate din cadrul financiar multianual 2014-2020, pentru atingerea tuturor rezultatelor prevăzute și creșterea sumelor accesate, un accent deosebit fiind pus pe închiderea Programelor Naționale finanțate din fondurile europene dedicate afacerilor interne, gestionate în calitate de Autoritate Responsabilă.

În ceea ce privește cadrul financiar 2021-2027, MAI va accesa oportunitățile de finanțare disponibile în vederea atingerii obiectivelor instituționale privind creșterea calității serviciilor pentru cetățeni.

Pentru realizarea obiectivelor aferente gestionării frontierei, managementului migrației, securității interne, MAI va implementa Programele Naționale finanțate din Fondul securitate internă (FSI), Fondul azil, migrație și integrare (FAMI) și Instrumentul pentru managementul frontierei și politica de vize (IMFV), prin acordarea de finanțări nerambursabile pentru proiecte specifice.

Obiectivele majore de investiții accesate din PNRR vor fi implementate pentru modernizarea infrastructurii din domeniile sănătate, digitalizare, infrastructură verde. Totodată, în calitate de coordonator de investiție va asigura implementarea intervențiilor aferente investiției 8 - Cartea electronică de identitate.

MAI va continua procesul de dezvoltare a capacității instituționale de accesare și implementare a proiectelor finanțate din fonduri externe nerambursabile, în special prin capacitatea resursei umane și păstrarea trendului ascendent de accesare a fondurilor externe nerambursabile.

XI. Consolidarea mecanismelor de realizare a comunicării publice.

Gestionarea situației pandemice și, recent, contextul creat de conflictul militar de la granițele României, au arătat pericolul pe care îl generează diseminarea în spațiul public a informațiilor de tipul „Fake news”. MAI va continua să asigure informarea corectă și completă a cetățeanului cu privire la evenimentele de interes din domeniul său de activitate, necesitatea respectării măsurilor de protecție specifice unor situații de risc (vezi campaniile de informare și pregătire a comportamentului populației în caz de cutremur), precum și la subiecte care vizează activitatea personalului/structurilor MAI.

MAI va urmări ca toate acțiunile de comunicare publică să se facă transparent, deschis, proactiv și să aibă ca obiectiv central construirea unui parteneriat corect și responsabil cu cetățenii și comunitățile; de asemenea, MAI va eficientiza mecanismele prin care este realizată comunicarea în situații de criză, dezvoltarea unei dimensiuni strategice a comunicării, precum și îmbunătățirea comunicării interne și asigurarea cadrului adecvat participării întregului personal la eficientizarea activității instituției.

17. MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

Pe baza orientărilor formulate de Strategia Națională de Apărare a Țării, Guvernul va concepe și realiza proiectele de securitate și apărare ca un tot unitar, prin consolidarea posturii de apărare și descurajare, prin dezvoltarea unor capacități de apărare robuste și reziliente, credibile, interoperabile, flexibile și eficiente, destinate deopotrivă descurajării unei agresiuni împotriva României și articulării unui răspuns interinstituțional adecvat la provocările actuale și viitoare ale mediului de securitate, inclusiv în spectrul hibrid. Astfel, sunt necesare cinci elemente esențiale: capacități de înaltă tehnologie, o resursă umană înalt educată și foarte bine instruită, dezvoltarea unei culturi instituționale centrate pe cunoaștere și inovație și, nu în ultimul rând, reziliența națională, inclusiv bazată pe pregătirea populației, a economiei și a teritoriului pentru apărare.

În cadrul NATO, se va urmări consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA. Rezultatul urmărit vizează creșterea credibilității strategice a României, având ca fundament predictibilitatea, continuitatea și angajamentul pe linia obiectivelor asumate la nivel aliat privind: asigurarea parametrilor stabiliți în contextul NATO pentru finanțarea apărării, dezvoltarea capacității de

apărare națională și a nivelului de reacție, participarea la inițiative și proiecte aliate vizând dezvoltarea de capacități aliate comune; participarea la misiuni și operații NATO.

Pe baza orientărilor formulate de Strategia Națională de Apărare a Țării, a concluziilor rezultate în urma desfășurării „Analizei strategice a apărării 2020” și a Cartei Albe a Apărării 2021, de a concepe și realiza proiectele de securitate și apărare ca un tot unitar, Guvernul va continua identificarea și implementarea de măsuri pentru asigurarea consolidării posturii de apărare și descurajare, prin dezvoltarea unor capacități de apărare robuste și reziliente, credibile, interoperabile, flexibile și eficiente, destinate deopotrivă descurajării unei agresiuni împotriva României și articulării unui răspuns interinstituțional adecvat la provocările actuale și viitoare ale mediului de securitate, inclusiv în spectrul hibrid.

Acțiunile destabilizatoare din proximitatea estică a României, derulate pe multiple paliere și într-o manieră sincronizată, continuă să influențeze, să modifice și să agraveze situația de securitate din regiunea Mării Negre, prin perpetuarea instabilității, întreținerea conflictelor prelungite și influențarea parcursului european și euroatlantic al statelor din acest areal.

Pentru ca toate acestea să nu rămână doar simple deziderate, prin programul de guvernare au fost alocate resursele necesare pentru creșterea alocării nivelului stabilit prin Acordul politic național privind creșterea finanțării pentru apărare pentru perioada 2017-2027 și în perspectiva următorilor ani, la 2,5% din PIB.

I. Dezvoltarea cadrului politic și juridic din domeniul apărării și securității naționale.

Apărarea națională are nevoie de un cadru legal care să asigure modernizarea, operaționalizarea și gestionarea eficientă a priorităților.

Analiza actualului cadru legislativ va viza armonizarea prevederilor legale și normative care reglementează domeniul apărării naționale.

Vom susține o abordare care să țină seama de bunele practici la nivel european, în special a celor care vizează controlul democratic al forțelor armate, respectarea valorilor statului de drept și o abordare profesionistă a mecanismelor interministeriale.

Dezvoltarea Acordului politic național privind creșterea finanțării pentru apărare va cuprinde definirea angajamentelor și a responsabilităților structurilor cu rol legislativ și executiv în probleme de securitate/apărare națională. Apreciem că numai în acest mod se va realiza o continuitate în domeniul securității și apărării naționale în situația alternanței la guvernare și, astfel, se va obține consensul politic necesar derulării programelor de dezvoltare/modernizare. De asemenea, aprobarea bugetelor pentru apărare și pentru structurile de securitate nu ar mai avea caracter formal, ci ar reflecta o voință politică majoritară, multipartită, asigurând și transpunerea în practică a principiului controlului parlamentar asupra forțelor de securitate/apărare. Acest proces va include actuala procedură de planificare a apărării, asigurându-i un caracter multianual, precum și un grad sporit de asumare și control la nivel politic.

II. Creșterea relevanței strategice a României în cadrul NATO și UE.

În cadrul Alianței, rezultatul urmărit vizează creșterea credibilității strategice a României, având ca fundament predictibilitatea, continuitatea și angajamentul pe linia obiectivelor asumate la nivel aliat privind: asigurarea parametrilor stabiliți în contextul NATO pentru finanțarea apărării

(2,5% din PIB din sursele buget de stat și activități finanțate integral din venituri proprii, din care cel puțin 20% pentru înzestrare și modernizare, respectiv 2% pentru cercetare, dezvoltare și inovare); dezvoltarea capacității de apărare națională și a nivelului de reacție; asigurarea ofertei naționale relevante pentru implementarea inițiativelor NATO în planul dezvoltării capacității colective de reacție a Alianței; participarea la inițiative și proiecte aliate vizând dezvoltarea de capabilități aliate comune; participarea la misiuni și operații NATO; contribuția la implementarea prezenței aliate înaintate pe teritoriul altor aliați estici și gestionarea provocărilor de securitate de pe flancul sudic al NATO, din ce în ce mai complexe și diverse, adăugând, pe lângă amenințările convenționale, amenințări cibernetice și hibride, cu factor mare de multiplicare, generat de tendința exponențială a evoluției tehnologice (inteligenta artificială, mega date, tehnologia cuantică, drone etc.), fapt ce impune adaptarea organismului militar pe aceste noi coordonate.

Pe acest fond, principalele linii de efort, care vor asigura un accent superior profilului strategic al României în cadrul NATO, vor continua să urmărească implementarea programelor și proiectelor în planul modernizării, înzestrării și operaționalizării structurilor de forțe, care vor determina un nivel calitativ superior și semnificativ al contribuției naționale la arhitectura colectivă de securitate și apărare NATO.

La nivel național se vor avea în vedere implementarea pachetului de ținte de capabilități aferent anilor 2023-2024 și implementarea Programului privind transformarea, dezvoltarea și înzestrarea Armatei României până în anul 2040, în cadrul căruia se cuvine a menționa accentul pe operaționalizarea noilor capabilități și planificarea multianuală a numărului de posturi finanțate de la bugetul de stat.

III. Consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA.

În ideea continuității și coerenței, precum și în contextul direcționărilor prevăzute de Carta Albă a Apărării 2021, pe linia politicii de apărare se va urmări intensificarea dialogului politico-militar în cadrul parteneriatului strategic cu SUA, în perspectiva consolidării palierului strategic. Sprijinul și asistența oferite de partea americană rămân esențiale pentru îndeplinirea obiectivelor politicii de apărare.

Astfel, într-un context de securitate instabil și provocator, este mai mult decât oricând oportună aprofundarea mecanismelor bilaterale permanente de consultare/cooperare, de coordonare și armonizare a abordărilor și punctelor de vedere la nivel politico-militar în vederea adoptării unor poziții comune pe subiectele, politicile și proiectele de interes vizând securitatea europeană și regională. România va continua să își dovedească calitatea de aliat statornic și durabil al SUA, în paralel cu aprofundarea dimensiunii de apărare a Parteneriatului Strategic.

În acest context, implementarea inițiativelor de cooperare bilaterală în domeniul apărării se va derula în cadrul asigurat de Foaia de parcurs (Roadmap) a Parteneriatului strategic în domeniul apărării 2020-2030.

IV. Intensificarea cooperării bilaterale și regionale în domeniul apărării

În contextul evoluțiilor politice și de securitate relevante, subliniem importanța unei abordări echilibrate, în funcție de obiectivele politicii de cooperare, care să contribuie la conturarea rolului de pol regional de stabilitate și securitate prin menținerea unor contribuții substanțiale în regiunile de interes prioritar pentru România (regiunea extinsă a Mării Negre, Balcanii de Vest și vecinătatea estică a NATO și UE) și, în același timp, să asigure o prezență relevantă în

cadrul eforturilor aliate și comunitare din vecinătatea sudică. O astfel de abordare este cu atât mai relevantă cu cât se constată o globalizare a amenințării și o sporire a atenției acordate de NATO și UE evoluțiilor de securitate din Africa și Orientul Mijlociu, estul Mediteranei, Caucazul de Sud și estul Ucrainei, inclusiv pe palier operațional.

Cooperarea internațională în domeniul apărării, atât în plan bilateral, cât și în format multinațional, în cadrul organizațiilor internaționale din care facem parte este o condiție și un factor important în atingerea obiectivelor asumate de România.

Prioritățile de cooperare internațională în domeniul apărării pentru perioada următoare vizează implementarea politicilor de cooperare internațională, contribuind la menținerea unui sistem optim de relații militare pentru asigurarea nivelului ridicat de instruire și pregătire a Armatei României, conform standardelor și pentru îndeplinirea obligațiilor ce ne revin în conformitate cu angajamentele asumate la nivelul NATO, UE, ONU, OSCE și în cadrul inițiativelor regionale, precum și sprijinirea promovării intereselor strategice ale statului român.

În scopul consolidării profilului strategic al României și conturării rolului stabilit, politicile de cooperare internațională în domeniul apărării vizează cooperarea:

- o bilaterală, cu statele membre NATO și/sau UE;
- o cu partenerii strategici, în primul rând cu SUA;
- o cu statele partenere, cu care sunt încheiate acorduri de cooperare în domeniul apărării și/sau industriilor de apărare și cu care au fost identificate domenii de interes comun, precum și cu state din regiunile de interes cu care există potențial pentru dezvoltarea unor programe de cooperare, în special în domeniul tehnico-militar și cercetare-dezvoltare-inovare;
- o în cadrul inițiativelor regionale și a organizațiilor/ organismelor internaționale cu vocație în domeniul păcii și securității la care România este parte (ONU, OSCE).

Cadrul de desfășurare a relațiilor bilaterale și regionale va urmări promovarea imaginii și rolului României în cadrul Alianței Nord-Atlantice cu accent pe intensificarea eforturilor de creștere a vizibilității și credibilității posturii de descurajare și apărare pe întregul Flanc Estic, dezvoltarea profilului strategic al României în cadrul Uniunii Europene și consolidarea României ca pol de stabilitate și furnizor de securitate în regiunea extinsă a Mării Negre și în Balcani.

În acest sens, întreprinderile bilaterale vor promova importanța acordată aprofundării Parteneriatului Strategic cu SUA, ca pilon al arhitecturii de politică externă și de apărare, extinderea și consolidarea altor parteneriate strategice și a cooperării cu aliații și partenerii relevanți cu care România a dezvoltat relații de cooperare bilaterală în domeniul apărării.

Va continua, de asemenea, efortul de promovare a intereselor naționale în formate multilaterale precum Organizația Națiunilor Unite (ONU) și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), ca parte a acțiunii mai largi de susținere și consolidare a unei ordini internaționale bazate pe reguli. Din perspectiva cooperării cu Organizația Națiunilor Unite, vor continua demersurile în vederea menținerii profilului de țară la un nivel ridicat, prin participarea la misiunile de menținere a păcii și implicarea activă în proiectele relevante dezvoltate la nivelul organizației mondiale, cum ar fi inițiativa Action for Peacekeeping a Secretarului General ONU. La nivelul OSCE va fi susținută, în continuare, menținerea viabilității acquisului OSCE format din cei trei piloni (Tratatul Cer Deschis, Tratatul CFE și Documentul de la Viena - 2011) pe care se sprijină arhitectura de securitate europeană, aflată într-un moment criză.

De asemenea, va fi acordată o atenție deosebită gestionării aspectelor politico-militare și implementării obligațiilor asumate prin documentele internaționale privind regimurile în domeniul controlului armamentelor convenționale și al neproliferării armelor de distrugere în masă.

Totodată, va fi dezvoltată cooperarea regională în domeniul apărării prin continuarea participării active la inițiativele din Europa de Sud-Est și Regiunea Extinsă a Mării Negre, la alte formate regionale (București 9, Inițiativa celor Trei Mări), precum și la formatele destinate combaterii fenomenului terorist și fundamentalismului islamic. În acest sens continuarea și consolidarea cooperării în formatul trilateral România-Polonia-Turcia, dar și promovarea unei abordări unitare a apărării pe întregul flanc estic, Marea Baltică-Marea Neagră, vor contribui la stabilitatea regională și euroatlantică.

În mod consecvent, obiectivele majore ale României la Marea Neagră au fost definite și promovate în scopul menținerii permanente a tematicii Mării Negre deopotrivă la nivelul UE și NATO. Actualul context de securitate din regiunea Mării Negre determină analiza și consolidarea pachetului de măsuri a strategiei de securitate la Marea Neagră.

V. Înzestrare și investiții.

- Continuarea demersurilor privind dezvoltarea capabilităților prin implementarea prevederilor Programului Armata României 2040 și a Planului multianual de înzestrare a Armatei României, principalele linii de interes imediat fiind:
  - o elaborarea și implementarea planurilor de acțiune subsecvente și identificarea, împreună cu Guvernul României, de soluții focalizate în special pe cooptarea industriei românești în implementarea planului multianual de înzestrare și re tehnologizare a acesteia pentru asigurarea unei reziliențe militare industriale pragmatice;
  - o inițierea programelor de înzestrare cu valoare de peste 100 milioane de euro pentru care s-a obținut aprobarea Parlamentului României;
  - o alocarea resurselor financiare necesare participării ACTTM/MApN, alături de operatori economici din industria națională de apărare, la proiecte NATO și UE în domeniul cyber, CBRN, UAV, în concordanță cu prioritățile prevăzute în Carta Albă a Apărării 2021;
  - o inițierea altor programe de achiziții necesare îndeplinirii obligațiilor ce revin României în cadrul procesului NATO de planificare a apărării;
  - o în funcție de alocările bugetare și de derularea programelor deja inițiate, vor fi efectuate demersuri pentru pregătirea inițierii și/sau derulării altor programe de înzestrare în vederea asigurării de noi capabilități structurii de forțe ale Armatei Române.
- Implementarea țintelor de capabilități 2021 (TC21), cu cele două etape: analizarea, acceptarea și asumarea pachetului TC21 alocat României și implementarea propiu-zisă 2022-2040 și a Planului multianual de înzestrare a Armatei României conform aprobărilor CSAT.

VI. Elaborarea și îmbunătățirea cadrului normativ specific domeniului apărării și calității vieții personalului

Se va avea în vedere continuarea activităților de elaborare/armonizare a legislației naționale care reglementează activitatea diverselor instituții din sistemul de securitate națională în

domenii cu valențe interinstituționale (managementul crizelor, securitate cibernetică, reziliență etc.) în scopul eficientizării mecanismelor instituționale.

Avem în vedere continuarea dezvoltării sistemului informatic și de comunicații militar, concomitent cu extinderea măsurilor de securitate informațională și implementarea celor de apărare cibernetică. Vom urmări cu prioritate reducerea cheltuielilor operaționale (mai ales a consumului de energie) prin adoptarea de tehnologii noi, nepoluante, atât în privința echipamentelor militare, cât și a lucrărilor de infrastructură militară.

Ne propunem negocierea unor componente importante de transfer tehnologic cu ocazia tuturor achizițiilor importante în domeniul militar, pentru întreprinderile viabile deja existente, dar mai ales pentru firme noi dedicate tehnologiilor moderne și facilitarea și dezvoltarea accesului firmelor private la aceste tehnologii și deschiderea accesului acestora la comenzile de stat. Ne propunem să dezvoltăm o abordare strategică, interinstituțională și funcțională într-un sistem integrat al problematicii protecției infrastructurilor critice naționale.

Vom dezvolta un proces de management al riscului, prin care să se evidențieze amenințările și vulnerabilitățile infrastructurii critice definite și modalitățile de diminuare a acestora, pentru fiecare structură responsabilă/implicată în parte, și un standard de evaluare a protecției infrastructurii critice. Acest standard va fi dedicat unei anumite infrastructuri, în funcție de opțiunile de back-up și de nivelul de reziliență al domeniului/sistemului din care face parte infrastructura.

Vom aborda sistemul medical militar din cadrul sistemului de apărare, ordine publică și siguranță națională ca un domeniu integrat, ce necesită noi evaluări conceptuale și legislative, în contextul transformării NATO/UE și al combaterii pandemiilor.

Dezvoltarea rezervei operaționale a Armatei Române, cu accent pe rezerva voluntară și serviciul militar în termen voluntar, precum și a unui sistem național de pregătire și instruire, elaborarea unei noi strategii care să conecteze sistemul de forțe active cu grupul de rezerviști și să asigure mobilizarea și regenerarea forțelor în parametri optimi de cantitate, calitate și viteză, o condiție esențială pentru realizarea acestui obiectiv reprezentând-o revizuirea cadrului legislativ.

Concomitent, o atenție deosebită va fi acordată revizuirii cadrului normativ aplicabil la nivel național sau intern al Ministerului Apărării Naționale pe linia soluționării problemelor sociale ale personalului armatei, veteranilor, invalizilor, văduvelor de război și văduvelor veteranilor de război, cadrelor militare în rezervă/retragere, veteranilor, răniților și invalizilor care au participat la acțiuni militare, precum și urmașilor celor decedați în acțiuni militare.

Ne vom concentra pe reducerea birocrăției și realizarea unei structuri organizatorice moderne, flexibile, conform nivelului de ambiție adoptat pe baza rezultatelor din procesul de revizuire strategică a apărării, a experienței acumulate în teatrele de operații, a lecțiilor învățate și a bunelor practici din sfera euroatlantică. O atenție deosebită se va acorda reducerii cheltuielilor operaționale (mai ales a consumului de energie), inclusiv prin accesarea de finanțări din fonduri externe nerambursabile (programe operaționale, PNRR) pentru eficientizarea energetică și consolidarea clădirilor administrative aflate în administrarea Ministerului Apărării Naționale

Ne propunem dezvoltarea unui program pentru retenția, motivarea și recompensarea personalului militar și civil în conformitate cu legislația națională și bunele practici în cadrul NATO și îmbunătățirea programului dedicat protejării drepturilor veteranilor de război,

veteranilor din teatrele de operații, răniților, familiilor și rudelor acestora prin înființarea unui centru național în acest sens.

Vom urmări aplicarea prevederilor constituționale, a normelor internaționale și UE la care România a aderat privind protejarea drepturilor omului pentru personalul militar și civil din cadrul Ministerului Apărării Naționale. Vom dezvolta strategii de comunicare internă și externă cu scopul îmbunătățirii prestigiului și imaginii Armatei Române, precum și inițierea unui program dedicat ofițerilor în rezervă și în retragere în vederea implicării acestora în diferite acțiuni privind domeniul apărării.

18. MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

Viziunea conceptuală.

Politica externă a României va continua să fie predictibilă, coerentă, de consens național, axată pe îndeplinirea responsabilă a angajamentelor asumate în plan extern, pe promovarea și apărarea obiectivelor și intereselor naționale, deserving în mod direct și eficient interesele cetățenilor români și contribuind la bunăstarea și securitatea acestora. Îndeplinirea obiectivelor naționale ale României în plan extern se va realiza în coordonare strânsă cu Președintele României, ca factor de decizie în domeniul politicii externe.

Concret, în planul politicii externe, România își va atinge obiectivele pe baza celor trei piloni esențiali ai politicii sale externe: creșterea rolului și influenței țării noastre în Uniunea Europeană (UE) și, respectiv, Alianța Nord-Atlantică (NATO) și dezvoltarea și aprofundarea Parteneriatului Strategic cu Statele Unite ale Americii (SUA), concomitent cu susținerea și promovarea valorilor democratice, a drepturilor și libertăților fundamentale, a stabilității și securității atât în regiune, cât și la nivel global, cu promovarea și respectarea strictă a dreptului internațional și a ordinii internaționale bazate pe reguli, susținerea fermă a multilateralismului eficient și corelarea politicii externe în materie de obiective și priorități cu politica de securitate și apărare, care vor rămâne elemente esențiale.

Ca urmare a războiului de agresiune dus de Federația Rusă împotriva Ucrainei, evoluții care sunt de maximă relevanță politică pentru România, și ținând cont de consecințele complexe pe multiple paliere, în special în plan securitar și economic, politica externă a României trebuie să continue să fie dinamică, pro activă și promptă, valorificând oportunitățile care apar în acest context.

În acest context, Guvernul va continua să urmărească cu consecvență consolidarea securității naționale, România fiind implicată activ în procesele de la nivelul NATO, UE și multilateral, ceea ce a permis reacția rapidă și promptă la declanșarea agresiunii militare ruse împotriva Ucrainei și combaterea efectelor acesteia, prin acțiune la nivel politico-diplomatic. Totodată, Ministerul Afacerilor Externe (MAE) va continua demersurile diplomatice în plan bilateral și multilateral, în scopul aprofundării parteneriatelor și relațiilor speciale ale României pe linie de securitate, reziliență democratică și progres economic.

Ultimii ani au pus în evidență, mai pregnant decât oricând, caracterul multidimensional al diplomației secolului XXI. Politica externă și de securitate a României va trebui să ofere răspunsuri eficiente, în timp real, la provocările, transformările, dar și la oportunitățile generate de noile realități internaționale, astfel încât România să fie mai rezilientă, inclusiv în acțiunea sa externă.

Lecțiile învățate în ultimii ani — necesitatea consolidării rezilienței la nivel statal și al organizațiilor internaționale din care facem parte, inclusiv întărirea capacității de combatere a acțiunilor ostile de tip hibrid și a celor de dezinformare, importanța consolidării legăturii transatlantice și a promovării unei abordări echilibrate și realiste în raport cu autonomia strategică deschisă a UE, importanța promovării dreptului internațional și a valorilor democratice, importanța esențială a multilateralismului și nevoia eficientizării cooperării internaționale și a acțiunii organizațiilor internaționale, inclusiv angajamentul față de partenerii cu care împărtășim viziuni similare la nivel internațional — reprezintă linii directoare de urmat pentru atingerea obiectivelor noastre de politică externă.

Diplomația română se va implica activ și eficient în procesele de adaptare și de anticipare care se desfășoară la nivel internațional, urmărind ca reacțiile necesare la nivel de decizii și acțiune concretă în politica externă să fie nu doar mai eficiente și mai rapide, dar și mai sofisticate, pentru a ne construi — în esență — reziliența ca stat și ca societate, respectiv capacitatea de a rezista în fața crizelor și de a deveni mai pregătiți în gestionarea lor și a celor viitoare. Aceasta presupune și consolidarea parteneriatelor cu actori externi care împărtășesc aceleași valori și obiective și diminuarea până la eliminarea dependenței de acei actori care promovează abordări contrare și care ne afectează capacitatea de a ne atinge obiectivele, inclusiv cele de politică externă.

În egală măsură, este necesară o comunicare mai eficace, mai aproape de cetățeni, care să reflecte substanța și complexitatea activității diplomatice și a obiectivelor naționale de politică externă, inclusiv prin implicarea crescută a societății civile. De asemenea, va fi urmărită dezvoltarea dimensiunii de prognoză, pentru urmărirea și evaluarea tendințelor la nivelul relațiilor internaționale, pentru a pregăti adecvat răspunsuri și inițiative de politică externă, în anticiparea unor potențiale riscuri, amenințări și provocări.

Modalitățile strategice de acțiune pentru atingerea acestor obiective, ce reprezintă constante ale politicii externe românești, vor trebui însă să țină cont de faptul că situația internațională actuală, pe fundal de criză, a devenit mult mai fluidă, influențată de reconfigurarea unor centre și raporturi de putere internaționale, dar și de redefinirea unor concepte ce păreau imuabile. Astfel, situația actuală este lipsită în mai mare măsură de predictibilitate, ceea ce presupune o adecvare mai rapidă, flexibilitate și un caracter mai inovativ pentru strategiile și mijloacele de acțiune.

În contextul actual al evoluțiilor din societatea internațională, în schimbare accelerată și cu provocări și crize suprapuse continue și variate, sunt necesare răspunsuri integrate. Adaptarea la noile realități nu presupune schimbarea bazelor politicii noastre externe, pilonii acesteia rămânând aceiași. Politica externă a României are nevoie de predictibilitate în ceea ce privește obiectivele-cheie. România se află în vecinătatea unei zone cu instabilitate și insecuritate accentuată și este obligată să găsească și să promoveze soluții și acțiuni pe plan extern care să contribuie la stabilitatea și securitatea regiunii, acționând astfel ca un veritabil actor regional abil și respectat.

Pentru gestionarea adecvată a tuturor acestor provocări, MAE va intensifica eforturile pentru a dezvolta un Corp Diplomatic și Consular de elită, astfel încât să dispună de resursele umane necesare pentru a promova în mod adecvat și eficient interesele României în contextul internațional actual, inclusiv pentru a răspunde la nivel optim solicitărilor de asistență și protecție consulară ale cetățenilor români din afara țării.

I. Consolidarea profilului și rolului României în cadrul Uniunii Europene (UE).

UE = prosperitate, reziliență, securitate democratică

În scopul consolidării rolului activ și a vizibilității României în UE, acțiunile Guvernului vor continua să vizeze asigurarea unei contribuții pragmatice, în spirit constructiv, la întărirea Uniunii și la avansarea politicilor UE destinate a răspunde acestui obiectiv.

Acțiunea diplomatică românească la nivel UE va urmări obiectivul ca Uniunea să depășească întărită crizele multiple și suprapuse cu care s-a confruntat în ultimii ani și să își consolideze capacitatea de a preveni și răspunde acestor provocări în viitor; prin urmare, România va contribui în mod concret la o coordonare sporită la nivel european, în vederea creșterii rezilienței Uniunii. În același timp, acțiunile Guvernului vor urmări asigurarea coerenței dintre viziunea de dezvoltare a României pe termen mediu și lung și modalitatea de raportare la politicile și inițiativele în plan european. La nivel UE, România va continua să promoveze dezvoltarea politicilor europene, inclusiv din perspectiva fructificării potențialului de valoare adăugată pe care România îl deține într-o serie de domenii. Totodată, România va continua să promoveze activ, pe lângă obiectivul unei Uniuni globale mai puternice, implicarea UE în vecinătate, precum și potențialul oferit de relațiile transatlantice în susținerea obiectivelor de ansamblu ale Uniunii.

Printre obiectivele prioritare, Guvernul României va urmări:

- Consolidarea coordonării interinstituționale pentru formularea de poziții naționale pro active în sprijinul consolidării UE și a implementării obiectivelor comune.
- Continuarea implicării active în procesul decizional la nivel UE, prin menținerea racordării la nucleul statelor care promovează consolidarea Uniunii, în paralel cu menținerea dialogului cu toate statele membre pe ansamblul agendei europene; continuarea implicării active la nivel european pornind de la rezultatele Conferinței privind Viitorul Europei, în scopul consolidării solidarității și unității europene, precum și pentru a face cunoscută viziunea cetățenilor români cu privire la politicile în care acțiunea comună la nivel european poate aduce valoare adăugată certă pentru Uniune și statele membre, inclusiv prin întărirea capacității de coordonare, la nivel european.
- Susținerea dezvoltării politicilor europene pe termen mediu și lung, astfel încât să poată fi gestionate mai bine provocările actuale și viitoare, utilizând pe deplin oportunitățile și instrumentele oferite de actualul cadru instituțional și legal european.
- Asigurarea coerenței și consecvenței în promovarea pozițiilor naționale la nivel UE, inclusiv prin intermediul Comitetului de Coordonare a Sistemului național de gestionare a afacerilor europene, instituit prin HG nr. 34/2017, referitor la coordonarea afacerilor europene, cu luarea în considerare atât a obiectivelor de dezvoltare ale României, cât și a interesului general de consolidare a Uniunii.
- Consolidarea expertizei în domeniul afacerilor europene, cu accent pe dezvoltarea sau crearea, după caz, a direcțiilor de afaceri europene în cadrul ministerelor de linie și creșterea numărului de experți în fonduri europene la nivelul structurilor naționale, județene și locale.
- Consolidarea Institutului European din România, inclusiv pe dimensiune financiară și salarială, consolidarea rețelei instituțiilor educaționale specializate în domeniul afacerilor europene și introducerea cursurilor despre Uniunea Europeană încă de la nivel școlar.

- Consolidarea capacității instituțiilor naționale de a analiza, ex-ante și ex-post, impactul legislației europene la nivel național precum și consolidarea procesului de transpunere la termen și în mod coerent a Directivelor europene, astfel încât să fie redus riscul procedurilor de infringement.
- Continuarea demersurilor privind implicarea activă în implementarea obiectivelor formulate prin Agenda Strategică 2019 - 2024 și reafirmarea, inclusiv în definirea viitoarei Agende Strategice a Uniunii, în lumina lecțiilor învățate din crizele recente și în contextul Conferinței privind viitorul Europei, a importanței principiilor unității, solidarității și coeziunii europene consacrate prin Declarația de la Sibiu, adoptată la 9 mai 2019, și a consolidării rezilienței Uniunii pe baza acestor principii.
- Implicarea activă în demersurile de la nivel UE vizând asigurarea unui proces de redresare economică durabil, inclusiv prin utilizarea mecanismelor și instrumentelor financiare ale Uniunii, în paralel cu facilitarea procesului de dublă tranziție - verde și digitală, prin promovarea de soluții care să faciliteze continuarea procesului de convergență în cadrul Uniunii.

Guvernul va continua demersurile pentru finalizarea aderării României la Spațiul Schengen, prin implicarea tuturor instituțiilor responsabile la nivel național, și pentru aderarea la Zona Euro, cu luarea în considerare a evoluțiilor privind consolidarea Uniunii Economice și Monetare și a guvernantei economice la nivel UE. În contextul finalizării MCV, Guvernul va continua să acționeze pentru consolidarea progreselor înregistrate pe linia independenței și eficienței sistemului judiciar, precum și să asigure participarea adecvată la mecanismul general european de evaluare privind statul de drept, aplicabil tuturor statelor membre.

În ceea ce privește relațiile UE cu Regatul Unit, România susține continuarea îndeplinirii prevederilor Acordului comercial și de cooperare între UE și Regatul Unit, bazată pe o cooperare ambițioasă și cuprinzătoare între cele două părți și un dialog permanent și un dialog permanent prin mecanismele Consiliului de Parteneriat, inclusiv prin Cadrul Windsor, precum și prin stimularea dialogului pe linie parlamentară.

Guvernul va susține în continuare o serie de alte obiective importante la nivel UE:

- Consolidarea pieței interne a Uniunii Europene, cu asigurarea libertăților circumscrise acesteia, precum și creșterea accesului companiilor, IMM-urilor românești la aceasta și la lanțurile valorice europene, cu menținerea unui mediu favorabil investițiilor, competențelor adecvate și accesului la materii prime.
- Asumarea de către UE a rolului de lider în domeniul combaterii schimbărilor climatice și implementarea obiectivelor formulate prin Pactul ecologic european, cu asigurarea unor condiții juste și echitabile de implementare, care să țină cont de specificitățile statelor membre, inclusiv ale României, astfel încât tranziția spre neutralitatea climatică să fie sustenabilă social, ducând la dezvoltarea economică a statelor membre, și să nu adâncească diferențele de dezvoltare între acestea; Guvernul va urmări evoluțiile la nivel european pentru a identifica cele mai avantajoase modalități de implementare a obiectivelor climatice asumate de UE; în acest context, va continua extinderea și consolidarea rețelei de misiuni verzi/de diplomație climatică a României, creată în 2021.
- În contextul crizei energetice actuale, România va continua să urmărească promovarea de soluții eficiente care să conducă la evitarea riscului de accentuare a decalajelor de dezvoltare și a sărăciei energetice. Guvernul va încuraja măsuri europene eficiente pentru

evitarea reapariției unor șocuri pe piața energetică, atât în ceea ce privește siguranța aprovizionării, cât și sustenabilitatea prețurilor la energie.

- Consolidarea domeniului social, mai ales din perspectiva protejării drepturilor lucrătorilor;
- Consolidarea Uniunii Sănătății, cu accent pe atenuarea inegalităților dintre statele membre în accesul la medicamente sigure, de calitate, eficiente și disponibile ca preț.
- Participarea activă în procesul Semestrului European, cadrul de coordonare a politicilor economice și sociale de la nivelul UE, fiind urmărită, în același timp, complementaritatea cu implementarea Mecanismului de Redresare și Reziliență.
- Implicarea activă în negocierile asupra revizuirii cadrului financiar multianual al UE la mijlocul etapei și asupra propunerilor legislative privind reformarea cadrului de guvernanță economică de la nivelul UE prezentate de Comisia Europeană în aprilie 2023, astfel încât regulile fiscal-bugetare comune să fie adecvate pentru abordarea provocărilor actuale și viitoare.
- Consolidarea securității interne a Uniunii și asigurarea unui Spațiu Schengen mai puternic și mai rezilient.
- Adoptarea și implementarea la nivelul Uniunii a unei politici sustenabile în domeniul gestionării migrației și azilului.
- Implicarea activă în implementarea Busolei Strategice UE în conformitate cu poziția exprimată de România pe parcursul negocierii documentului, inclusiv având în vedere imperativul menținerii și consolidării relației transatlantice, a complementarității cu NATO și a evitării duplicărilor, pentru consolidarea rezilienței strategice a UE și a statelor membre.
- Continuarea sprijinirii active a procedurilor de funcționare a Centrului european de competențe în domeniul securității cibernetice, ca urmare a lansării oficiale a activității sale la București în luna mai 2023. Guvernul va urmări valorificarea oportunităților suplimentare pe care activitatea Centrului le va genera în ce privește dezvoltarea domeniului, cu impact și pe dinamizarea economiei naționale.
- De asemenea, în continuarea succeselor obținute de diplomația română în cursul anilor 2020-2023, continuarea eforturilor de promovare a unei prezențe românești consolidate în instituțiile europene, mai ales în poziții de conducere.
- Consolidarea comunicării la nivel național prin care să se asigure o mai bună cunoaștere a Uniunii Europene și a rolului jucat de România în plan european, precum și promovarea externă a punctelor de vedere ale României la nivel european.

Totodată, Guvernul va promova o implicare mai activă a României în acțiunea externă a Uniunii, pe baza evoluțiilor în plan internațional. Guvernul va susține o implicare dinamică în materializarea Strategiei UE Global Gateway, ca mecanism de dezvoltare a relației Uniunii cu state terțe. De asemenea, România va participa în continuare activ în cadrul Coridoarelor de Solidaritate UE-Ucraina, sprijinind efortul Uniunii de consolidare a rezilienței economice și societale a Ucrainei și reconstrucția viitoare a acestei țări.

România va continua să fie un susținător al politicii de extindere cu statele din Balcanii de Vest și Turcia, pe baza meritelor proprii ale candidaților, evidențiate în procesul de reformă, și al asigurării unei dinamici reale a procesului de negociere, care să contribuie la obiectivul asigurării dezvoltării, stabilității și securității în regiune. În același timp, Guvernul va continua să susțină de o manieră activă perspectiva europeană a Ucrainei și Republicii Moldova, ca state candidate la aderarea la Uniunea Europeană, precum și a Georgiei, și avansarea parcursului

europăean al acestora, în conformitate cu deciziile istorice adoptate de Consiliul European din iunie 2022. De asemenea, Guvernul va continua eforturile pentru revitalizarea și adaptarea Parteneriatului Estic (PaE) la specificul noului context regional, prin recalibrarea sa într-un instrument strategic și flexibil, apt să răspundă în mod adecvat ambițiilor fiecărui stat partener, inclusiv prin aprofundarea dimensiunii de securitate în cadrul PaE. Guvernul va susține în continuare eforturile de reformă și de integrare europeană ale statelor din PaE. România va continua să joace un rol activ în politica UE în Vecinătatea Estică și cea Sudică.

Pentru România, stabilitatea și securitatea statelor din Parteneriatul Estic are valențe geostrategice. În acest sens, se va urmări creșterea importanței acordate la nivel european subiectului conflictelor prelungite la nivel european prin continuarea demersurilor politico-diplomatice pentru menținerea vizibilă pe agenda UE a acestei teme.

În ce privește Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC), principalele direcții de acțiune vor urmări continuarea implicării active în implementarea măsurilor de consolidare a rolului Uniunii Europene în domeniul securității și apărării, atât pe linie militară, în cooperare cu MApN, cât și civilă, dar și implicarea activă a României în noi inițiative dedicate sau în atragerea de fonduri europene.

În contextul lansării noului Pact Civil în domeniul PSAC, România se va concentra pe adâncirea cooperării pe această dimensiune, dată fiind semnificația ei pentru consolidarea rolului UE în vecinătatea de interes a țării noastre. Va fi sprijinită activitatea misiunii civile PSAC în Republica Moldova (EUPM), care este condusă de un diplomat român și a cărei creare constituie un succes al UE, la care România a contribuit consistent și eficient.

Guvernul va urmări menținerea nivelului de angajament în cadrul inițiativelor dezvoltate sub egida PSAC, precum și în cadrul angajamentelor operaționale derulate de UE în domeniul managementului crizelor. Pe linie PSAC civil, principalele direcții de acțiune vor urmări continuarea implementării angajamentelor prevăzute în Pactul Civil în domeniul PSAC, precum și a obiectivelor cuprinse în Strategia Națională pentru Implementarea Pactului Civil pe toate liniile de acțiune, în special prin promovarea unui cadru normativ pentru detașarea experților români în misiuni civile internaționale, inclusiv în domeniul PSAC. Atât în domeniul militar, cât și în cel civil, păstrarea complementarității cu prioritățile României în NATO este prioritară, evitând orice duplicare. În special în ceea ce privește combaterea amenințărilor hibride și asimetrice, cooperarea UE-NATO este utilă, în cadrul stabilit prin documentele strategice ale celor două organizații, și mecanisme comune de tipul Centrului de Excelență pentru Amenințări Hibride de la Helsinki, inclusiv prin întărirea sinergiilor civil-militare și a relațiilor dintre Divizia comună de informații și securitate a NATO și Celula de fuziune hibridă a UE. Coordonarea eforturilor de a spori reziliența societală și de a combate dezinformarea este în consonanță cu prioritățile stabilite în cadrul UE și NATO.

Consolidarea parteneriatelor cu organizații și state terțe care împărtășesc aceleași valori și care împreună cu UE sunt relevante pentru a face față provocărilor și amenințărilor la nivel regional și internațional rămâne prioritară.

II. Creșterea rolului României în cadrul Alianței Nord-Atlantice (NATO).

NATO = securitate și reziliență

Războiul ilegal, brutal și injust declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei a reconfirmat rolul și relevanța NATO, importanța parteneriatului transatlantic și caracterul esențial al prezervării acestora.

Extinderea NATO în acest context este edificatoare. România va continua să susțină politica Ușilor Deschise a NATO, inclusiv la Summitul NATO de la Vilnius și ulterior, la Summitul de la Washington.

În același timp, susținerea amplă și multidimensională acordată Ucrainei în plan bilateral de către membrii Alianței este vitală pentru victoria acestui stat împotriva agresorului rus, iar România va continua să acționeze alături de Aliații și partenerii săi în acest sens.

Vor continua demersurile în direcția dezvoltării profilului activ pe care România l-a obținut în cadrul NATO, precum și promovarea priorităților strategice ale României în cadrul Alianței, prin îndeplinirea obligațiilor care revin țării noastre, asigurarea de contribuții în plan conceptual și participarea la misiunile și operațiile aliate.

România va continua acțiunile de aplicare a Conceptului Strategic adoptat în 2022 la Madrid și implementarea coerentă și unitară a deciziilor acestui Summit referitoare la consolidarea coerentă a posturii Aliate pe Flancul Estic, inclusiv capacitatea operațională, creșterea nivelului prezenței și certificarea acestuia, astfel cum a rezultat și cu ocazia reuniunii miniștrilor de externe ai NATO organizată cu succes la București, în noiembrie 2022.

Totodată, România va continua să susțină reluarea prezenței Aliate la Marea Neagră, punct distinct în consolidarea rolului NATO pe Flancul Estic, în concordanță cu importanța strategică a regiunii pentru NATO, menționată în Conceptul Strategic în urma demersurilor României. Consolidarea posturii NATO de descurajare și apărare, cu impact direct pentru România, implementarea conceptului de apărare înaintată, mai ales la Marea Neagră, ca zonă de interes major pentru securitatea euroatlantică, vor continua să fie permanent susținute prin acțiunea României. Totodată, dezvoltarea rolului NATO în domeniul rezilienței și menținerea avansului tehnologic aliat, respectiv intensificarea sprijinului pentru partenerii NATO vor rămâne aspecte de interes constant.

Identificând securitatea cibernetică ca o arie prioritară a angajamentelor NATO în combaterea noilor amenințări asimetrice aferente competiției internaționale noncinetice, România va aduce o contribuție activă în proiecte comune ce privesc exercițiile de antrenament, în creșterea gradului de conștientizare, în coordonarea eforturilor și sinergiilor UE-NATO, precum și în schimburile de bune practici.

Guvernul va continua demersurile pentru consolidarea Centrului Euro-Atlantic pentru Reziliență, inclusiv prin internaționalizarea sa prin cooptarea de experți ai unor state membre NATO și UE, respectiv state partenere ale acestor organizații.

În egală măsură, România va continua să își concentreze eforturile pentru asigurarea complementarității de acțiune a NATO și UE și a cooperării dintre acestea pe teme de interes major pentru parteneriatul NATO-UE, precum: amenințări hibride, securitate cibernetică, mobilitate militară, consolidarea capacității partenerilor.

III. Consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA.

Parteneriatul strategic cu SUA = securitate, democrație, progres economic și social

Demersurile în scopul consolidării și extinderii Parteneriatului Strategic cu SUA vor continua activ. Momentele aniversare din ultimii ani (2021 – a 10-a aniversare a adoptării Declarației Comune privind Parteneriatul Strategic pentru Secolul XXI între România și Statele Unite ale Americii și a semnării Acordului între România și SUA privind amplasarea în România a sistemului de apărare al Statelor Unite împotriva rachetelor balistice, precum și aniversarea a cinci ani de la operaționalizarea facilității antirachetă de la Deveselu, 2022 – aniversarea a 25 de ani de la lansarea Parteneriatului Strategic) ne-au oferit oportunitatea de a reafirma principiile și liniile majore ale colaborării bilaterale, precum și aprofundarea relației bilaterale. Dinamica vizitelor din ultimii ani este remarcabilă și Guvernul va acționa pentru rezultate tangibile în toate domeniile Parteneriatului.

În acest context, România va promova în relația cu SUA consolidarea și extinderea relațiilor cu ansamblul Statelor Unite, inclusiv la nivelul statelor federale americane și al legislativelor celor două țări, în aplicarea Parteneriatului Strategic bilateral. Guvernul va face demersuri pentru promovarea unui cadru normativ bilateral care să faciliteze permanentizarea relațiilor între cele două Parlamente și Guverne, după modelul existent în cazul altor state.

Acțiunea Guvernului va viza în continuare dezvoltarea cooperării pe planurile politic și militar, inclusiv în ceea ce privește creșterea prezenței militare americane în România; va continua să fie acordată o importanță deosebită securității energetice, inclusiv în domeniul nuclear civil, prin sprijinirea la nivel diplomatic a eforturilor ministerelor cu responsabilități în materie; vor continua eforturile de intensificare a cooperării în domeniul securității cibernetice, inclusiv al rețelelor de comunicații de tip 5G.

Un element prioritar care va trebui extins îl reprezintă stimularea dimensiunii economice a acestui parteneriat. Creșterea investițiilor americane în România va constitui în continuare un obiectiv prioritar, inclusiv în domeniul infrastructurii. Astfel, se va urmări valorizarea de domenii suplimentare de interes comun, inclusiv cu privire la proiectele prioritare de interconectare promovate de România și în cadrul Inițiativei celor Trei Mări, cu accent pe proiectele majore și strategice de interconectare regională, cum ar fi Rail2Sea și Via Carpathia, precum și pe proiectele din domeniul energetic derulate sub egida Inițiativei. De asemenea, se vor urmări inițiativele legislative legate de vecinătatea de interes a României, în special Marea Neagră, și implementarea acestor inițiative.

Vor continua demersurile active de aderare a României la programul Visa Waiver, inclusiv prin operaționalizarea sistemului de coordonare instituțional, cât și pentru dezvoltarea cooperării pe linie de educație, inovare, cultură, cercetare.

România va continua ferm și activ susținerea și consolidarea relației transatlantice, care este esențială pentru prezervarea comunității de valori și securitate din care facem parte, obiectiv ce va fi promovat activ atât la nivelul NATO, cât și al UE.

IV. Parteneriatul strategic pentru integrarea europeană a Republicii Moldova.

Ca prioritate de prim rang a politicii externe a României, țara noastră va continua să susțină activ eforturile de integrare europeană a Republicii Moldova și programul de reforme democratice, în baza Parteneriatului Strategic pentru Integrarea Europeană a Republicii Moldova și având ca fundament comunitatea de limbă, istorie și cultură cu Republica Moldova, precum și viziunea spațiului comun din perspectiva integrării europene. Guvernul va intensifica sprijinul politic și asistența tehnică pentru avansarea parcursului european al Republicii

Moldova, în baza statutului de stat candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană obținut în iunie 2022 de Republica Moldova, cu sprijinul esențial al României. De asemenea, România va continua demersurile diplomatice în plan european în vederea obținerii unei decizii politice privind deschiderea negocierilor de aderare.

Circumscriș acestor obiective, România va insista pentru acordarea, de către Comisia Europeană, a unui sprijin tehnic concret mai bine articulat și adaptat pentru agenda de integrare europeană a Chișinăului. Vor fi totodată valorificate oportunitățile de asistență oferite de Platforma de Sprijin pentru Republica Moldova, constituită la inițiativa miniștrilor afacerilor externe ai României, Germaniei și Franței, în aprilie 2022, și se va urmări consolidarea rolului Platformei drept instrument permanent dedicat susținerii dezvoltării Republicii Moldova și impulsivării procesului de implementare a reformelor.

Țara noastră va sprijini Republica Moldova în eforturile de consolidare a securității și rezilienței, respectiv a statului de drept, a stabilității politice și prosperității. Vor fi utilizate în acest sens inclusiv misiunea civilă a UE recent creată, precum și regimul de sancțiuni pentru acțiuni de destabilizare a Republicii Moldova, a cărui creare foarte rapidă în acest an, la inițiativa diplomației române, reprezintă un succes notabil. Guvernul va susține activ eforturile autorităților din Republica Moldova de eficientizare a combaterii corupției, de reformare a sistemului judiciar, de reformare și profesionalizare a administrației publice și de îmbunătățire a climatului investițional și mediului de afaceri. Vor fi intensificate măsurile de încurajare a prezenței investiționale românești în Republica Moldova, în conformitate cu prevederile Declarației comune privind consolidarea cooperării în domeniul economic și cel investițional semnată la Chișinău, la nivel de prim-miniștri, cu prilejul Ședinței comune de Guvern din 11 februarie 2022.

Se vor depune, de asemenea, eforturi susținute pentru avansarea proiectelor bilaterale strategice, mai ales a celor cu rol de conectare a Republicii Moldova cu UE, prin România. România va acționa pentru implementarea noului Acord de asistență nerambursabilă, precum și pentru implementarea proiectelor comune de interes major și pentru a continua să sprijine dezvoltarea, modernizarea și reziliența statului vecin. În acest sens, se va acorda prioritate proiectelor de interconectare în domeniul energiei și transporturilor (inclusiv podurile peste Prut, autostrăzi), menite să asigure conectarea robustă a Republicii Moldova la spațiul european, prin România. De asemenea, România se va implica activ în susținerea Republicii Moldova în identificarea de soluții solide, viabile și sustenabile pentru asigurarea necesarului de gaze naturale și electricitate, în vederea consolidării securității energetice a Republicii Moldova pe termen mediu și lung.

România va continua să promoveze o reglementare cuprinzătoare, pașnică și durabilă a conflictului transnistrean, cu respectarea suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova în frontierele sale recunoscute internațional și cu neafectarea vectorului său proeuropean.

Se va urmări, de asemenea, consolidarea Fondului de Democratizare și Dezvoltare Sustenabilă pentru Republica Moldova, prin sporirea alocării financiare în cadrul bugetului MAE destinat cooperării internaționale pentru dezvoltare și asistență umanitară, precum și consolidarea programului de sprijin pentru Republica Moldova în vederea transpunerii și implementării legislației europene ce include programe de formare și utilizarea instrumentelor europene de finanțare disponibile în acest sens.

Totodată, se va avea în vedere sprijinirea autorităților Republicii Moldova în implementarea obiectivelor menționate în Rezoluția Adunării „Moldova Europeană”, adoptate la Chișinău la 21 mai 2023.

V. Priorități la nivel bilateral, regional și global.

Guvernul va continua să acorde o atenție deosebită consolidării parteneriatelor și relațiilor strategice bilaterale, precum și oportunităților de dezvoltare a unor relații importante pentru interesele României. Vor fi extinse și aprofundate acele relații bilaterale și multilaterale ce contribuie la securitatea și prosperitatea României, cu adaptarea cooperării la noile provocări generate de războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei, promovarea solidarității și cooperării în relația cu statele partenere.

La nivel european, România va continua demersurile de consolidare a relațiilor și parteneriatelor strategice sau cu conținut strategic cu Germania, Franța, Italia, Spania, Regatul Unit, Polonia, Turcia, Ungaria, Bulgaria, precum și actualizarea și urmărirea implementării, acolo unde este cazul, a Planurilor de Acțiune sau Foilor de Parcurs ale parteneriatelor strategice bilaterale. De asemenea, se va urmări implementarea obiectivelor asumate în Declarația Comună actualizată de Parteneriat Strategic dintre România și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord semnată la 23 martie 2023, care reflectă stadiul actual al relațiilor UE-Regatul Unit și evoluțiile curente din domeniul securității, Regatul Unit rămânând un partener strategic crucial pentru România, în plan bilateral și în cadrul NATO.

De asemenea, în relație cu statele membre UE, statele membre ale Spațiului Economic European (SEE) și ale Asociației Europene a Liberului Schimb (AELS), se are în vedere dezvoltarea formatelor de cooperare aprofundată în plan sectorial, european și multilateral, care să permită inclusiv o mai bună promovare a candidaturilor României în cadrul organizațiilor regionale, europene și internaționale.

Totodată, în consonanță cu interesul major al României de dezvoltare a relației transatlantice, vom aprofunda relația cu Canada, un partener important al țării noastre, cu caracter strategic, în special în ceea ce privește abordarea comună în domeniul securității, care va fi consolidată de dinamizarea dialogului politic și intensificarea legăturilor economice.

Vor continua acțiunile de consolidare a rolului României ca vector de propagare a valorilor comunității europene și euroatlantice în Balcanii de Vest, urmărind și sprijinind asumarea valorilor democratice de către statele vizate și accelerarea reformelor pe calea integrării europene și euroatlantice. Asistența României va fi ajustată cererii punctuale a țărilor beneficiare, Planului economic și investițional al UE pentru regiune și provocărilor generate de războiul de agresiune declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei. În Balcanii de Vest, România va susține în continuare, activ și vocal, avansarea politicii de extindere și perspectiva integrării europene a partenerilor care îndeplinesc criteriile agreeate, inclusiv standardele europene privind protecția persoanelor aparținând minorităților naționale.

În formatele de cooperare regională, România va continua să se profileze ca actor solidar și responsabil. Va contribui la facilitarea acțiunii concertate a UE cu cea a formatelor regionale prin valorificarea parteneriatelor existente și a instrumentelor de sprijin al Uniunii pentru țările din Balcanii de Vest și din Vecinătatea Estică. Va continua participarea activă la dezvoltarea mecanismelor de dialog și cooperare regională la crearea cărora țara noastră și-a adus în mod direct contribuția. Astfel, România va fructifica, în continuare, oportunitățile formatului

trilateral România-Polonia-Turcia, România-Ucraina-Republica Moldova (creat la inițiativa diplomației române în 2022), formatului București 9/B9 și ale altor formate regionale, cum sunt OCEMN, ICE, SEECF, Comisia Dunării, Strategia UE pentru Regiunea Dunării. Se va urmări, în continuare, consolidarea cooperării în cadrul dialogului trilateral România-Spania-Polonia.

Guvernul va menține un rol activ în dezvoltarea Inițiativei celor Trei Mări (I3M) ca platformă politică matură, generatoare de investiții și interconectare strategică pe axa Nord-Sud și va promova consecvent proiectele strategice de interconectare ale României, în vederea valorificării depline a potențialului prezentat de Inițiativă în plan economic și strategic, potențial extrem de important în contextul agresiunii armate a Federației Ruse împotriva Ucrainei, în special în contextul găzduirii, la București, în septembrie 2023, a Summitului Inițiativei celor Trei Mări și a Forumului de Afaceri. Totodată, va asigura coordonarea activităților Comitetului Director al Agendei Maritime Comune pentru Marea Neagră în anul 2023, promovând avantajele cooperării regionale în regiunea Mării Negre și interesele României în materie de dezvoltare durabilă, economică și socială.

Vor fi continuate eforturile de optimizare a relațiilor cu celelalte state vecine, în funcție de elementele specifice ale fiecăreia.

Relația cu Ungaria va continua să fie abordată în cadrul oferit de Tratatul de bază din 1996 și de Declarația de parteneriat strategic din 2002, precum și în spiritul bunei vecinătăți. În contextul redinamizării dialogului bilateral, inclusiv la nivel înalt, dar și pe linia ministerelor afacerilor externe, partea română va continua să promoveze o relație bilaterală bazată pe valori europene, orientată spre viitor, cu obiectivul restabilirii și dezvoltării climatului de încredere și de respect reciproc. Consolidarea relației bilaterale poate avea loc printr-o abordare pragmatică și constructivă, în vederea identificării unor proiecte reciproc avantajoase, care să servească intereselor ambelor state și cetățenilor acestora, indiferent de etnie. Va continua activitatea Comitetului de specialitate româno-ungar privind problemele minorităților naționale, reluată după semnarea, în aprilie 2021, a Protocolului celei de a 8-a sesiuni a acestuia. Se menține în atenție implementarea înțelegerii avute cu partea ungară pentru încheierea unui acord privind acordarea pe teritoriul României de sprijin economic de către Ungaria pe baza următorilor parametri conveniți deja în plan bilateral: implicarea autorităților române, caracterul transparent și nediscriminatoriu, monitorizarea și implementarea în conformitate cu legislația română și cu dreptul UE în materie de concurență și ajutor de stat. Va fi menținut în atenție activă dosarul bunurilor Fundației Gojdu. România va avea în vedere continuarea practicii organizării de ședințe comune de guvern, ca instrument de promovare a înțelegerii reciproce, de consolidare a încrederii și un mecanism de consultare a celor doi vecini privind evoluțiile din forurile decizionale ale UE și NATO.

Va fi avută în vedere continuarea întâlnirilor în acest format al ședințelor comune de guvern cu Polonia, Italia, Spania, Bulgaria, Turcia, Israel și Republica Moldova. Această abordare poate fi aplicată și în cazul relațiilor bilaterale ale României cu alți parteneri, în funcție de nivelul de dezvoltare al acestor relații.

În relația cu Bulgaria, se vor continua demersurile de consolidare a relațiilor bilaterale de parteneriat strategic și a cooperării atât la nivel regional, cât și în cadrul UE și NATO, și se va urmări reluarea negocierilor pentru finalizarea delimitării spațiilor maritime în Marea Neagră, demarcarea frontierei pe Dunăre, îmbunătățirea navigabilității pe cursul comun al fluviului prin efectuarea de dragaje, asigurarea învățământului în limba maternă pentru etnicii români.

În privința relației cu Serbia, vor fi promovate diversificarea și consolidarea cooperării bilaterale și va continua susținerea parcursului său european, în același timp, o atenție specială continuând să fie acordată promovării și asigurării drepturilor și identității românilor din Serbia, indiferent de regiunea unde trăiesc pe teritoriul statului vecin și de denumirea sub care sunt cunoscuți, inclusiv prin continuarea activității Comisiei mixte interguvernamentale între România și Republica Serbia privind minoritățile naționale. Totodată, se va urmări operaționalizarea cu celeritate a lucrărilor necesare găzduirii în complexul Luceafărul (a cărui proprietate a fost obținută prin efortul diplomației române în 2022) a sediului Consulatului General din Vârșeș, precum și a unui spațiu deschis promovării spiritualității și culturalității românești din Serbia. Totodată, se va urmări deschiderea unui Institut sau Centru cultural român în Serbia, care să aibă filiale și în afara capitalei Belgrad.

În contextul războiului de agresiune declanșat de Federația Rusă, România va continua să ofere Ucrainei sprijin solid, consecvent, multidimensional, în plan bilateral și multilateral. România va acționa pentru susținerea independenței, suveranității și integrității teritoriale a Ucrainei, în frontierele recunoscute internațional ale acesteia. De asemenea, România va continua să ofere sprijin pentru refugiații ucraineni, să faciliteze exporturile ucrainene și să se implice activ și timpuriu în procesul de reconstrucție a statului vecin, victimă a agresiunii ruse. Vor fi intensificate eforturile pentru dezvoltarea conexiunilor de infrastructură, pentru deschiderea de noi puncte de trecere a frontierei cu Ucraina și pentru extinderea capacității celor existente, inclusiv cu finanțare europeană. România va susține respectarea strictă a regimului de nerecunoaștere a anexării ilegale a Peninsulei Crimeea și a regiunilor ucrainene Donețk, Herson, Luhansk și Zaporojie de către Federația Rusă. În cadru mai larg, România va susține consolidarea tuturor regimurilor de sancțiuni impuse Federației Ruse și statelor care susțin agresiunea rusă, în contextul încălcării suveranității și integrității teritoriale ale Ucrainei. Totodată, se va implica activ în eforturile internaționale de înlăptuire a justiției și de tragere la răspundere a tuturor celor vinovați de crimele de o gravitate deosebită comise pe teritoriul Ucrainei, inclusiv în ce privește crima de agresiune. De asemenea, România va continua să sprijine eforturile de integrare europeană ale Ucrainei, urmare acordării, la Consiliul European din iunie 2022, a statutului de stat candidat la aderare, inclusiv prin susținerea procesului intern de reforme și de armonizare cu standardele europene. Va continua sprijinirea parcursului euroatlantic al Ucrainei și a procesului de reformă asociat acestuia. În același timp, va fi continuat dialogul cu partenerii ucraineni pentru garantarea de o manieră transparentă și sustenabilă a drepturilor pentru etnicii români din Ucraina, inclusiv a celor educaționale, pe baza progreselor înregistrate deja, și cu deschiderea de noi oportunități conforme cu agenda europeană a Ucrainei. Se va urmări în continuare recunoașterea de către autoritățile ucrainene a inexistenței așa-zisei limbi „moldovenești” și implementarea măsurilor subsecvente în sistemul educațional, continuarea activității Comisiei mixte interguvernamentale pe problemele asigurării drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale când condițiile din țara vecină vor permite acest lucru, precum și încheierea unui acord în domeniu. Vor fi continuate demersurile pentru soluționarea dosarului Băstroe, cu luarea în considerare a aspectelor legate de navigație și de protecția mediului, cu respectarea strictă a dreptului internațional în materie.

Conduita României în relația cu Federația Rusă va fi ghidată de implicațiile multidimensionale ale războiului de agresiune dus de Rusia împotriva Ucrainei, îndeosebi în planul securității și stabilității regionale, respectiv al asigurării respectării dreptului internațional și prezervării ordinii internaționale bazate pe reguli, respectiv a actualei arhitecturi de securitate euroatlantică. România va contribui activ la definirea și consolidarea sancțiunilor UE împotriva Rusiei, ca

urmare a agresiunii în derulare din Ucraina. Vor fi continuate eforturile de izolare a Rusiei pe plan internațional, de reducere și eliminare a tuturor dependențelor UE de Rusia, de contracarare a propagandei ruse și de consolidare a unui răspuns solid și articulat al UE și NATO, inclusiv prin întărirea stabilității, securității și rezilienței statelor din Vecinătatea Estică. Vor fi continuate, în funcție de contextul politic, demersurile de sprijinire a activității Comisiei comune româno-ruse pentru studierea problemelor izvorâte din istoria relațiilor bilaterale, inclusiv problema Tezaurului României depus la Moscova în perioada Primului Război Mondial.

În relația cu Republica Belarus, România va susține consolidarea sancțiunilor impuse de UE și va reacționa cu promptitudine la retorica și sprijinul practic oferit de către autoritățile de la Minsk în susținerea și derularea agresiunii ruse împotriva Ucrainei, concomitent cu continuarea sprijinului pentru societatea belarusă și reprezentanții săi.

În relațiile cu statele din regiunea Caucazului de Sud, România va continua să aprofundeze vectorii de cooperare potențați în ultima perioadă. Vor fi consolidate Parteneriatele Strategice cu Azerbaidjanul și Georgia și va fi intensificat dialogul cu cele două state pentru îmbunătățirea conectivității în domeniile transporturilor, digital și al energiei. România va continua să sprijine perspectiva europeană a Georgiei și va acorda pe mai departe asistență pentru promovarea reformelor structurale, în vederea aderării ulterioare la Uniunea Europeană. De asemenea, România va continua să susțină aspirațiile euroatlantice ale Georgiei. Va fi intensificată cooperarea cu Azerbaidjanul în vederea consolidării securității energetice a țării noastre și pentru dezvoltarea conectivității între bazinul pontic și spațiul sud-caucazian și central-asiatic. Totodată, România va urmări consolidarea tendințelor de dezvoltare a dialogului politic și cooperării concrete cu Armenia și va susține dezvoltarea relațiilor acestui stat cu Uniunea Europeană.

Vor continua demersurile în direcția dezvoltării relațiilor parteneriale cu statele din Asia Centrală, mai ales pe dimensiunea politico-economică, inclusiv prin dezvoltarea interconectivității pe baza finalizării Acordului privind ruta de transport Marea Caspică-Marea Neagră (inițiativă a României și Turkmenistanului, cu participarea Georgiei și Azerbaidjanului).

De asemenea, vor fi dezvoltate relațiile cu state din Vecinătatea Sudică a UE (Nordul Africii, Orientul Mijlociu și Golf), Asia, Indo-Pacific, Africa și America Latină, în vederea creșterii profilului global al României și pentru valorificarea dimensiunii economice.

În zona Orientului Mijlociu extins, urmărim pe mai departe rezultate care vor fi benefice atât eforturilor de pace din zonă, cât și obiectivelor bilaterale pe multiple planuri, inclusiv economic.

Va fi dezvoltată în continuare relația cu caracter strategic cu Israel, inclusiv pe dimensiunea securitară, de cooperare economică și sectorială, pe baza contactelor foarte bune din anii anteriori, menținându-se practica organizării de ședințe comune de guvern. În acest sens, vor continua eforturile pentru organizarea celei de-a treia ședințe comune a guvernelor, pe baza înregistrării de progrese concrete în domenii sectoriale de interes reciproc. În pregătirea acestei reuniuni, vor fi organizate sesiuni ale Grupului de lucru România-Israel în domeniul economic, acoperind cele mai importante zone de interes comun: (i) agricultură și managementul apei; (ii) sănătate; (iii) turism (inclusiv turism memorial) și schimburi interumane; (iv) tehnologii avansate și digitalizare.

Din perspectivă regională, va fi reconfirmat interesul României pentru detensionarea situației de securitate din Orientul Mijlociu și consolidarea profilului României de actor relevant și

echilibrat, inclusiv în raport cu Procesul de Pace în Orientul Mijlociu și în planul politicilor relevante pentru regiune ale UE.

Va fi continuată politica dezvoltării relațiilor cu statele arabe și va fi acordată o atenție specială: relațiilor cu Egiptul, plecând de la rezultatele vizitei Președintelui României în 2021 și ale Prim-ministrului României, în februarie 2023, cu Iordania, pentru pregătirea unor noi contacte la nivel înalt care să valorifice și cele mai recente discuții la nivel ministerial; relației cu statele din Golf, cu accent pe implementarea deciziilor convenite la cel mai înalt nivel cu ocazia vizitei Președintelui României în Emiratele Arabe Unite în martie 2023 și intensificarea contactelor de nivel înalt cu celelalte state din zonă. De asemenea, România va continua să reconstruiască relațiile speciale cu statele din zona Magrebului, pe baza premiselor favorabile oferite de tendința crescătoare a exporturilor către aceste state, cu noi recorduri în 2022. Pentru punerea în practică a acestor obiective, vor fi organizate comisii mixte (de exemplu: cu Egipt și EAU) și se vor multiplica reuniunile la nivel de oficiali și tehnice pe linia MAE și a ministerelor de resort.

Poziția României privind Procesul de Pace din Orientul Mijlociu va continua să se bazeze pe dreptul internațional, iar România se va implica activ în susținerea eforturilor comunității internaționale de reluare a dialogului și negocierilor directe între părți, în conformitate cu obiectivul soluției celor două state, israelian și palestinian, care să conviețuiască în pace, securitate și prosperitate, ca singura formulă de natură a răspunde aspirațiilor legitime ale părților. Este avut în vedere pe mai departe obiectivul de consolidare instituțională palestiniană, inclusiv prin organizarea reuniunii Comitetului Interguvernamental cu Palestina.

În ceea ce privește dosarul nuclear iranian, România va urmări activ poziționările actorilor direct implicați și va încuraja eforturile de identificare a unei soluții politice în acest dosar, care să conducă la limitarea proliferării nucleare, alături de gestionarea programului balistic, stoparea încălcărilor flagrante ale drepturilor omului în Iran, care afectează direct și cetățeni europeni, încetarea oricărui sprijin acordat agresiunii ruse contra Ucrainei, și stimularea unui rol constructiv la nivel regional.

Relațiile cu statele din Africa vor beneficia de cadrul general al noii Strategii a României pentru Africa, care urmează să fie finalizată. Strategia va avea ca punct de plecare relațiile și imaginea tradițional bune ale României cu/în statele africane și va integra dialogul politic (inclusiv cel vizând cooperarea în diverse organizații internaționale), dialogul economic (inclusiv vizând valorificarea noii zone africane de liber schimb din perspectiva intereselor comerciale ale României) și dialogul sectorial, cu accent pe componenta educațională și de transfer de expertiză/capacity building. Se vor organiza consultări pe teme africane cu partenerii euroatlantici, în vederea acțiunii sinergice și capitalizării relațiilor României cu spațiul african.

Efortul de consolidare a relațiilor României cu statele din Asia va fi continuat atât bilateral, cât și ca parte a procesului mai larg de gestionare a provocărilor comune cu care se confruntă Europa și Asia. În acest sens va fi valorizat și potențialul unor formate de cooperare precum parteneriatul UE-ASEAN (Asociația Națiunilor din Sud-Estul Asiei), dar și oportunitățile create de Strategia UE pentru Indo-Pacific lansată în septembrie 2021. Având în vedere obiectivul Strategiei de a crește prezența UE în regiunea indo-pacifică, România va contribui la atingerea acestui obiectiv inclusiv prin dezvoltarea relațiilor bilaterale cu majoritatea țărilor din regiune. România va participa activ la etapele implementării și la evaluările intermediare ale eficienței implementării Strategiei, calibrându-și gradul și domeniile prioritare de implicare în funcție de rezultatele evaluărilor de etapă. Vor fi identificate și finanțate câteva proiecte de implementare

a Strategiei, eventual în cooperare cu alte SMUE, care să promoveze expertiza de nișă a României în domeniul IT și cyber, reziliența, gestionarea consecințelor dezastrelor naturale etc. De asemenea, tot în spațiul asiatic accentul va fi pus inclusiv pe conectivitatea dintre Europa și Asia, una dintre componentele importante de implementare a Strategiei Globale UE, precum și în baza Global Gateway, cu obiectivul promovării principiilor și valorilor europene, pentru implementarea unui model de cooperare sustenabil, cuprinzător și bazat pe norme.

În ceea ce privește relația bilaterală cu China, vor fi continuate activitățile care decurg din parteneriatul amplu și de cooperare, cu respectarea strictă a intereselor economice și strategice ale României și în conformitate cu Comunicarea Comună a Comisiei Europene și a Înalțului Reprezentant pentru Afaceri Externe și de Securitate din 2019. Țara noastră va contribui la consolidarea unei voci unice a statelor membre UE în relație cu China.

În relația cu Japonia se va trece la implementarea prevederilor Parteneriatului Strategic semnat de Președintele României și Prim-ministrul Japoniei, la 7 martie 2023, prin intensificarea și aprofundarea contactelor în toate domeniile acestuia și la toate nivelele. O atenție specială va fi acordată dezvoltării dialogului strategic bilateral. Va fi stimulată identificarea de noi proiecte bilaterale în domeniul economic, al cercetării și inovării, inclusiv prin atragerea investițiilor japoneze și a sprijinului companiilor japoneze față de proiectele I3M.

Aprofundarea Parteneriatului strategic cu Republica Coreea va fi continuată la un nou nivel de ambiție, pe linia celor stabilite la nivel înalt cu ocazia vizitei Prim-ministrului României și a Președintelui Camerei Deputaților la Seul din decembrie 2022 și a vizitei Prim-ministrului Republicii Coreea la București din mai 2023. Se va urmări cu prioritate atragerea de noi investiții, dezvoltarea cooperării în domeniul energetic și pe linia industriei de apărare.

Vor fi intensificate demersurile de aprofundare a parteneriatului extins cu India și de dezvoltare a relațiilor cu Australia și Noua Zeelandă, precum și cu statele ASEAN, inclusiv Singapore pentru implementarea aspectelor decise în cadrul vizitei Președintelui României din martie 2023, Vietnam și Indonezia, prin intensificarea calendarului de vizite și întreveneri de nivel.

Vor fi consolidate misiunile diplomatice ale României pe spațiu pentru a putea implementa o agendă de contacte și proiecte multisectoriale intensificată, ca urmare a priorității în ascensiune a acestei regiuni pe agenda de priorități externe ale României.

În zona Americii Latine și Caraibilor (ALC), se va urmări dinamizarea dialogului politic pe coordonate superioare, convergente cu obiectivele fixate ca urmare a vizitelor Președintelui României în Brazilia, Chile și Argentina din aprilie 2023. Accentul va fi pus pe creșterea nivelului și frecvenței interacțiunilor directe, diplomatice și sectoriale, cu aceste state, dar și cu Mexic, Peru, Columbia, Uruguay, valorificând contactele directe favorabile din cursul anului 2022. Consolidarea relațiilor României cu statele din ALC va continua atât la nivel bilateral, cât și ca parte a efortului comun de gestionare a provocărilor comune cu care se confruntă Europa și ALC. România va valorifica mecanismele de cooperare regionale și bi-regionale existente și va asigura un rol constructiv și activ în pregătirea summit-ului UE-CELAC (Bruxelles, iulie 2023).

România se va implica susținut în inițiative și proiecte care contribuie la combaterea narativelor false despre războiul din Ucraina prin activități de tip outreach.

De asemenea, se va asigura o implicare superioară pentru identificarea oportunităților de afaceri care să contribuie la creșterea schimburilor comerciale, cu obiectivul principal de stimulare a

exporturilor. Se va continua dezvoltarea componentei educaționale. Vor fi continuate proiectele de asistență pentru dezvoltare deja lansate cu beneficiari state din ALC.

VI. Dezvoltarea dimensiunii diplomației economice și aderarea României la OCDE.

Se va urmări activ consolidarea evoluțiilor pozitive în atragerea de investiții străine și identificarea de oportunități investiționale pentru companiile din România, precum și stimularea schimburilor comerciale. În acest scop, Guvernul va urmări inclusiv eficientizarea și extinderea rețelei externe de consilieri economici, pe baza priorităților economice ale României în plan extern.

Se va acționa interinstituțional pentru îndeplinirea obligațiilor și priorităților strategice ale României în sectorul energetic. Se va urmări intensificarea cooperării inter-instituționale pentru definirea și promovarea pe plan extern a pozițiilor naționale, ca și pentru identificarea oportunităților, vulnerabilităților și a compatibilității cu obiectivele naționale ale României în domeniul energiei, îndeosebi din perspectiva tranziției energetice, a diversificării surselor de aprovizionare și a cooperării cu parteneri externi like-minded.

Continuarea demersurilor în vederea aderării României la OCDE reprezintă o prioritate strategică. Astfel, Guvernul României va continua eforturile susținute pentru parcurgerea etapelor procesului de aderare la OCDE, se va implica activ în proiectele și inițiativele OCDE, precum și în finanțarea acestora, contribuind la dezvoltarea standardelor internaționale și pregătind, totodată, condițiile pentru asumarea, după încheierea cât mai rapidă a procesului de aderare, a statutului de membru OCDE. MAE va continua să exercite atribuțiile aferente funcției de coordonator național pentru aderarea României la OCDE, care implică, în principal: în plan extern, dialogul permanent cu Secretariatul, comitetele și statele membre OCDE; în plan intern, relaționarea cu toate instituțiile naționale implicate în procesul de aderare la OCDE, în vederea îndeplinirii tuturor cerințelor din fiecare etapă a procesului de aderare; asigurarea de către MAE a obligațiilor financiare aferente procesului de aderare, conform prevederilor din Foaiă de Parcurs.

De asemenea, vor continua: derularea dialogului Guvernului și instituțiilor publice cu reprezentanții mediului de afaceri, îndeosebi cu CCIR și Camerele de Comerț și Industrie bilaterale, precum și cu alte structuri asociative, în vederea fundamentării și promovării intereselor economice prioritare ale României în plan extern, gestionarea participării la Expo 2025 Osaka (Japonia), demersurile pentru participarea României la marile proiecte de conectivitate inter-regională, inclusiv la concretizarea proiectului strategic al Coridorului de transport internațional de mărfuri Marea Neagră-Marea Caspică, care va contribui la consolidarea profilului regional al României.

VII. Susținerea intensificată a multilateralismului eficient.

România va continua să fie un susținător activ al unui multilateralism eficient și va acționa pentru întărirea rezilienței pe baza valorilor democratice și a dreptului internațional în cadrul tuturor organizațiilor din care facem parte — inclusiv Organizația Națiunilor Unite (inclusiv prin exercitarea calității de membru al Consiliului Drepturilor Omului în perioada 2023-2025), Consiliul Europei, OSCE, Organizația Internațională a Francofoniei, în cadrul Coaliției globale anti-Daesh, Alianței Internaționale pentru Memoria Holocaustului (International Holocaust Remembrance Alliance/IHRA), Alianței pentru Multilateralism, Comunității

Democrațiilor/CoD — care, sub Președinția română, în perioada 2020- 2022, și-a consolidat rolul ca platformă de promovare a democrației în întreaga lume.

În cadrul tuturor acestor organisme România va continua să promoveze activ valorile democrației și statului de drept, drepturile și libertățile fundamentale, combaterea și prevenirea antisemitismului, xenofobiei, rasismului, intoleranței, precum și combaterea terorismului, în baza dreptului internațional. Totodată, va continua susținerea creșterii rolului României în plan multilateral, inclusiv prin promovarea activă și sistematică a unor candidaturi românești la conducerea unor organizații internaționale, inclusiv regionale.

România și-a asumat încă din anul 2015 implementarea celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă propuse de Organizația Națiunilor Unite prin documentul emblematic Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă. Pe lângă angajamentele față de comunitatea internațională, avem mai ales o obligație față de cetățenii acestei țări. Bunăstarea pe termen lung se poate obține prin creștere economică susținută și printr-o atitudine responsabilă față de societate și față de mediul înconjurător.

Guvernul României este adeptul unei dezvoltări sustenabile care să asigure bunăstarea generațiilor din prezent, dar și a celor viitoare. În activitatea noastră guvernamentală, implementarea Strategiei naționale pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 reprezintă o preocupare importantă.

În 2022, a fost operaționalizată Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 într-un Plan de acțiune și un cadru de guvernare, demersuri care, alături de consolidarea nucleelor de dezvoltare durabilă organizate la nivelul ministerelor, au pregătit terenul pentru alinierea bugetului național cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă. Un set de indicatori naționali stă la baza măsurării implementării acestor obiective.

Guvernul se va implica activ pentru ca România să se poziționeze pe un nivel superior în clasamentul țărilor care au făcut progrese importante pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale Agendei 2030.

VIII. Consolidarea cooperării internaționale pentru dezvoltare ca instrument eficient de politică externă.

Se vor urmări activ consolidarea relevanței cooperării internaționale pentru dezvoltare și a asistenței umanitare ca instrument de politică externă, cu implicații pentru securitatea și dezvoltarea economică a României și pentru obiectivele de politică externă ale țării noastre.

În acest sens, se va acționa pentru reformarea și modernizarea cadrului juridic aferent activității Agenției de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare - RoAid, în vederea eficientizării activității acesteia.

De asemenea, viitorul Program multianual strategic privind cooperarea internațională pentru dezvoltare și asistența umanitară în perioada 2024-2027 va avea ca obiectiv prioritar consolidarea profilului României de donator consecvent și predictibil, concentrând acțiunea în materie pe domenii de expertiză consacrate și în linia obiectivelor de politică externă urmărite de România.

În egală măsură, Programul multianual strategic privind cooperarea internațională pentru dezvoltare și asistența umanitară în perioada 2024-2027 va urmări ca România să răspundă eficient provocărilor actuale la nivel internațional – conflicte și crize de securitate, combaterea

efectelor schimbărilor climatice, criza securității alimentare. Astfel, demersurile țării noastre vor fi îndreptate, cu precădere, spre acțiuni în vederea sprijinirii consolidării capacității statelor partenere prin dezvoltare instituțională, tranziție verde, mediu și schimbări climatice și dezvoltare umană. România va urmări cu prioritate creșterea rezilienței în statele în curs de dezvoltare localizate geografic în regiuni cu relevanță strategică pentru țara noastră.

România va avea în vedere, de asemenea, consolidarea contribuției sale în dialogul european privind cooperarea internațională pentru dezvoltare și a participării la formatele de cooperare existente la nivelul Uniunii Europe, precum Consiliul Afaceri Externe - formatul Dezvoltare și Inițiativele Team Europe, corelând planificarea bugetului alocat acestei politici cu obiectivele stabilite în comun de statele membre și UE, ca parte a implementării Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională - „Europa globală” (NDICI – Global Europe).

Vor fi depuse eforturi pentru asigurarea unei finanțări coerente și eficiente a politicii de cooperare internațională pentru dezvoltare, având în vedere angajamentele asumate de țara noastră la nivel european în sensul atingerii obiectivului de alocare a 0,33% din Venitul Național Brut pentru acțiuni de asistență oficială pentru dezvoltare, până în anul 2030.

România va urmări corelarea demersurilor la nivel național cu tendințele și evoluțiile existente la nivel internațional, având în vedere obiectivele de dezvoltare durabilă stabilite în cadrul Agendei 2030, precum și standardele și principiile stabilite de Comitetul de asistență pentru dezvoltare al OCDE în raport cu asistența oficială pentru dezvoltare.

În egală măsură, MAE va întreprinde demersuri susținute de sensibilizare a societății civile românești, mediului academic și sectorului privat cu privire la importanța cooperării internaționale pentru dezvoltare și implicarea acestora în proiectele de profil, prin dezvoltarea unor parteneriate integrate, în vederea modernizării acțiunii țării noastre în acest domeniu.

Se va acționa pentru dezvoltarea unor parteneriate cu agențiile de cooperare internațională pentru dezvoltare din statele membre ale UE și ale altor țări donatoare.

IX. Dezvoltarea diplomației culturale, educaționale și privind cercetarea științifică.

Un instrument eficient pentru sporirea relevanței României în plan internațional îl constituie diplomația culturală, educațională și privind cercetarea științifică, inclusiv prin intermediul UNESCO, în vederea conservării și punerii în valoare a monumentelor de valoare universală. Guvernul va continua demersurile pentru înscrierea în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO și în Lista Reprezentativă UNESCO a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității a dosarelor naționale și transfrontaliere, respectiv a elementelor de interes pentru România.

Prioritățile în domeniu vor continua să vizeze implementarea inițiativelor menite să stimuleze promovarea limbii, culturii și civilizației românești; susținerea demersurilor de deschidere a noi lectorate de limba română în universitățile din străinătate; cartografierea nevoilor cultural-educative ale persoanelor aparținând minorităților române din statele vecine; protejarea patrimoniului și expresiilor culturale specifice; dezvoltarea cooperării transfrontaliere în domeniul cultural-educativ și sprijinirea promovării patrimoniului comun la nivelul UNESCO. Guvernul României, prin DRP, cu sprijinul MAE, va acorda o atenție sporită școlilor de limbă română din afara granițelor, unul dintre elementele principale de coeziune a comunităților românești, și vor fi susținute demersuri de extindere a proiectului privind predarea cursului opțional de limbă, cultură și civilizație românească (LCCR).

Guvernul va consolida instrumentul de acordare de burse pentru studenții străini din afara UE, care reprezintă o excelentă modalitate de dezvoltare și consolidare pe termen lung a relațiilor bilaterale cu statele de proveniență a studenților, precum și o manieră eficientă de promovare a instituțiilor de învățământ superior românești. Se va acționa pentru crearea unei rețele a absolvenților cetățeni străini ai universităților românești ajunși în poziții relevante în statele lor, pentru a sprijini promovarea obiectivelor României.

X. Continuarea eforturilor de reformare a diplomației române pe criterii de eficiență.

Vor fi continuate acțiunile de reformă a MAE pe principii de profesionalism, rigoare și corectitudine în conformitate cu procedurile interne în domeniul politicilor de resurse umane, deja modernizate în ultimii ani în vederea asigurării unei funcționări mai eficiente a MAE și proiectării unui parcurs mai predictibil și mai corect al carierei diplomatice.

Astfel, vor continua să fie implementate consecvent măsurile deja luate pentru: îmbunătățirea semnificativă a implementării Procedurii de selecție pentru trimiterea în misiune permanentă în străinătate a membrilor Corpului diplomatic și consular al României, urmărind reintrarea în logica firească a unui serviciu diplomatic modern; aplicarea în continuare a metodologiei revizuite de promovare în grad diplomatic și consular, adaptată la realitățile și nevoile instituționale actuale, respectiv a procedurii de reîncadrare în Centrala MAE la întoarcerea de la post a personalului diplomatic și consular și a personalului încadrat pe funcții de execuție specifice MAE, ceea ce oferă predictibilitate în ceea ce

privește parcursul profesional; continuarea demersurilor de implementare graduală a noii clasificări a misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale României. Demersurile MAE în perioada următoare se vor concentra pe aplicarea integrală a acestei clasificări în ce privește structura misiunilor, precum și integrarea acestei clasificări în planul de carieră al diplomaților, într-un mod coerent. MAE va continua consolidarea politicii de construire a carierei profesionale prin stabilirea principalelor repere ale planului de carieră. Se va încuraja efectuarea de posturi la misiuni din clase diferite pentru a asigura o acoperire echitabilă a ariilor geografice.

MAE va continua să facă demersuri pentru organizarea periodică de concursuri de intrare în Corpul Diplomatic și Consular al României pentru a asigura acoperirea, în mod gradual, a întregului necesar de personal în vederea consolidării Corpului Diplomatic și Consular român, precum și a personalului de specialitate cu personal competent și profesionist, inclusiv din rândul tinerilor absolvenți ai universităților de elită din țară și din străinătate.

Vor fi continuate demersurile de modernizare și eficientizare a Institutului Diplomatic Român, în vederea asigurării pregătirii inițiale și continue a personalului MAE, precum și a consolidării capacității de cercetare în domeniul relațiilor internaționale.

Pe linie administrativă și financiară, se va urmări în continuare asigurarea resurselor necesare pentru o funcționare pe criterii de eficiență a MAE, inclusiv asigurarea unui sediu adecvat pentru buna desfășurare a activității instituției. De asemenea, va continua programul multianual de reabilitare a clădirilor proprietate a statului român în străinătate în care își desfășoară activitatea o parte din misiunile diplomatice, oficiile consulare și institutele culturale române.

MAE va acorda atenție specială impactului noilor tehnologii asupra politicii externe și diplomației digitale. Va acționa pentru fructificarea oportunităților oferite de noile tehnologii, inclusiv prin elaborarea unei Strategii diplomatice digitale, cu implicarea instituțiilor naționale

cu competențe în materie, și prin crearea unei rețele de misiuni diplomatice implicate în acest demers (rețeaua diplomatică digitală).

Va fi promovat un proces de investiții de capital uman, de resurse tehnologice și noi capacități administrative care să susțină o amplă reformă de digitalizare. Aceasta va fi în concordanță cu procese similare de investiții, lansate de statele membre UE și state partenere, pentru crearea unei infrastructuri tehnologice capabile să susțină negocieri într-un mediu adaptabil, care să garanteze securitatea și controlul asupra procesului decizional. Această reformă va permite garantarea accesului la viitoarele cadre de manifestare a activității diplomatice, care vor fi puternic marcate de utilizarea tehnologiilor noi.

MAE va continua procesul de modernizare a infrastructurii existente și de acces la cele mai avansate și sigure tehnologii, inclusiv cel de digitalizare a procedurilor de lucru. În acest scop, vor fi continuate demersurile pentru actualizarea și dezvoltarea aplicațiilor informatice care deservește atât relația între cetățeni și statul român, prin simplificarea și facilitarea accesului la serviciile consulare, cât și a aplicațiilor informatice necesare desfășurării activității curente a întregului aparat de lucru.

Se vor continua demersurile de consolidare a colaborării cu mediul academic, societatea civilă și think-tank-urile de profil, precum și o comunicare publică profesionistă și eficientă. Se va urmări o diplomatie publică și o comunicare strategică active și moderne atât în raport cu partenerii instituționali naționali și externi, cât și pentru publicul larg intern și extern.

Vor fi sprijinite eforturile de consolidare a dimensiunii parlamentare a politicii externe.

Guvernul și Parlamentul vor acorda sprijin eforturilor instituționale ale diplomației române și vor aloca MAE resursele necesare pentru implementarea mandatului său.

XI. Activitate și asistență consulară performantă în beneficiul cetățenilor români din afara granițelor.

În plan consular, Guvernul va continua demersurile de consolidare și diversificare a măsurilor de sprijin pentru comunitățile românești din afara granițelor țării, prin oferirea de servicii, asistență și protecție consulară prompte și de înaltă calitate. De asemenea, Guvernul se va asigura că drepturile cetățenilor români sunt respectate atât în statele membre UE, cât și în state terțe.

În acest sens, MAE va continua amplul proces de reformă a activității consulare inițiat deja, care are ca obiectiv adaptarea acestui domeniu la noile realități, la evoluțiile tehnologice și la așteptările tot mai ridicate și îndreptățite ale comunităților de cetățeni români din străinătate. Reforma consulară cuprinde mai multe paliere prioritare: modernizarea și extinderea rețelei de oficii consulare, continuarea în ritm accelerat a procesului de digitalizare a activității consulare, debirocratizarea procedurilor de lucru, precum și profesionalizarea continuă a întregului corp consular al României.

Astfel, MAE va continua aplicarea deciziei guvernamentale din decembrie 2020 de extindere a rețelei de oficii consulare în baza calendarului multianual aprobat. Se va urmări cu prioritate înființarea unor oficii consulare de carieră în regiuni în care sunt prezente importante comunități românești, situate la distanțe considerabile față de misiunile diplomatice sau oficiile consulare de carieră deja existente, fără a exclude ca factori determinanți rațiuni de natură politică, economică sau culturală. În cursul anului 2022 au fost înființate Consulatele Generale de la Chișinău, Londra, Madrid, Paris și Roma, prin reorganizarea fostelor secții consulare ale

ambasadelor din cele cinci capitale, iar în luna mai 2023 a fost operaționalizat Consulatul General de la Salzburg. Au fost finalizate demersurile formale necesare pentru extinderea rețelei consulare, cu următoarele oficii de carieră: Consulatul General de la Valencia și Biroul Consular din Belfast, fiind în curs de desfășurare operaționalizarea acestora. Totodată, au fost inițiate demersurile pentru înființarea Consulatului General al României la Nantes.

În plus, au fost devansate termenele de înființare consulatelor generale la Birmingham, Cagliari, Hamburg, față de anul 2025 așa cum era preconizat conform planului multianual. În ceea ce privește extinderea rețelei consulare a României din SUA, au fost întreprinse demersuri pentru înființarea unui oficiu consular la Seattle. De asemenea, complementar demersurilor de înființare de noi oficii consulare, pentru creșterea capacității de procesare a serviciilor consulare și îmbunătățirea activității de asistență consulară MAE va urmări finalizarea analizei, din punct de vedere legal și tehnic, a posibilității de diversificare a competențelor și atribuțiilor consulilor onorifici în vederea sprijinirii activității misiunilor diplomatice și a oficiilor consulare pe diferite paliere de activitate.

Consulatele itinerante (mobile) vor continua să fie organizate în mod sistematic, în baza unui calendar anual realizat în consultare strânsă cu comunitățile românești din străinătate, pe baza metodologiei moderne create în 2021, fiind o modalitate de sprijinire a cetățenilor români și acoperire, din punct de vedere consular, a acelor regiuni/localități cu o prezență numeroasă a cetățenilor români, dar care nu ar justifica înființarea unor oficii consulare cu caracter permanent.

Un alt palier prioritar de acțiune îl reprezintă continuarea accelerată a procesului de digitalizare și debirocratizare a activității consulare. Pe baza progreselor deja realizate (optimizarea platformei www.econsulat.ro pentru a fi accesată cu ușurință de pe tablete și telefoane mobile; simplificarea procedurilor de programare prin www.econsulat.ro; îmbunătățirea motorului de căutare disponibil la nivelul portalului www.econsulat.ro pentru identificarea rapidă de către solicitanți a serviciului consular dorit prin utilizarea unor cuvinte-cheie; reorganizarea și unificarea informațiilor consulare și regruparea acestora pe portalul www.econsulat.ro; modernizarea call-center-ului consular), MAE va continua să identifice soluțiile tehnice și să promoveze modificările de ordin legislativ necesare privind introducerea posibilității prestării unor categorii de servicii consulare și în format electronic.

MAE va asigura reînnoirea echipamentelor de lucru prin care sunt preluate și procesate, la misiunile diplomatice și oficiile consulare, cererile de eliberare a pașapoartelor și a celorlalte documente de călătorie și va urmări finalizarea implementării unei aplicații proprii MAE pentru gestionarea acestui segment de activitate, inclusiv a unui modul de lucru privind cartea de identitate electronică. De asemenea vor fi continuate eforturile pe linia armonizării sistemelor naționale în materie de gestionare a vizelor cu cele la nivel european. Astfel, se va acorda o atenție deosebită implicării României în proiectele europene de interoperabilitate (EES, ETIAS și procesul de digitalizare a vizelor, printre altele).

În vederea debirocratizării activității pe linie consulară, în continuarea rezultatelor deja obținute (eliminarea necesității de prezentare a fotocopiilor documentelor justificative pentru obținere serviciilor consulare, simplificarea procedurilor de obținerea a documentelor din România, eficientizarea activității în domeniul redobândirii cetățeniei române, extinderea categoriilor de documente ce pot fi eliberate prin poștă/servicii de curierat), MAE va menține în atenție identificarea unei modalități de simplificare a procedurii de eliberare a pașapoartelor, inclusiv prin dialogul cu celelalte instituții competente, pentru analizarea oportunității unor modificări

de ordin legislativ care să permită, printre altele, recunoașterea automată de către autoritățile române a certificatelor de stare civilă emise de celelalte state membre din UE, eliminându-se obligativitatea parcurgerii procedurii de înscriere sau, după caz, de transcriere a acestei categorii de acte de stare civilă în registrele de stare civilă române.

Pentru o mai bună organizare a activității consulare și consolidarea capacității de reacție la crize consulare și de acordare a asistenței și protecției consulare cetățenilor români aflați în situații deosebite, MAE va urmări în mod riguros respectarea obligativității de înregistrare a cetățenilor români din străinătate la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României, prin înregistrarea automată cu ocazia prestării de servicii consulare, prin intermediul platformei www.econsulat.ro.

Pentru asigurarea resurselor umane, financiare și logistice necesare atingerii obiectivelor legate de extinderea și modernizarea oficiilor consulare și în vederea creșterii capacității de procesare a serviciilor consulare, Guvernul va întreprinde demersurile legislative necesare pentru introducerea unor tarife pentru prestarea în regim de urgență a serviciilor consulare și pentru reintroducerea taxelor consulare pentru serviciile consulare prestate cetățenilor străini. În continuare, nu vor fi percepute taxe consulare pentru prestarea serviciilor consulare solicitate de cetățenii români în regim normal.

Vor continua, totodată, demersurile de profesionalizare a întregului corp consular prin diversificarea programelor de pregătire inițială și continuă și a celor de perfecționare, inclusiv în colaborare cu Institutul Diplomatic Român și alte instituții de învățământ.

Va fi menținut și dezvoltat dialogul constant cu comunitățile de români din străinătate prin Programul „Dialog cu diaspora pe teme consulare”, precum și prin sesiuni informative cu cetățenii români din străinătate realizate în mediul online de Departamentul Consular din cadrul MAE și de misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României.

MAE va continua să acționeze pentru consolidarea capacității de reacție la crize consulare, inclusiv prin dezvoltarea componentei dedicate din cadrul sistemului informatic E-Cons și implementarea unui nou sistem de comunicare a alertelor de călătorie, pornind de la lecțiile învățate în gestionarea pandemiei de Covid-19 și a altor tipuri de crize (de securitate, umanitare etc.).

Se va acorda în continuare o atenție deosebită situației cetățenilor români minori aflați în străinătate neînsoțiți sau în situații deosebite, în conformitate cu obligația constituțională a statului român de a ocroti și de a oferi protecție și asistență cetățenilor români, indiferent de locul în care aceștia s-ar afla.

MAE se va implica activ, în continuare, în gestionarea cazurilor complexe și sensibile și identificarea celor mai bune decizii la nivel interinstituțional, în ceea ce privește abordarea integrată a problematicii cetățenilor români minori aflați în străinătate neînsoțiți sau în situații deosebite. MAE își va consolida prezența în Consiliul de coordonare în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului și adopției, organ consultativ la nivelul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție. Va fi continuată activitatea grupului de lucru interinstituțional în coordonarea MAE, care include reprezentanți din partea diferitelor instituții sau departamente ale administrației românești cu atribuții în materie, inclusiv specialiști în relații consulare, dreptul tratatelor, drepturile omului, dreptul familiei și jurisprudența specializată de dreptul familiei, autoritatea națională cu competențe privind protecția copilului ș.a.

XII. Sprijin intensificat pentru românii din afara granițelor.

Guvernul urmărește să contribuie la preservarea și afirmarea identității etnice, culturale, religioase și lingvistice a românilor din afara granițelor și să se consolideze ca partener de încredere pentru românii de pretutindeni. Guvernul va urmări consecvent ca aceștia să se bucure de drepturi depline și acces la servicii administrative digitale și moderne și o mobilitate deplină dinspre sau către România, atât pentru relocare, dar și pentru antreprenoriat, educație, turism sau cultură.

Sprijinul oferit prin acțiuni de diplomație culturală și educațională pentru românii din afara granițelor:

Guvernul României (prin DRP, cu sprijinul MAE) va promova o abordare multidimensională, bazată pe o foarte bună coordonare interministerială și cu Parlamentul României, dublată de un dialog dinamic și activ cu reprezentanții comunităților de români din afara granițelor, precum și cu cei ai mediului academic, ai societății civile și ai cercurilor de presă din țară. Astfel, pe linia programelor de diplomație culturală și educație, printre priorități se vor afla demersurile continue de susținere, de către Ministerul Afacerilor Externe, a demersurilor Departamentului pentru Românii de Pretutindeni din cadrul Guvernului, care are rolul principal în acest sens, a inițiativelor menite să stimuleze promovarea limbii, culturii și civilizației românești în comunitățile românești din străinătate.

Guvernul României (prin DRP, cu sprijinul MAE) va susține rețelele internaționale academice românești, care să faciliteze și promoveze schimbul de experiență, mobilitatea academică, precum și taberele de studii sau de cunoaștere pentru copiii românilor din străinătate.

Elaborarea și publicarea de către DRP, cu sprijinul misiunilor diplomatice și consulare ale RO, a unor liste permanente ale antreprenorilor, lucrătorilor, prestatorilor de servicii români din fiecare localitate/regiune unde există un centru comunitar, respectând totodată dispozițiile Regulamentului General privind Protecția Datelor (GDPR).

Guvernul va promova dezvoltarea de politici de parteneriat cu autoritățile statelor pe teritoriul cărora trăiesc comunități de români, astfel încât aceștia să beneficieze de toate drepturile conferite de legislație, inclusiv de a-și păstra identitatea religioasă, culturală și lingvistică.

Guvernul României va promova și apăra permanent, prin intermediul instituțiilor cu atribuții în domeniu, drepturile și interesele românilor în raport cu autoritățile locale, regionale și naționale din statele gazdă, pentru a asigura nediscriminarea, evita abuzurile sociale și de muncă și a proteja identitatea românească, pentru a obține recunoașterea tuturor diplomelor, calificărilor vocaționale și experienței profesionale obținute în România, precum și pentru promovarea identității, personalităților și elementelor de cultură românească în regiunile din străinătate locuite de români (nume de străzi, statui, festivaluri etc.).

SECRETARIATUL GENERAL AL GUVERNULUI

Priorități de guvernare.

- Îmbunătățirea planificării și fundamentării procesului de reglementare de la nivelul Guvernului.
- Reforma sistemului de guvernare a întreprinderilor publice prin îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernantei corporative în cadrul întreprinderilor de stat.

- Încurajarea și menținerea dialogului inter-religios și inter-confesional, pentru păstrarea climatului de pace socială și creșterea toleranței prin dialog și cunoaștere reciprocă.

Obiective de guvernare.

- **Obiectiv 1: Îmbunătățirea sistemului de planificare, elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice.** Cu privire la îmbunătățirea planificării și fundamentării procesului de reglementare de la nivelul Guvernului, SGG va contribui la atingerea unor obiective strategice prevăzute în cadrul Componentei 14 din Planului Național de Redresare și Reziliență, după cum urmează:
  - În domeniul managementului strategic și al planificării strategice, SGG va asigura corelarea documentelor strategice cu prioritățile de guvernare, va contribui la dezvoltarea capacității ministerelor și a altor instituții publice de a elabora strategii coerente și sustenabile, asigurând, în același timp, monitorizarea îndeplinirii obiectivelor strategice de către instituțiile inițiatoare prin intermediul unei platforme IT ce va fi operaționalizată în acest scop. De asemenea, SGG împreună cu Ministerul Finanțelor vor contribui prin acțiuni specifice la implementarea bugetării de programe în administrația publică centrală.
  - În domeniul coordonării politicilor publice, SGG va asigura îmbunătățirea gradului de implementare a Planului Anual de Lucru al Guvernului (PALG) și va derula acțiuni și proiecte care vizează asigurarea sprijinului metodologic necesar ministerelor și altor instituții publice în procesul de planificare, formulare, monitorizare și evaluare a politicilor publice.
  - În domeniul evaluării impactului reglementărilor, SGG va continua demersurile inițiate cu privire la:
    - o Elaborarea unor proiecte de acte normative mai simple și mai clare, accesibile cetățenilor, fără sarcini/costuri suplimentare pentru aceștia și pentru companii;
    - o Utilizarea de date statistice și dovezi în etapele de fundamentare și evaluare ex-post a proiectelor de acte normative;
    - o Eficientizarea activității Consiliului Consultativ pentru Evaluarea Impactului Actelor Normative (CCEIAN) și utilizarea, de către instituțiile inițiatoare, a punctelor de vedere emise în scopul îmbunătățirii calității reglementărilor adoptate de Guvern.
- **Obiectiv 2: Reforma sistemului de guvernanță a întreprinderilor publice.**
  - În ceea ce privește regimul de guvernanță a întreprinderilor publice, Guvernul va aplica toate măsurile necesare pentru alinierea la standardele internaționale în domeniu, cu accent asupra standardelor de guvernanță corporativă ale OCDE. Adoptarea acestor standarde este dezirabilă atât din punctul de vedere al modernizării managementului întreprinderilor publice, cât și ca un pas important în ceea ce privește atingerea țintei privind aderarea României la OCDE. În luna februarie a.c. a fost lansat, la București, Raportul Evaluarea guvernantei corporative a întreprinderilor de stat din România, raport elaborat de OCDE. În cadrul acestuia, sunt recunoscute progresele realizate de România în ultimii 10 ani și serecomandă acțiuni concrete ce pot fi întreprinse în continuare, precum:
    - o Crearea cadrului legal pentru înființarea unei agenții în domeniu, asigurându-se astfel separarea exercitării dreptului de proprietate a statului de funcția de reglementare și elaborare a politicilor publice în domeniu;
    - o Definirea unor obiective clare de performanță financiară și non-financiară pentru întreprinderile de stat individuale;

- o Menținerea condițiilor de concurență echitabile cu alte companii de pe piață și eliminarea scutiilor legale aplicabile întreprinderilor de stat;
- o Consolidarea autonomiei și independenței consiliilor de administrație;
- o Îmbunătățirea transparenței și a practicilor de divulgare a informațiilor financiare și non-financiare de către întreprinderile de stat, precum și îmbunătățirea monitorizării și implementării măsurilor de gestionare a riscurilor și de integritate.
- Totodată, Guvernul și-a asumat prin PNRR reforma 9 - Îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernantei corporative în cadrul întreprinderilor de stat. Aceasta cuprinde următoarele ținte și jaloane:
  - o J 439 - Intrarea în vigoare a legislației actualizate privind companiile de stat. Intrarea în vigoare a Legii nr. 111/2016 modificate, eliminându-se toate excepțiile, inclusiv pentru companiile de stat de la nivel local;
  - o J 440 - Operaționalizarea Grupului Operativ din cadrul Centrului Guvernului pentru coordonarea și monitorizarea politicilor de guvernanță corporativă;
  - o J 441 - Publicarea tabloului de bord de monitorizare cu obiective financiare și nefinanciare și indicatori de performanță pentru toate categoriile de societăți publice (inclusiv din sectoare-cheie precum transporturile, energia, utilitățile publice);
  - o T 442 - Reducerea cu 50 % a numirilor interimare/temporare în consiliile de administrație ale companiilor de stat central;
  - o T 443 - Cel puțin 3 companii de stat listate/de tip lease/restructurate în domeniul energiei și al transporturilor;
  - o T 444 - Reducerea cu 10 % a numirilor interimare/temporare în consiliile de administrație ale companiilor de stat locale.
- Prin implementarea acestor reforme se dorește creșterea eficienței și profitabilității întreprinderilor publice, transparentizarea în ceea ce privește monitorizarea performanței acestora și, nu în ultimul rând, desfășurarea unor proceduri transparente și competitive pentru selectarea membrilor în consiliile de administrație. Principalele măsuri avute în vedere pentru perioada următoare sunt:
  - o Finalizarea procesului de modificare a legislației în materie, respectiv a legii nr. 11/2016 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice;
  - o Înființarea unei agenții pentru monitorizarea și evaluarea performanței întreprinderilor publice (AMEPIP) care va garanta corectitudinea și transparența procesului de stabilire și aprobare a obiectivelor financiare și nefinanciare precum și a indicatorilor cheie de performanță ai întreprinderilor publice;
  - o Proces transparent de selectare a președintelui și vicepreședinților AMEPIP, asimilați funcțiilor de secretar de stat, respectiv subsecretari de stat, prin derularea unui proces competitiv și deschis. Este important de semnalat că este singura situație în care demnitarii nu sunt numiți direct, ci parcurg etapele unei proceduri de selecție;
  - o Asigurarea unei proceduri corecte și transparente de nominalizare a membrilor consiliilor de administrație precum și diminuarea perioadelor pentru mandatele provizorii. AMEPIP va avea responsabilitatea finală asupra procesului de selecție în consiliile de administrație din punct de vedere al respectării standardelor privind transparența și competitivitatea procedurii;

- o Elaborarea unui tablou de bord, gestionat de AMEPIP, care permite colectarea de date exacte și fiabile de la întreprinderile publice, precum și analizarea și monitorizarea continuă a indicatorilor de performanță ai acestora;
  - o Elaborarea unor norme clare și concise care să sprijine entitățile implicate în implementarea legislației în domeniul guvernantei corporative.
- **Obiectiv 3: Încurajarea și menținerea dialogului inter-religios și inter-confesional, pentru păstrarea climatului de pace socială și creșterea toleranței prin dialog și cunoaștere reciprocă, prin:**
- Monitorizarea respectării libertății religioase pentru combaterea discriminării pe motive religioase.
  - Promovarea libertății religioase și a modelului românesc de relații stat-culte prin organismele internaționale la care România este parte.
  - Aprofundarea relațiilor de parteneriat cu cultele religioase precum și dezvoltarea de relații cu celelalte organizații religioase ca actori importanți ai societății civile.
  - Susținerea și punerea în valoare a acțiunilor și proiectelor cultelor în vederea păstrării și promovării limbii și identității naționale și culturale a românilor din jurul granițelor țării și din diaspora.
  - Alocarea unui sprijin financiar adecvat unităților de cult aparținând cultelor religioase pentru proiecte social-filantropice, educaționale, culturale, pentru restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului istoric și pentru construirea și repararea lăcașurilor de cult.

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU SPORT

O țară activă din punct de vedere sportiv are o societate mai coezivă, cu cetățeni cu o stare fizică și mentală calitativ mai bună, prin urmare face economii la bugetul de sănătate și devine un motor de creștere economică. Pe scurt, sportul și mișcarea aduc calitate vieții de zi cu zi.

Pentru atingerea acestor deziderate, se înființează Agenția Națională pentru Sport, ca organ de specialitate al administrației publice centrale în subordinea premierului.

Priorități de guvernare.

- Participarea sportivilor din România la Jocurile Olimpice - Paris 2024.
- Reluarea parteneriatului cu Ministerul Educației pentru organizarea de competiții școlare și universitare.
- Finanțarea programelor pentru cercetarea științifică în domeniul sportului de performanță.
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sportive.
- Modificări și completări ale actelor normative cu incidență în sport (Legea Educației Fizice și Sportului, Legea Sponsorizării și Mecenatului etc.).
- Sincronizarea legislației cu normativele europene în domeniul sportului.

Obiective de guvernare.

- **Obiectiv 1: Participarea sportivilor din România la Jocurile Olimpice - Paris 2024.**
- Susținerea programelor COSR în vederea pregătirii, calificării și participării la JO.
- Prioritizarea și susținerea programelor Federațiilor Naționale cu șanse de calificare și participare la JO.
- Susținerea programelor Comitetului Național Paralimpic.

- Întărirea colaborării cu ANAD în vederea combaterii dopajului în sport.
- Dotarea Loturilor Olimpice cu necesarul de materiale și echipamente specifice.
- **Obiectiv 2: Educația Fizică, Sportul Școlar și Universitar baza piramidei Sportului de Performanță.**
- Reluarea parteneriatului cu Ministerul Educației.
- Organizarea de competiții școlare și universitare (zonale, regionale, naționale).
- Reluarea programului “Campion în Școală”, prin implicarea Campionilor Olimpici, Mondiali și Europeni, beneficiari ai rentei viagere.
- **Obiectiv 3: Reluarea programului “Registrul Biometric”.**
- **Unul dintre principalele programe pentru cercetarea științifică în domeniul sportului de performanță, care are ca obiectiv monitorizarea unui set de parametrii antropometrici și de biomotricitate prin implementarea unei platforme informatice care conectează profesorii de educație fizică din toate unitățile școlare preuniversitare din România la PLATFORMA DE BIOMOTRICITATE.**
- Prin acest program Institutul Național de Cercetare pentru Sport (INCS) va putea să determine cu precizie o serie de date de interes național pentru: prevenirea sedentarismului la populația tânără; prevenirea afecțiunilor generale prin sport; creșterea potențialului de performanță fizică; creșterea calității selecției pentru sportul de performanță; creșterea calității selecției pentru profesii care implică efort și rezistență fizică.
- **Obiectiv 4: Implementarea Strategiei Naționale pentru Sport.**
- Reformarea sistemului sportiv românesc prin elaborarea și implementarea Strategiei Naționale pentru Sport:
  - o Creșterea gradului de participare activă a populației de toate vârstele la activități sportive cu caracter permanent, în scopul menținerii unui stări optime de sănătate individuală, al ridicării nivelului de coeziune, al creșterii nivelului de încredere în sine, integrarea pe piața forței de muncă a unei populații sănătoase, integrare și încredere socială a membrilor societății etc.; creșterea gradului de participare activă a populației de la 6% la 35% la activități sportive cu caracter permanent;
  - o Creșterea gradului de practicare a activităților sportive, cu precădere în rândul copiilor și tinerilor, în scopul formării și dezvoltării lor pentru a deveni cetățeni activi, responsabili, independenți și creativi;
  - o Creșterea gradului de implicare a factorului uman, generator de plusvaloare și dezvoltare economică, prin susținerea inițiativei private și încurajarea investițiilor în sport, pentru crearea de noi locuri de muncă și dezvoltarea acestui sector ca unul din motoarele relansării economice a țării; creșterea nivelului culturii practicării activităților sportive.
- **Obiectiv 5: Redefinirea cadrului legislativ în domeniul sportului.**
- Promovarea unui cadru legislativ modern și a politicilor publice pentru sportul de masă și sportul de performanță:
  - o Refacerea legislației în domeniul sportului prin actualizarea terminologiei de specialitate precum și a simplificării procedurii de avizare a investițiilor în infrastructura sportivă de performanță;
  - o Transpunerea în legislație a Strategiei Naționale pentru Sport;
  - o Modificări și completări ale actelor normative cu incidenta în sport (Legea Educației Fizice și Sportului, Legea Sponsorizării și Mecanatului etc.);
  - o Sincronizarea legislației cu normativele europene în domeniul sportului.

- **Obiectiv 6: Reformarea sistemului de formare și perfecționare a specialiștilor în domeniul Sportiv.**
- Crearea unui sistem de performanță a antrenorilor prin care vor fi obligați să se perfecționeze permanent:
  - o Modificarea actualului cadru legislativ referitor la calificarea de Antrenor, modificare care va fi în acord cu standardele europene și cu realitățile din România. Se propune ca formarea antrenorilor să se realizeze prin instituțiile de învățământ, în cadrul cărora funcționează un program de studii de licență/masterat de specializare/aprofundare într-o ramură de sport, autorizate sau acreditate în condițiile legii și prin școlile postliceale de antrenori, autorizate sau acreditate în condițiile legii, încadrându-se în prevederile legale de formare a antrenorilor;
  - o Implementarea Programului de profesionalizare a specialiștilor din domeniul sport „Level-up Sport (Top-Sport)”;
  - o Programul de reintegrare și valorificare în domeniul sportiv a „know-how-ului” foștilor sportivi retrași din activitate - „Program Re-Start”.
- **Obiectiv 7: Dezvoltarea și promovarea sportului pentru toți.**
- Creșterea numărului de practicanți ai sportului de masă de la 6% la 35%:
  - o Dezvoltare de programe de finanțare prin Agenția Națională pentru Sport privind promovarea și dezvoltarea sportului pentru toți;
  - o Reașezarea piramidei sportului prin sportul școlar;
  - o Programe implementate prin Federația Sportul Școlar și Universitar;
  - o Susținerea activităților sportive masters;
  - o Implementarea Programului de dezvoltare a structurilor sportive private de pe teritoriul României „Start-up Sport”.
- **Obiectiv 8: Definirea unor noi programe de finanțare în domeniul sportului.**
- Diversificarea programelor de finanțare care pot fi accesate atât de către structurile sportive de drept public, cât și de către cele de drept privat:
  - o Realizarea unor parteneriate strategice U.A.T.-uri și GAL-uri;
  - o Crearea unor linii de finanțare în cadrul Agenției Naționale pentru Sport prin depunerea de proiecte;
  - o Constituirea unui grup de lucru comun cu Ministerul Educației;
  - o Înființarea unui HUB la nivelul Agenției Naționale pentru Sport în care să fie cooptați: Sindicatele, Federațiile, Cluburile, ONG-urile de profil și voluntari, în vederea monitorizării și implementării programului la nivel național. La acest moment există un HUB similar pentru un proiect European: Săptămâna Europeană a Sportului;
  - o Obiectivul este transformarea acestui HUB într-o entitate permanentă.
- **Obiectiv 9: Promovarea activităților fizice și a sportului pentru sănătate.**
- Elaborarea și implementarea politicilor publice de îmbunătățire a stării de sănătate a cetățenilor prin sport și activitate fizică:
  - o Valorificarea imaginii foștilor și actualilor campioni mondiali și olimpici;
  - o Inițierea unui program anual în parteneriat cu Ministerul Educației și Ministerul Sănătății de conștientizare a populației despre importanța practicării exercițiului fizic zilnic în mod, independent;
  - o Campanie media axată pe importanța practicării sportului și activităților fizice pentru prevenirea apariției problemelor de sănătate.
- **Obiectiv 10: Reorganizarea sistemului sportiv pentru sportul paralimpic.**

- Dezvoltarea sportului de masă și de performanță pentru persoanele cu dizabilități:
  - o Transformarea structurii de organizare a Comitetului Paralimpic Român într-o structură similară cu cea a COSR;
  - o Înființarea birourilor paralimpice în cadrul Federațiilor Sportive Naționale;
  - o Crearea de competiții sportive la nivel național în funcție de dizabilitate.
- **Obiectiv 11: Dezvoltarea, promovarea și susținerea sportului de performanță.**
- Obținerea de performanțe sportive, clasarea în primele națiuni ale lumii la competițiile sportive internaționale și reprezentarea României la Jocurile Olimpice:
  - o Reconvertirea foștilor sportivi aflați în dificultate spre alte domenii de activitate;
  - o Creșterea gradului de profesionalizare a specialiștilor;
  - o Susținerea programelor de finanțare a loturilor naționale de juniori, centrelor olimpice de juniori și tineret, asigurând parcursul coerent al sportivilor către înalta performanță;
  - o Susținerea programelor cu privire la Știința Sportului, Medicină Sportivă, Formarea și Perfecționarea Antrenorilor, condiție esențială în obținerea Înaltei Performanțe Sportive;
  - o Încurajarea și susținerea organizării pe teritoriul României a competițiilor internaționale majore (Campionate Regionale, FOTE, Campionate Europene și Campionate Mondiale), cu rol de creștere a performanțelor sportive, de promovare a imaginii României și modernizării patrimoniului sportiv.
- **Obiectiv 12: Promovarea de programe la nivel național pentru creșterea bazei de selecție pentru sportul de performanță și a numărului sportivilor legitimați.**
- Promovarea sportului de performanță la nivel de copii și juniori:
  - o Organizarea de tabere naționale de sport, sub denumirea „Hercules”, pentru diferite sporturi, benefice sănătății și activității fizice a copiilor: înot, patinaj, ciclism și altele;
  - o Continuarea programului de vouchere pentru echipament sportiv și extinderea lui de la 30.000 de beneficiari la 100.000;
  - o Îmbunătățirea Programului național „Generația 28”, pentru atragerea și pregătirea pentru sportul de performanță a 60.000 de copii și tineri pe an;
  - o Dezvoltarea infrastructurii sportive cu acces pentru copii și juniori, printr-un plan de investiții integrat rezultat prin colaborarea autorităților publice centrale, a celor locale și a sectorului privat;
  - o Promovarea Programului “ Sportul la Sat”, elaborarea unor programe speciale pentru dezvoltarea activităților sportive în orașe mici și mediul rural;
  - o S.E.S. – „Săptămâna Europeană a Sportului”. În calitate de Organism Național de Coordonare (ONC), va continua organizarea Săptămânii Europene a Sportului, eveniment care are loc în fiecare an între 23-30 Septembrie și promovează sportul pentru toți la nivel European. Proiectul Săptămâna Europeană a Sportului este o inițiativă a Comisiei Europene menită să promoveze sportul și activitatea fizică în întreaga Europa sub motto-ul #BeActive;
  - o “România în Mișcare”;
  - o “Festivalul Sporturilor pe Plajă”;
  - o “Festivalul sporturilor tradiționale (trântă, oină, lupte)”;
  - o “Școala Altfel”;
  - o “Azi sunt Profu’ tău de Sport”.
- **Obiectiv 13: Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sportive.**

- Crearea condițiilor optime de practicare a activităților fizice la scara întregii populații, precum și practicării sportului de performanță:
  - o Descentralizarea infrastructurii sportive;
  - o Reabilitarea infrastructurii aflate în patrimoniu;
  - o Recensământul bazelor sportive din România.
- Construirea de baze sportive multifuncționale, în aer liber (outdoor). Crearea de „Micro-Regiuni Sportive” prin programe speciale pentru dezvoltarea activităților sportive în orașe mici și mediul rural - „Sportul la Sat”.
- Reabilitarea infrastructurii sportive - „Bazele Sportului Românesc”.
- **Obiectiv 14: Investiții susținute în infrastructura sportivă pe tot teritoriul țării.**
- Îmbunătățirea infrastructurii sportive prin construirea de noi săli și centre:
  - o Modificarea legislației privind autorizarea construcțiilor facilităților sportive și introducerea obligativității avizării proiectelor și de către Agenția Națională pentru Sport;
  - o Refacerea și modernizarea Complexurilor Sportive Naționale;
  - o Construirea Muzeului Sportului.
- **Obiectiv 15: Reforma finanțării sportului.**
- Reforma modului și mijloacelor de finanțare a activității sportive atât prin bugetul public cât și prin fonduri private:
  - o Îmbunătățirea cadrului legislativ, pentru a facilita finanțarea sportului prin fonduri private, prin sponsorizări și investiții.
- **Obiectiv 16: Digitalizarea domeniului sportului.**
- Crearea și implementarea de sisteme informatice integrate pentru managementul activității sportive, creșterea nivelului de digitalizare a serviciilor publice pentru sport:
  - o Registrul Sportiv Național al bazelor sportive și Registrul Sportiv Național pentru antrenori, sportivi și performanțe.

DEPARTAMENTUL PENTRU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

I. Sprijin intensificat pentru românii din afara granițelor și dezvoltarea de programe pentru reintegrare.

Prin legea sa fundamentală, statul român își asumă întărirea legăturilor cu românii din afara frontierelor și acționează pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase, respectând legislația internațională. Românii de pretutindeni participă activ la bunăstarea României, la dezvoltarea relațiilor sale politice, economice și culturale cu alte state, precum și la afirmarea rolului său în lume.

Guvernul urmărește să contribuie, prin Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, la facilitarea legăturilor românilor de pretutindeni cu România și să se consolideze ca partener de încredere pentru aceștia. Guvernul va urmări consecvent ca românii de pretutindeni să se bucure de drepturi depline și acces la servicii administrative digitale și moderne și o mobilitate deplină dinspre sau către România, atât pentru relocare, dar și pentru antreprenariat, educație, turism sau cultură.

II. Susținerea românilor din afara granițelor, în următoarele domenii:

- Susținerea demersurilor care încurajează învățarea limbii române atât prin forme instituționalizate cât și nonconvenționale (școli de duminică, școli parohiale, cercuri de

învățare a limbii române și a tradițiilor românești etc.), folosirea limbii române ca limbă a realizării actului de educație, a creației artistice, a informării și dezbaterii, a serviciului religios, precum și folosirea acesteia în oricare aspect alt vieții.

- Organizarea de unități de învățământ de tip ”școală românească din afara granițelor țării”, cu predare în limba română, pe lângă oficiile diplomatice și instituțiile culturale ale României în străinătate, precum și cursuri de limbă, cultură și civilizație românească, prin Centrul Național Românesc pentru Învățământ la Distanță, în conformitate cu legislația statului respectiv, în unitățile în care învață un număr considerabil de preșcolari și/sau elevi români.
- Sprijinirea demersurilor Institutului Limbii Române de deschidere a noi lectorate de limba română în universitățile din străinătate, precum și cele destinate protejării patrimoniului și expresiilor culturale specific (de exemplu: Muzeul Românilor de Pretutindeni).
- Dezvoltarea politicii de acordare a burselor de studii în România pentru românii de pretutindeni, prin creșterea numărului de locuri alocate, în raport cu nevoile identificate la nivelul comunităților.
- Extinderea actualului program de burse pentru elevii etnici români din Ucraina și la românii din alte comunități istorice.
- Dezvoltarea Programului de tabere ARC pentru românii de pretutindeni, precum și a taberele de studii sau de cunoaștere pentru copiii românilor din străinătate.
- Susținerea cadrelor didactice care predau limba română sau în limba română în diaspora și comunitățile istorice, prin alocarea de fonduri și organizarea de cursuri de perfecționare,
- Inițierea unor măsuri de formare pentru persoanele care susțin programe educaționale nonconvenționale (școli de duminică, școli parohiale, cercuri de învățare a limbii române și a tradițiilor românești etc.).
- De asemenea, vor fi susținute rețelele internaționale academice românești, care să faciliteze și promoveze schimbul de experiență, mobilitatea academică. Va fi stimulat procesul de cartografiere a nevoilor cultural-educative ale comunităților românești de peste hotare.
- Sprijinirea bisericilor românești din străinătate, obiectivul principal fiind coordonarea eforturilor pentru utilizarea expertizei și competențelor specifice prin derularea de proiecte și acțiuni comune, care să conducă la întărirea identității spirituale și culturale a românilor de pretutindeni, precum și la coagularea comunităților. Preocupate permanent de importanța dezvoltării conștiinței identitare și de consolidarea legăturilor cu românii din afara României, bisericile românești de peste hotare contribuie fundamental la întărirea identității spirituale, culturale și naționale a românilor de pretutindeni.
- Aplicarea reală a Legii nr. 86/2016 pentru centrele comunitare românești și înființarea centrelor în toate regiunile/provinciile care se încadrează în condițiile legale și încadrarea acestora cu personal, precum și alocarea de resurse financiare și materiale pentru a deservi, proteja, întări comunitățile românești din străinătate.
- Completarea serviciilor acordate de centrele comunitare cetățenilor români din străinătate, prin includerea serviciilor de asistență juridică, socială și în dreptul muncii, resurse pentru educație și integrare culturală, dar și de promovare a intereselor românilor (advocacy) la nivel local sau regional.
- Elaborarea și publicarea de către centrele comunitare a unor liste permanente ale antreprenorilor, lucrătorilor, prestatorilor de servicii români din fiecare localitate/regiune unde există un centru comunitar, respectând totodată dispozițiile Regulamentului General privind Protecția Datelor (RGPD).

- Acordarea de sprijin persoanelor din afara granițelor, aflate în dificultate sau în situații de risc, în cazuri temeinic justificate.
- Asigurarea de promovare și sprijin permanent, la nivel diplomatic, dar și prin centrele comunitare pentru drepturile și interesele românilor față de autoritățile locale, regionale și naționale din țări gazdă, pentru a asigura nondiscriminarea, evita abuzurile sociale și de muncă și a proteja identitatea românească, dar și a obține recunoașterea tuturor diplomelor, calificărilor vocaționale și experienței profesionale obținute în România, dar și promovând identitatea, personalitățile și elementele de cultură românească în regiunile din afară locuite de români (nume de străzi, statui, festivaluri etc.).
- Strângerea legăturilor cu comunitățile istorice românești din țările vecine și stimularea schimburilor economice și creșterii investițiilor românești în Serbia, Ucraina și alte state vecine, în paralel cu întărirea dialogului la nivel politic cu autoritățile locale și centrale privind protecția drepturilor minorităților de etnici români din aceste țări, în conformitate cu standardele europene, vor reprezenta o prioritate a Guvernului. Vor fi utilizate activ comisiile/comitetele de specialitate bilaterale în domeniu. Va fi promovată dezvoltarea de programe similare celui de Limbă, Cultură și Civilizație Românească (LCCR), adaptate comunităților istorice, și finanțarea după criterii transparente și cu indici de audiență a publicațiilor în limba română din comunitățile istorice și instituirea unui program de burse pentru formarea jurnaliștilor de limba română. Nu în ultimul rând, va fi promovat un amplu program de salvare etnografică a limbilor și tradițiilor comunităților istorice în declin demografic, inclusiv prin producerea de dicționare de meglenoromână, istroromână etc. și mărirea susținerii financiare și eforturilor diplomatice bilaterale pentru elevii care studiază în limba română.
- Dezvoltarea unei politici de parteneriat cu autoritățile statelor pe teritoriul cărora trăiesc comunități de români, astfel încât aceștia să beneficieze de toate drepturile conferite de legislație, inclusiv de a-și păstra identitatea religioasă, culturală și lingvistică.
- Dezvoltarea de proiecte/programe pentru susținerea vieții culturale de expresie românească și vieții spirituale în comunitățile din afara granițelor și pentru conectarea românilor de pretutindeni la viața culturală din România. În acest sens, va fi susținută, printre altele, organizarea de festivaluri românești anuale în toate regiunile din statele-gazdă cu populații de peste 100.000 de români.
- Sprijinirea românilor din afara granițelor care desfășoară activități sportive, precum și a performanței sportive.
- Sprijinirea mediului asociativ românesc din Diaspora și comunităților istorice atât prin facilități financiare, cât și prin simplificarea procedurilor de depunere a proiectelor, reclassificarea criteriilor de eligibilitate, punerea la dispoziție de resurse digitale (ghiduri pentru înființare de asociații, formulare, consultanță/informații/ghiduri pentru obținerea de finanțări etc.) pe site-ul Registrului Digital și asigurarea transferurilor de fonduri în timp util pentru organizațiile care depind de ele pentru funcționare.
- Dezvoltarea de programe pentru consolidarea mediului asociativ al românilor de pretutindeni și pentru conectarea la societatea civilă din România și din statele-gazdă, în vederea apărării și valorificării drepturilor cetățenești.
- Susținerea accesului românilor la mecanisme de asociere socială și economică, atât pentru angajați, cât și pentru angajatori și crearea și promovarea conceptului „lucrează cu români” pentru a încuraja companiile și antreprenorii români din diaspora să lucreze cu alți români din țara respectivă.

- Promovarea mobilității muncitorilor și companiilor românești în UE și protejarea drepturilor lor, precum și facilitarea transferului de drepturi sociale între statele membre.
- Facilitarea constituirii unei rețele a aleșilor români din străinătate, organism consultativ care va putea genera puncte de vedere privind reforma administrației.
- Restructurarea legislației Consiliului și Congresului Românilor de Pretutindeni pentru a asigura depolitizarea lui și a-l transforma într-o structură strict civică pentru diaspora și comunitățile istorice, incluzând specialiști români dornici să propună în mod permanent către România soluții și idei de bune practici din țările gazdă ca scop principal.

III.Promovarea reîntoarcerii în România și susținerea de programe destinate reintegrării.

- Lansarea unei campanii de comunicare permanente pentru cetățenii români din străinătate, prin care se vor comunica periodic noile oportunități care apar în România, de pe piața muncii, noile proiecte de dezvoltare, atracții turistice etc. și asigurarea de căi prin care cetățenii români din străinătate pot apela mereu la administrația publică, dar și la societatea civilă din țară.
- Susținerea, pentru cetățenii români din străinătate, care nu își doresc reîntoarcerea imediată, a cooperării cu românii din țară, pentru a deschide drumul spre România, inclusiv în mod indirect. Forța de muncă românească, experiența și competențele, oriunde s-ar afla, trebuie aduse împreună.
- Dezvoltarea de programe pentru amplificarea și diversificarea legăturilor cu România a românilor de pretutindeni, pentru participarea lor la dezvoltările din țară în toate domeniile, precum și alte demersuri care vizează facilitarea descoperirii României, a stabilirii de contacte cu parteneri (autorități, societate civilă, comunități locale etc.), a informării cu privire la oportunitățile oferite în țară și a valorificării acestora.
- Adoptarea unui pachet legislativ menit să creeze un cadru favorabil pentru încurajarea cetățenilor români din diaspora care vor să se repatrieze sau care vor să investească în România. Prin acest pachet legislativ complex, se va acoperi o gamă largă de necesități privind repatrierea, de la integrarea copiilor în sistemul de învățământ, la facilități fiscale.
- Inițierea unui program EXPAT care să sprijine cetățenii români cu expertiză din țările UE pentru instalarea pe teritoriul României și adaptarea legislației pentru integrarea acestor experți.
- Extinderea și lansarea de noi programe de tip „Diaspora Start-up”, care să ofere pachete integrate de consultanță și asistență financiară folosind fonduri europene pentru antreprenorii români care decid să revină și să investească în țară, prin proceduri simplificate.
- Crearea unei rețele de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor românești la nivel internațional și atragerea întreprinzătorilor și investitorilor străini în România, constituită în principal de voluntari români din diaspora, implicând comunitățile de afaceri românești din Diaspora, cu sprijinul MAE și al Ministerului Economiei, al asociațiilor investitorilor străini din România și al camerelor de comerț bilaterale.
- Propunerea unui pachet de măsuri de asistență și cofinanțare pentru antreprenorii, dar și angajații care se întorc în țară, în special în domenii-cheie, cum ar fi agricultura, folosind fonduri europene și relaxarea fiscalității pe termen scurt pentru IMM-uri lansate de persoane repatriate care vor îndeplini criterii clare (crearea de locuri de muncă într-o

anumită zonă, rurală de exemplu, pentru o perioadă minimă, cu impact social sau în economia verde, socială sau inovativă etc.).

- Stimularea investițiilor cetățenilor români din străinătate în România prin comunicări frecvente despre noile oportunități din țară, dar și prin propunerea către diaspora de programe specifice de investiții prin obligațiuni de stat sau obligațiuni municipale.
- Propunerea creării de noi rețele profesionale între România și diaspora (ingineri, medici, cercetători etc.) pentru a asigura un transfer permanent de cunoaștere și informații între cele două părți și pentru a asigura un cadru de sprijin pentru cei din afară care doresc să revină în țară.
- Sprijinirea reinsertiei sociale, pe piața muncii și în sistemul educațional românesc la întoarcerea în țară.

MINORITĂȚI NAȚIONALE

Guvernul României recunoaște rolul constitutiv și determinant al minorităților naționale în formarea, dezvoltarea și stabilitatea statutului român și se implică activ în apărarea și consolidarea drepturilor acestora. Guvernul României va promova respectul pentru diversitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă, ca resurse și valori esențiale ale societății.

Prin urmare, Guvernul României se angajează ferm să promoveze și să protejeze drepturile și interesele cetățenilor aparținând minorităților naționale în spiritul legislației interne și a tratatelor internaționale ratificate de statul român în acest domeniu.

În vederea asigurării depline și efective a echității și a egalității în drepturi pentru toți cetățenii români, indiferent de etnie, Guvernul României își asumă îmbunătățirea și consolidarea cadrului legal și instituțional în domeniul protecției minorităților naționale, prin următoarele priorități/obiective guvernamentale:

- Sprijinirea legislativă, financiară și instituțională a eforturilor minorităților naționale, vizând păstrarea și dezvoltarea identității lor etnice, lingvistice, religioase și culturale.
- Promovarea de noi măsuri/politici afirmative cu privire la păstrarea, afirmarea și dezvoltarea identității etnice, culturale, religioase și lingvistice atât în viața privată, cât și cea publică.
- Implicarea activă în prevenirea și combaterea oricăror forme de antisemitism, xenofobie, rasism, șovinism și a altor forme de intoleranță, inclusiv discursul de ură îndreptat împotriva diferitelor minorități.
- Susținerea dialogului dintre minoritățile naționale și majoritate, a unei societăți deschise bazate pe diversitate și interculturalitate.
- Adoptarea unor măsuri integrate și efective în domeniul protecției drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale, prin colaborarea dintre instituțiile responsabile Departamentul pentru Relații Interetnice, Agenția Națională pentru Romi, Ministerul Educației, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Ministerul Culturii, Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne, Secretariatului General al Guvernului, Ministerul Afacerilor Externe etc.

I. Angajamente legislative.

- Adaptarea, la noile realități sociale, a cadrului legislativ existent în materia incitării la ură, a manifestărilor rasiste și xenofobe, care să garanteze urmărirea penală eficientă a

infrafracțiunilor coincidente, inclusiv prin modificarea, fără întârziere, a art.369 din Codul Penal, precum și elaborarea și implementarea imediată a unor mecanisme eficiente de punere în aplicare a legislației în materie.

II. Măsuri guvernamentale.

- Sprijinirea financiară și încurajarea programelor regionale, a accesului la fonduri comunitare, în vederea dezvoltării durabile și a creșterii coeziunii zonelor locuite în mod tradițional de minoritățile etnice.
- Sprijinirea financiară a programelor destinate minorităților naționale și care au ca scop dezvoltarea culturală și interculturală, a programelor de dialog interetnic derulate atât la nivel comunitar/local, cât și la nivel național.
- Întărirea capacității instituționale a diferitelor entități cu atribuții în domeniul protecției minorităților naționale, prin asigurarea resurselor umane, financiare, materiale, de organizare și funcționare necesare desfășurării activității în condiții optime.
- Susținerea instituțiilor culturale ale minorităților naționale, prin asigurarea resurselor umane, materiale, de organizare și funcționare necesare desfășurării activității în condiții optime.
- Înființarea instituțiilor culturale rome, conform Strategiei de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2023-2027.
- Susținerea accesului la programe în limba maternă la radio și televiziune pentru toate minoritățile naționale, inclusiv prin creșterea sprijinului financiar necesar funcționării adecvate a redacțiilor minorităților, extinderea accesului la emisiunile în limbile minorităților sau pentru minorități în zonele în care nu există acoperire, prin identificarea frecvențelor locale libere și amplificarea celor existente, după caz.
- Eficientizarea activității de raportare periodică cu privire la aplicarea convențiilor la care România este parte care privesc drepturile persoanelor care aparțin minorităților naționale astfel încât să se asigure implementarea eficientă și raportarea neîntârziată a obligațiilor asumate prin instrumentele juridice menționate.
- Îmbunătățirea mecanismelor de retrocedare a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada comunistă, astfel încât să asigure soluționarea cât mai rapidă și corectă a cererilor de retrocedare depuse în condițiile legii, în baza principiului restitutio in integrum.

În vederea asigurării și consolidării relațiilor de încredere și respect reciproc dintre majoritate și minorități, Guvernul României se angajează să colaboreze cu reprezentanții minorităților naționale în vederea identificării și soluționării problemelor cu care acestea se confruntă, inclusiv prin:

- Consultarea politică a minorităților naționale atât la nivel național, cât și la nivel local, precum și asigurarea și aplicarea cadrului legal pentru facilitarea participării minorităților naționale la viața publică.
- Facilitarea dialogului între minoritățile naționale și majoritate în vederea reconcilierii istorice.

În scopul prevenirii și combaterii oricăror forme de antisemitism, xenofobie, rasism, șovinism și altor forme de intoleranță, a discursului de ură îndreptat împotriva diferitelor grupuri, Guvernul României se va implica activ, inclusiv prin:

- Luarea de măsuri, pentru informarea populației cu privire la Holocaust și sclavie, în special prin completarea programelor școlare și prin realizarea de campanii de informare.
- Integrarea obligatorie în curriculum școlar a educației interculturale precum și asigurarea/mărirea fondurilor pentru proiectele școlare și comunitare menite să promoveze interculturalitatea și diversitatea etnică, ca resurse și valori esențiale ale societății românești.
- Aprobarea unor linii directoare/unui cod de conduită cu privire la conduita demnitarilor și funcționarilor publici în scopul prevenirii discursului de ură.
- Dezvoltarea și promovarea diversității culturale în scopul eliminării prejudecăților și recunoașterii valorilor comune, prin organizarea de programe și campanii.
- Continuarea sprijinului pentru Programul național de asistență socială și medicală pentru supraviețuitorii Holocaustului.
- Monitorizarea permanentă a aplicării în mod corespunzător a legislației referitoare la combaterea antisemitismului, asigurarea implicării directe a comunității evreiești în elaborarea, realizarea și implementarea de politici publice de prevenire și combatere a antisemitismului.
- Informarea și conștientizarea publică cu privire la atitudinile antirome generatoare de discurs incitator la ură sau de infracțiuni motivate de ură etnică și rasială, prin organizarea anuală, de instituțiile responsabile, de programe și campanii, precum și cooptarea societății civile în aceste demersuri.